

Liv Taule (red.)

Kulturstatistikk 2011

Liv Taule (red.)

Kulturstatistikk 2011

Statistiske analysar	I denne serien blir det publisert analysar av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske forhold til ein breiare lesarkrins. Framstillingsforma er slik at publikasjonane også kan lesast av personar utan spesialkunnskapar om statistikk eller bearbeidingsmetodar.
-----------------------------	--

	Standardteikn i tabellar	Symbol
© Statistisk sentralbyrå Ved bruk av materiale frå denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå givast opp som kjelde. Publisert desember 2012	Tal er umogleg Oppgåve manglar Oppgåve manglar førebels Tal kan ikkje offentleggjerast Null Mindre enn 0,5 av den brukte eininga Mindre enn 0,05 av den brukte eininga Førebels tal Brot i den loddrette serien Brot i den vassrette serien Desimalskiljeteikn	.
ISBN 978-82-537-8529-5 (trykt) ISBN 978-82-537-8530-1 (elektronisk) ISSN 0804-3321 Emne: 07 Trykk: Statistisk sentralbyrå		..
		...
		:
		0
		0,0
		*
		—
		,

Forord

Kulturstatistikk 2011 gir i tekst, figurar og tabellar eit hovudbilete frå ulike kulturområde, og tal for offentlege utgifter, privat forbruk og næringsstatistikk for kultur og kulturelle tenester. Hovudformålet med publikasjonen er å beskrive og gi ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike område innanfor norsk kultur.

Kulturstatistikk er ein årleg publikasjon som tidlegare har vore publisert i serien Noregs offisielle statistikk, bortsett frå i åra 2004 og 2005. Frå 2009 har publikasjonen Kulturstatistikk blitt publisert i serien Statistiske analysar, og den er tilgjengeleg i pdf-format på Statistisk sentralbyrå si internettadresse, ssb.no.

Publikasjonen er utarbeidd ved Seksjon for utdanningsstatistikk. Liv Taule har vore redaktør for publikasjonen. Medarbeidarar/medforfattarar til publikasjonen har vore Hilde Hollås, Anne Marie Rustad Holseter, Cato Hernes Jensen, Hossein Moafi, Terje Risberg og Odd Frank Vaage. Asta Bårdseth har vore med på utarbeidning og innhenting av datagrunnlaget. Redigering: Randi Øiseth og Gunn Bredevang.

Statistisk sentralbyrå har eit godt samarbeid med fleire offentlege institusjonar og interesseorganisasjonar som leverer datagrunnlag. Talmaterialet byggjer også på tal frå Statistisk sentralbyrå.

Publikasjonen er i hovudsak finansiert av Kulturdepartementet.

Statistisk sentralbyrå,
Oslo/Kongsvinger, 2. november 2012

Hans Henrik Scheel

Samandrag – oversikt over publikasjonen

I denne publikasjonen presenterer vi oppdaterte tal og statistikk for ulike område relatert til kultur. Hovudformålet med publikasjonen er å beskrive og gi ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike område innanfor norsk kultur.

Nokre hovedresultat innanfor temaområda i publikasjonen:

- **Offentlege utgifter til kultur**
Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets budsjett i 2011 var 8,6 milliardar kroner, dei fylkeskommunale kulturutgiftene var på 1,2 milliardar kroner, og dei kommunale utgiftene var på 8,9 milliardar kroner.
- **Nærings- og sysselsetningsstatistikk**
I 2011 var det 38 000 små og store føretak med 100 000 sysselsette blant kulturnæringane.
- **Kunstpolitiske tiltak**
I 2011 vart det delt ut 512 millionar kroner frå Norsk kulturfond til ulike kulturformål, ein auke på 19 prosent frå 2010. Musikk og litteratur er dei hovudområda som fekk mest, høvesvis 153 og 131 millionar kroner kvar.
- **Teater, opera, musikk og festivalar**
Det var 2,5 millionar tilskodarar på framsyningane til institusjonsteatera og frie grupper innanfor dans og teater i 2011, ein nedgang på 6 prosent frå 2010. Til saman var 494 000 personar publikum på konsertane til medlemmene i Norsk teater- og orkesterforening i 2011, ein auke på 19 prosent frå året før. Dei statlege utgiftene til musikk utgjorde 960 millionar kroner i 2011. Det var 2,9 millionar deltagarar på dei ulike arrangementa i regi av Den kulturelle skolesekken i skoleåret 2010/11. Festivalar er framleis populære, om lag 1 million besøkte ein festival i 2011. Tilskota til musikkfestivalar var på nær 33 millionar kroner i 2011.
- **Museum**
I 2011 var det nesten 10,6 millionar besøk i musea i Noreg. Talet på museumsbesøk har auka med nesten 1,2 millionar, eller 13 prosent, dei fem siste åra. Besøkstalet utgjer nesten 2,1 museumsbesøk per innbyggjar. 54 prosent av museumsbesøka var betalte besøk i 2011. Dette er ein auke på 5 prosentpoeng frå året før og den høgaste delen dei siste ti åra.
- **Bibliotek**
Utlån av bøker og andre medium frå folkebiblioteka i 2011 utgjorde 25 millionar utlån, ein svak auke frå året før. Det var i gjennomsnitt 4,4 besøk per innbyggjar i 2011, om lag det same som året før. Totalt besøkstal syner ein svak auke.
- **Bøker**
Det vart totalt utgitt nær 12 000 bøker i 2011, ein auke på 2 prosent frå 2010. 27 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år las ei bok på fritida ein gjennomsnittsdag i 2011.
- **Aviser**
Det samla avisopplaget var på 2,5 millionar i 2011, ein nedgang på 3 prosent frå 2011. På den andre sida er det stadig fleire som les avis på Internett, i 2011 var det 48 prosent som las nettavis ein gjennomsnittsdag.
- **Film og kino**
Nær alle kinosalane var digitaliserte ved utgangen av 2011. I 2011 var det 11,7 millionar kinobesøk, som er ein auke på nær 6 prosent samanlikna med året før. Besøkstalet svarar til 2,4 kinobesøk per innbyggjar. Besøket på norske filmar utgjorde 25 prosent av samla kinobesøk.
- **Radio og TV**
I 2011 såg 81 prosent av befolkninga på fjernsyn, mens 55 prosent lytta til radio ein gjennomsnittsdag. I 2010 var tala på høvesvis 82 og 56 prosent.
- **Kulturminne**
Per 31. desember 2011 var det registrert totalt 211 600 freda kulturminne i databasen til Riksantikvaren.
- **Idrett**
Det er aukande interesse for å delta i idrettslivet. Ved utgangen av 2011 var det 1 791 300 ordinære medlemskapar i NIF, ein auke på nær 20 000 frå 2010.

Abstract

This publication provides updated figures and information on cultural statistics. The main object of this publication is to present an overview of available statistics in various cultural fields.

A selection of the main results within some of the cultural fields in this publication:

- **Public expenditure**
Government expenditure on cultural purposes in the Ministry of Culture's budget for 2011 was NOK 8.6 billion, county municipalities' net operating expenditure on cultural purposes was NOK 1.2 billion, and municipalities' net expenditure on cultural purposes was NOK 8.9 billion.
- **Industry and employment statistics**
In 2011, the cultural industries consisted of 38 000 small and big enterprises, with a total of 100 000 employees.
- **Art policy measures**
In 2011, Arts Council Norway distributed NOK 512 million from the Norwegian Cultural Fund to several cultural purposes. Compared to 2010, this amount represents an increase of 19 per cent. The music and literature programmes received most; NOK 153 million and NOK 131 million respectively.
- **Dramatic art, opera, music and festivals**
Performances by members of Association of Norwegian Theatres and Orchestras (NTO) and independent theatre and dance groups had 2.5 million visitors in 2011. Compared to 2010, this represents a fall of 6 per cent. A total of 494 000 people attended concerts by NTO members; an increase of 19 per cent compared to the previous year. Government expenditure on music amounted to NOK 960 million in 2011. A total of 2.9 million participants attended the various performances by the Cultural School Bag in the school year 2010/11. Festivals are still popular in Norway, with about 1 million visiting a festival in 2011. The total allocations amounted to just below NOK 33 million in 2011.
- **Museums**
In 2011, about 10.6 million people visited Norwegian museums, which equates to 2.1 visits per capita. The increase in the number of museum visitors over the last five years is almost 1.2 million, which equates to 13 per cent. Fifty-four per cent of visitors to Norwegian museums in 2011 were paying visitors. This represents the highest share of paying visitors over the last ten years.
- **Libraries**
In 2011, the total number of loans of books and other media from public libraries totalled 25 million; a slight increase compared to 2010. The average number of visits to public libraries was 4.4 per capita, which is the same as in 2010. In 2011, however, the total number of visits was slightly higher than in 2010.
- **Books**
In 2011, almost 12 000 books were published; an increase of 2 per cent from 2010. Twenty-seven per cent of the Norwegian population aged 9-79 years read a book on a typical day in 2011.
- **Newspapers**
The total circulation of newspapers in 2011 was 2.5 million. Compared to 2010, this is a 3 per cent decline. On the other hand, steadily more people are reading newspapers on the Internet, with 48 per cent reading a newspaper online on a typical day in 2011.
- **Films and cinemas**
In 2011, almost all cinemas in Norway had the capability to show digital films. The total number of cinema visits in 2011 was 11.7 million, which corresponds to an increase of 6 per cent compared to 2010. The number of visits equates to 2.4 visitors per capita. Visits to see Norwegian films accounted for 25 per cent of all visits.
- **Radio and television**
In 2011, 81 per cent of the Norwegian population watched television on a typical day, and 55 per cent listened to the radio. The figures for 2010 were 82 and 56 per cent respectively.
- **Cultural heritage**
On 31 December 2011, a total of 211 600 legally protected cultural heritage objects were registered in the database of the Directorate of Cultural Heritage.
- **Sports**
At the end of 2011, the Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports had 1 791 300 members in its ordinary associations, which represents an increase of just below 20 000 compared to 2010.

Innhold

Samandrag – oversikt over publikasjonen.....	4
Abstract.....	5
1. Offentlege utgifter.....	7
1.1. Nokre resultat.....	7
1.2. Om statistikken for dei offentlege utgiftene	12
1.3. Omgrep og definisjonar.....	13
1.4. Samanlikningar	15
2. Privat forbruk.....	22
2.1. Nokre resultat.....	22
2.2. Om statistikken – privat forbruk.....	25
3. Nærings- og sysselsetningsstatistikk	28
3.1. Nokre resultat.....	28
3.2. Om statistikken.....	33
3.3. Omgrep og definisjonar.....	34
4. Kunstopoliske tiltak.....	54
4.1. Nokre resultat.....	54
4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane	57
5. Scenekunst.....	65
5.1. Nokre resultat.....	65
5.2. Om statistikken og dei ulike scenekunstorganisasjonane	68
6. Musikk.....	73
6.1. Nokre resultat.....	73
6.2. Om statistikken – ulike organisasjonar i musikklivet.....	77
7. Festivalar	86
7.1. Nokre resultat.....	86
7.2. Om statistikken – festivalar	88
8. Museum og samlingar	91
8.1. Nokre resultat.....	91
8.2. Om museumsstatistikken	94
8.3. Kulturbuksundersøkingane	97
9. Bibliotek.....	104
9.1. Nokre resultat.....	104
9.2. Om bibliotekstatistikken	109
9.3. Pliktavleivering	110
9.4. Kulturbuksundersøkingane	111
10. Arkiv	122
10.1. Nokre resultat.....	122
10.2. Om statistikken – arkivstatistikk	124
11. Bøker	129
11.1. Nokre resultat.....	129
11.2. Om bokstatistikken	132
11.3. Omgrep	133
11.4. Feilkjelder og uvisse.....	133
12. Aviser, vekepresse og fagpresse	139
12.1. Nokre resultat.....	139
12.2. Om statistikken – aviser, vekepresse og fagpresse	143
12.3. Omgrep	143
13. Film og kino	148
13.1. Nokre resultat.....	148
13.2. Om statistikken og dei ulike organisasjonane	150
13.3. Omfang, publisering og samanlikningar	151
14. Radio og TV	157
14.1. Nokre resultat.....	157
14.2. Om radio- og TV-statistikken.....	162
15. Kulturminne	170
15.1. Nokre resultat.....	170
15.2. Om statistikken kulturminne og kulturminnevern	173
16. Idrett og friluftsliv.....	184
16.1. Nokre resultat.....	184
16.2. Om statistikken og organisasjonane	188
17. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja.....	196
17.1. Nokre resultat.....	196
17.2. Om statistikken – trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja	200
Figurregister	209
Tabellregister.....	211

1. Offentlege utgifter

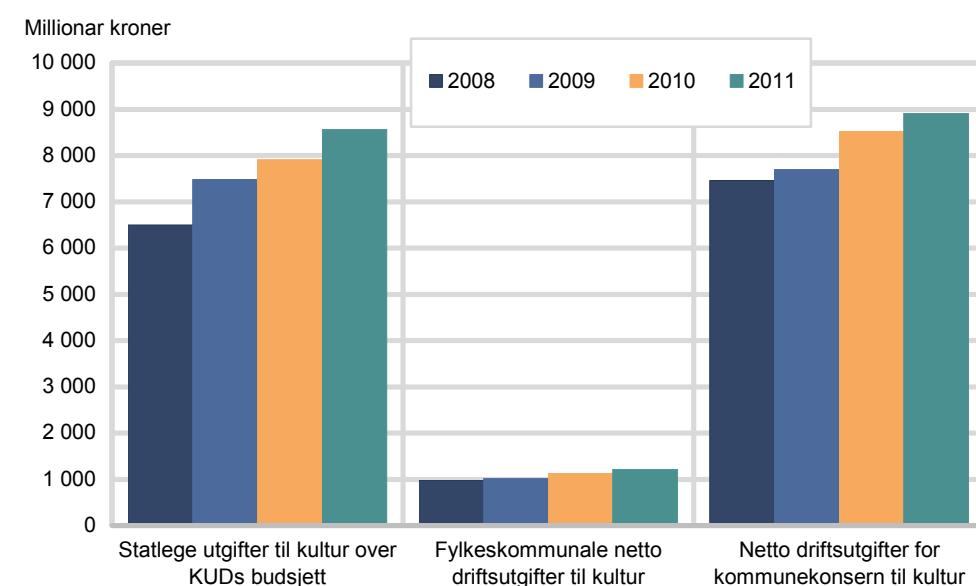
Offentlege utgifter til kultur

1.1. Nokre resultat

Rekneskapane for 2011 syner at:

- Dei statlege utgiftene til kultur var 8,6 milliardar kroner over budsjettet til Kulturdepartementet (KUD) – 1 718 kroner per innbyggjar i gjennomsnitt.
- Fylkeskommunane s netto driftsutgifter til kulturformål var 1,2 milliardar kroner – 244 kroner per innbyggjar i gjennomsnitt.
- Kommunane s netto driftsutgifter til kultur var 8,9 milliardar kroner – 1 790 kroner per innbyggjar i gjennomsnitt.

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur. 2008-2011. Millionar kroner

Kjelde: Kulturdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

1.1.1. Offentlege utgifter – stat

Statlege utgifter til kultur – 1 718 kroner per innbyggjar

Rekneskapstala til Kulturdepartementet viser at det totalt vart løyvd 8,6 milliardar kroner til departementets ulike formål i 2011. Det var ein auke på 0,7 milliardar kroner, eller 8 prosent, sidan 2010. Sidan 2006 har auken vore på 3 milliardar, eller 55 prosent. Dette speglar enda eit år med satsinga på Kulturløftet. KUDs samla utgifter i 2011 var 0,58 prosent av dei samla statlege utgiftingene.

Dei statlege utgiftingene til kultur i 2011 svarar til 1 718 kroner per innbyggjar. Tilsvarende beløp for 2009 var 1 608 kroner per innbyggjar. Alle hovudpostane i rekneskapen for 2011 vart auka, bortsett frå administrasjonsutgiftingene som gjekk ned 36 prosent. Etter ein reduksjon av utgiftingene til frivillighetsformål i 2010, har dei igjen auka med nær ei dobling til 1,1 milliardar kroner.

Etter ei satsing på kulturbrygg i 2009 har utgivingene til kulturbrygg gått noko ned både i 2010 og 2011. Frå 2010 til 2011 blei utgivingene til kulturbrygg reduserte med 3 prosent, året før med 16 prosent. Som i tidlegare år fekk scenekunstformål mest også i 2011, 1,6 milliardar kroner.

Under posten samfunns- og frivillighetsformål går 1 131,7 millionar kroner til frivillighetsformål, mens tilskot til trussamfunn med meir utgjorde 215,3 millionar kroner. Tilskot til trussamfunn utgjorde 2,5 prosent av rekneskapen til Kulturdepartementet. Sjå også kapittel 17.

Uendra beløp til idrett – 1 559 millionar kroner frå spelemediane til idrett

Speleoverskotet frå Norsk Tipping AS blir fordelt til kultur- og idrettsformål, og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar. Hovudfordelinga av spelemediane i 2011 syner at 1 559 millionar kroner gjekk til idrettsformål, det same som året før.

Idrettsanlegga fekk størst tilskot i 2011, med 736 millionar. Dette beløpet representerer ein nedgang på 14 millionar, eller 1,9 prosent, frå 2010. Noregs idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) fekk 566 millionar kroner i 2011, ein auke på 10 millionar kroner, eller 2 prosent. Tilskotet til NIF har gått opp med 217 millionar, eller 62 prosent, sidan 2006. Tilskot til lokale lag og foreiningar var på 156 millionar kroner, det same som i 2010, då denne kategorien fekk eit stort løft på 25 prosent. Midlar til forskings- og utviklingsarbeid har også halde seg på et stabilt nivå frå 2010 til 2011, på 20 millionar kroner, etter ei dobling av beløpet i 2010. Sjå tabell 1.1.2.

417 millionar kroner frå spelemidlane til kultur

Dei siste fem åra har tildelingane frå spelemidlane til kulturformål vore stabile på 417 millionar kroner. Av dette har Den kulturelle skolesekken fått 167 millionar kroner kvart år. Sentrale tiltak i Skolesekken har fått mindre av midlane dei fire siste åra, mens lokale tiltak har fått meir, spesielt har vidaregåande skolar fått meir av midlane. Frifond (sjå kapittel 5.2) fekk 125 millionar kroner til fordeling, det same som dei fem siste åra. Også tildelinga til kulturbygga har halde seg på det same nivået dei fem siste åra, med 125 millionar kroner. Sjå tabell 1.1.3.

Tiltak gjennom Den kulturelle skolesekken i grunnskolen fekk 122 millionar kroner. Totale rekneskapstal for Den kulturelle skolesekken i grunnskolen syner at både inntekter og utgifter vart større i skoleåret 2010/11 enn i dei føregående åra. Siste skoleåret steig inntektene med 8 prosent og utgiftene med 10 prosent. Sjå tabell 1.1.4.

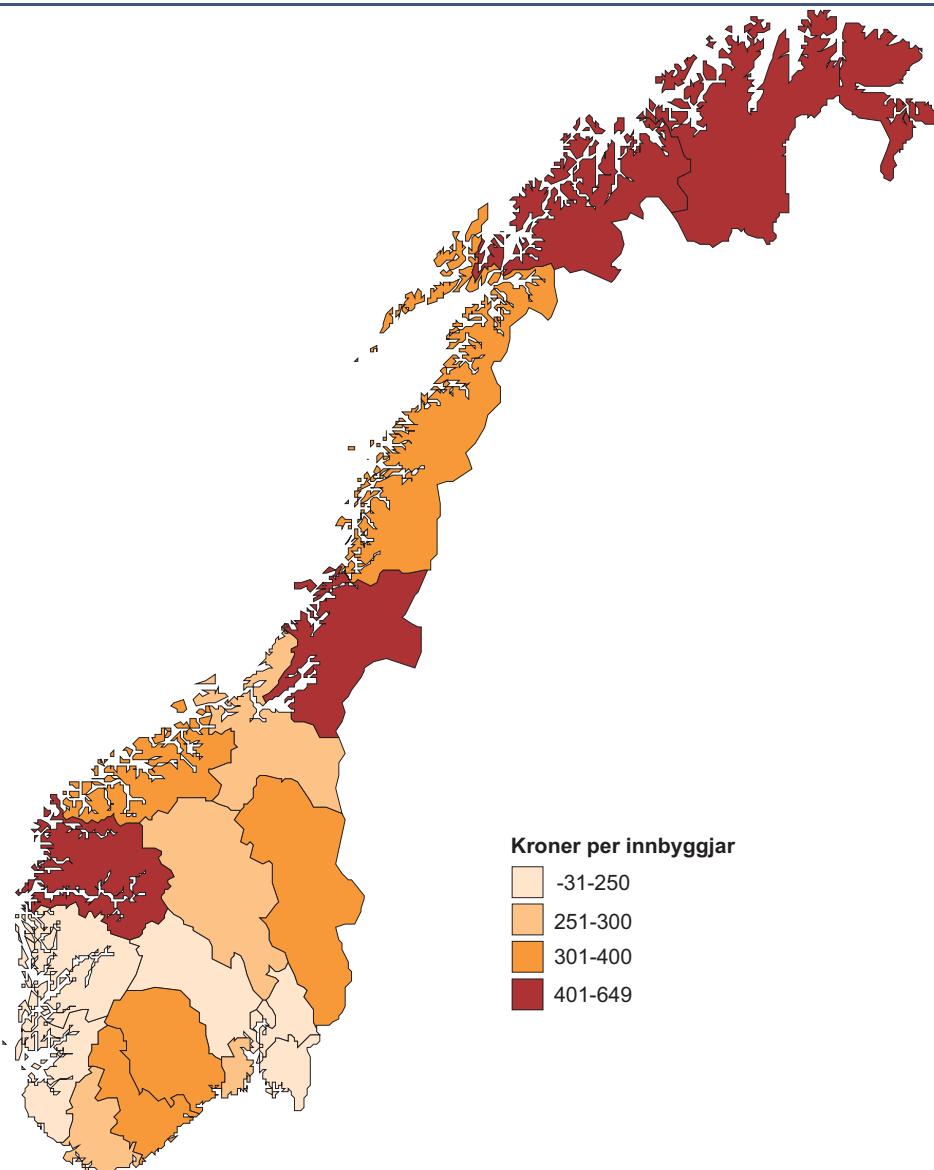
1,2 milliardar kroner til kulturformål i fylkeskommunane

1.1.2. Offentlege utgifter – fylkeskommunar

Rapporteringa i KOSTRA viser at netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane var på 1,2 milliardar kroner i 2011. Sjølv om dette beløpet er litt høgare enn året før, var delen av totale netto driftsutgifter til kulturformål 1,6 prosent, 0,1 prosentpoeng lågare enn dei to føregående åra. Auken i netto driftsutgifter til kulturformål frå 2010 var 91 millionar kroner, eller 8 prosent.

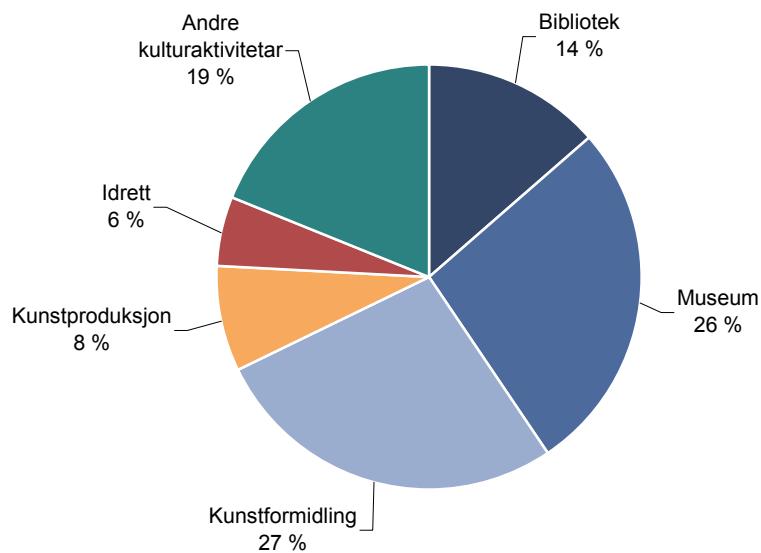
I gjennomsnitt gjekk det 244 kroner per innbyggjar i netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane i 2011, Oslo inkludert. Finnmark fylkeskommune brukte 649 kroner per innbyggjar til kulturformål i 2011 mot 523 kroner i 2010. I Finnmark fylkeskommune gjekk 4,1 prosent av netto driftsutgifter til kulturformål. I Aust-Agder fylkeskommune gjekk 3,9 prosent av totale netto driftsutgifter til kulturformål i 2011. Tala for Oslo som fylkeskommune viser berre ein liten del av utgifter til kultur da Oslo både er kommune og fylkeskommune og rapporterer både som kommune og fylkeskommune. Sjølv om det kan vere uvisse knytt til kva som er kommunale og fylkeskommunale utgifter, er ikkje tala dobbelrapporterte. For å få fram dei totale netto driftsutgiftene for Oslo, kan det vere nyteleg å legge saman dei kommunale og dei fylkeskommunale netto driftsutgiftene.

Figur 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane. 2011. Kroner per innbyggjar

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Auken totalt i netto driftsutgifter frå året før til kulturformål i fylkeskommunane var som nemnt over 91 millionar kroner. På nasjonalt nivå syner tala at alle kulturformåla fekk nytte godt av auken. Funksjonen kunstformidling har høgst del av utgiftene til kultur i fylkeskommunane, med 27 prosent. Netto driftsutgifter til kunstformidling, som blant anna dekkjer Den kulturelle skolesekken, utgjorde 334 millionar kroner i 2011. Kunstproduksjon hadde størst prosentvis auke med 36 prosent, eller 25 millionar kroner. 95 millionar kroner gjekk til kunstproduksjon i 2011. Dette beløpet utgjør 8 prosent av utgiftene til kulturformål i fylkeskommunane. Bibliotek hadde den største stiginga i pengesum med 32 millionar kroner. Totalt gjekk 164 millionar kroner til bibliotek, noko som utgjør 14 prosent av midlane til kulturformål. Netto driftsutgifter til museum i fylkeskommunane rekneskapar auka med 12 millionar og var på 27 prosent av nettoutgiftene. Viss ein ser på utviklinga dei siste fem åra, 2007-2011, har netto driftsutgifter auka med 29 prosent. Nettoutgiftene til idrett dei siste fem åra har vorte reduserte med 12 prosent, truleg på grunn av at fleire fylkeskommunar har hatt store inntekter på denne funksjonen. Sjå figur 1.2.2 og tabellane 1.2.1 og 1.2.2.

Figur 1.2.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturformål i fylkeskommunane. 2011. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

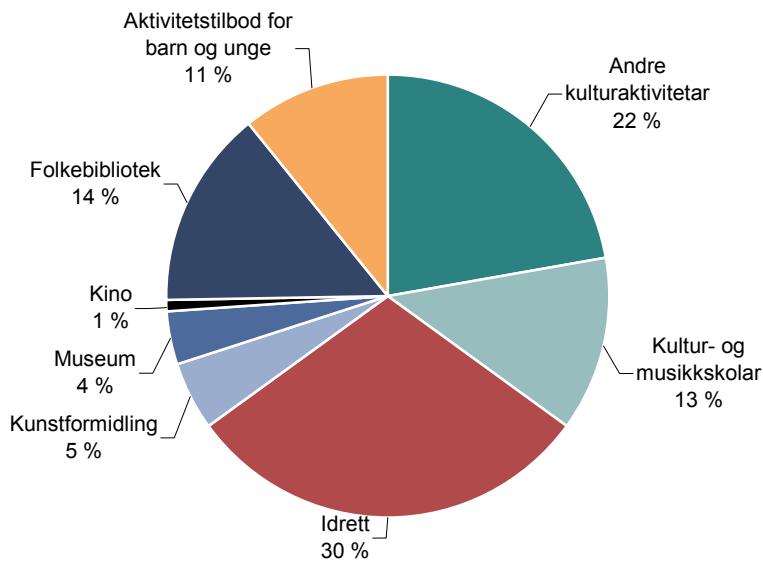
Fordelinga for dei ulike funksjonane i fylkeskommunane varierer ein del. Det største avviket var at netto driftsutgifter til idrett i Oslo var på minussida. Det vil seie at fylkeskommunen hadde større inntekter enn utgifter på denne funksjonen, nærmare bestemt hadde dei eit overskot på 22 millionar kroner i 2011. Også Akershus har store inntekter på idrettsfunksjonen, men i 2011 var utgiftene litt større enn inntektene. Elles var det Hordaland og Rogaland som hadde dei største netto driftsutgiftene til kultur, begge fylkeskommunane med 109 millionar kroner. Nordland hadde dei høgaste nettoutgiftene på bibliotek, mens Troms med sine 29 millionar kroner i 2010 og 32 millionar i 2011, hadde dei høgaste nettoutgiftene på kunstproduksjon, 33 prosent av totale nettoutgiftene til kunstproduksjon i fylkeskommunane. Sjå tabell 1.2.1 og 1.2.2.

Fylkeskommunanes brutto investeringsutgifter til kulturformål i 2011 var 62 millionar kroner. Etter det høge investeringsnivået i 2009 var investeringane både i 2010 og 2011 igjen på same nivå som i 2008. Ser ein på gjennomsnittet for dei tre åra i perioden 2009-2011, har fylkeskommunane brukt 101 millionar kroner til brutto investeringsutgifter. Nordland og Vestfold fylkeskommunar står framleis for den største delen av dei investerte kronene i den siste treårsperioden, med høvesvis 36 og 23 millionar kroner. Sjå tabell 1.2.3.

1.1.3. Offentlege utgifter – kommunar

3,9 prosent til kultur i kommunane

Tala for kommunanenes utgifter er henta frå KOSTRA-rapporteringa. Rekneskapsåret 2011 syner at kommunanenes netto driftsutgifter til kultur låg på 8,9 milliardar kroner, eller 3,9 prosent, av totale netto driftsutgifter, Oslo inkludert. Tala gjeld kommunen som konsern, sjå kapittel 1.3, rekneskapsomfang. Sjølv om det har vore ein auke i utgiftene til kultur på 5 prosent frå 2010, har delen av utgiftene som går til kultur, gått ned frå 4,4 prosent i 2010 til 3,9 prosent i 2011. Hovudforklaringa på ein lågare del til kultur er endra finansiering til barnehagar, frå øyremerkte tilskot til rammetilskot. Alle kulturområda, bortsett frå kino, har auke i netto driftsutgifter.

Figur 1.3.1. Netto driftsutgifter til ulike kulturformål for kommunekonsern. 2011. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

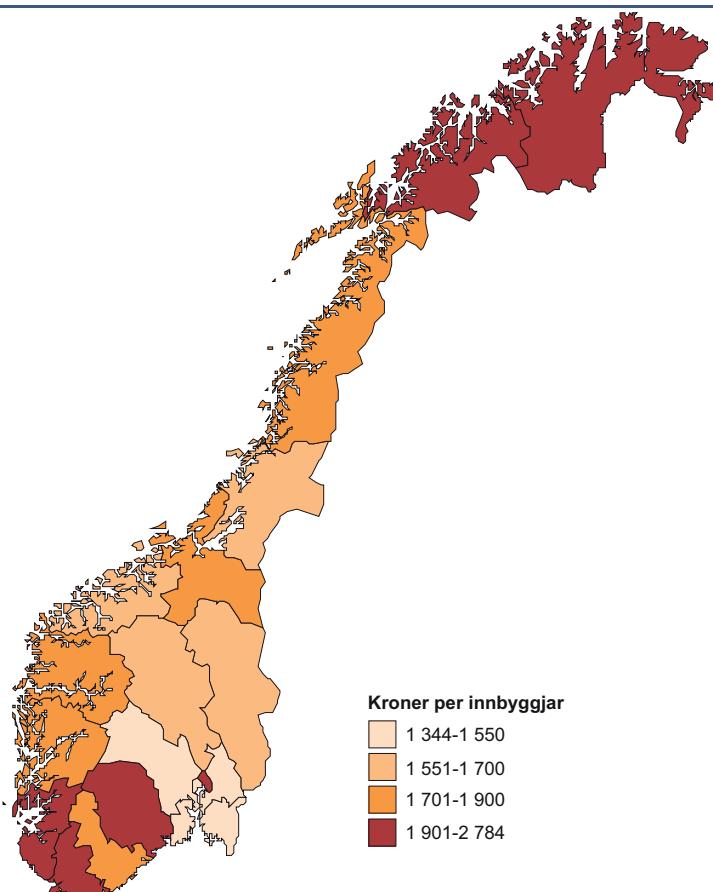
Netto driftsutgifter til museum utgjer berre 4 prosent av utgiftene til kultur. Likevel ser ein at dette kulturområdet hadde høgast prosentvis auke frå året før, med 15 prosent, eller 45 millionar kroner. Høgast del av kulturutgiftene i kommunane var som i åra før til idrett. Kommunane brukte totalt 2,7 milliardar kroner til idrett i 2011, ein auke på 66 millionar kroner det siste året. Av netto driftsutgifter til kultur gjekk 30 prosent til idrett, og av dei totale netto driftsutgiftene til kommunane fekk idrettsformål 1,2 prosent. Dette var høvesvis 0,6 prosentpoeng og 0,2 prosentpoeng mindre enn i 2010.

Posten andre kulturaktivitetar var på 2 milliardar kroner i 2011, ein auke på 150 millionar, eller 8 prosent frå 2010. 1,3 milliardar kulturkroner gjekk til folkebibliotek og steig med 54 millionar, eller 4 prosent. Sjå figur 1.3.3 og tabellane 1.3.1 til 1.3.4.

Kommunane i Troms hadde til saman høgast vekst i netto driftsutgifter til kultur med 45 millionar kroner eller 17 prosent. Kommunane i Rogaland og Sogn og Fjordane hadde nedgang i kulturutgiftene med respektive 1,7 og 0,4 prosent.

Som nemnt over brukte kommunane i Noreg 3,9 prosent av totale utgifter til kulturformål i 2011. Kommunane i seks fylke brukte over gjennomsnittet til kultur, Finnmark, Telemark, Rogaland, Oslo, Sør-Trøndelag og Vest-Agder. Finnmark brukte mest pengar på kultur med 4,7 prosent av totale utgifter. Kommunane i Østfold, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag brukte lågast del til kultur, i gjennomsnitt respektive 3,1 og 3,3 prosent av dei totale nettoutgiftene.

Figur 1.3.2. Netto driftsutgifter til kulturformål for kommunekonsern, etter fylke. 2011. Kroner per innbyggjar

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

1 790 kroner per innbyggjar til kultur

I gjennomsnitt brukte kommunane 1 788 kroner per innbyggjar til kulturformål i 2011, 57 kroner meir enn året før. Dette var ein svakare auke enn frå 2009 til 2010. For femte året på rad er det kommunane i Finnmark som bruker mest til kultur per innbyggjar, med 2 784 kroner, ein auke på 20 kroner samanlikna med året før. Kommunane i Østfold bruker minst med 1 344 kroner per innbyggjar, ein auke på 16 kroner, eller 1,2 prosent, samanlikna med året før.

1.2. Om statistikken for dei offentlege utgiftene

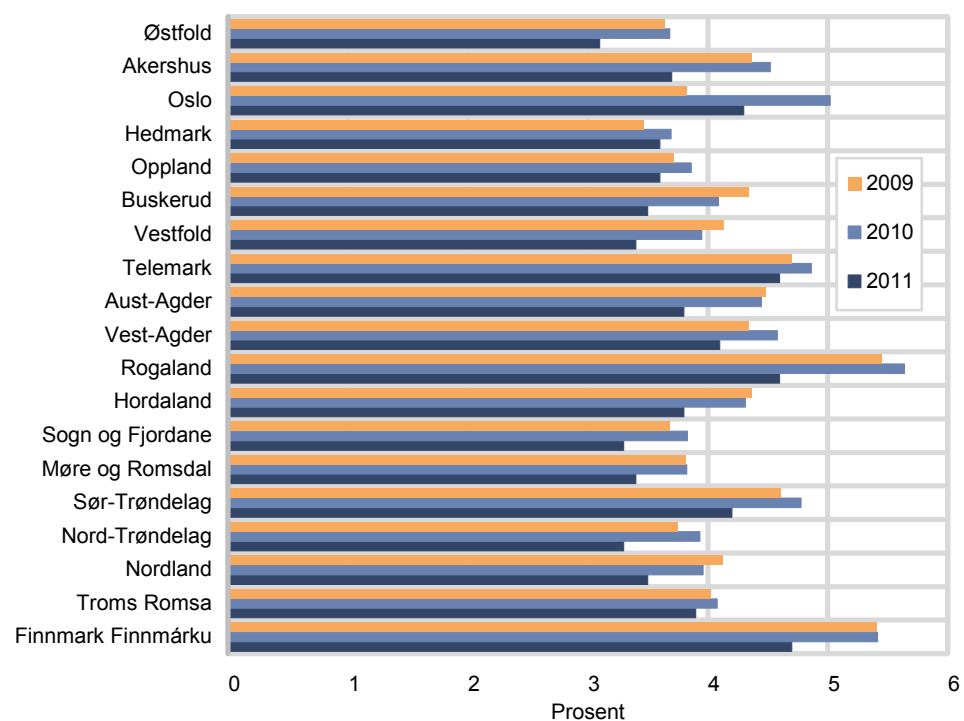
Dei statlege utgiftene syner i hovudsak utgifter over Kulturdepartementet¹ sitt budsjett slik det går fram av Prop 1 S frå oktober kvart år. Fylkeskommunale og kommunale utgifter baserer seg på rekneskapane deira som kvart år blir handsama av KOSTRA-systemet. Tala blir publiserte hos SSB på ssb.no, KOSTRA-sidene og i Statistikkbanken.

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering)

KOSTRA er eit nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om fylkeskommunal og kommunal verksemd. Informasjon om kommunale tenester og bruken av ressursar på ulike tenesteområde blir registrert og samanstilt for å gi relevant informasjon til avgjerdstakarar og andre, både nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal tene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og med dette gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål er oppnådde. KOSTRA skal forenkle rapporteringa frå kommunane til staten ved at data berre blir rapporterte ein gong, sjølv om dei skal brukast til ulike formål. All rapportering frå kommunane til SSB skjer ved elektronisk datautveksling. SSB publiserer ureviderte tal for kommunane 15. mars, og retta tal 15. juni. I nøkkeltala blir data sette saman, både tal som blir rapporterte direkte frå kommunane til SSB, og tal

¹ Frå 1. januar 2010 Kultur- og kyrkjedepartementet.

Figur 1.3.3. Netto driftsutgifter til kulturformål for kommunekonsern, etter fylke. 2009-2011.
Prosent av totale netto driftsutgifter

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

henta frå nasjonale register utanfor SSB. Før publiseringa 15. juni har kommunane hatt høve til å rette feil og manglar i sine data, og SSB har gjennomført kvalitetskontrollar og revisjon av datamaterialet. Dei ureviderte nøkkeltala per 15. mars kan innehalde feil.

1.3. Omgrep og definisjonar

Spelemidlane

Kvart år sidan 1948 har overskotet i Norsk Tipping AS gått til samfunnsnyttige formål. Frå 2009 gjeld følgjande fordelingsnøkkelen for speleoverskotet frå Norsk Tipping: 45,5 prosent går til idrettsformål, 36,5 prosent går til kulturformål og 18 prosent til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar som ikkje er knytte til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Midlane til idrettsformål og samfunnsnyttige formål blir fordelt av Kongen. Av midlane til kulturformål skal 2/3 fordelast av Stortinget og 1/3 av Kongen. Av midlane som blir fordelt av Kongen, skal om lag 40 prosent gå til å realisere Den kulturelle skolesekken over heile landet, om lag 30 prosent til Frifond og om lag 30 prosent til investeringar og vedlikehald av lokale/regionale kulturelle møteplassar (Prop 1 S, 2011-2012, Kulturdepartementet).

Rekneskapsomfang og om konsern i KOSTRA

Formålet med publiseringa i KOSTRA er å vise ressursbruk og tenesteproduksjon uavhengig av korleis denne er organisert i den enkelte (fylkes)kommune. I tillegg til å produsere tenesta sjølv kan (fylkes)kommunen velje å organisere heile eller delar av tenesteproduksjonen innanfor dei enkelte sektorane/tenesteområda i eigne organisatoriske einingar (særbedrifter). Desse særbedriftene fører eigne rekneskapar, og dette inneber at tala i KOSTRA i dei opprinnelige faktaaarka ikkje inkluderer ressursbruken/tenesteproduksjonen i særbedriftene. For å rette seg etter den aukande graden av utskiljing av tenesteproduksjonen i eigne einingar er det derfor nødvendig å etablere faktaaark for konsern for alle tenesteområda i KOSTRA-publiseringa.

Konsern i KOSTRA omfattar dei organisatoriske einingane som juridisk sett er definerte innanfor (fylkes)kommunen som juridisk person, det vil seie (fylkes)kommunerekneskapen, (fylkes)kommunale føretak (KF/FKF). Og i tillegg

kjem desse som ikkje er ein del av (fylkes)kommunen, inter(fylkes)kommunale selskap (IKS) og inter(fylkes)kommunale samarbeid etter kommuneloven § 27, som fører særrekneskap.

Særrekneskapane blir rapporterte enkeltvis til SSB, og konsolideringa til konsern blir gjort av SSB. Mellom (fylkes)kommunen og KF/FKF er eigarforholdet alltid ein-til-ein, mens fleire kommunar/fylkeskommunar eig IKS saman. Den enkelte (fylkes)kommunes eigardel i IKS blir fordelt etter registrerte eigardelar i Føretaksregistret i Brønnøysund. Paragraf 27-einingane blir behandla likt med kommunale føretak. (Fylkes)kommunal verksemد organisert som aksjeselskap og stiftingar inngår ikkje i konsernomgrepet. Effektuering av konsernfaktaark for dei enkelte tenesteområda skjer etter kvart.

Ved utgangen av 2011 var det registrert 240 interkommunale selskap med nær 1 800 eigarsamband. Talet på kommunale og fylkeskommunale føretak var 226, og dessutan 35 interkommunale samarbeid.

Netto driftsutgifter totalt

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene medrekna avskrivingar etter at driftsinntektene, som blant anna inneholder øyremerkte tilskot frå staten og andre direkte inntekter, er trekte frå. Resten av utgiftene må dekkjast av dei frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer frå staten med vidare. Netto driftsutgifter vil vise fylkets eller kommunens prioritering av dei frie inntektene i forhold til målgruppa for tenesta.

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter viser dei samla driftsutgiftene medrekna avskrivingar korrigerte for dobbeltføringer som kjem av vidarefordeling av utgifter/internkjøp med vidare. Brutto driftsutgifter minus brutto driftsinntekter skal ikkje vere lik netto driftsutgifter. På funksjon/tenesteområde kjem dette av at brutto driftsutgifter blir korrigerte for artane 710 sjukelønnsrefusjon og 729 kompensasjon mva. tillagde i driftsrekneskapen. Tilsvarande korreksjonar blir ikkje gjorde i brutto driftsinntekter. Netto driftsutgifter blir korrigerte for art 728 kompensasjon mva. tillagde i investeringsrekneskapen. For nærmere informasjon, sjå fagleg rettleiing på www.ssb.no/kostra/.

Brutto investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter syner investeringsutgifter korrigerte for fordelte utgifter og internsal. For å vise prioritering av nybygging, større utviklingstiltak og andre investeringar blir det brukt brutto investeringsutgifter per innbyggjar.

For fleire definisjonar brukta i KOSTRA, sjå fagleg rettleiing på www.ssb.no/kostra/.

Rekneskapsfunksjonar til kulturformål – fylkeskommunar

- 740 Bibliotek
- 760 Museum
- 771 Kunstformidling
- 722 Kunstproduksjon
- 775 Idrett
- 790 Andre kulturaktivitetar²

Rekneskapsfunksjonar til kulturformål – kommunar

- 231 Aktivitetstilbod til barn og unge
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museum
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (ny i 2008)

² Andre kulturaktivitetar (f790 fylke) omfattar funksjonar som i hovudsak arbeider utadretta mot kulturorganisasjonar og kulturtiltak i kommunane. Omfattar samfunnshus/allaktivitetshus, støtte til nærringkasting eller anna lokal mediaverksemد.

- 383 Kommunale musikk- og kulturskolar
- 385 Andre kulturaktivitetar og tilskot til andres kulturbygg³
- 386 Kommunale kulturbygg (ny i 2008)

I tabellane er funksjon 381 slått saman med funksjon 380 idrett, og funksjon 386 er slått saman med funksjon 385 andre kulturaktivitetar. Årsaka til samanslåinga er at det har vore dårlig rapportering på desse funksjonane etter at dei blei innførte i kommunerekneskapen frå 2008.

1.4. Samanlikningar

Samanlikningar over tid og stad

KOSTRA-tala omfattar tal frå 1999, da kommunane kom med i KOSTRA. Frå og med 2001 er alle kommunane pålagde rapportering til KOSTRA. Både i sjølve prosjektperioden og i ettertid har det vore ein god del endringar i statistikk-oppdraget. Ei generell kompensasjonsordning for meirverdiavgift innført frå 1. januar 2004 kan føre til brot i tidsserien frå 2003 til 2004. Ordninga vil kunne innebere brot i nokre sentrale rekneskapsomgrep. For nærmere forklaring viser ein til fagleg rettleiing til KOSTRA, kapitla 2B–2E. Større brot i tidsseriar kan finnast. Tala i tabellane frå 2007 gjeld kommunekonsern. Tabellane for kapittel 3.3 omfattar utgiftene som kommunane har til kulturformål.

Samanheng med annan statistikk

Eventuell samanheng mellom førebelse og endelege tal, korttidsstatistikk og årsstatistikk innanfor same emne, og høve til å samanlikne med annan statistikk innanfor same område, vil det bli gitt informasjon om for kvart enkelt område.

Referansar

Norsk Tipping: *Års- og samfunnsrapport 2009*. (<https://www.norsk-tipping.no/selskapet/samfunnsansvar/rapportering>).
 Prop. 1 S (2011-2012). Kulturdepartementet.
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/prop/2011-2012/prop-1-s-20112012.html?id=658383>.

Meir informasjon

Norsk Tipping: Spelemedlane (<http://www.spillemidlene.no>).
 KOSTRA: www.ssb.no/kostra/.

---

³ Andre kulturaktivitetar og tilskot til andres kulturbygg (f 385 kommune) omfattar i hovudsak tilskot til organisasjonar, aktivitetar, markeringar, kulturdagar og hendingar som blir drivne av eller er baserte på frivillig medverknad.

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett 2006-2011. Rekneskapstal 2006-2011. Løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Absolutte tal						Prosent					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	6 822,5	7 316,2	7 934,4	9 090,9	7 911,3	8 566,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrasjon m.m. ¹	165,6	177,2	179,7	195,4	182,8	116,5	2,4	2,4	2,3	2,1	2,3	1,4
Frivillighetsformål i alt	383,7	439,6	465,7	800,5	794,0	1 131,7	5,6	6,0	5,9	8,8	10,0	13,2
Frivillighetsformål	263,6	292,9	309,2	596,6	574,5	852,3	3,9	4,0	3,4	6,6	7,3	9,9
Kultur og samfunn	-	-	-	25,9	34,2	64,1	-	-	-	0,3	0,4	0,7
Tilskot til trussamfunn m.m.	120,1	146,7	156,4	178,0	185,3	215,3	1,8	2,0	2,0	2,0	2,3	2,5
Kulturformål i alt	4 128,9	4 465,6	4 954,4	5 536,9	5 943,7	6 220,3	60,5	62,4	62,4	60,9	75,1	72,6
Allmenne kulturformål ²	304,5	358,0	394,3	411,9	410,0	546,6	4,5	4,9	4,9	4,5	5,2	6,4
Kulturbrygg ³	24,5	37,4	80,0	207,4	174,8	169,8	0,4	0,5	1,0	2,3	2,2	2,0
Norsk kulturråd ⁴	287,0	300,1	39,6	39,9	43,2	66,7	4,2	4,1	0,5	0,4	0,5	0,8
Kunstnarformål	310,6	325,1	345,1	364,9	378,6	393,4	4,6	4,4	4,3	4,0	4,8	4,6
Biletkunst mv.	278,7	303,4	343,2	378,0	409,7	420,6	4,1	4,1	4,3	4,2	5,2	4,9
Musikkformål	508,0	560,8	708,5	811,5	904,3	959,8	7,4	7,7	8,9	8,9	11,4	11,2
Scenekunstformål	963,9	1 059,2	1 254,7	1 374,9	1 521,6	1 631,4	14,1	14,5	15,8	15,1	19,2	19,0
Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museum	118,9	127,4	128,7	136,3	145,8	-	1,7	1,7	1,6	1,5	1,8	-
Språk-, litteratur- og bibliotekformål	493,2	484,9	651,3	723,5	775,7	818,6	7,2	6,6	8,2	8,0	9,8	9,6
Museums- og andre kulturvernformål	613,1	675,0	756,5	808,4	871,0	891,9	9,0	9,2	9,5	8,9	11,0	10,4
Arkivformål	226,5	234,3	252,7	280,2	309,0	321,6	3,3	3,2	3,2	3,1	3,9	3,8
Film og media	850,7	880,8	900,4	946,8	990,8	1 097,6	12,5	12,0	11,3	10,4	12,5	12,8
Den norske kyrkja⁵	1 293,7	1 352,9	1 434,1	1 611,5	..	..	19,0	18,5	18,1	17,7	..	..
Prosent av statlige midlar i alt ⁶ .	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	.	.	.	.	.	.
Prosent av BNP i alt	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	.	.	.	.	.	.

¹ Gjeld drift av Kulturdepartementet og Lotteri- og stiftelsestilsynet. ² Ikke inkl. løyvingar til kulturbrygg og midlar fra Norsk kulturfond. ³ Inkl. nasjonale, regionale og lokale kulturbrygg. Midlar fra Norsk kulturfond er ikke medrekna. ⁴ Inkl. berre Norsk kulturfond. ⁵ Frå 1.1.2010 hører Den norske kyrkja til Fornings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet. ⁶ Prosenten er rekna av statsbudsjettets samla utgifter i alt, medrekna folketrygda.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. 2003-2011. Millionar kroner

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	1 050,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 250,0	1 418,0	1 558,4	1 558,5	1 558,6
Idrettsanlegg	546,5	656,2	665,5	664,4	695,0	690,0	687,6	749,6	735,7
Nasjonalanlegg/spesielle anlegg	26,0	22,6	5,2	1,5	13,1	19,6	26,4	27,1	29,4
Forsknings- og utviklingsarbeid ..	24,7	23,4	23,6	22,8	24,0	20,4	9,6	20,1	20,1
Spesielle aktivitetar	33,4	37,9	36,7	42,3	40,9	41,0	47,8	49,7	51,4
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité	314,4	340,0	349,0	349,0	352,0	354,0	354,0	556,0	566,0
Tilskot til lokale lag og foreiningar	105,0	120,0	120,0	120,0	125,0	125,0	125,0	156,0	156,0
Overgangsmidlar	-	-	-	-	-	168,0	308,0	-	-

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. 2005-2011. Millionar kroner

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	400,0	400,0	416,7	416,7	416,7	416,7	416,7
Den kulturelle skolesekken							
Lokale tiltak	128,0	128,0	134,0	147,5	147,5	157,5	162,3
Grunnskolen	-	-	128,0	122,0	122,0	122,5	122,5
Vidaregående skole	-	-	6,0	25,5	25,5	35,0	39,8
Sentrale tiltak	32,0	33,0	33,0	19,5	19,5	9,5	4,7
Frifond¹	120,0	120,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0
Kulturbrygg							
Desentralisert ordning for tilskot til kulturhus	48,0	48,0	49,7	49,7	49,7	49,7	49,7
Regionale møteplassar og formidlingsarenaer for kultur	72,0	71,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0

¹ Frifond er midlar frå overskotet i Norsk Tipping AS og gitt til barn og ungdom som driv med frivillige aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar.

² Prosjektmidlar for bruk til utviding av vidaregående skole i utvalde kommunar

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.4. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen¹. Inntekter og utgifter. 2006/2007-2010/2011

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
— 1 000 kroner —					
Inntekter totalt	214 863	226 606	228 173	214 592	232 401
Spelemidlar	122 157	121 930	122 367	122 015	122 300
Eigne midlar/eigeninnsats	45 518	49 359	55 749	34 606	44 979
Refusjonar ²	27 353	33 489	32 833	38 123	48 067
Eigendalar frå kommunane	17 039	18 492	11 415	14 505	12 807
Anna ³	2 795	3 334	5 810	5 343	4 248
Utgifter totalt	202 217	207 113	208 375	190 577	209 596
Formidling/innhald	106 833	110 941	109 710	103 615	101 716
Administrasjon	35 683	33 055	36 595	22 084	41 926
Nettverk og kompetanseutvikling	4 895	5 428	5 938	4 078	3 788
Overføringer til kommunane	53 560	55 036	53 873	59 084	58 400
Anna	1 246	2 653	2 259	1 716	3 766

¹ Basert på rapportar frå fylkeskommunane. ² Frå Riksconsertene og Norsk scenekunstbruk. ³ Inkludert renteinntekter.

Kjelde: Den kulturelle skolesekken.

Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane, etter fylke. 2006-2011. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter i alt	Bibliotek	Museum	Kunstformidling	Kunstproduksjon	Idrett	Andre kulturaraktivitetar
2006	873,8	116,5	230,1	262,8	47,0	85,9	131,5
2007	943,7	124,4	264,9	268,7	56,0	59,9	169,8
2008	972,6	118,5	242,2	249,5	62,9	89,1	210,5
2009 ¹	1 022,3	126,6	306,7	280,8	59,0	-8,3	257,5
2010	1 127,2	132,3	316,9	325,0	70,0	60,4	222,7
2011	1 218,6	164,3	328,6	334,2	95,0	67,0	229,4
2011							
Østfold	54,6	6,0	15,9	18,1	2,0	3,1	9,5
Akershus	103,0	13,9	45,1	26,5	3,7	0,3	13,5
Oslo	-19,1	2,5	0,0	0,0	0,0	-21,6	0,0
Hedmark	63,7	5,0	13,4	26,6	0,7	8,0	10,0
Oppland	51,2	6,1	13,8	5,5	12,6	3,1	10,2
Buskerud	60,3	9,8	19,6	13,9	0,5	5,0	11,7
Vestfold	65,8	7,1	30,0	10,1	2,4	3,1	13,1
Telemark	51,7	3,2	13,6	6,5	7,6	13,0	7,8
Aust-Agder	41,4	4,7	9,7	7,5	2,6	9,4	7,5
Vest-Agder	48,1	3,6	13,6	23,1	0,0	4,3	3,5
Rogaland	108,5	33,5	0,6	28,5	3,4	0,0	42,5
Hordaland	108,7	6,8	40,6	33,2	0,0	-1,2	29,3
Sogn og Fjordane	51,0	6,1	13,3	10,1	5,0	-2,0	18,6
Møre og Romsdal	78,3	9,5	18,3	29,6	-0,2	17,0	4,1
Sør-Trøndelag	82,9	7,2	28,0	37,1	0,0	0,1	10,5
Nord-Trøndelag	60,4	5,2	16,7	23,7	0,3	7,6	7,0
Nordland	84,0	14,5	21,7	19,2	8,4	2,7	17,5
Troms Romsa	76,1	10,8	11,0	10,6	31,6	4,5	7,6
Finnmark Finnmark	47,9	8,8	3,9	4,4	14,5	10,7	5,6

¹ Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane, etter fylke. 2006-2011. Prosent

	Bibliotek	Museum	Kunst-formidling	Kunst-produksjon	Idrett	Andre kulturaktivitetar
2006	13,3	26,3	30,1	5,4	9,8	15,0
2007	13,2	28,1	28,5	5,9	6,3	18,0
2008	12,2	24,9	25,7	6,5	9,2	21,6
2009 ¹	12,4	30,0	27,5	5,8	-0,8	25,2
2010	11,7	28,1	28,8	6,2	5,4	19,8
2011	13,5	27,0	27,4	7,8	5,5	18,8
2011						
Østfold	11,0	29,1	33,2	3,6	5,7	17,3
Akershus	13,5	43,8	25,7	3,6	0,3	13,1
Oslo	-12,9	0,0	0,0	0,0	112,9	0,0
Hedmark	7,9	21,0	41,7	1,1	12,6	15,7
Oppland	11,9	26,9	10,7	24,6	6,1	19,9
Buskerud	16,3	32,4	23,0	0,8	8,2	19,3
Vestfold	10,9	45,5	15,3	3,7	4,6	19,9
Telemark	6,1	26,3	12,6	14,7	25,1	15,1
Aust-Agder	11,4	23,4	18,1	6,3	22,8	18,0
Vest-Agder	7,5	28,2	48,0	0,0	9,0	7,2
Rogaland	30,9	0,5	26,3	3,1	0,0	39,2
Hordaland	6,3	37,4	30,6	0,0	-1,1	26,9
Sogn og Fjordane	11,9	26,0	19,8	9,8	-4,0	36,4
Møre og Romsdal	12,2	23,4	37,8	-0,3	21,7	5,3
Sør-Trøndelag	8,7	33,8	44,8	0,0	0,1	12,7
Nord-Trøndelag	8,5	27,6	39,2	0,5	12,5	11,7
Nordland	17,3	25,9	22,9	10,0	3,2	20,8
Troms Romsa	14,1	14,4	14,0	41,5	5,9	10,0
Finnmark Finnmark	18,3	8,2	9,2	30,2	22,3	11,8

¹Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturformål. 2003-2011. Fylkeskommunar. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter	Brutto driftsutgifter	Brutto investeringsutgifter
2003	781,7	1 639,3	38,4
2004	788,8	1 624,3	44,0
2005	735,1	1 625,5	56,7
2006	873,8	1 772,2	38,4
2007	943,7	1 856,9	15,5
2008	972,6	1 920,0	64,5
2009 ¹	1 022,3	2 290,0	168,3
2010	1 127,2	2 271,0	64,3
2011	1 218,6	2 362,5	62,1
Gjennomsnitt 2009-2011			
Heile landet	1 122,2	2 313,6	100,7
Østfold	50,6	119,4	11,7
Akershus	61,9	178,3	0,0
Oslo	-3,7	25,9	0,0
Hedmark	56,1	102,2	0,5
Oppland	57,3	99,3	0,2
Buskerud	54,8	113,3	0,0
Vestfold	65,9	118,6	22,5
Telemark	38,0	80,9	0,0
Aust-Agder	32,1	79,9	4,5
Vest-Agder	42,1	85,0	2,7
Rogaland	104,5	200,8	0,0
Hordaland	113,3	211,6	0,9
Sogn og Fjordane	54,3	99,5	18,0
Møre og Romsdal	66,9	134,8	0,1
Sør-Trøndelag	79,9	153,3	1,4
Nord-Trøndelag	53,7	103,9	0,1
Nordland	87,1	176,8	35,9
Troms Romsa	67,6	143,0	1,1
Finnmark Finnmark	39,9	87,0	1,0

¹Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter til kulturformål i prosent av totale netto driftsutgifter. Fylkeskommunar. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009 ¹	2010	2011
Heile landet	1,6	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6
Østfold	2,1	2,7	2,1	2,1	1,8	2,9	2,3
Akershus	2,0	2,0	1,9	1,8	2,0	0,0	2,1
Oslo	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Hedmark	3,4	3,1	3,2	3,0	3,1	2,9	3,1
Oppland	2,2	2,2	2,5	2,8	3,5	3,6	2,7
Buskerud	2,8	2,7	2,9	2,6	2,7	2,5	2,7
Vestfold	2,6	3,6	2,8	2,9	4,1	3,5	3,5
Telemark	1,7	2,5	2,3	2,5	1,3	3,0	3,2
Aust-Agder	2,5	2,6	3,8	4,4	2,3	3,4	3,9
Vest-Agder	4,1	8,1	5,0	2,2	2,4	3,1	2,9
Rogaland	2,9	3,3	3,6	3,7	3,1	2,6	2,8
Hordaland	2,5	2,9	3,3	2,7	2,8	2,8	2,2
Sogn og Fjordane	2,9	3,1	3,9	3,8	4,2	3,5	2,7
Møre og Romsdal	2,4	2,0	2,8	2,7	2,5	2,3	2,5
Sør-Trøndelag	2,4	3,3	3,5	3,7	3,4	3,3	2,9
Nord-Trøndelag	3,6	3,2	0,6	3,3	3,1	3,3	3,2
Nordland	2,8	2,7	3,6	2,6	3,3	2,7	2,2
Troms Romsa	2,8	3,2	3,7	3,5	3,1	3,4	3,2
Finnmark Finnmark	2,5	3,5	3,4	4,4	3,9	3,7	4,1

¹ Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke. 2010-2011

	Netto driftsutgifter		Kroner per innbyggjar		Endring 2010/2011. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2010	2011	2010	2011		2010	2011
	Millionar kroner					Prosent	
I alt	8 517	8 917	1 731	1 788	57	4,4	3,9
Fylke							
Østfold	365	374	1 328	1 344	16	3,7	3,1
Akershus	824	842	1 511	1 514	3	4,5	3,7
Oslo	1 324	1 361	2 209	2 219	10	5,0	4,3
Hedmark	283	324	1 477	1 682	205	3,7	3,6
Oppland	290	311	1 556	1 664	108	3,9	3,6
Buskerud	397	410	1 520	1 546	26	4,1	3,5
Vestfold	324	340	1 386	1 438	52	4,0	3,4
Telemark	343	387	2 025	2 276	251	4,9	4,6
Aust-Agder	191	199	1 738	1 784	46	4,4	3,8
Vest-Agder	310	337	1 799	1 933	134	4,6	4,1
Rogaland	923	907	2 117	2 048	-69	5,6	4,6
Hordaland	801	844	1 655	1 720	65	4,3	3,8
Sogn og Fjordane	185	185	1 719	1 706	-13	3,8	3,3
Møre og Romsdal	383	408	1 507	1 588	81	3,8	3,4
Sør-Trøndelag	497	534	1 691	1 791	100	4,8	4,2
Nord-Trøndelag	207	213	1 564	1 594	30	3,9	3,3
Nordland	405	428	1 706	1 795	89	4,0	3,5
Troms Romsa	263	308	1 669	1 943	274	4,1	3,9
Finnmark Finnmark	203	205	2 764	2 784	20	5,4	4,7

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturformål, etter fylke. 2008-2011. Millionar kroner

	Kultur i alt	Aktivitets-tilbod for barn og unge	Folke-bibliotek	Kino	Museum	Kunst-formidling	Idrett ¹	Kultur- og musikk-skolar	Andre kultur-aktivitetar ²
2008	7 452,0	861,1	1 177,5	60,6	273,0	423,2	2 035,5	1 022,7	1 598,4
2009	7 694,9	895,0	1 188,2	48,8	290,4	416,6	2 155,6	1 071,9	1 628,4
2010	8 517,1	948,9	1 237,9	77,7	299,1	422,9	2 598,1	1 105,5	1 827,0
2011	8 916,6	962,7	1 291,4	76,5	344,4	446,6	2 664,4	1 154,5	1 976,1
2011									
Østfold	374,2	38,6	60,1	-0,8	13,0	13,3	111,8	34,3	103,9
Akershus	842,2	95,2	132,3	-0,3	10,0	19,2	297,4	111,7	176,6
Oslo	1 360,7	257,2	159,9	0,0	75,9	2,3	480,6	43,9	341,0
Hedmark	324,2	32,0	54,0	11,1	7,1	12,7	95,7	50,4	61,2
Oppland	311,4	24,8	56,0	4,6	10,8	4,3	86,8	50,8	73,2
Buskerud	409,8	36,6	66,3	3,2	13,8	8,4	109,1	53,7	118,8
Vestfold	339,9	27,4	62,3	-2,3	10,5	21,5	97,9	40,5	82,1
Telemark	387,0	32,4	52,2	4,4	16,4	31,0	121,7	55,9	73,0
Aust-Agder	198,9	15,5	31,3	2,7	9,3	3,6	45,0	24,3	67,2
Vest-Agder	337,0	34,2	49,1	2,9	20,0	32,2	83,6	34,5	80,5
Rogaland	907,4	87,5	115,5	5,1	41,4	75,8	234,5	124,6	223,0
Hordaland	843,7	82,6	118,1	4,2	29,4	88,8	267,8	123,2	129,5
Sogn og Fjordane	184,5	9,8	34,5	2,1	2,9	4,3	57,2	37,8	36,0
Møre og Romsdal	407,6	25,7	64,2	5,7	13,1	14,9	105,0	89,9	89,1
Sør-Trøndelag	533,7	56,9	64,8	1,4	16,6	52,5	163,8	88,6	89,1
Nord-Trøndelag	212,7	20,4	36,0	12,0	4,5	4,6	49,5	41,9	43,8
Nordland	427,7	40,9	63,0	7,3	21,9	27,7	106,2	75,5	85,2
Troms Romsa	308,3	28,3	39,8	9,0	14,8	26,9	83,1	47,8	58,4
Finnmark Finnmárku	205,4	16,6	31,9	4,3	12,9	2,5	67,5	25,3	44,4

¹Gjeld funksjon 380 og 381. ²Gjeld funksjon 385 og 386.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturformål, etter fylke. 2008-2011. Prosent

	Aktivitets-tilbod for barn og unge	Folke-bibliotek	Kino	Museum	Kunst-formidling	Idrett ¹	Kultur- og musikkskolar	Andre kultur-aktivitetar ²
2008	11,6	15,8	0,8	3,7	5,7	27,3	13,7	21,4
2009	11,6	15,4	0,6	3,8	5,4	28,0	13,9	21,2
2010	11,1	14,5	0,9	3,5	5,0	30,5	13,0	21,5
2011	10,8	14,5	0,9	3,9	5,0	29,9	12,9	22,1
2011								
Østfold	10,3	16,1	-0,2	3,5	3,6	29,8	9,2	27,8
Akershus	11,3	15,7	0,0	1,2	2,3	35,3	13,3	21,0
Oslo	18,9	11,8	0,0	5,6	0,2	35,3	3,2	25,0
Hedmark	9,9	16,7	3,4	2,2	3,9	29,5	15,5	18,9
Oppland	8,0	18,0	1,5	3,5	1,4	27,9	16,3	23,5
Buskerud	8,9	16,2	0,8	3,4	2,0	26,6	13,1	29,0
Vestfold	8,1	18,3	-0,7	3,1	6,3	28,8	11,9	24,2
Telemark	8,4	13,5	1,1	4,2	8,0	31,5	14,4	18,9
Aust-Agder	7,8	15,8	1,4	4,7	1,8	22,6	12,2	33,8
Vest-Agder	10,2	14,6	0,8	5,9	9,6	24,8	10,2	23,9
Rogaland	9,6	12,7	0,6	4,6	8,4	25,8	13,7	24,6
Hordaland	9,8	14,0	0,5	3,5	10,5	31,8	14,6	15,4
Sogn og Fjordane	5,3	18,7	1,1	1,6	2,3	31,0	20,5	19,5
Møre og Romsdal	6,3	15,7	1,4	3,2	3,7	25,8	22,1	21,9
Sør-Trøndelag	10,7	12,1	0,3	3,1	9,8	30,7	16,6	16,7
Nord-Trøndelag	9,6	16,9	5,6	2,1	2,1	23,3	19,7	20,6
Nordland	9,6	14,7	1,7	5,1	6,5	24,8	17,6	19,9
Troms Romsa	9,2	12,9	2,9	4,8	8,7	27,0	15,5	19,0
Finnmark Finnmárku	8,1	15,5	2,1	6,3	1,2	32,9	12,3	21,6

¹Gjeld funksjon 380 og 381. ²Gjeld funksjon 385 og 386.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 2006-2011. 1 000 kroner

	Aktivitets-tilbod for barn og unge	Folkebibliotek	Kino	Museum	Kunstformidling	Idrett ¹	Kultur- og musikkskolar	Andre kulturaktivitetar ²
2006	50 576	55 080	10 154	71 625	16 924	1 486 843	11 047	405 562
2007	87 958	75 997	35 821	99 715	28 723	2 038 808	11 421	852 732
2008	111 870	61 259	14 949	142 593	36 253	2 523 518	20 656	1 043 012
2009	35 202	72 654	11 286	115 625	79 462	3 308 660	7 610	1 695 872
2010	22 721	65 102	64 092	105 759	108 632	3 435 366	14 454	1 522 979
2011	24 657	64 242	71 346	95 042	123 158	3 124 642	18 521	1 384 456
Gj.snitt 2009-2011	27 527	159 170	48 908	105 475	103 751	3 289 556	13 528	1 534 436
Østfold	654	793	2 127	467	1 024	101 400	459	18 420
Akershus	1 727	9 318	1 821	8 615	3 749	312 560	1 063	58 202
Oslo	1 357	10 228	-	27 309	-	746 479	-	209 044
Hedmark	1 656	26 435	4 135	111	1 310	73 079	1 014	52 720
Oppland	943	387	2 586	20	733	103 944	109	70 542
Buskerud	3 348	15 254	4 124	31	182	78 357	4 276	15 451
Vestfold	206	1 816	2 225	10 862	4 122	77 151	147	51 675
Telemark	128	18 192	3 594	190	255	62 243	218	41 281
Aust-Agder	667	10 625	859	676	118	92 209	330	65 606
Vest-Agder	1 601	4 994	2 075	26 734	1 827	194 517	615	422 280
Rogaland	1 883	19 194	3 980	3 872	3 707	277 328	917	106 453
Hordaland	3 986	12 034	3 598	1 795	84 816	344 366	1 485	100 356
Sogn og Fjordane	580	528	2 199	14 012	317	74 033	372	55 780
Møre og Romsdal	1 690	2 106	3 052	774	2	217 617	932	86 668
Sør-Trøndelag	2 920	1 935	1 252	297	743	133 168	70	43 441
Nord-Trøndelag	966	12 992	2 140	287	340	145 277	97	16 505
Nordland	1 355	4 509	2 844	6 060	41	102 151	934	94 995
Troms Romsa	927	4 097	3 242	165	371	130 319	295	5 715
Finnmark Finnmark	932	3 733	3 055	3 199	94	23 357	194	19 301

¹Gjeld funksjon 380 og 381. ²Gjeld funksjon 385 og 386.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.5. Frivillige lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17². 2008-2011

Lag/foreining	Talet på lag/ foreiningar				Samla driftstilskot. 1 000 kroner			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
I alt	19 850	20 481	21 099	21 255	535 374	582 606	615 959	586 890
Frivillige barne- og ungdomsforeiningar	5 979	5 759	5 947	5 870	143 973	156 947	158 830	157 079
Idrettslag/skyttarlag	4 605	5 138	5 232	5 527	255 531	288 809	299 836	276 841
Andre foreiningar ¹	9 266	9 584	9 830	9 858	135 870	136 850	157 293	152 970

¹Frå 2008 er song- og musikkforeiningar, teater og danseforeiningar og andre frivillige lag med i summen. ²Barne- og ungdomstiltak og tilskot til frivillige lag og foreiningar.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

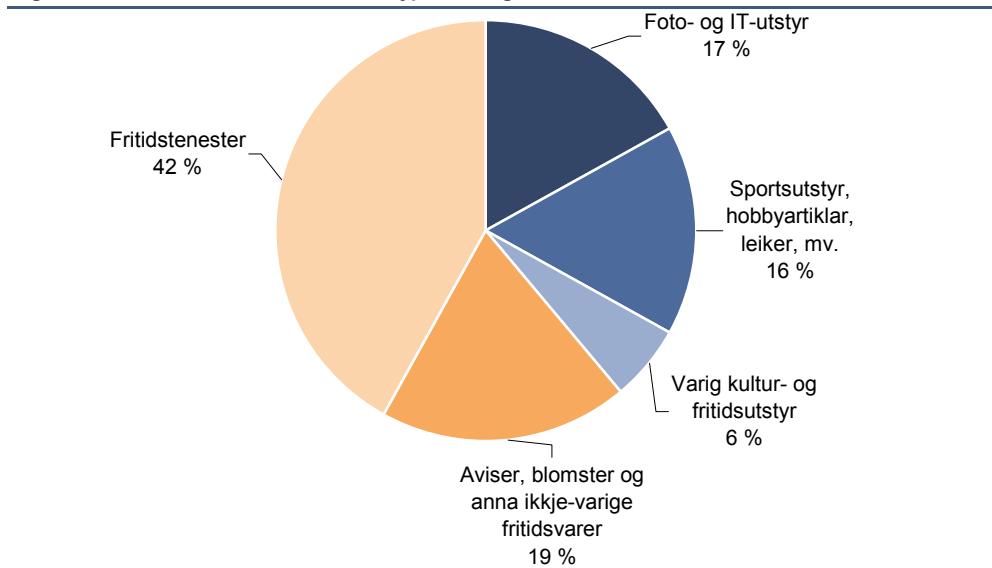
2. Privat forbruk

*Nasjonalrekneskapen –
Konsum i hushald til ulike
kulturgode og fritidstenester*

2.1. Nokre resultat

Førebels tal frå nasjonalrekneskapen (sjå 2.2) syner at dei norske hushalda brukte til saman nesten 131 milliardar kroner i 2011 til ulike typar kulturgode og fritidstenester. Dette er ein auke på 6,4 milliardar kroner, eller 5 prosent, frå 2010. I 2011 utgjorde fritidstenester 54,7 milliardar kroner, eller 42 prosent, av det totale kulturkonsumet. Aviser, blomster og anna ikkje-varige fritidsvarer kom på 25,4 milliardar kroner, eller 19 prosent. Foto- og IT-utstyr utgjorde 22,4 milliardar, eller 17 prosent, og sportsutstyr, hobbyartiklar, leiker med meir utgjorde 20,8 milliardar, eller 16 prosent. Sjå tabell 2.1 og figur 2.1.

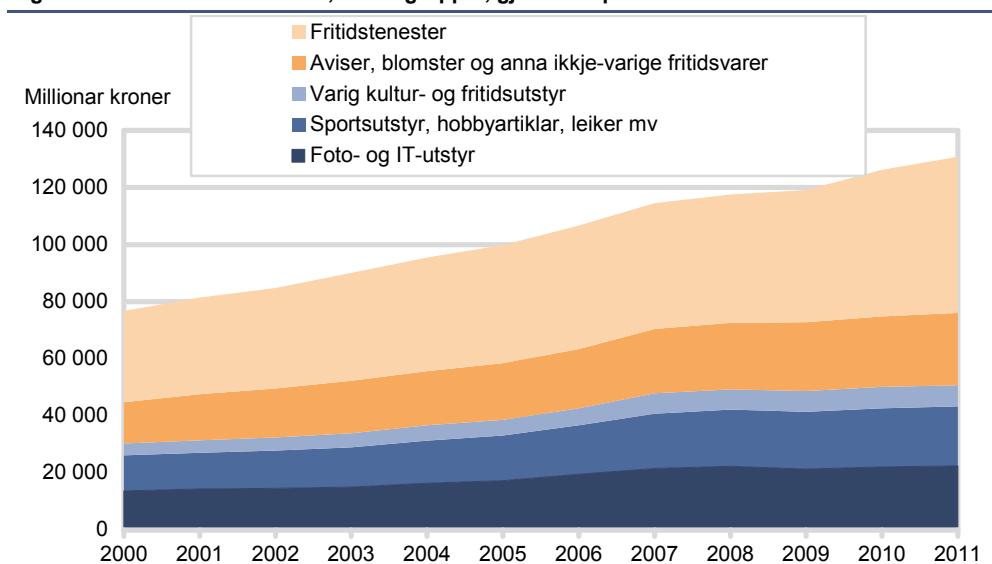
Figur 2.1. Konsum i hushald, etter type kulturgode. 2011. Prosent

Kjelde: Nasjonalrekneskapen, Statistisk sentralbyrå.

Konsumet til fritidstenester auka med 5,6 milliardar kroner, eller 11 prosent, frå 2010. Det er den same auken som frå 2009 til 2010, som representerte den største auken i prosent sidan 1999. Konsumet til fritidstenester stod for den største delen av auken i kulturkonsumet, også frå 2010 til 2011, da auken i dei fire andre hovudgruppene låg mellom 1 og 3 prosent. Sjå figur 2.2.

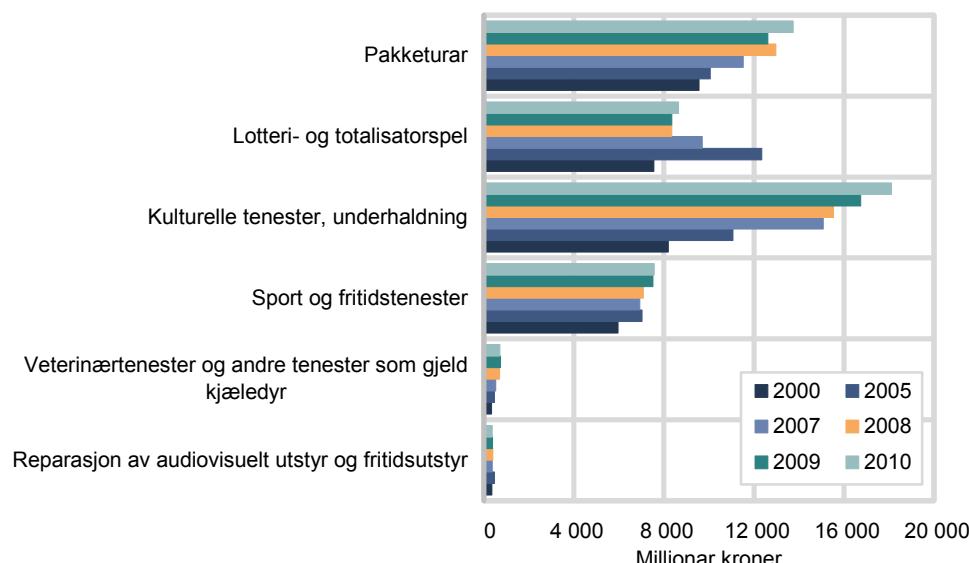
Figur 2.2. Konsum i hushald, hovudgrupper, gjeldande prisar. 2000-2011. Millionar kroner

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Dei reviderte tala for gruppa fritidstenester i perioden 2000-2010 syner at konsumet i gjeldande prisar har auka frå 32 milliardar i 2000 til over 49 milliardar kroner i 2010. Konsumet til gruppa kulturelle tenester og underhaldning har auka mest og var på drygt 18 milliardar kroner i 2010. Konsumet til pakketurar steig med over 1 milliard kroner frå 2009 til 2010. Konsumet til lotteri- og totalisatorspel hadde ei svak stigning frå 2009 til 2010, men ser ein tilbake på til dømes 2005, har konsumet gått ned med nesten 4 milliardar. Delen til kulturelle tenester og underhaldning utgjorde 37 prosent av forbruket for gruppa fritidstenester. Til samanlikning var delen til denne gruppa 26 prosent i år 2000. Delen til dei andre tre store gruppene – pakketurar, lotteri- og totalisatorspel og sport og fritidstenester – har i same tidsrom gått ned, frå høvesvis 30 til 28 prosent, 24 til 18 prosent og 19 til 16 prosent. Sjå figur 2.3.

**Figur 2.3. Konsum i hushald, gruppa fritidstenester, gjeldande prisar. 2000-2010.
Millionar kroner**

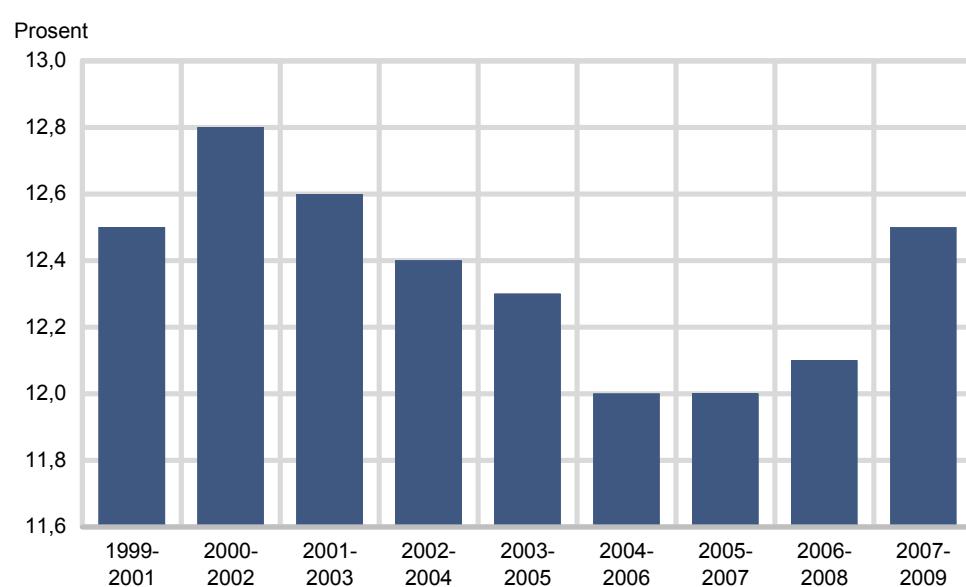
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

**12,5 prosent av
hushaldbudsjettet
til kultur og fritid**

Forbruksundersøkingane blei etter 2009 lagde om frå årleg til periodisk undersøking. Neste forbruksundersøking vil bli gjennomført i 2012, og resultata vil bli publiserte i 2013. Dei siste tala, Forbruksundersøkinga 2007-2009, viste at utgiftene til kultur og fritid var den tredje største utgifta, med 49 000 kroner, og utgjorde 12,5 prosent av dei årlege utgiftene til hushalda. Til samanlikning gjekk 31 prosent av hushaldbudsjettet til bustad, lys og brensel, 16 prosent til transport og 12 prosent til matvarer og alkoholfri drikk.

Samanlikna med tidlegare år held forbruket til kultur og fritid seg relativt stabilt i forhold til det totale forbruket per hushald. I perioden 1999-2009 varierte delen til kultur og fritid mellom 12,0 og 12,8 prosent, sjå figur 2.4. På 2000-talet har forbruket til kultur og fritid med andre ord auka nokolunde jamt med det totale forbruket per hushald. Ser ein heile perioden under eitt, har forbruket til kultur og fritid auka med 37 prosent, mens det totale forbruket har auka med 36 prosent, frå 1999-2001 til 2007-2009.

Figur 2.4. Del til kultur og fritid per hushald av total forbruksutgift. Fra 1999-2001 til 2007-2009. Prosent

Kjelde: Forbruksundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

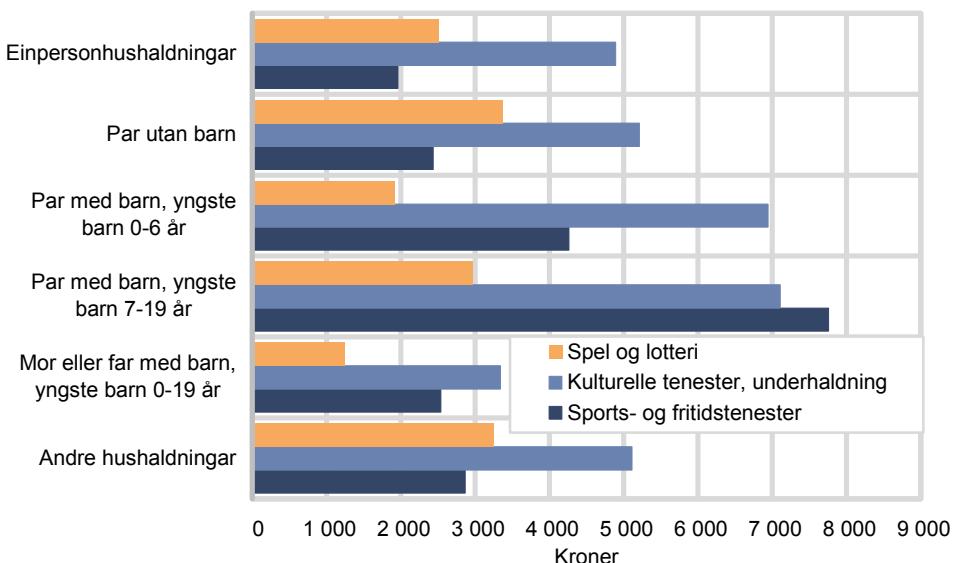
Innanfor tenestegruppa kultur og fritid var dei årlege utgiftene for 2007-2009 følgjande på dei ulike grupperingane:

- Audiovisuelt utstyr – 8 900 kroner
- Andre varer, kultur og fritid – 5 500 kroner
- Anna utstyr, fritid og hage – 9 300 kroner
- Tenester, kultur og fritid – 11 200 kroner
- Aviser, bøker og skrivemateriell – 5 800 kroner
- Feriereiser, pakketurar – 8 700 kroner

Ser ein på dei ulike typane hushald, var det til dels store skilnader. Hushald som består av par med barn, der yngste barnet er mellom 7 og 19 år, brukte mest pengar på kultur og fritid, 91 000 kroner, eller 14,7 prosent av totale forbruksutgifter. Dei som brukte minst på kultur og fritid i forhold til totalt forbruk, var einslege med barn under 20 år, med 39 400 eller 11,2 prosent. Sjå tabell 2.2.

For gruppa tenester, kultur og fritid synte tala for 2007-2009 at einpersonshushald brukte forholdsvis meir enn dei andre hushaldstypane. 30 prosent av kulturbudsjettet til einpersonshushald gjekk til tenester, kultur og fritid, mens dei andre hushaldstypane brukte mellom 18 og 23 prosent. Innanfor gruppa tenester, kultur og fritid brukte hushald med barn minst på spel og lotteri, mens dei andre hushaldstypane brukte minst på sports- og fritidstenester. Par med barn, der yngste barnet er mellom 7 og 19 år brukte derimot mest på sports- og fritidstenester. Sjå figur 2.5.

Figur 2.5. Årlege utgifter per hushald til tenester, kultur og fritid, etter type hushald. 2007-2009. 2009-prisar. Kroner

Kjelde: Forbruksundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Ser ein på forholdet mellom typar hushald i dei andre gruppene, skilde einpersonshushald seg ut ved at dei brukte relativt mykje på bøker (5,2 prosent av totalt kulturforbruk) og aviser og tidsskrift (8,2 prosent). Par utan barn brukte også relativt mykje på aviser og tidsskrift (8,3 prosent), men ikkje på bøker (3,4 prosent). Par med barn, der yngste barn er mellom 0 og 6 år, brukte relativt mykje på spel, leikar og hobby (9,3 prosent av totalt kulturforbruk), men også ein del på utstyr til sport og camping (6,4 prosent). Einslege med yngste barn under 20 år brukte også ein del på spel, leikar og hobby (5,0 prosent), men dei brukte meir på utstyr til sport og camping (9,0 prosent). Par med barn, der det yngste barnet er mellom 7 og 19 år, var dei klart største forbrukarane av større gjenstandar for utandørs rekreasjon, med 19,5 prosent av totalt kulturforbruk. Par utan barn brukte forholdsvis mest på feriereiser, pakketurar (21,0 prosent).

2.2. Om statistikken – privat forbruk

Statistisk sentralbyrå (SSB) nyttar to ulike metodar for å kunne syne det private forbruket til ulike kulturgode og tenester i det norske samfunnet. Den eine er forbruksundersøkinga, den andre er nasjonalrekneskapen. Inndelinga i hovudgrupper er noko ulik i desse to kjeldene, men undergruppene er nesten heilt like.

Nasjonalrekneskapen

Nasjonalrekneskapen viser utviklinga i norsk økonomi. Utviklinga blir målt ved bruttonasjonalproduktet og andre hovudstorleikar. Rekneskapen inneheld også mange tal for ulike delar av samfunnsøkonomien, mellom anna om næringar, hushald, arbeidsmarknad og utanrikshandel. Nasjonalrekneskapen byggjer på tal frå dei fleste av SSBs økonomiske statistikkar. Det finst tal frå nasjonalrekneskapen heilt tilbake til 1865. Nasjonalrekneskapen er viktig for utforminga av den økonomiske politikken.

Forbruksundersøkinga

Statistisk sentralbyrås forbruksundersøking er lagt om frå å vere ei årleg til ei periodisk undersøking. Dei siste tala er frå 2009, og det blir dermed ikkje presentert nyare tal i dette kapittelet. Neste datainnsamling vil bli i 2012, med publisering av resultat i 2013.

Meir informasjon

Temaside - forbruket i hushalda. (<http://www.ssb.no/forbruk>)

Temaside – nasjonalrekneskap. (<http://www.ssb.no/regnskap>)

Tabell 2.1. Konsum i hushald, gjeldande prisar. 2000-2011 . Millionar kroner

Type kulturgode	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ²
I alt	76 761	81 389	84 803	90 082	95 489	99 840	106 681	114 519	117 551	119 178	124 369	130 820
Foto- og IT-utstyr Utstyr for mottaking, oppnak og reproduksjon av lyd og bilet Foto-utstyr, kikkertar mv.	13 686	14 304	14 563	15 030	16 401	17 231	19 478	21 521	22 374	21 313	22 518	22 467
IT-utstyr	7 375	7 792	7 900	8 119	8 862	9 339	10 737	11 853	11 830	10 956	10 913	..
Sportsutstyr, hobbyartiklar, leiker mv	765	790	808	838	914	962	1 020	1 121	1 158	1 220	1 298	..
IT-utstyr	5 546	5 722	5 855	6 073	6 625	6 930	7 721	8 547	9 386	9 137	10 307	..
Film, CD, kassettar og liknande	12 429	12 777	13 252	13 920	14 889	15 822	17 222	19 245	19 753	20 127	20 449	20 802
Leiketøy og hobbyartiklar ...	3 309	3 422	3 537	3 590	3 921	4 135	4 617	5 125	5 344	5 079	4 593	..
Utstyr til sport og camping	3 081	3 161	3 276	3 445	3 627	3 782	3 989	4 256	4 371	4 660	4 701	..
Bøker	2 667	2 736	2 844	2 985	3 141	3 305	3 805	4 209	4 242	4 430	4 607	..
3 372	3 458	3 595	3 900	4 200	4 600	4 811	5 655	5 796	5 958	6 548	..	..
Varig kultur- og fritidsutstyr	4 128	4 384	4 598	4 914	5 387	5 588	5 881	7 138	7 091	7 258	7 511	7 420
Større gjenstandar for utandørs rekreasjon	3 553	3 785	3 991	4 290	4 659	4 846	5 094	6 301	6 216	6 343	..	..
Musikkinstrument, større gjenstandar for innandørs rekreasjon	575	599	607	624	728	742	787	837	875	915	..	..
Aviser, blomster og andre ikkje- varige fritidsvarer	14 570	16 060	17 178	18 419	18 949	19 762	20 760	22 492	23 314	24 126	24 754	25 405
Blomstrar og hage	4 817	5 421	6 031	6 713	6 713	7 043	7 348	8 007	8 371	8 670	8 809	..
Kjæledyr	1 330	1 497	1 659	1 741	1 741	1 827	2 042	2 226	2 331	2 419	2 460	..
Aviser, vekeblad og tidsskrift mv.	7 472	8 166	8 474	8 900	9 375	9 716	10 152	11 004	11 362	11 714	12 113	..
Papirvarer	951	976	1 014	1 065	1 120	1 176	1 218	1 255	1 250	1 323	1 372	..
Fritidstenester	31 948	33 864	35 212	37 799	39 863	41 437	43 340	44 123	45 019	46 354	49 137	54 725
Reparasjon av audiovisuelt, foto og IT-utstyr	200	213	228	236	275	267	227	200	201	207	187	..
Reparasjon av fritidsutstyr	156	143	153	182	211	205	186	174	193	182	187	..
Veterinær- tenester og andre tenester som gjeld kjæledyr	343	377	402	434	433	469	516	532	692	738	712	..
Sport og fritidstenester ..	5 960	6 391	6 631	7 434	7 704	7 020	6 534	6 922	7 085	7 514	7 563	..
Kulturelle tenester, underhaldning ..	8 188	8 624	8 978	9 765	9 847	11 067	12 656	15 077	15 530	16 746	18 108	..
Lotteri- og totalisatorspel ..	7 547	8 253	9 693	10 970	11 650	12 353	12 161	9 695	8 344	8 349	8 646	..
Pakketurar	9 554	9 863	9 127	8 778	9 743	10 056	11 060	11 523	12 974	12 618	13 734	..

¹ Fleire av tala er korrigerte. ² Førebelse tal.

Kjelde: Nasjonalrekneskapen, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2. Utgift per hushald, etter type hushald og etter vare- og tenestegruppe. 2007-2009. Kroner

09 Vare- og tenestegruppe	Alle hus-haldningars	Einperson-hushaldningars	Par utan barn	Par med barn, yngste barn 0-6 år	Par med barn, yngste barn 7-19 år	Mor eller far med barn, yngste barn 0-19 år	Andre hus-haldningars
Forbruksutgift i alt	395 093	251 601	437 098	567 062	617 984	352 276	426 663
Kultur og fritid i alt	49 343	30 885	53 363	65 897	90 955	39 427	49 449
Personar per hushaldning	2,19	1,00	2,00	4,06	3,92	2,39	2,88
091 Audiovisuelt utstyr	8 894	5 980	8 980	11 773	14 296	8 634	10 439
Utstyr for mottaking, opptak og reproduksjon av lyd og bilet	4 347	3 014	4 890	5 833	6 698	3 266	4 557
Fotoutstyr, kikkertar mv.	1 075	651	1 321	1 482	1 308	703	1 759
IT-utstyr	2 324	1 561	1 807	2 585	4 252	3 534	2 944
Film, CD, kassettar og liknande	1 125	754	925	1 844	1 988	1 121	1 125
Reparasjon av audiovisuelt, foto og IT-utstyr	23	:	36	29	50	10	54
092 Andre varer, kultur og fritid	5 452	629	6 760	8 184	19 701	3 762	1 653
Større gjenstandar for utandørs rekreasjon	4 684	258	5 911	7 165	17 751	2 922	1 346
Musikkinstrument, større gjenstandar for innandørs rekreasjon	294	355	193	311	374	120	276
Reparasjon av større gjenstandar for kultur og fritid	473	16	656	709	1 575	719	31
093 Anna utstyr, fritid og hage	9 310	4 369	8 601	17 024	16 598	10 128	12 009
Spel, leikar og hobby	1 835	534	1 082	6 106	3 579	1 974	1 421
Utstyr til sport og camping	1 724	682	958	4 218	3 600	3 538	985
Blomstrar og hage	2 999	1 674	4 381	3 531	4 644	1 372	3 739
Kjæledyr	2 752	1 478	2 180	3 169	4 775	3 244	5 864
094 Tenester, kultur og fritid	11 204	9 365	11 020	13 123	17 829	7 133	11 236
Sport og fritidstjenester	3 159	1 960	2 434	4 263	7 758	2 540	2 868
Kulturelle tenester, underhaldning	5 378	4 892	5 212	6 945	7 106	3 341	5 114
Spel og lotteri	2 667	2 513	3 374	1 915	2 965	1 251	3 253
095 Aviser, bøker og skrivemateriell	5 754	4 659	6 795	6 712	8 336	3 517	5 010
Bøker	1 909	1 610	1 818	2 749	3 098	1 095	1 382
Aviser og tidsskrift	3 156	2 522	4 450	2 893	4 107	1 768	2 913
Diverse trykksaker	319	249	256	481	497	308	332
Papirvarer	369	278	271	589	634	346	382
096 Feriereiser, pakketurar	8 730	5 883	11 207	9 080	14 196	6 254	9 102

Kjelde: Forbruksundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

3. Nærings- og sysselsetjingsstatistikk

3.1. Nokre resultat

Fra 2009 har Statistisk sentralbyrå brukt den nye versjonen av Standard for næringsgruppering (SN2007) i næringsstatistikkane, deriblant kulturnæringane. For full oversikt over kva for næringar som er definerte som kulturnæringar, sjå avsnitt 3.3. Næringar som er definerte som kulturnæringar, er noko endra frå tidlegare år, men tala i tabellane for 2010 og 2011 kan sammanliknast.

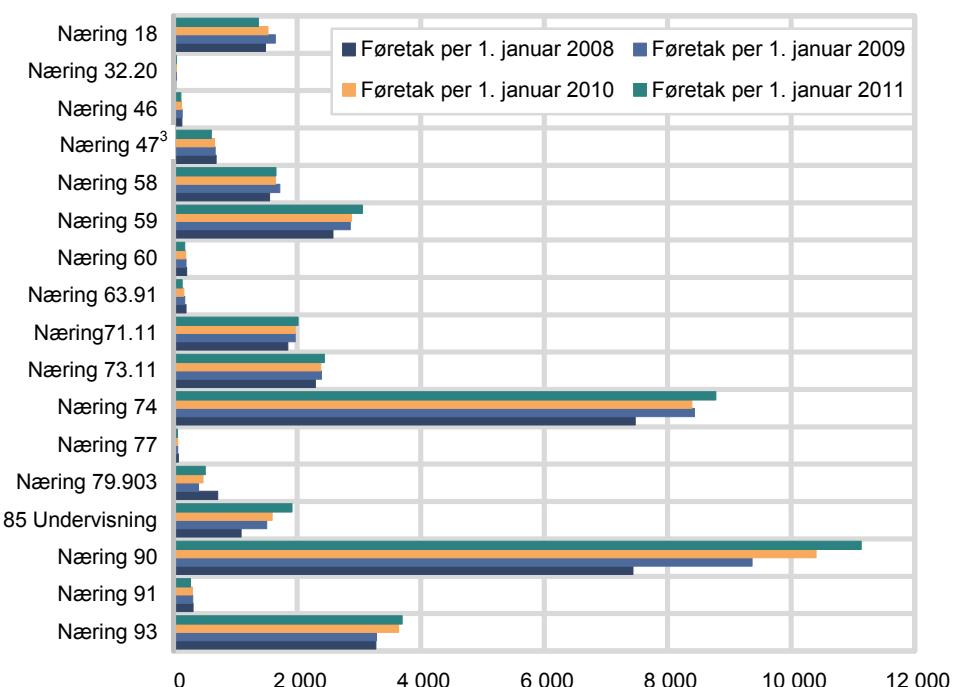
38 000 kulturføretak

Per 1. januar 2011 var det 38 000 føretak blant kulturnæringane, slik det går fram av bestandstala frå Bedrifts- og føretaksregisteret i Statistisk sentralbyrå. Blant anna fanst det 1 370 føretak innan næringa trykking og reproduksjon av innspela opptak, 1 700 føretak i næringa forlagsverksemd, 3 000 føretak innan produksjon av film, video og fjernsynsprogram og 11 100 føretak i næringa kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd.

Det vart etablert 8 700 nye føretak i kulturnæringane i 2011, ein auke på 7 prosent samanlikna med året før. Totalt vart det etablert 47 000 føretak i 2011 (SSB 2012a), 904 fleire nye føretak enn året før, det er ein auke på 2 prosent. Sidan fleire føretak også er blitt lagde ned, har totaltalet på kulturføretak auka med 1 500, eller 4 prosent, frå 2010 til 2011.

Størst vekst i talet på kulturføretak finn ein i næringane innanfor kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd. Samanlikna med 2010 er det drygt 700 fleire føretak, eller 7 prosent, i denne næringa, til saman 11 100 ved utgangen av 2011. Talet på føretak innan trykking og reproduksjon av innspela opptak syner nedgang tredje året på rad. Frå 2010 til 2011 blei det 155 færre føretak. Sidan 2009 har nedgangen vore på 274 føretak. Sjå tabellane 3.1-3.4 og figur 3.1.

Figur 3.1. Talet på føretak i kulturnæringane¹. 2008-2011

¹ Fra 2008 kulturnæringer etter SN2007, jf. definisjonar kap. 3.3. Sjå også tabellane 3.1 og 3.2.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

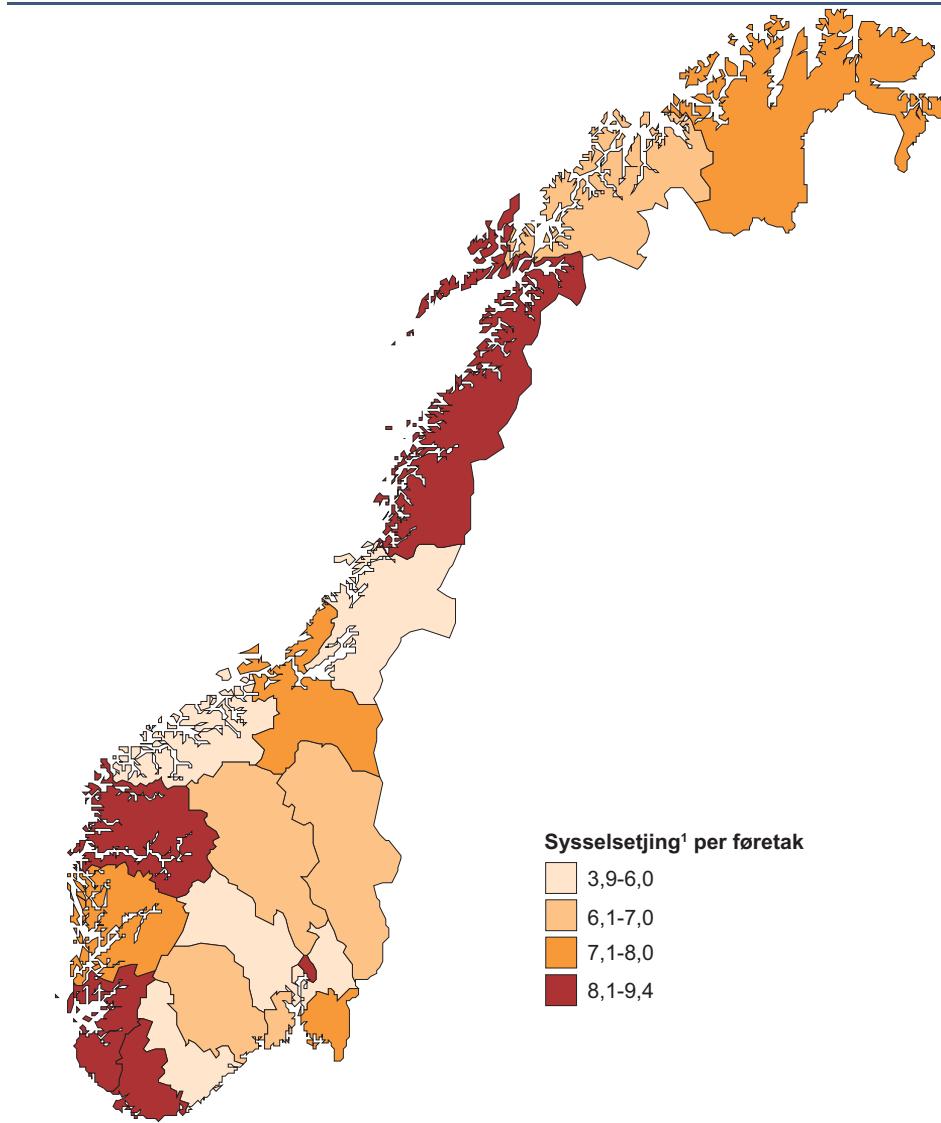
Bedrifts- og føretaksregisteret gir òg tal for årgangspopulasjonen. Denne statistikken gir eit meir detaljert bilet av aktivitetene i føretaka enn bestandstala nemnde over, men er ikkje så oppdaterte som bestandstala, sjå kapittel 3.2.

Årgangspopulasjonen er oppdatert til og med 2009 og er dei sist publiserte tala. Årgangspopulasjonen blei for første gong publisert etter ny næringsstandard i 2008. Ein kan derfor samanlikne tala for 2009 med 2008.

Færre sysselsette i trykking og reproduksjon av innspela opptak i 2009

I näringar innanfor trykking og reproduksjon av innspela opptak var det 1 500 føretak og 7 500 sysselsette i 2009. Dette er om lag 130 færre føretak og 400 færre sysselsette i denne näringa i høve til 2008. Sysselsette per føretak var i gjennomsnitt fem, litt høgare gjennomsnitt per føretak enn i 2008. Føretaka i Nordland og Vestfold hadde flest sysselsette per føretak med høvesvis 8,3 og 8,1 sysselsette per føretak. Omsetnaden for denne näringa i 2009 var på 11,3 milliardar kroner, 9 prosent lågare omsetnad samanlikna med 2008. Omsetnad for 2009 tilsvrar 7,5 millionar kroner i snitt per føretak. Føretaka i Vestfold, Akershus og Rogaland hadde høgast omsetnad per føretak, med høvesvis 15, 11 og 10 millionar kroner per føretak. Sjå figur 3.2 og tabell 3.5 og 3.7.

Figur 3.2. Sysselsetjing¹ per føretak, i trykking og reproduksjon av innspela opptak og forlagsverksemeld, etter fylke. 2009

¹ Gjennomsnittleg tal personar over året.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

*Fleire sysselsette
i produksjon av film, video
og fjernsynsprogram i 2009*

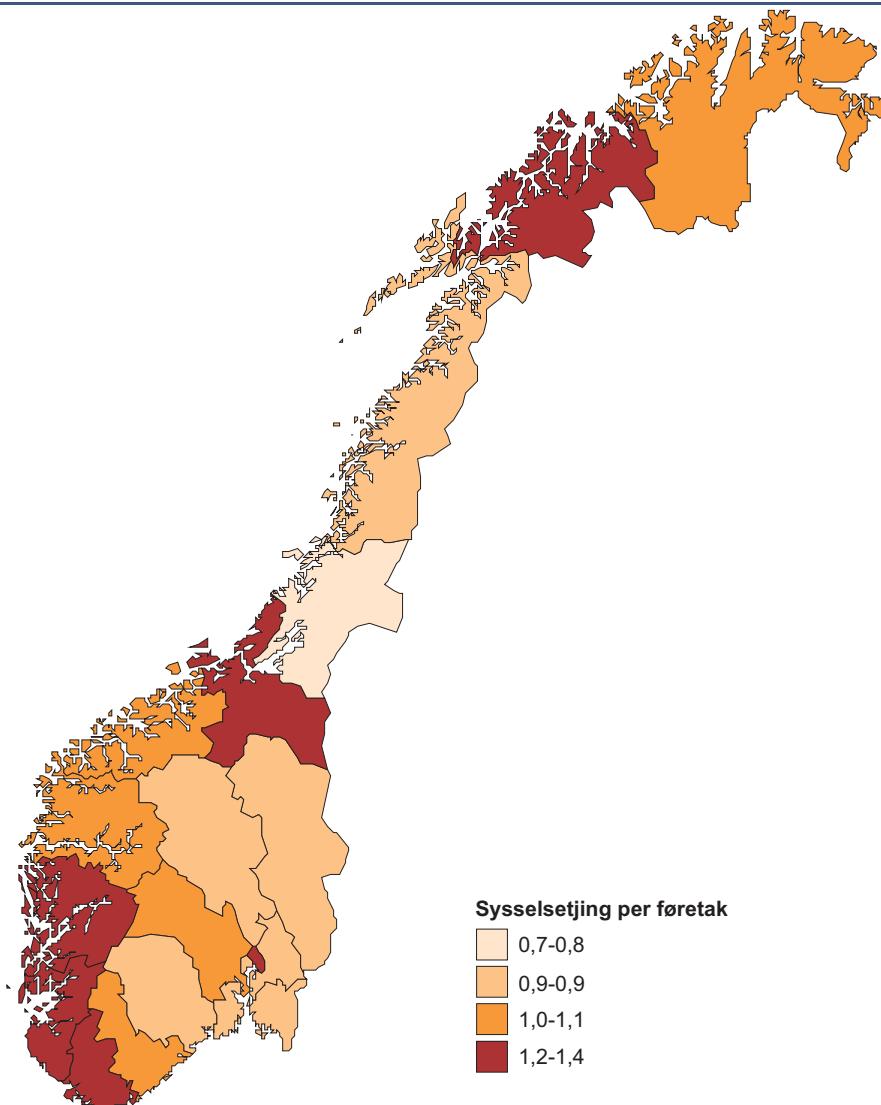
Det var totalt 2 600 føretak og 4 200 sysselsette i næringer innanfor produksjon av film, video og fjernsynsprogram i 2009. Desse tala representerer ein nedgang i talet på føretak, mens talet på sysselsette steig med om lag 150. Sysselsette per føretak var i gjennomsnitt 1,6 i 2009. Omsetnaden var på 7 milliardar kroner, i snitt 3 millionar kroner per føretak. Oslo dominerte i denne næringa i 2009 og hadde nesten halvparten av både alle sysselsette og alle føretaka og godt over halvparten

**10 500 sysselsette
i kunstnarisk verksemd og
underhaldningsverksemd
i 2009**

av omsetnaden. I gjennomsnitt hadde Oslo 1,9 sysselsette per føretak og ein omsetnad på 4,5 millionar kroner per føretak. Sjå tabellane 3.5 og 3.8.

Nærings kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd hadde òg ein auke i talet på sysselsette frå 2008 til 2009. I 2009 var det 10 500 sysselsette, ein auke på nær 7 prosent. Sjølv om sysselsetjingstalet gjekk opp, blei det over 400 færre føretak i 2009, i alt 8 400 føretak. Sysselsette per føretak var i gjennomsnitt 1,3 i 2009, mot 1,1 i 2008. Det var ikkje store skilnader mellom fylka, dei låg alle ein stad mellom 0,7 og 1,6 sysselsette per føretak. Omsetnaden for næringa i 2009 var på 6,6 milliardar kroner. Dette tilsvavar 786 000 kroner i snitt per føretak. Sjå tabellane 3.6 og 3.11, og figur 3.3.

Figur 3.3. Sysselsetjing¹ per føretak i kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd, etter fylke. 2009

¹ Gjennomsnittleg tal personar over året.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

**Stabil sysselsetjing i drift av
bibliotek, arkiv, museum og
annan kulturverksemd**

Det var totalt 300 føretak og 3 500 sysselsette i næringa drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd i 2009. Dette er om lag det same som i 2008. Sysselsette per føretak var i gjennomsnitt 11,4. Føretaka i Oslo og Hordaland hadde flest sysselsette per føretak, med høvesvis 18 og 17 sysselsette per føretak. Vest-Agder og Oslo hadde høgast omsetnad per føretak, med høvesvis 18 og 17 millionar kroner per føretak. Omsetnaden for næringa var på 2,9 milliardar kroner i 2009. Dette tilsvavar 9 millionar kroner i snitt per føretak. Sjå tabellane 3.6 og 3.11.

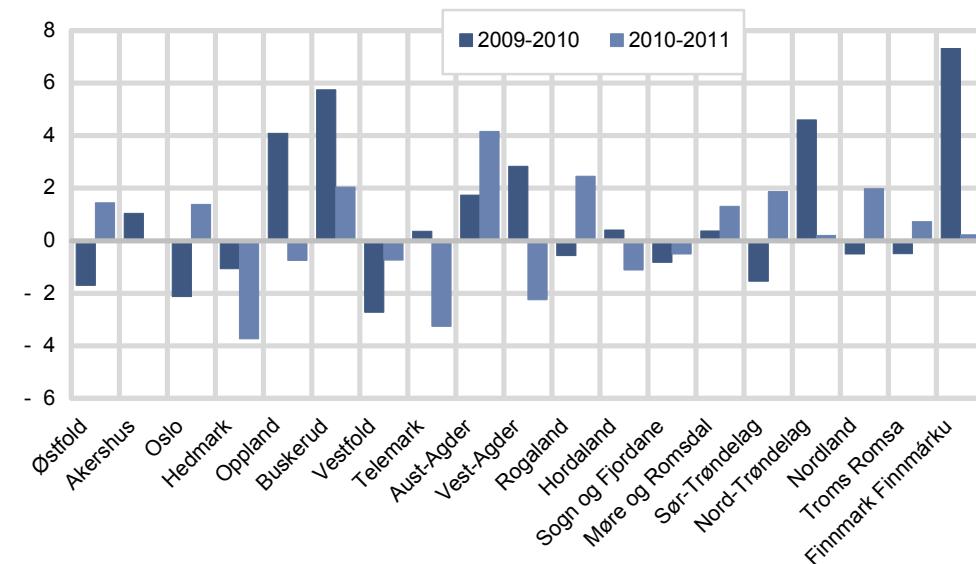
100 000 sysselsette i kulturnæringane

Det går fram av registerbasert sysselsetningsstatistikk per 4. kvartal 2011 at det var nesten 2,6 millionar sysselsette i Noreg. For landet sett under eitt gjekk talet på sysselsette personar opp med 1,8 prosent frå 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Rogaland og Akershus hadde den største auken, med respektive 3,5 og 3,0 prosent, mens auken var minst i Hedmark og Telemark, begge med 0,2 prosent (SSB 2012b).

Den registerbaserte sysselsetningsstatistikken syner at kulturnæringane (SN2007) i alt hadde rundt 100 000 sysselsette per 4. kvartal 2011 eller 3,9 prosent av alle sysselsette i landet. Også for kulturnæringane ser det totalt ut til å vere ein auke i sysselsetjinga på 0,7 prosent. Tala for 2010 og 2011 kan samanliknast sjølv om populasjonen av kulturnæringer er noko endra frå tidlegare år. Det viser seg likevel at det er til dels store variasjonar dersom ein ser på dei ulike næringane. Rekna i prosent var auken størst for kulturnæringane innanfor næringa undervisning, med 4 prosent auke eller 210 fleire sysselsette.

Som nemnt over var det auke totalt for alle næringar i alle fylka. For kulturnæringane er biletet meir variert. Godt over halvparten av fylka hadde auke i sysselsetjinga, og sju fylke hadde nedgang i sysselsetjinga frå 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Aust-Agder hadde størst prosentvis auke i sysselsetjinga, med 4,2 prosent, mens Hedmark hadde ein nedgang på 3,7 prosent. Sjå tabellane 3.13-3.16 og figur 3.4.

Figur 3.4. Prosent endring i talet på sysselsette 15-74 år for "kulturnæringane", etter arbeidsstadsfylke. Fra 4. kvartal til 4. kvartal i 2009-2010 og 2010-2011

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Viss ein ser på nokre av dei ulike næringane i dei ulike fylka, er biletet enda meir nyansert. Sjølv om næringa trykking og reproduksjon av innspela opptak syner nedgang i sysselsetjinga på landsbasis, syner tala likevel at fem fylke hadde auke i denne næringa. I næringa forlagsverksemdu ser vi ein auke totalt på 1,4 prosent, eller 120 fleire sysselsette, sjølv om dei fleste fylka syner nedgang i sysselsetjinga i denne næringa. Noko av auken kom av at ein bedrift hadde endra næringskode i perioden. Sju fylke hadde auke, deriblant Oslo med 278 fleire sysselsette.

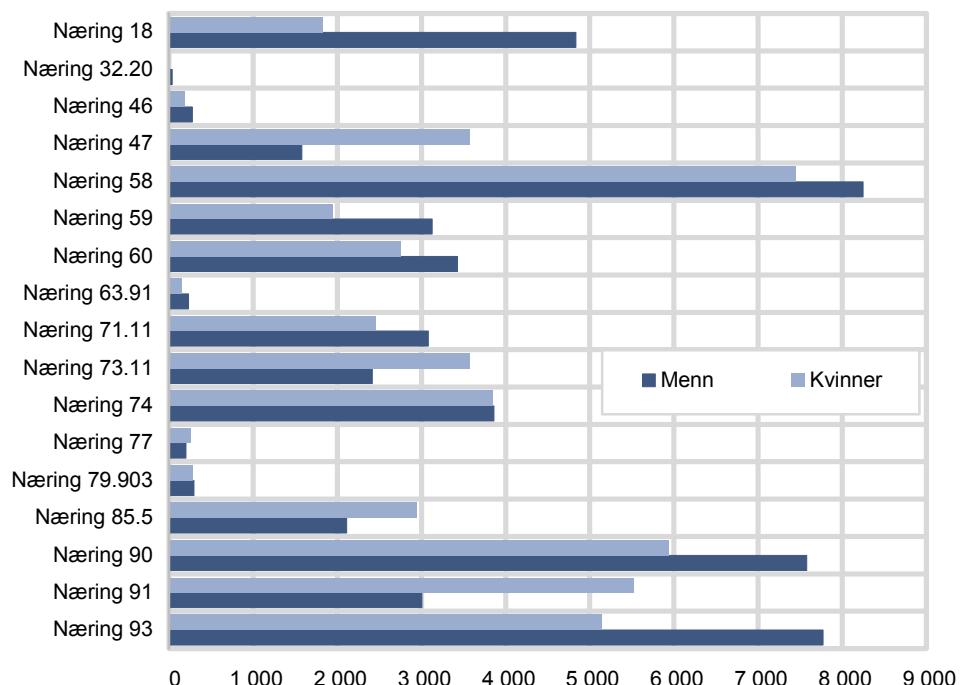
Verksemder innanfor næringa film, video og fjernsynsprogram og utgiving av musikk- og lydopptak hadde størst prosentvis auke i sysselsette frå 2009 til 2010. Også i 2011 auka sysselsetjinga i denne næringa med 4 prosent. Næringskunstnarisk verksemdu og underhaldningsverksemdu hadde ein svak nedgang i sysselsette på 1 prosent for heile landet. Totalt var det nær 13 000 sysselsette i denne næringa. Halvparten av fylka hadde auke i sysselsetjinga, størst prosentvis

auke finn ein i Buskerud, Nord-Trøndelag og Nordland med høvesvis 14, 12 og 11 prosent. Sjå tabellane 3.13-3.16.

Kjønnsfordeling i sysselsetjinga

Som nemnt over er det om lag 100 000 sysselsette i kulturnæringane i 2011. 47 800, eller 48 prosent, av desse er kvinner. Det er den same kvinnedelen som i 2010. Kjønnsfordelinga varierer i dei ulike næringane. I næringa trykking og reproduksjon av innspela opptak var til dømes kvinnedelen av dei sysselsette på 27 prosent per 4. kvartal 2011 (tabell 3.17), også om lag den same delen som året før. I fleire næringar er over halvparten av dei sysselsette kvinner, til dømes reklamebyrå, undervisning og drift av bibliotek, arkiv og museum. Sjå figur 3.5 og tabellane 3.17-3.20.

Figur 3.5. Talet på sysselsette i kulturnæringane¹, etter kjønn. 2011

¹Frå 2008 kulturnærigar etter SN2007, jf. Definisjonar kap. 3.3. Sjå også tabellane 3.17-3.20.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Sysselsetjing etter innvandrarbakgrunn

Tala for den registerbaserte sysselsetjingsstatistikken fordelte etter innvandringsbakgrunn, er oppdaterte etter ny næringsstandard (SN2007) for 2011.

Innvandrarbakgrunn vil her seie ein person fødd i utlandet av utanlandsfødde foreldre (tidlegare også kalla førstegenerasjonsinnvandrar, sjå kapittel 3.3). I høve til 2010 inneholdt tabellen færre næringar. Næring 90.02, 91.04 og 93.21 er ikkje lenger med i datagrunnlaget. Sjå tabell 3.21.

12 prosent av alle sysselsette var innvandrarar per 4. kvartal 2011, mot 11 prosent per 4. kvartal 2010. Prosentdelen for sysselsette innvandrarar totalt steig frå 61,6 til 62,8 prosent i 2011. Sysselsetjinga var uendrea, og låg på 69,1 prosent blant befolkninga totalt (SSB 2012c).

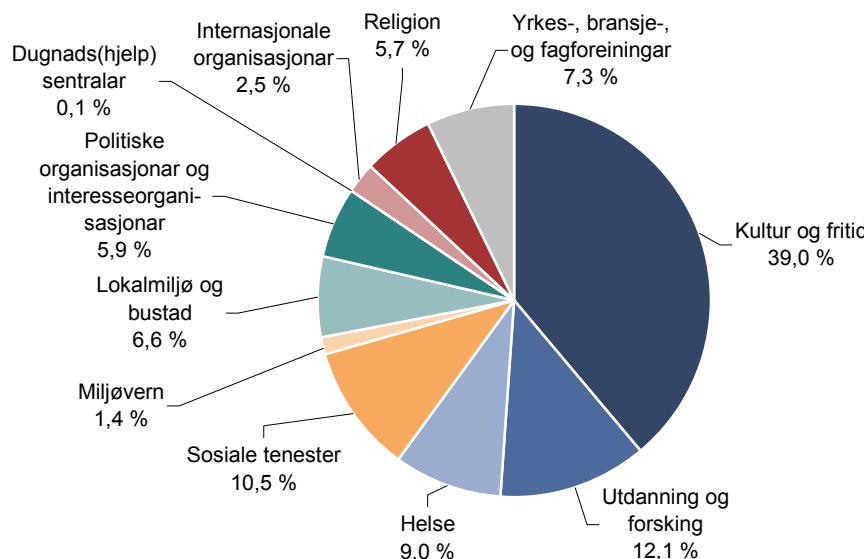
Samanlikna med heile befolkninga varierer representasjonen med ulik innvandrarbakgrunn i dei ulike kulturnæringane. Tala for 2010 og 2011 er etter ny næringsgruppering, og ein reknar derfor at desse to åra kan samanliknast. Næringa radio- og fjernsynskringkasting har lågast del med innvandrarbakgrunn av desse næringane, med 4,2 prosent, 0,3 prosentpoeng høgare enn i 2010.

Næringa sjølvstendig kunstnarisk verksemd har høgast del sysselsette som har innvandrarbakgrunn, drygt 10 prosent. Av alle sysselsette kvinner i denne næringa representerte innvandrarkvinnene 10,6 prosent. Av dei totalt 3 613 sysselsette i næringa drift av museum, var det 9,7 prosent sysselsette med innvandrarbakgrunn. Denne næringa hadde høgast del kvinner med innvandrarbakgrunn av alle kvinner, 11,2 prosent i 2011. Tilsvarande del i 2010 var 10 prosent. Sjå tabell 3.21.

Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar

Tabellane 3.22 og 3.23 syner tal frå satellittrekneskapen for ideelle og frivillige organisasjonar. Dei sist oppdaterte tala er frå 2009. Produksjonen (sum driftskostnader) inkludert verdien av ulønt arbeid i ideelle og frivillige organisasjonar var 135 milliardar kroner i 2009. Bruttoverdien (verdiskapinga) inkludert verdien av ulønt arbeid representerer 98 milliardar kroner. Det er 4,6 milliardar kroner meir enn året før, og 16 milliarder kroner meir enn i 2006 (SSB 2012d). Kultur og fritid utgjer 39 prosent av verdiskapinga. Totalt tal på årsverk, både lønte og ulønte, var 194 700 årsverk i 2009. Kultur og fritid stod for 38 prosent av desse årsverka. Av årsverka innan kultur og fritid var 86 prosent ulønte årsverk.

Figur 3.6. Verdiskaping inkludert berekna verdi for ulønt arbeid i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet. 2009. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

3.2. Om statistikken

Næringsgruppering – standardklassifikasjonar

Statistisk sentralbyrå har teke i bruk ein ny versjon av Standard for næringsgruppering (SN2007) i alle næringsstatistikkar. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007) byggjer på EUs tilsvarande standard (NACE Rev.2) som er regulert i ei eiga rådsforordning. I statistikkar frå og med 2008 er ny standard nytta.

Den nye standarden gir ei meir føremålstenleg oppdatert beskriving av aktivitetane i næringslivet og offentleg sektor med meir vekt på tenesteytande næringar. Hovudføremålet med standarden er å gi reglar og retningslinjer for næringsklassifisering og eintydige definisjonar av dei statistiske einingane. Standarden er først og fremst ein statistisk standard. Han dannar grunnlag for koding av einingar etter viktigaste aktivitet i Statistisk sentralbyrås bedrifts- og føretaksregister og for einingar i Einingsregisteret. Han er ein av dei viktigaste standardane i økonometrisk statistikk og gjer det mogeleg å samanlikne og analysere statistiske opplysningar både nasjonalt, internasjonalt og over tid. Næringsgruppering blir også brukt i administrative rutinar. Standarden har ei hierarkisk inndeling på fem nivå.

*Bestandtal og
årgangspopulasjon*

For å lette bruken av den nye standarden er det laga ein eigen del med forklarande tekstar til næringskodane og eit eige stikkordregister.

Bedrifts- og føretaksregisteret opererer med to ulike typar statistikkar.

- Bestandstala: Talet på føretak per 1. januar det gjeldande året. Desse tala er meir aktuelle enn årgangspopulasjonen, men inneheld ikkje så mykje detaljert informasjon.
- Årgangspopulasjon: Talet på føretak som har hatt aktivitet i det gjeldande året. Tala er detaljerte, men kjem først nokre år etter det gjeldande året. Tabellane over årgangspopulasjonen (3.5-3.10) blei for første gong gitt med NACE etter den nye næringsstandarden for 2008-årgangen.

*Registerbasert
sysselsetningsstatistikk*

Den registerbaserte sysselsetningsstatistikken er også koda etter den nye næringsstandarden, og yrke er koda etter Standard for yrkesklassifisering (NOS C521).

Fordeling på kommune/fylke følgjer kommunelista per 1. januar i produksjonsåret for statistikken. Føremålet med statistikken er å beskrive sysselsetjinga og næringsfordelinga på detaljert regionalt nivå.

Sysselsette er definerte som personar som har utført arbeid på minst ein time i referanseveka, eller som var mellombels fråverande frå slikt arbeid. Sysselsette omfattar både lønstakrarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. Data for den registerbaserte sysselsetningsstatistikken er basert på fleire ulike register.

3.3. Omgrep og definisjonar

Kulturnæringane

Definisjonen av kva for næringar som inngjekk som kulturnæringer, blei i 2006 utarbeidd i samarbeid med daverande Kultur- og kyrkjedepartementet med basis i kartlegging gjort av Østlandsforskning i 2004. Etter at ny standard blei teken i bruk, blei det i samarbeid med Kulturdepartementet gjort ein ny gjennomgang av kulturnæringane. Enkelte område i Standard for næringsgruppering (SN2007) blir her gitt på 4. og 5. siffer NACE for å kunne gi eit mest mogeleg riktig bilet. I enkelte av tabellane har vi av praktiske grunnar slått saman nokre undergrupper til eit høgare NACE-nivå.

I denne publikasjonen, Kulturstatistikk 2011, er det gjort ein vidare revisjon av kulturnæringane. Det er teke omsyn til rapport frå Menon Business Economics, Menon-publikasjon nr. 9/2011 «Kulturnæringenes betydning for norsk økonomi», og forslag frå Eurostat til rammeverk for kulturnæringer.

NACE-koder som går ut i forhold til tidlegare:

- 46.494 Engroshandel med sportsutstyr
- 46.495 Engroshandel med spel og leiker
- 47.641 Butikkhandel med sportsutstyr
- 47.65 Butikkhandel med spel og leiker
- 58.12 Utgiving av katalogar og adresselister
- 92.000 Lotteri og totalisatorspel
- 93.130 Treningssenter

Nye Nace-koder:

- 58.21 Utgiving av programvare for dataspel
- 73.11 Reklamebyrå
- 77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande
- 79.903 Opplevings- arrangements- og aktivitetsarrangørverksemد
- 85.510 Undervisning innan idrett og rekreasjon

Kulturnæringer i Kulturstatistikk 2011:

- 18 Trykking og reproduksjon av innspela opptak
- 18.11 Trykking av aviser

- 18.12 Trykking elles
- 18.13 Klargjering før trykking og publisering
- 18.14 Bokbinding og tenester i tilknyting til dette
- 18.20 Reproduksjon av innspela opptak
- 32 *Annan industriproduksjon*
  - 32.20 Produksjon av musikkinstrument
- 46 *Engroshandel*
  - 46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassettar og CD- og DVD-plater
  - 46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blad
- 47 *Detaljhandel*
  - 47.594 Butikkhandel med musikkinstrument og notar
  - 47.61 Butikkhandel med bøker
  - 47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer
  - 47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video
  - 47.915 Postordre-/internethandel med bøker, papir, aviser og blad
- 58 *Forlagsverksem*
  - 58.11 Utgiving av bøker
  - 58.13 Utgiving av aviser
  - 58.14 Utgiving av blad og tidsskrift
  - 58.19 Forlagsverksem elles
  - 58.21 Utgiving av programvare for dataspel
- 59 *Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak*
  - 59.110 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram
  - 59.120 Etterarbeid knytt til produksjon av film, video og fjernsynsprogram
  - 59.130 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram
  - 59.140 Filmframstilling
  - 59.20 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak
- 60 *Radio- og fjernsynskringkasting*
  - 60.10 Radiokringkasting
  - 60.20 Fjernsynskringkasting
- 63 *Informasjonstenester*
  - 63.91 Nyheitsbyrå
- 71.11 *Arkitektverksem*
  - 71.111 Plan- og reguleringsarbeid
  - 71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk
  - 71.113 Landskapsarkitekttenester
  - 73.11 Reklamebyrå
- 74 *Spesialisert designverksem*
  - 74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksem
  - 74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign
  - 74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksem
  - 74.200 Fotografverksem
  - 74.300 Omsetnings- og tolkeverksem
  - 74.903 Impresarioverksem
  - 77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande
  - 79.903 Opplevings-, arrangements- og aktivitetsarrangørverksem
- 85 *Undervisning*
  - 85.510 Undervisning innan idrett og rekreasjon
  - 85.521 Kommunal kulturskoleundervisning
  - 85.522 Undervisning i kunstfag
  - 85.529 Anna undervisning innan kultur
- 90 *Kunstnarisk verksem og underhaldningsverksem*
  - 90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksem innan musikk
  - 90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksem innan scenekunst
  - 90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksem ikkje nemnd annan stad

- 90.02 Tenester i samband med underhaldningsverksemد
- 90.031 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد innan visuell kunst
- 90.032 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد innan musikk
- 90.033 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد innan scenekunst
- 90.034 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد innan litteratur
- 90.039 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد ikkje nemnd annan stad
- 90.04 Drift av lokale i samband med kunstnarisk verksemد
- *91 Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemد*
  - 91.011 Drift av folkebibliotek
  - 91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek
  - 91.013 Drift av arkiv
  - 91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum
  - 91.022 Drift av kulturhistoriske museum
  - 91.023 Drift av naturhistoriske museum
  - 91.029 Drift av museum ikkje nemnt annan stad
  - 91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande attraksjonar
  - 91.040 Drift av botaniske og zoologiske hagar og naturreservat
- *93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement*
  - 93.110 Drift av idrettsanlegg
  - 93.120 Idrettslag og -klubbar
  - 93.190 Andre sportsaktivitetar
  - 93.210 Drift av moro- og temaparkar
  - 93.291 Opplevingsaktivitetar
  - 93.292 Fritidsetablissement
  - 93.299 Fritidsverksemد elles

Innvandrарar

Som innvandrарar reknar vi her ein person fødd i utlandet av utanlandsfødde foreldre (tidlegare også kalla førstegenerasjonsinnvandrарar) og norskefødde med innvandrарforeldre (tidlegare omtala som etterkommarar) om ikkje anna er spesifisert. Innvandrарar frå landgruppe 1 kjem frå EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand. Innvandrарar frå landgruppe 2 kjem frå Asia med Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika og Europa utanom EU/EØS. Desse gruppene fell nesten saman med den tidlegare grupperinga vestleg/ikkje vestleg, sett bort frå at EU-landa i Aust-Europa da var i kategorien ikkje-vestleg. Landa frå Oseania utanom Australia og New Zealand er nå i landgruppe 2. Statistikken gjeld berre dei som er registrerte som busette, det vil seie at dei etter folkeregisteret er venta å vere her i landet i minst seks månader. Når det gjeld sysselsetjinga blant utlendingar med kortare opphald her i landet, er det publisert tal for denne gruppa på www.ssb.no/kortsys.

Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar

Den norske satellittrekneskapen for ideelle og frivillige organisasjonar er laga etter retningslinjer som er gitt i FNs «Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts». Denne rekneskapen skal i teorien dekkje alle verksemder som blir drivne utan vinningsføremål.

Satellittrekneskapen byggjer på tal og omgrep frå nasjonalrekneskapen, men er spesielt tilrettelagd for å klargjere verksemder som blir drivne på ideell og frivillig basis. Etter retningslinjene i handboka er ein viktig faktor i satellittrekneskapen å dekkje både den lønte og ulønte (frivillige) arbeidsinnsatsen i desse organisasjonane. Det betyr at det berre er verdiskapinga til den betalte arbeidskrafta som direkte kan samanliknast med tala for nasjonalrekneskapen.

I satellittrekneskapen blir dei ideelle og frivillige organisasjonane grupperte etter ein spesiell aktivitetsinndeling – ICNPO (International Classification of Non-Profit Organizations), men det er samanheng mellom denne og standard for næringsinndeling i nasjonalrekneskapen.

I første omgang dekkjer satellittrekneskapen for ideelle og frivillige organisasjonar berre kostnadssida til organisasjonane. Etter kvart som ny statistikk blir tilgjenge-

leg, skal satellittrekneskapen utvidast til også å omfatte inntekter og blir dermed utvikla til eit fullstendig rekneskapssystem for den frivillige sektoren.

Referansar

Menon Business Economics, Menon-publikasjon nr. 9/2011, «Kulturnæringens betydning for norsk økonomi».

(SSB 2012a): Statistisk sentralbyrå (27. april 2012): «Svak auke i talet på nyetableringar». (<http://www.ssb.no/emner/10/01/foretak/arkiv/>)

(SSB 2012b: Statistisk sentralbyrå (8. juni 2012): «Fleire sysselsette i alle fylker». (<http://www.ssb.no/regsys>)

(SSB 2012c): Statistisk sentralbyrå (21. juni 2012): «Over 30 000 fleire innvandrere i arbeid». (<http://www.ssb.no/innvregsys>)

(SSB 2012d): Statistisk sentralbyrå (19. desember 2011): «Verdiskaping til nesten 100 milliardar». (<http://www.ssb.no/vis/emner/09/01/orgsat/main.html>)

Meir informasjon

Temaside – arbeid: (<http://www.ssb.no/arbeid>)

Temaside – bedrift og føretak: (<http://www.ssb.no/naeringsliv>)

Temaside – innvandring: (<http://www.ssb.no/innvandring>)

Standard for næringsgruppering: (<http://www.ssb.no/emner/10/01/nace/sn2007>)

Tabell 3.1. Føretaksdemografi. Næringane 18, 32, 47, 58, 59, 60 og 63. 2008-2011. Bestandtal per 1. januar

	Føretak per 1. januar 2008	Føretak per 1. januar 2009	Føretak per 1. januar 2010	Føretak per 1. januar 2011
18 Trykking og reproduksjon av innspela opptak				
I alt	1 488	1 647	1 528	1 373
18.11 Trykking av aviser	54	58	55	49
18.12 Trykking elles	720	761	739	677
18.13 Klargjering før trykking og publisering	605	701	619	549
18.14 Bokbinding og tenester i tilknyting til dette	34	33	30	25
18.20 Reproduksjon av innspela opptak	75	94	85	73
32 Annan industriproduksjon				
I alt	36	48	45	47
32.20 Produksjon av musikkinstrument	36	48	45	47
46 Agentur- og engroshandel, ikke medrekna motorvogner				
I alt	135	142	129	120
46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassettar og CD- og DVD-plater	94	99	92	83
46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blad	41	43	37	37
47 Detaljhandel, ikke medrekna motorvogner				
I alt	690	675	661	614
47.594 Butikkhandel med musikkinstrument og notar	174	180	173	162
47.61 Butikkhandel med bøker	262	261	256	246
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	30	24	27	23
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	190	175	162	134
47.915 Postordre/internetthandel med bøker, papir, aviser og blad	34	35	43	49
58 Forlagsverksemd				
I alt	1 557	1 719	1 648	1 661
58.11 Utgiving av bøker	458	568	564	571
58.13 Utgiving av aviser	364	375	325	332
58.14 Utgiving av blad og tidsskrifter	379	390	394	387
58.19 Forlagsverksemd elles	356	386	365	356
58.21 Utgiving av programvare for dataspel	27	23	21	15
59 Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak				
I alt	2 581	2 861	2 880	3 058
59.11 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram	1 724	1 885	1 896	2 033
59.12 Etterarbeid knytt til produksjon av film, video og fjernsynsprogram	260	243	226	223
59.13 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram	26	34	31	32
59.14 Filmframstyring	146	141	142	133
59.20 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak	425	558	585	637
60 Radio- og fjernsynskringkasting				
I alt	213	203	197	182
60.10 Radiokringkasting	160	148	152	139
60.20 Fjernsynskringkasting	53	55	45	43
63 Informasjonstjenester				
I alt	203	179	168	142
63.91 Nyhetsbyrå	203	179	168	142

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Føretaksdemografi. Næringane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2011. Bestandtal per 1. januar

	Føretak per 1. januar 2008	Føretak per 1. januar 2009	Føretak per 1. januar 2010	Føretak per 1. januar 2011
71.11 Arkitektverksemد				
I alt	1 852	1 968	1 970	2 019
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	78	76	76	90
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk	1 671	1 754	1 749	1 786
71.113 Landskapsarkitekttenester	103	138	145	143
73 Annonse- og reklameverksemد og marknadsundersøkingar				
I alt	2 294	2 397	2 383	2 439
73.11 Reklamebyrå	2 294	2 397	2 383	2 439
74 Spesialisert designverksemد				
I alt	7 477	8 432	8 391	8 779
74.101 Industredesign, produktdesign og anna teknisk designverksemد	523	723	873	924
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 130	2 358	2 314	2 444
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemد	893	969	873	884
74.200 Fotografverksemد	2 290	2 570	2 616	2 791
74.300 Omsetnings- og tolkeverksemد	1 240	1 363	1 260	1 282
74.903 Impresarioverksemد	401	449	455	454
77 Utleige og leasingverksemد				
I alt	76	68	65	60
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande	76	68	65	60
79 Reisebyrå- og reisearrangørverksemد og tilhørende tenester				
I alt	716	406	479	514
79.903 Impresarioverksemد	716	406	479	514
85 Undervisning				
I alt	1 096	1 507	1 599	1 919
85.510 Undervisning innan idrett og rekreasjon	808	1 046	1 116	1 355
85.521 Kommunal kulturskoleundervisning	3	6	5	5
85.522 Undervisning i kunstfag	278	399	438	505
85.529 Annan undervisning innan kultur	7	56	40	54
90 Kunstarisk verksemد og underhaldningsverksemد				
I alt	7 437	9 369	10 401	11 133
90.01 Kunstarisk verksemد og underhaldningsverksemد	3 456	4 543	4 843	5 194
90.02 Tenester i samband med underhaldningsverksemد	704	1 153	1 251	1 367
90.03 Sjølvstendig skapande kunstarisk verksemد	3 249	3 570	4 205	4 479
90.04 Drift av lokale i samband med kunstarisk verksemد	28	103	102	93
91 Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemد				
I alt	316	310	304	276
91.01 Drift av bibliotek og arkiv	16	18	15	14
91.02 Drift av museum	204	195	186	164
91.03 Drift av historiske stader og bygningar og liknande attraksjonar	78	76	80	71
91.04 Drift av botaniske og zoologiske hagar og naturreservat	18	21	23	27
93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement				
I alt	3 274	3 286	3 646	3 703
93.1 Sportsaktivitetar ¹	2 784	2 619	2 934	2 989
93.2 Fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsaktivitetar	490	667	712	714

¹Frå 2011 er ikkje 93.130 Treningssenter medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Føretaksdemografi. Nyetableringer og nedleggingar. Næringerane, 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60 og 63. 2009-2011

	Føretak 1.1.2009	Nyetablerte føretak 2009	Nedlagde føretak 2009	Føretak 1.1.2010	Nyetablerte føretak 2010	Nedlagde føretak 2010	Føretak 1.1.2011	Nyetablerte føretak 2011
18 Trykking og reproduksjon av innspela opptak								
I alt	1 647	45	197	1 528	39	189	1 373	22
18.11 Trykking av aviser	58	2	5	55	1	6	49	1
18.12 Trykking elles	761	26	65	739	28	93	677	17
18.13 Klargjering før trykking og publisering	701	13	110	619	8	74	549	1
18.14 Bokbinding og tenester i tilknyting til dette	33	-	6	30	-	6	25	1
18.20 Reproduksjon av innspela opptak	94	4	11	85	2	10	73	2
32 Annan industriproduksjon								
I alt	48	4	7	45	5	5	47	7
32.20 Produksjon av musikkinstrument	48	4	7	45	5	5	47	7
46 Agentur- og engroshandel, ikkje medrekna motorvogner								
I alt	142	9	22	129	9	27	120	1
46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassettar og CD- og DVD-plater	99	4	13	92	3	17	83	1
46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blad	43	5	9	37	6	10	37	-
47 Detaljehandel ikkje medrekna motorvogner								
I alt	675	33	49	661	38	78	614	28
47.594 Butikkhandel med musikkinstrument og notar	180	6	14	173	8	18	162	2
47.61 Butikkhandel med bøker	261	7	12	256	5	14	246	7
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	24	3	1	27	-	4	23	1
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	175	5	18	162	6	28	134	6
47.915 Postordre/internethandel med bøker, papir, aviser og blad	35	12	4	43	19	14	49	12
58 Forlagsverksemd								
I alt	1 742	108	189	1 669	151	194	1 661	119
58.11 Utgiving av bøker	568	54	69	564	75	84	571	56
58.13 Utgiving av aviser	375	12	27	325	21	20	332	11
58.14 Utgiving av blad og tidsskrifter	390	27	52	394	31	49	387	19
58.19 Forlagsverksemd elles	386	14	39	365	22	34	356	30
58.21 Utgiving av programvare for dataspel	23	1	2	21	2	7	15	3
59 Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak								
I alt	2 861	528	468	2 880	613	560	3 058	597
59.11 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram	1 885	346	312	1 896	401	360	2 033	425
59.12 Etterarbeid knytt til produksjon av film, video og fjernsynsprogram	243	33	46	226	44	48	223	33
59.13 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram	34	6	6	31	8	6	32	7
59.14 Filmframvising	141	2	6	142	-	8	133	7
59.20 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak	558	141	98	585	160	138	637	125
60 Radio- og fjernsynskringkasting								
I alt	203	11	30	197	11	35	182	13
60.10 Radiokringkasting	148	10	15	152	10	26	139	9
60.20 Fjernsynskringkasting	55	1	15	45	1	9	43	4
63 Informasjonstenester								
I alt	179	29	52	168	4	44	142	5
63.91 Nyhetsbyrå	179	29	52	168	4	44	142	5

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Føretaksdemografi. Nyetableringer og nedleggingar. Næringerane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2009-2011

	Føretak 1.1.2009	Ny- etablerte føretak 2009	Nedlagde føretak 2009	Føretak 1.1.2010	Ny- etablerte føretak 2010	Nedlagde føretak 2010	Føretak 1. 1.2011	Ny- etablerte føretak 2011
71.11 Arkitektverksemد								
I alt	1 968	203	255	1 970	236	248	2 019	229
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	76	6	8	76	14	8	90	13
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk	1 754	166	218	1 749	197	211	1 786	194
71.113 Landskapsarkitekttenester	138	31	29	145	25	29	143	22
73 Annonse- og reklameverksemد og marknadsundersøkingar								
I alt	2 397	406	488	2 383	432	449	2 439	470
73.11 Reklamebyrå	2 397	406	488	2 383	432	449	2 439	470
74 Spesialisert designverksemد								
I alt	8 432	1 855	1 642	8 391	2 061	1 981	8 779	2 204
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemد	723	335	143	873	319	280	924	325
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 358	468	452	2 314	549	540	2 444	591
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemد	969	154	206	873	186	205	884	162
74.200 Fotografverksemد	2 570	582	540	2 616	664	582	2 791	753
74.300 Omsetnings- og tolkeverksemد	1 363	214	214	1 260	239	260	1 282	253
74.903 Impresarioverksemد	449	102	87	455	104	114	454	120
77 Utleige og leasingverksemد								
I alt	68	3	10	65	4	8	60	-
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande	68	3	10	65	4	8	60	-
79 Reisebyrå- og reisearrangørverksemد og tilhørende tenester								
I alt	406	132	63	479	146	101	514	118
79.903 Opplevelings-, arrangements- og aktivitetsarrangørverksemد	406	132	63	479	146	101	514	118
85 Undervisning								
I alt	1 507	687	562	1 599	841	497	1 919	1 048
85.510 Undervisning innan idrett og rekreasjon	1 046	459	386	1 116	581	328	1 355	745
85.521 Kommunal kulturskoleundervisning	6	2	2	5	-	-	5	-
85.522 Undervisning i kunstfag	399	206	143	438	233	157	505	279
85.529 Annan undervisning innan kultur	56	20	31	40	27	12	54	24
90 Kunstarisk verksemد og underhaldningsverksemد								
I alt	9 369	3 009	2 228	10 401	3 237	2 197	11 133	3 578
90.01 Kunstarisk verksemد og underhaldningsverksemد	4 543	1 250	890	4 843	1 346	899	5 194	1 654
90.02 Tenester i samband med underhaldningsverksemد	1 153	350	259	1 251	399	244	1 367	473
90.03 Sjølvstendig skapande kunstarisk verksemد	3 570	1 375	1 055	4 205	1 478	1 028	4 479	1 442
90.04 Drift av lokale i samband med kunstarisk verksemد	103	34	24	102	14	26	93	9
91 Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemد								
I alt	310	13	25	304	10	18	276	11
91.01 Drift av bibliotek og arkiv	18	1	3	15	2	2	14	1
91.02 Drift av museum	195	3	14	186	5	7	164	7
91.03 Drift av historiske stader og bygninger og liknande attraksjonar	76	7	6	80	1	7	71	-
91.04 Drift av botaniske og zoologiske hagar og naturreservat	21	2	2	23	2	2	27	3
93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement								
I alt	3 286	257	272	3 646	276	256	3 703	292
93.1 Sportsaktivitetar ¹	2 619	162	187	2 934	170	169	2 989	205
93.2 Fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsaktivitetar	667	95	85	712	106	87	714	87

¹ Frå 2011 er ikkje 93.130 Treningssenter medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringane 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60 og 63. 2008-2009

	2008			2009		
	Føretak i alt	Sysselsetjing	Omsetnad	Føretak i alt	Sysselsetjing	Omsetnad
			1 000 kr			1 000 kr
18 Trykking og reproduksjon av innspela opptak						
I alt	1 654	7 985	12 490 471	1 520	7 546	11 334 883
18.11 Trykking av aviser	53	1 466	3 260 371	52	1 302	2 883 652
18.12 Trykking elles	760	4 687	6 942 773	728	4 524	6 569 805
18.13 Klargjering før trykking og publisering	715	1 309	1 915 838	627	1 261	1 582 809
18.14 Bokbinding og tenester i tilknyting til dette	35	426	309 354	32	382	252 268
18.20 Reproduksjon av innspela opptak	91	97	62 135	81	77	46 349
32 Annan industriproduksjon						
I alt	48	49	28 671	45	51	28 168
32.20 Produksjon av musikkinstrument	48	49	28 671	45	51	28 168
46 Agentur- og engroshandel, ikkje medrekna motorvogner						
I alt	140	627	3 630 125	127	610	3 446 642
46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassettar og CD- og DVD-plater	98	454	2 547 565	92	453	2 266 686
46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blad	42	173	1 082 560	35	157	1 179 956
47 Detaljehandel ikkje medrekna motorvogner						
I alt	672	5 566	7 926 636	648	5 350	7 557 170
47.594 Butikkhandel med musikkinstrument og notar	176	426	678 885	175	436	693 562
47.61 Butikkhandel med bøker	262	3 837	4 989 168	252	3 747	4 795 596
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	26	38	29 064	25	38	29 961
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	174	1 005	1 443 885	162	898	1 318 772
47.915 Postordre/internetthandel med bøker, papir, aviser og blad	34	260	785 634	34	231	719 279
58 Forlagsverksemd						
I alt	1 668	16 567	29 049 309	1 607	15 516	27 119 042
58.11 Utgiving av bøker	550	2 073	4 391 261	536	1 969	4 277 989
58.13 Utgiving av aviser	328	9 860	15 776 549	313	9 205	14 548 268
58.14 Utgiving av blad og tidsskrifter	393	3 650	7 681 282	378	3 391	7 173 737
58.19 Forlagsverksemd elles	376	732	1 007 913	358	706	950 223
58.21 Utgiving av programvare for dataspel	21	252	192 304	22	245	168 825
59 Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgiving av musikk- og lydopptak						
I alt	2 692	4 082	7 219 614	2 626	4 220	7 304 721
59.11 Produksjon av film, video og fjernsynsprogram	1 757	1 871	2 907 447	1 740	1 948	2 849 087
59.12 Etterarbeid knytt til produksjon av film, video og fjernsynsprogram	239	303	273 125	215	266	244 453
59.13 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogram	29	167	1 980 845	27	220	1 963 489
59.14 Filmframvising	141	1 276	1 095 915	142	1 315	1 249 502
59.20 Produksjon og utgiving av musikk- og lydopptak	526	465	962 282	502	471	998 190
60 Radio- og fjernsynskringkasting						
I alt	191	5 926	9 272 425	185	5 824	8 879 767
60.10 Radiokringkasting	141	530	718 439	138	486	666 170
60.20 Fjernsynskringkasting	50	5 396	8 553 986	47	5 338	8 213 597
63 Informasjonstenester						
I alt	177	413	695 630	150	434	745 162
63.91 Nyhetsbyrå	177	413	695 630	150	434	745 162

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2009

	2008			2009		
	Føretak i alt	Sysselsetjing	Omsetnad	Føretak i alt	Sysselsetjing	Omsetnad
			1 000 kr			1 000 kr
71.11 Arkitektverksemد						
I alt	1 884	5 553	5 770 230	1 895	5 376	5 110 185
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	71	132	135 635	78	141	133 369
71.112 Arkitektenester i samband med byggverk	1 701	5 186	5 413 509	1 687	4 989	4 762 206
71.113 Landskapsarkitektenester	112	235	221 086	130	246	214 610
73.11 Reklamebyrå						
I alt	2 212	5 494	7 465 851	2 171	5 157	6 526 584
74 Spesialisert designverksemد						
I alt	7 706	6 816	6 501 661	7 293	6 674	6 248 683
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemد	582	568	516 711	625	570	529 239
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 178	1 825	1 568 778	2 086	1 849	1 559 655
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemد	889	872	745 488	814	779	603 454
74.200 Fotografverksemد	2 343	2 053	1 611 488	2 224	2 008	1 498 416
74.300 Omsetnings- og tolkeverksemد	1 287	1 014	718 510	1 144	989	699 353
74.903 Impresarioverksemد	427	484	1 340 686	400	479	1 358 566
77 Utleige og leasingverksemد						
I alt	69	697	398 732	67	604	352 875
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande	69	697	398 732	67	604	352 875
79 Reisebyrå- og reisearrangørverksemد og tilhørende tenester						
I alt	290	449	983 616	367	484	1 001 424
79.903 Opplevings-, arrangements- og aktivitetsarrangørverksemد	290	449	983 616	367	484	1 001 424
85 Undervisning						
I alt	979	1 296	129 685	620	1 251	:
85.510 Undervisning innanfor idrett og rekreasjon	744	959	:	459	918	:
85.521 Kommunal kulturskoleundervisning	3	3	:	2	2	:
85.522 Undervisning i kunstfag	206	325	124 121	151	315	:
85.529 Annan undervisning innan kultur	26	9	5 564	8	16	:
90 Kunstnarisk verksemد og underhaldningsverksemد						
I alt	8 796	9 841	5 537 446	8 385	10 506	6 591 939
90.01 Kunstnarisk verksemد og underhaldningsverksemد	4 344	5 787	3 150 387	3 938	6 022	3 557 513
90.02 Tenester i samband med underhaldningsverksemد	960	1 006	938 595	1 030	1 163	1 407 391
90.03 Sjølvstendig skapande kunstnarisk verksemد	3 427	2 577	1 176 033	3 335	2 605	1 248 378
90.04 Drift av lokale i samband med kunstnarisk verksemد	65	471	272 431	82	716	378 657
91 Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemد						
I alt	285	3 586	1 556 017	309	3 525	2 872 382
91.01 Drift av bibliotek og arkiv	16	89	71 370	14	49	23 452
91.02 Drift av museum	182	2 967	1 141 648	195	3 023	2 375 315
91.03 Drift av historiske stader og bygninger og liknande attraksjonar	67	195	79 178	78	196	149 415
91.04 Drift av botaniske og zoologiske hagar og naturreservat	20	335	263 821	22	257	324 200
93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement						
I alt	3 084	16 200	12 091 034	3 220	16 922	13 483 616
93.1 Sportsaktivitetar ¹	2 452	14 419	10 412 108	2 566	15 044	11 973 692
93.2 Fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsaktivitetar	632	1 781	1 678 926	654	1 878	1 509 924

¹ Frå 2011 er ikkje 93.130 Treningssenter medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringerane 18, 32, 46 og 47. Fylke. 2009

	18 Trykking og reproduksjon av innspela optak ¹			32 Annan industriproduksjon ²			46 Agentur- og engroshandel, med unntak av motorvogner ³			47 Detaljhandel, med unntak av motorvogner ⁴		
	Føre-tak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føre-tak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føre-tak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føre-tak	Syssel-setjing	Om-setnad
			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner
I alt	1 520	7 546	11 334 883	45	51	28 168	127	610	3 446 642	648	5 350	7 557 170
Østfold	92	621	532 326	7	19	14 737	6	4	34 765	36	181	210 802
Akershus	184	1 124	1 938 351	5	4	1 143	24	168	834 686	49	111	139 860
Oslo	437	1 922	3 470 060	6	3	1 889	48	344	2 164 607	92	2 676	4 409 954
Hedmark	45	180	250 932	-	-	-	-	-	-	31	98	112 114
Oppland	42	270	337 374	5	7	2 413	4	6	91 858	28	88	114 825
Buskerud	76	199	249 784	4	2	755	6	16	95 498	30	746	699 638
Vestfold	68	551	1 012 611	-	-	-	6	7	6 655	24	58	51 238
Telemark	52	204	227 197	4	2	819	-	-	-	27	63	59 883
Aust-Agder	23	96	133 333	-	-	-	-	-	-	22	65	56 488
Vest-Agder	35	166	170 266	-	-	-	2	4	15 168	29	132	189 345
Rogaland	95	633	986 294	3	3	1 044	6	8	8 845	48	174	197 686
Hordaland	118	347	476 267	3	0	317	8	7	42 058	64	269	371 354
Sogn og Fjordane	15	62	73 258	-	-	-	-	-	-	25	69	77 832
Møre og Romsdal	63	168	166 581	-	-	-	-	-	-	30	138	238 659
Sør-Trøndelag	72	433	647 859	-	-	-	6	35	136 338	30	142	199 963
Nord-Trøndelag	22	51	40 919	-	-	-	-	-	-	14	45	48 762
Nordland	39	324	346 616	-	-	-	-	-	-	35	102	142 951
Troms Romsa	30	152	231 574	-	-	-	3	3	12 244	21	94	134 634
Finnmark Finnmark	12	43	43 281	-	-	-	-	-	-	13	99	101 182
Uoppgitt og andre norske områder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Omfattar næringerane 18.11, 18.12, 18.13, 18.14 og 18.20. ² Omfattar næringerane 32.20. ³ Omfattar næringerane 46.433 og 46.491. ⁴ Omfattar næringerane 47.594, 47.61, 47.62, 47.63, 47.641, 47.65 og 47.915.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Føretak, omsetnad og sysselsetjing. Næringerane 58, 59, 60 og 63. Fylke. 2009

	58 Forlagsverksemد ¹			59 Film, video- og fjernsynsprogram-produksjon, utgiving av musikk- og lydopptak ²			60 Radio- og fjernsynskringkasting ³			63 Informasjonstenester ⁴		
	Føretak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føretak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føretak	Syssel-setjing	Om-setnad	Føretak	Syssel-setjing	Om-setnad
			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner
I alt	1 607	15 516	27 119 042	2 626	4 220	7 304 721	185	5 824	8 879 767	150	434	745 162
Østfold	63	501	661 710	70	83	56 741	9	34	14 661	7	11	4 365
Akershus	180	815	1 164 660	280	296	636 432	16	56	126 038	13	4	4 014
Oslo	520	7 073	16 101 559	1 054	2 021	4 751 317	33	4 463	5 711 896	73	342	622 982
Hedmark	48	420	518 050	67	128	98 536	8	14	11 609	6	2	2 596
Oppland	47	278	390 876	69	68	41 515	10	123	305 290	4	2	498
Buskerud	65	353	564 707	87	140	101 736	8	67	70 702	4	0	511
Vestfold	63	292	515 978	62	154	162 008	-	-	-	-	-	-
Telemark	34	320	396 420	55	86	55 886	7	13	10 158	4	1	643
Aust-Agder	40	185	215 144	28	47	41 096	6	16	6 247	-	-	-
Vest-Agder	38	445	517 555	92	134	97 896	10	27	17 980	-	-	-
Rogaland	87	873	1 241 770	148	212	205 688	16	55	46 653	-	-	-
Hordaland	125	1 445	1 762 162	226	298	564 154	10	854	2 492 378	7	40	95 063
Sogn og Fjordane	23	271	288 454	29	43	14 806	-	-	-	-	-	-
Møre og Romsdal	59	414	550 511	62	84	48 222	9	29	17 994	6	5	2 943
Sør-Trøndelag	75	650	921 638	105	179	219 519	5	9	5 698	7	15	3 903
Nord-Trøndelag	26	237	278 779	31	49	26 748	4	6	6 193	-	-	-
Nordland	50	400	495 393	63	75	65 930	15	22	15 416	3	3	3 397
Troms Romsa	33	278	362 839	59	93	88 765	10	18	8 995	7	5	2 692
Finnmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finnmark	29	261	165 065	38	29	23 831	4	8	4 258	-	-	-
Uoppgitt og andre norske områder	2	5	5 772	1	1	3 895	-	-	-	-	-	-

¹ Omfattar næringerane 58.11, 58.13, 58.14, 58.19 og 58.21. ² Omfattar næringerane 59.11, 59.12, 59.13, 59.14 og 59.20. ³ Omfattar næringerane 60.10 og 60.20. ⁴

Omfattar næring 63.91.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringerane 71, 73, og 74. Fylke. 2009

	71 Arkitektverksem og teknisk konsulentverksem, og teknisk prøving og analyse ¹			73.11 Reklamebyrå			74 Annan fagleg, vitskapleg og teknisk verksem ²		
	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad
			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner
I alt	1 895	5 376	5 110 185	2 171	5 157	6 526 584	7 293	6 674	6 248 683
Østfold	77	137	116 221	118	183	197 333	285	260	230 637
Akershus	183	404	357 724	306	491	639 536	907	826	705 202
Oslo	613	2 147	2 266 693	636	2 039	3 073 643	2 565	2 490	2 726 937
Hedmark	53	120	96 618	51	105	79 706	137	108	110 846
Oppland	41	96	74 039	44	64	68 744	156	103	67 273
Buskerud	78	163	162 735	100	164	203 290	308	254	216 484
Vestfold	72	149	113 253	109	213	199 080	302	237	172 348
Telemark	61	142	110 114	52	60	55 144	140	88	59 682
Aust-Agder	30	53	47 764	26	83	52 357	95	58	33 564
Vest-Agder	57	152	139 128	80	174	197 035	187	148	119 360
Rogaland	148	356	323 172	151	385	423 283	431	400	331 071
Hordaland	167	443	402 224	155	366	467 389	660	590	598 519
Sogn og Fjordane	37	98	80 328	15	50	39 557	85	86	69 048
Møre og Romsdal	66	161	147 502	62	161	183 812	224	217	185 980
Sør-Trøndelag	100	470	427 606	127	300	386 344	363	425	335 238
Nord-Trøndelag	27	67	62 729	38	72	66 505	87	89	67 356
Nordland	35	82	62 091	52	104	90 741	170	139	122 074
Troms Romsa	43	115	99 883	35	122	89 904	135	124	78 800
Finnmark Finnmark	7	21	20 361	14	21	13 181	55	32	18 257
Uoppgitt og andre norske områder	-	-	-	-	-	-	1	-	7

¹ Omfattar næringerane 71.111, 71.112 og 71.113. ² Omfattar næringerane 74.101, 74.102, 74.103, 74.20, 74.30 og 74.903.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringerane 77, 79 og 85. Fylke. 2009

	77.22 Utleie av videofilm, DVD og liknande.			79.903 Opplevings-, arrangements- og aktivitetsarrangørverksem			85 Undervisning ¹		
	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad
			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner
I alt	67	604	352 875	367	484	1 001 424	620	1 251	:
Østfold	3	119	77 276	8	6	21 878	35	56	:
Akershus	4	107	58 338	31	54	102 598	110	195	:
Oslo	4	10	9 290	81	144	295 672	153	252	:
Hedmark	7	19	13 877	10	8	9 815	17	36	:
Oppland	-	-	-	24	13	12 006	11	14	:
Buskerud	3	76	39 617	12	16	16 118	45	85	:
Vestfold	3	15	14 059	9	6	4 418	31	119	:
Telemark	2	6	3 522	10	6	5 428	13	21	:
Aust-Agder	4	11	6 022	4	1	1 401	10	23	:
Vest-Agder	5	27	19 899	15	9	7 009	17	38	:
Rogaland	8	72	32 734	20	23	25 697	49	109	:
Hordaland	8	73	41 295	32	46	349 929	42	98	:
Sogn og Fjordane	1	3	3 052	6	4	3 549	5	19	:
Møre og Romsdal	2	10	3 105	14	20	39 699	18	39	:
Sør-Trøndelag	7	22	6 226	18	10	19 836	35	88	:
Nord-Trøndelag	3	9	7 323	12	27	15 612	10	26	:
Nordland	2	13	10 575	21	22	22 272	7	12	:
Troms Romsa	1	12	6 665	19	43	20 090	7	10	:
Finnmark Finnmark	-	-	-	19	24	26 180	5	11	:
Uoppgitt og andre norske områder	-	-	-	2	2	2 217	-	-	-

¹ Omfattar næringerane 85.510, 85.521, 85.522 og 85.529.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næring 90, 91 og 93. Fylke. 2009

	90 Kunstnarisk verksem og underhaldningsverksem ¹			91 Drift av bibliotek, arkiv, museum og annan kulturverksem ²			93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement ³		
	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad	Føretak	Syssel-setjing	Omsetnad
			1 000 kroner			1 000 kroner			1 000 kroner
I alt	8 385	10 506	6 591 939	309	3 525	2 872 382	3 220	16 922	13 483 616
Østfold	323	324	145 462	8	75	65 280	190	840	573 688
Akershus	848	725	370 169	17	174	127 114	344	1 525	1 321 535
Oslo	2 940	4 590	3 098 683	34	613	584 072	332	4 577	4 309 983
Hedmark	228	213	118 104	15	145	114 276	163	807	698 016
Oppland	239	224	101 841	15	236	187 755	168	871	657 176
Buskerud	288	326	184 540	17	206	122 939	219	1 058	853 668
Vestfold	313	288	123 701	9	87	16 133	158	728	441 590
Telemark	223	213	179 064	10	74	57 197	109	565	468 525
Aust-Agder	114	123	79 802	9	23	14 993	85	247	174 054
Vest-Agder	215	294	129 256	15	245	273 354	120	530	382 192
Rogaland	522	669	394 746	20	184	155 459	224	1 147	784 553
Hordaland	726	966	634 685	32	530	356 597	221	1 139	711 146
Sogn og Fjordane	93	98	63 609	19	100	56 167	95	185	125 041
Møre og Romsdal	230	245	155 151	24	168	107 651	167	500	402 490
Sør-Trøndelag	500	613	351 186	22	232	354 184	205	943	780 551
Nord-Trøndelag	150	112	87 049	9	86	70 660	85	249	143 130
Nordland	188	190	126 301	19	231	136 864	151	426	290 366
Troms Romsa	165	203	192 571	11	102	68 227	111	458	282 351
Finnmark Finnmark	80	90	56 019	4	14	3 460	72	126	83 561
Uoppgitt og andre norske områder	-	-	-	-	-	-	1	1	0

¹ Omfattar næringane 90.01, 90.02, 90.03 og 90.04. ² Omfattar næringane 91.01, 91.02, 91.03 og 91.04. ³ Næring 93.130 Treningssenter ikkje medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12. Import og eksport av varer for næringane 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60, 63, 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2011.
1 000 kroner

	Import				Eksport			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Næringskode								
18 Trykking og reproduksjon av innspela oppetak	1 247 342	1 013 174	806 039	1 277 362	184 781	175 354	166 859	173 613
32.20 Produksjon av musikkinstrument ..	3 118	3 407	3 782	6 067	638	3 018	2 345	3 058
46 Agentur- og engroshandel, ikkje medrekna motorvogner ¹	:	:	:	:	:	:	:	:
47 Detaljhandel ikkje medrekna motorvogner ²	428 003	404 658	416 627	250 329	23 076	27 898	23 960	12 949
58 Forlagsverksemd	1 285 085	1 126 008	653 568	1 140 301	141 221	292 692	225 489	215 923
59 Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, og utgiving av musikk- og lydopppta	440 204	645 826	678 784	621 871	83 935	68 646	97 070	95 086
60 Radio- og fjernsynskringkasting ..	42 135	48 087	53 410	34 526	2 312	:	:	:
63.91 Nyhetsbyrå	1 925	2 020	2 034	2 193	..	..	..	..
71 Arkitektverksemd ³	23 073	20 210	26 360	26 561	1 010	..	1 633	..
73.11 Annonse- og reklameverksemd og marknadsundersøkingar	269 864	257 966	313 123	426 918	14 239	17 307	17 773	15 010
74 Annan fagleg, vitskapleg og teknisk verksemd ⁴	317 444	326 701	464 298	280 632	39 161	41 685	58 391	63 137
77.22 Utleie av videofilm, DVD	3 813	:	:	1 560	:	:	:	:
79.903 Reisebyrå- og reisearrangørverksemd og tilknytte tenester	54 529	9 435	9 182	4 091	2 854	948	534	424
85 Undervisning ⁵	33 715	32 545	33 009	30 430	:	1 529	699	2 022
90 Kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd ⁶	58 649	74 145	142 605	145 246	7 177	21 675	746	16 412
91 Drift av bibliotek, arkiv, museum, og anna kulturverksemd ⁷	422 168	133 453	142 702	106 167	6 504	1 092	1 174	1 878
93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement ...	170 619	196 513	196 035	217 152	10 105	6 980	8 476	12 862

¹ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 46.433, 46.491. ² Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007).Omfattar NACE 47.594, 47.61, 47.62, 47.63 og 47.915. ³ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 71.111, 71.112 og 71.113.⁴ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 74.101, 74.102, 74.103, 74.200, 74.300 og 74.903. ⁵ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 90.01, 90.02, 90.03 og 90.04. ⁶ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 91.01, 91.02, 91.03 og 91.04.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 18, 32, 46, og 47. Sysselsette² 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Per 4. kvartal 2009-2011

	18 Trykking og reproduksjon av innspela opptak			32.20 Produksjon av musikkinstrument			46 Engroshandel			47 Detaljhandel		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
I alt	7 416	6 826	6 651	44	46	47	604	528	470	5 544	5 452	5 149
Østfold	583	505	450	18	19	19	22	15	23	232	230	195
Akershus	957	932	887	1	1	2	121	114	75	444	435	421
Oslo	2 028	1 797	1 708	5	5	5	333	325	297	1 323	1 316	1 236
Hedmark	194	196	194	1	1	1	.	.	.	154	149	140
Oppland	262	203	223	5	4	3	5	4	3	161	198	192
Buskerud	206	187	205	3	3	2	18	4	1	281	271	265
Vestfold	353	337	318	.	.	1	7	5	3	208	197	177
Telemark	239	208	193	1	2	2	2	1	.	154	152	144
Aust-Agder	117	114	108	1	1	1	4	.	.	125	112	120
Vest-Agder	211	205	207	.	.	.	7	1	.	223	205	182
Rogaland	680	625	610	.	1	2	7	7	3	446	470	412
Hordaland	382	351	430	1	1	1	7	22	38	514	518	487
Sogn og Fjordane	73	71	61	.	.	.	.	.	.	119	106	94
Møre og Romsdal	207	198	195	.	.	.	4	3	1	280	266	271
Sør-Trøndelag	370	396	363	1	.	.	62	24	22	290	266	260
Nord-Trøndelag	48	44	40	5	6	7	.	.	.	107	103	95
Nordland	325	294	301	2	2	1	.	1	1	205	201	196
Troms Romsa	145	135	129	.	.	.	5	2	3	175	164	166
Finnmark Finnmark	36	28	29	.	.	.	.	.	.	103	93	96
Uoppgitt og andre norske område	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

¹Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 18, 32.20, 46.433, 46.491, 47.594, 47.61, 47.62, 47.63 og 47.915. ²Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 58, 59, 60 og 63. Sysselsette² 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Per 4. kvartal 2009-2011

	58 Forlagsverksemد ³						59 Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, og utgiving av musikk- og lydopptak			60 Radio- og fjernsynskringkasting			63.91 Nyhetsbyrå		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
I alt	16 844	15 478	15 688	4 605	4 874	5 068	5 945	6 004	6 176	531	565	4 380	.	.	.
Østfold	564	543	551	135	133	131	110	118	115	9	8	10	.	.	.
Akershus	848	818	794	319	327	323	61	65	59	13	7	9	.	.	.
Oslo	7 562	6 865	7 143	2 466	2 704	2 796	3 664	3 649	3 787	362	331	319	.	.	.
Hedmark	461	438	426	95	92	85	15	13	16	3	3	3	.	.	.
Oppland	324	300	298	70	60	54	127	130	133	2	2	3	.	.	.
Buskerud	381	390	390	125	133	154	99	107	113	2	2	2	.	.	.
Vestfold	417	359	324	108	134	129	40	46	55	2	1	1	.	.	.
Telemark	335	316	306	69	79	71	63	70	61	10	6	.	.	.	.
Aust-Agder	201	205	220	37	42	47	12	9	6	1	1	1	.	.	.
Vest-Agder	389	390	368	117	113	128	104	106	94	1	1	1	.	.	.
Rogaland	945	856	837	225	205	224	127	151	150	2	2	2	.	.	.
Hordaland	1 423	1 273	1 190	311	287	327	610	608	638	97	168	2	.	.	.
Sogn og Fjordane	287	290	283	29	30	34	54	60	55	.	1	.	.	.	.
Møre og Romsdal	472	450	465	83	80	70	95	88	84	4	5	3	.	.	.
Sør-Trøndelag	857	657	681	159	170	199	306	307	313	18	17	13	.	.	.
Nord-Trøndelag	263	265	262	56	58	58	40	39	36	.	.	.	.	.	.
Nordland	488	437	490	87	93	89	165	169	196	1	7	6	.	.	.
Troms Romsa	324	327	325	80	77	98	118	109	115	4	3	5	.	.	.
Finnmark Finnmark	297	293	330	33	56	51	135	160	150	.	.	.	.	.	.
Uoppgitt og andre norske område	6	6	5	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

¹Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). Omfattar NACE 58.11, 58.13, 58.14, 58.19, 58.21, 59, 60.10, 60.20 og 63.91. ²Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ³Medrekna næring 58.21 frå 2010. ⁴Ein bedrift har endra næringskode i 2011.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette¹ 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Næringsane², 71, 73, 74, 77, 79 og 85. Per 4. kvartal 2009-2011

	79.903 Reisebyrå- og reisearrangør- verksem og tilhørende tenester ^{1,3}												85 Undervisning ⁵		
	71 Arkitektverksem ²			73.11 Reklame- byrå ³		74 Spesialisert designverksem ⁴			77.22 Utleie av videofilm, DVD og liknande ³		79.903 Reisebyrå- og reisearrangør- verksem og tilhørende tenester ^{1,3}		85 Undervisning ⁵		
	2009	2010	2011	2010	2011	2009	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2009	2010	2011
I alt	5 311	5 325	5 539	5 794	5 982	7 728	7 662	7 700	501	460	703	575	3 664	4 840	5 051
Østfold	152	161	162	227	268	325	326	329	50	45	15	9	119	166	175
Akershus	283	263	273	525	587	893	973	903	80	81	41	49	435	655	709
Oslo	2 151	2 165	2 294	2 277	2 280	2 868	2 858	2 908	64	65	181	174	287	514	512
Hedmark	112	116	117	110	92	124	131	139	11	11	26	13	126	142	158
Oppland	90	86	101	77	52	133	123	137	1	1	15	12	134	165	194
Buskerud	166	166	170	189	191	263	260	314	27	23	9	12	148	259	258
Vestfold	158	160	162	233	260	278	263	250	19	14	11	4	148	190	213
Telemark	142	144	138	108	107	121	118	96	9	9	5	6	154	175	184
Aust-Agder	51	55	71	95	106	67	58	68	7	7	4	.	90	100	103
Vest-Agder	129	128	123	169	156	181	243	240	29	27	24	13	97	149	156
Rogaland	415	412	389	433	451	457	455	494	63	55	42	19	364	488	504
Hordaland	456	441	462	412	424	738	685	694	74	59	81	66	379	421	444
Sogn og Fjordane	89	93	87	34	34	103	61	64	7	7	5	6	123	139	137
Møre og Romsdal	173	189	204	183	188	221	200	204	3	4	15	26	256	293	301
Sør-Trøndelag	448	458	489	395	450	525	476	445	22	18	29	43	295	372	385
Nord-Trøndelag	74	78	78	74	84	73	71	71	8	14	34	32	108	154	156
Nordland	84	84	86	107	101	197	209	208	14	8	86	46	205	217	221
Troms Romsa	111	101	99	116	131	130	119	107	10	9	52	28	135	155	159
Finnmark Finnmark	26	25	32	27	19	31	32	27	3	3	26	17	61	86	82
Uoppgitt og andre norske områder	1	.	2	3	1	.	1	2	.	.	2	.	.	.	.

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ² Omfattar næringane 71.111, 71.112 og 71.113. ³ Ny næring frå 2010. ⁴ Omfattar næringane 74.101, 74.102, 74.103, 74.200, 74.300 og 74.903. ⁵ Omfattar næringane 85.521, 85.522 og 85.529. Frå 2010 er også næring 85.510 medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette¹ 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Næringsane 90, 91 og 93. Per 4. kvartal 2009-2011

	90 Kunstarisk verksem og underhaldningsverksem						91 Drift av bibliotek, arkiv, museum, og anna kulturverksem			93 Sports- og fritidsaktivitetar og drift av underhaldningsetablissement ³		
	2009			2010			2011			2009		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
I alt	13 144	13 643	13 508	28 775	8 457	8 523	12 125	12 617	12 915	12 125	12 617	12 915
Østfold	377	395	400	195	220	223	587	533	612	941	1 022	968
Akershus	1 005	977	913	460	450	468	1 410	1 490	1 598	2 325	2 406	2 468
Oslo	5 682	5 886	5 703	2 067	1 538	1 571	2 325	2 406	2 468	506	528	470
Hedmark	265	257	242	322	336	343	761	896	845	212	453	479
Oppland	259	261	234	353	387	388	608	670	638	173	182	186
Buskerud	377	370	423	329	347	325	752	720	698	195	205	201
Vestfold	406	398	366	217	224	241	532	568	568	176	182	186
Telemark	307	312	282	220	212	212	441	450	479	173	182	186
Aust-Agder	128	148	151	173	170	152	188	199	214	195	205	201
Vest-Agder	311	365	405	407	430	384	363	389	395	323	339	335
Rogaland	788	869	925	649	614	609	918	936	1 106	941	1 022	968
Hordaland	1 263	1 298	1 304	1 019	1 031	1 061	941	1 022	968	165	173	186
Sogn og Fjordane	120	119	128	177	171	165	163	193	218	173	182	186
Møre og Romsdal	289	299	293	298	289	292	441	502	502	292	309	305
Sør-Trøndelag	803	821	809	653	701	752	715	720	698	195	205	201
Nord-Trøndelag	142	162	181	171	195	176	173	182	186	173	182	186
Nordland	240	244	272	636	674	686	389	390	385	392	396	378
Troms Romsa	279	320	341	225	246	256	392	396	378	210	147	161
Finnmark Finnmark	101	134	128	196	213	210	147	161	166	31	22	21
Uoppgitt og andre norske områder	2	8	8	8	9	9	31	22	21	.	.	.

¹ Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ² Korrigert sidan førre utgåve.

³ Næring 93.130 Treningssenter ikkje medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 18, 32, 58, 59, 60 og 63. Sysselsette², etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011

	15-74 år			
	2008	2009	2010	2011
18 Trykking og reproduksjon av opptak som er spela inn ...	8 125	7 416	6 826	6 651
Menn	5 783	5 332	4 934	4 833
Kvinner	2 342	2 084	1 892	1 818
32.20 Produksjon av musikkinstrument	43	44	46	47
Menn	36	36	40	38
Kvinner	7	8	6	9
58 Forlagsverksemd	18 538	16 844	3 15 478	3 15 688
Menn	9 768	8 971	8 308	8 248
Kvinner	8 770	7 873	7 170	7 440
59 Film og video	4 446	4 605	4 874	5 068
Menn	2 690	2 812	2 960	3 125
Kvinner	1 756	1 793	1 914	1 943
60 Radio og fjernsynskringkasting	6 069	5 945	6 004	6 176
Menn	3 438	3 324	3 334	3 427
Kvinner	2 631	2 621	2 670	2 749
63.91 Nyhetsbyrå	515	531	565	380
Menn	318	362	354	231
Kvinner	197	169	211	149

¹Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). ²Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ³Tala for 2010 og 2011 kan ikkje samanliknas med tidlegare år, fordi det er gjort endringar i talet på næringar som er medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.18. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 46 og 47. Sysselsette², etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011

	15-74 år			
	2008	2009	2010	2011
46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassettar og CD- og DVD-plater.....	425	426	372	331
Menn	304	308	255	218
Kvinner	121	118	117	113
46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blad	184	178	156	139
Menn	80	78	65	61
Kvinner	104	100	91	78
47.594 Butikkhandel med musikkinstrument og notar	432	440	463	480
Menn	383	384	409	429
Kvinner	49	56	54	51
47.61 Butikkhandel med bøker	4 204	3 936	3 920	3 922
Menn	814	761	751	754
Kvinner	3 390	3 175	3 169	3 168
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	35	42	36	31
Menn	6	10	10	9
Kvinner	29	32	26	22
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video ..	1 033	900	827	565
Menn	606	538	511	339
Kvinner	427	362	316	226
47.915 Postordre/internetthandel med bøker, papir, aviser ..	286	226	206	151
Menn	119	100	85	46
Kvinner	167	126	121	105

¹Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). ²Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.19. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 71, 73, 74, 77, 79 og 85. Sysselsette², etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011

	15-74 år			
	2008	2009	2010	2011
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	146	138	131	165
Menn	93	87	76	94
Kvinner	53	51	55	71
71.112 Arkitekttenester som gjeld byggverk	5 158	4 930	4 942	5 142
Menn	2 913	2 801	2 791	2 887
Kvinner	2 245	2 129	2 151	2 255
71.113 Landskapsarkitekttenester	236	243	252	232
Menn	93	100	110	101
Kvinner	143	143	142	131
73.11 Reklamebyrå	.	.	5 794	5 982
Menn	.	.	3 418	2 415
Kvinner	.	.	2 376	3 567
74.101 Industridesign, produktdesign og annan teknisk designverksemd	543	632	782	768
Menn	327	365	456	441
Kvinner	216	267	326	327
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	1 975	2 021	2 038	2 110
Menn	1 033	1 074	1 113	1 171
Kvinner	942	947	925	939
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd	797	795	722	672
Menn	187	185	175	172
Kvinner	610	610	547	500
74.2 Fotografverksemd	2 253	2 269	2 115	2 122
Menn	1 336	1 346	1 242	1 203
Kvinner	917	923	873	919
74.3 Omsetjing- og tolkeverksemd	1 366	1 461	1 427	1 422
Menn	505	542	515	494
Kvinner	861	919	912	928
74.903 Impresarioverksemd	542	550	578	606
Menn	351	347	375	379
Kvinner	191	203	203	227
77.22 Utleie av videofilm, DVD og liknande	.	.	501	460
Menn	.	.	230	202
Kvinner	.	.	271	258
79.903 Opplevings-, arrangements- og aktivitetsarrangørverksemd	.	.	703	575
Menn	.	.	357	295
Kvinner	.	.	346	280
85.51 Undervisning innan idrett og rekreasjon	.	.	1 061	1 159
Menn	.	.	461	488
Kvinner	.	.	600	671
85.521 Kommunal kulturskoleundervisning .	3 150	3 122	3 212	3 285
Menn	1 360	1 367	1 393	1 433
Kvinner	1 790	1 755	1 819	1 852
85.522 Undervisning i kunstfag	445	511	536	559
Menn	³ 97	³ 123	145	144
Kvinner	³ 348	³ 388	391	415
85.529 Annan undervisning innan kultur	9	31	31	48
Menn	4	11	15	17
Kvinner	5	20	16	31

¹ Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). ² Omfattar både lønstakrar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ³ Tala er retta sidan førre utgåve.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

**Tabell 3.20. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane¹ 90, 91 og 93. Sysselsette², etter aldersgruppe og kjønn.
Per 4. kvartal 2008-2011**

	15-74 år			
	2008	2009	2010	2011
90.01 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemد	6 543	7 546	7 602	7 065
Menn	3 824	4 359	4 363	4 034
Kvinner	2 719	3 187	3 239	3 031
90.02 Tenester i tilknyting til underhaldningsverksemد	1 121	1 402	1 538	1 700
Menn	796	975	1 052	1 161
Kvinner	325	427	486	539
90.03 Sjølvstendig kunstnarisk verksemد	3 541	4 196	3 792	3 877
Menn	1 805	2 087	1 929	1 956
Kvinner	1 736	2 109	1 863	1 921
90.04 Drift av lokale i tilknyting til kunstnarisk verksemد	471	714	711	866
Menn	221	327	339	427
Kvinner	250	387	372	439
91.01 Drift av bibliotek og arkiv	3 629	3 914	3 878	3 923
Menn	866	979	994	1 025
Kvinner	2 763	2 935	2 884	2 898
91.02 Drift av museum	3 473	3 907	3 588	3 620
Menn	1 435	1 530	1 519	1 526
Kvinner	2 038	2 377	2 069	2 094
91.03 Drift av historiske stader og bygningar og liknande	840	733	725	757
Menn	378	325	318	336
Kvinner	462	408	407	421
91.04 Drift av botaniske og zoologiske hagar og naturreservat	218	221	266	223
Menn	96	105	120	119
Kvinner	122	116	146	104
93.1 Sportsaktivitetar³	10 425	10 552	11 056	11 190
Menn	6 602	6 738	6 994	6 973
Kvinner	3 823	3 814	4 062	4 217
93.2 Drift av moro- og temaparkar	1 617	1 573	1 561	1 725
Menn	812	775	786	798
Kvinner	805	798	775	927

¹Næring etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007). ²Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ³Næring 93.130 Treningssenter ikkje medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.21. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Ulike kulturnæringer. Arbeidstakrar¹, etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2011

	Næringsgruppe 59.1. Verksemrd innan film, video og fjernsynsprogram			Næringsgruppe 60. Radio- og fjernsynskringkasting		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolitte tal					
I alt	3 809	2 160	1 649	6 164	3 419	2 745
Utan innvandringsbakgrunn	3 504	1 993	1 511	5 905	3 288	2 617
Innvandrarar frå landgruppe 1 ²	158	90	68	135	68	67
Innvandrarar frå landgruppe 2 ³	147	77	70	124	63	61
Prosent						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	92,0	92,3	91,6	95,8	96,2	95,3
Innvandrarar frå landgruppe 1 ²	4,2	4,2	4,1	2,2	2,0	2,4
Innvandrarar frå landgruppe 2 ³	3,9	3,6	4,2	2,0	1,8	2,2
Næringsgruppe 90.04. Drift av lokale knytte til kunstnarisk verksemrd						
Næring 90.03. Sjølvstendig kunstnarisk verksemrd			Næring 90.04. Drift av lokale knytte til kunstnarisk verksemrd			
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolitte tal					
	3 877	1 956	1 921	847	411	436
Utan innvandringsbakgrunn	3 480	1 763	1 717	769	369	400
Innvandrarar frå landgruppe 12	311	149	162	53	30	23
Innvandrarar frå landgruppe 23	86	44	42	25	12	13
Prosent						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	89,8	90,1	89,4	90,8	89,8	91,7
Innvandrarar frå landgruppe 12	8,0	7,6	8,4	6,3	7,3	5,3
Innvandrarar frå landgruppe 23	2,2	2,3	2,2	3,0	2,9	3,0
Næringsgruppe 91.01. Drift av bibliotek og arkiv						
Næring 91.02. Drift av museum			Næring 91.02. Drift av museum			
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolitte tal					
	3 923	1 025	2 898	3 613	1 523	2 090
Utan innvandringsbakgrunn	3 634	946	2 688	3 262	1 405	1 857
Innvandrarar frå landgruppe 12	176	42	134	247	90	157
Innvandrarar frå landgruppe 23	113	37	76	104	28	76
Prosent						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	92,6	92,3	92,8	90,3	92,3	88,9
Innvandrarar frå landgruppe 12	4,5	4,1	4,6	6,8	5,9	7,5
Innvandrarar frå landgruppe 23	2,9	3,6	2,6	2,9	1,8	3,6

¹ Gjeld lønnsmottakrar. ² Innvandrarar frå EU/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. ³ Innvandrarar frå Europa utanom EU/EFTA, Asia, (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utanom Australia og New Zealand.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.22. Lønte og ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet. 2006-2009

ICNPO-kategori ¹	2006		2007		2008		2009 ²	
	Lønstakrar	Ulønte (frivillige)	Lønstakrar	Ulønte (frivillige)	Lønstakrar	Ulønte (frivillige)	Lønstakrar	Ulønte (frivillige)
I alt	67 113	114 043	63 345	114 329	71 503	114 616	79 777	114 903
Kultur og fritid	8 531	61 914	8 498	62 489	9 082	63 067	10 686	63 639
Utdanning og forsking	11 340	5 954	11 948	6 316	12 633	6 685	13 608	7 064
Helse	11 531	7 155	12 372	6 877	12 615	6 594	14 025	6 304
Sosiale tenester	17 175	4 522	17 738	4 276	17 831	4 032	20 658	3 791
Miljøvern	177	2 098	185	2 092	179	2 081	213	2 065
Lokalmiljø og bustad	1 057	13 675	1 127	13 443	1 141	13 187	1 131	12 909
Politiske- og interesseorganisasjonar	5 020	3 987	5 234	4 240	5 466	4 498	5 717	4 764
Dugnads(hjel)sentralar	193	:	209	:	213	:	236	:
Internasjonale organisasjonar	2 287	2 597	2 103	2 829	2 221	3 075	2 406	3 337
Religion	2 599	7 403	2 718	7 428	2 766	7 435	2 813	7 424
Yrkes-, bransje-, og fagforeiningar	7 203	4 738	7 213	4 339	7 356	3 962	8 284	3 606

¹ International Classification of Non-Profit Organisations. ² I kjelde dataene er ulønte årsverk berre kartlagde for åra 2004 og 2009. For 2009 er det registrert 2896 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelt på dei resterande elleve kategoriene. Det reknast konstant vekstrate mellom åra 2004 og 2009.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.23. Produksjon (sum driftskostnader) og bruttoprodukt i ideelle og frivillige organisasjoner, etter aktivitet. 2006-2009.
Millionar kroner

ICNPO-kategori ¹	2006 ²		2007 ²		2008 ²		2009	
	ekskl. ulønt arbeid	inkl. ulønt arbeid						
Produksjon eks. ulønt arbeid								
I alt	62 812	112 744	67 774	120 147	73 674	128 875	78 814	135 946
Kultur og fritid	12 589	39 740	13 279	42 467	14 545	45 303	15 650	47 627
Utdanning og forsking	9 165	12 081	10 204	13 440	10 992	14 516	11 849	15 724
Helse	6 255	9 059	7 065	9 899	7 582	10 446	7 935	10 747
Sosiale tenester	10 362	12 003	11 132	12 752	11 725	13 335	12 401	13 935
Miljøvern	196	1 120	217	1 201	277	1 463	322	1 543
Lokalmiljø og bustad	5 894	12 157	5 811	11 500	6 703	12 575	6 833	12 800
Politiske- og interesseorganisasjoner	5 184	6 870	5 761	7 674	6 334	8 498	7 116	9 495
Dugnads(hjelpe)sentralar	84	84	94	94	102	102	113	113
Internasjonale organisasjoner .	1 527	2 469	1 472	2 544	1 535	2 763	1 701	3 064
Religion	2 691	5 961	2 999	6 502	3 256	6 987	3 539	7 407
Yrkes-, bransje-, og fagforeiningar	8 865	11 200	9 740	12 074	10 623	12 886	11 355	13 491
Bruttoprodukt eks. ulønt arbeid								
I alt	31 934	81 866	34 992	87 365	37 952	93 152	40 642	97 774
Kultur og fritid	4 848	31 999	5 176	34 364	5 714	36 472	6 129	38 106
Utdanning og forsking	6 023	8 939	6 778	10 014	7 328	10 852	7 937	11 812
Helse	4 777	7 581	5 376	8 210	5 754	8 618	6 008	8 820
Sosiale tenester	7 179	8 820	7 798	9 418	8 304	9 914	8 732	10 266
Miljøvern	79	1 003	87	1 071	102	1 288	116	1 337
Lokalmiljø og bustad	484	6 747	477	6 166	508	6 380	523	6 490
Politiske- og interesseorganisasjoner	2 433	4 119	2 700	4 613	3 006	5 170	3 391	5 770
Dugnads(hjelpe)sentralar	71	71	79	79	86	86	95	95
Internasjonale organisasjoner .	905	1 847	875	1 947	970	2 198	1 064	2 427
Religion	1 257	4 527	1 398	4 901	1 531	5 262	1 674	5 542
Yrkes-, bransje-, og fagforeiningar	3 878	6 213	4 248	6 582	4 649	6 912	4 973	7 109

¹ International Classification of Non-Profit Organisations. ² Nokre tal er retta sidan førre utgåve.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

4. Kunstopolitiske tiltak

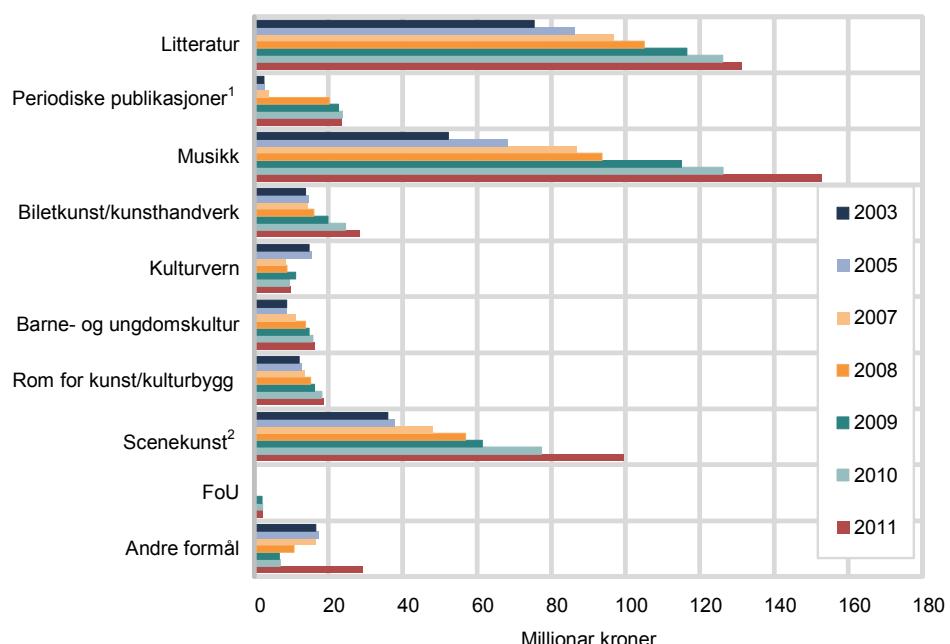
*512 millionar kroner frå
Norsk kulturfond*

4.1. Nokre resultat

Norsk kulturråd held fram med å styrke ordningane som ligg under Norsk kulturfond. I 2011 vart det delt ut 512 millionar kroner til ulike kulturføremål. Beløpet auka med 81 millionar, eller nesten 19 prosent, frå året før. På heile 2000-talet har det vore ein årleg auke i løvingane frå fondet, og for fjerde året på rad er auken over 10 prosent.

Musikk og litteratur var dei to områda som fekk størst del, med 30 og 26 prosent kvar. Desse områda fekk høvesvis 26 og 5 millionar kroner meir enn i 2010. Men også scenekunst fekk mykje meir i 2011 enn i 2010, med ein auke på 22 millionar til 99 millionar. Dei to siste åra har løvingane til scenekunst auka med 38 millionar, ein auke på over 60 prosent. Sidan 2001 har løvingane frå Norsk kulturfond blitt meir enn dobla, med ein auke på 286 millionar kroner. Sjå tabell 4.4.

Figur 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. 2003-2011. Millionar kroner

¹T.o.m 2007 inkluderte denne kategorien berre tidsskrift. F.o.m 2008 er ymse publikasjonar inkludert. ²Før 2004 var tildelingane til scenekunst delt i frie sceniske grupper og scenekunst, andre tiltak.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Innkjøpsordningar for litteratur

Som året før går størstedelen, 75 prosent, eller 116 millionar kroner, av avsetninga til litteratur og periodiske publikasjonar under Norsk kulturfond til dei fem innkjøpsordningane for litteratur. Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne og innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for barn/unge har tradisjonelt vore dei to største av dei fem innkjøpsordningane. Men i 2011 dekte desse innkjøpsordningane innkjøp av nokre færre titlar en tidlegare år, høvesvis 123 og 119 titlar. Dette er høvesvis om lag 75 og 10 færre enn både 2010 og 2005. Innkjøpsordninga for omsette bøker har hatt ein auke på fem titlar frå 2010 og har hatt den største auken samanlikna med 2005. Samanlikna med 2005 er det ein auke på nesten 50 titlar av omsette bøker. Sjå tabell 4.1.

Tabell 4.1. Innkjøpsordningane for litteratur. Innkjøpte titlar. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, vaksne	197	216	205	218	228	198	123
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for barn/unge	129	121	128	134	135	127	119
Innkjøpsordninga for sakprosa	32	49	49	46	65	69	74
Innkjøpsordninga, omsette bøker	76	74	42	93	100	117	122
Innkjøpsordninga, fagbøker/barn/ unge	20	18	20	25	29	25	27

Kjelde: Norsk kulturråd.

I innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne var kvinnelege forfattarar med på å skrive 35 prosent av boktitlane, ein auke frå 32 prosent i både 2010 og 2009. I 2006 var prosentdelen på 26. Dersom ein deler inn skjønnlitteraturen i prosa, lyrikk og skodespel, var det ein auke i andelen lyrikk av kvinnelege forfattarar, frå 22 prosent i 2009 til 42 prosent i 2011. For prosa og skodespel stod kvinnelege forfattarar bak høvesvis 33 og 9 prosent av titlane i 2011. Sjå tabell 4.2.

Tabell 4.2. Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne. Innkjøpte titlar, etter område og kjønn. 2001-2011

	I alt	Prosa	Lyrikk	Skodespel	Essays	
					Absolute tal	Prosent ¹
2001	179	109	49	9	12	
2002	194	125	52	7	10	
2003	210	130	63	7	10	
2004	214	124	67	13	10	
2005	197	123	53	21	-	
2006	216	144	54	18	-	
2007	202	137	49	16	-	
2008	218	144	65	9	-	
2009	228	167	49	12	-	
2010	198	138	54	6	-	
2011	234	159	64	11	-	
2011						
Menn	63	64	56	82	-	
Kvinner	35	33	42	9	-	
Uoppgett	3	3	2	9	-	

¹Nokre titlar har meir enn ein forfattar.

Kjelde: Norsk kulturråd.

15 prosent meir til biletkunst og kunsthandverk

I 2011 delte Norsk kulturråd ut over 28 millionar kroner til ulike støtteordningar innanfor biletkunst og kunsthandverk. Dette er 3,7 millionar, eller 15 prosent, meir enn i 2010. Dei ulike støtteordningane innanfor dette feltet er vanskeleg å samanlikne med åra før da dei ulike ordningane ikkje er spesifiserte på same måte som tidlegare. Sjå tabell 4.5.

28 prosent meir til scenekunst

Tilskot til scenekunst var på 99 millionar kroner i 2011, ein auke på 22 millionar, eller 28 prosent, frå 2010. Frå 2009 har auken vore på over 60 prosent. Hovudårsaka til auken frå 2010 til 2011 var etableringa av ordninga med fleirårig støtte til frie scenekunstgrupper, med 16 millionar kroner. Saman med ordninga for basisfinansieringa av frie scenekunstgrupper som vart lagde inn i Kulturfondet frå og med 2010, gir dette rom for framsynt planlegging og stabilitet for den frie scenekunsten. Basisfinansieringa av frie scenekunstgrupper auka med 3 millionar kroner frå 2010. Totalt vart det gitt midlar til 335 prosjekt i 2011, ein auke på 30 samanlikna med 2010. I gjennomsnitt fekk kvart prosjekt nesten 300 000 kroner. Størstedelen av midlane gjekk til teater og dans, høvesvis 27 millionar og 24 millionar. Som det gjekk fram av Årsmelding 2010 frå Norsk kulturråd, blei avsetninga for scenekstutvikling sterkt redusert i 2010 sidan ein stor del av avsetninga blei overført til Dramatikkens hus etter at det var etablert. Denne reduksjonen heldt fram også i 2011. Sjå tabell 4.6.

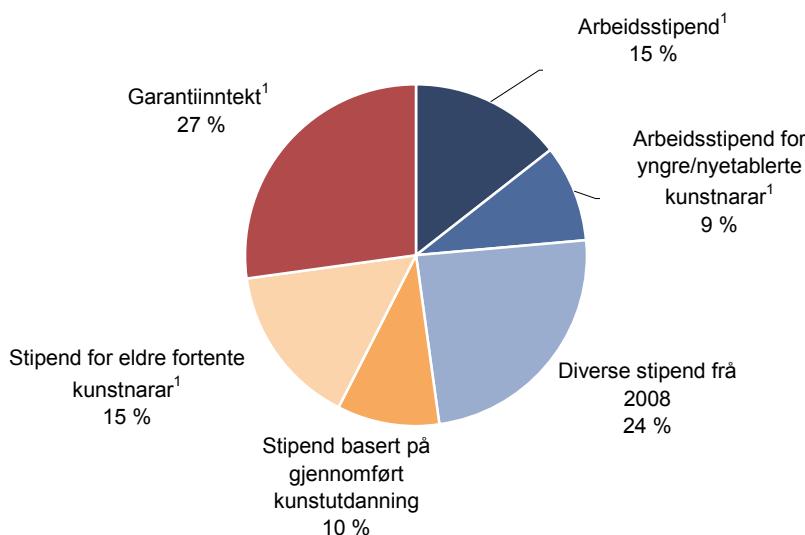
21 prosent meir til musikkformål

153 millionar kroner vart i 2011 fordelt av Kulturrådet, til musikkformål. Dette er ein auke på 26,5 millionar, eller 21 prosent, frå 2010. Litt av auken kom i samband med omorganiseringa av Kulturrådet. Ei rekje ensemble og festivalar som har stått på «fast post» på statsbudsjettet, blei i 2011 tilbakeførte til Kulturfondet og lagde inn i musikkavsetninga (Norsk kulturråd 2012). Ein femtedel, 31,5 millionar, av tilskotsmidla gjekk til musikkfestivalar. Andre musikktiltak m.m. fekk den største auken, med over 20 millionar meir enn i 2010. Sjå tabell 4.7.

Ordningane under Statens kunstnarstipend auka med 3 prosent

Årsmelding 2011 frå Statens kunstnarstipend syner at det er tildelt 1 338 stipend i 2011, 41 færre enn i 2010. Dette talet inkluderer både nye stipend tildelte i 2011 og vidareførte stipend tildelte tidlegare år og som framleis var aktivie i 2011. Også talet på personar som har garantiinntekt viste ein liten nedgang frå 2010, frå 503 til 499. Ordningane var totalt på 226 millionar kroner, ein auke på 3 prosent frå 2010. Av dette utgjorde garantiinntektene 113 millionar kroner (inkludert arbeidsgiveravgift), ein auke på 6 prosent frå året før. Dei 267 arbeidsstipenda i 2011 var på 50 millionar kroner, ein auke på 11 stipend og 2 millionar kroner frå året før. Arbeidsstipenda for yngre eller nyetablerte kunstnarar var på snautt 32 millionar kroner som vart fordelt på 167 stipend, omtrent dei same tala som både i 2009 og 2010.

Figur 4.2. Tal på stipend og heimlar, etter stipendtype. 2011. Prosent

¹ Tala inkluderer stipend tildelte i 2011 og stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive i 2011.
Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Det er ei lita overvekt av kvinner som mottok stipend eller garantiinntekt i 2011. Nærare bestemt 54 prosent, som er omtrent same talet som alle åra sidan 2008. 65 prosent av alle som fekk stipend basert på gjennomført kunstuddanning, var kvinner. Dette er litt færre enn i 2010, då talet var 73 prosent. Einaste stipendet der fleirtalet av mottakarane var menn, var dei stipenda som vart delte ut til eldre fortente kunstnarar. Sjå tabellane 4.8-4.11.

65 prosent som får stipend for gjennomført kunstuddanning, er kvinner

Det vart delt ut 181 stipend for gjennomført kunstuddanning frå Statens kunstnarstipend i 2011, ein nedgang på 50 stipend frå 2010 (tabell 4.9). Dette er det lågaste talet på fleire år. 65 prosent av stipenda og dei utdelte midlane gjekk til kvinner. Som i dei tre åra før var det i 2011 ei overvekt av kvinner som fekk stipend for gjennomført kunstuddanning i alle kunstuddanningane. Sjå også tabellane 4.12 og 4.13.

5 prosent auke i tildelingar frå Fond for lyd og bilete

Fond for lyd og bilete delte ut over 32 millionar kroner i 2011, ein auke på om lag 1,7 millionar kroner frå året før. Frå 2005 er dette ein auke med 50 prosent, men det er likevel så vidt høgare enn tildelingane i 2001. Totalt var det 523 tildelingar i 2011, 12 fleire enn i 2010. Som tidlegare år var det fagutvalet for video/film som

delte ut mest pengar i 2011. Totalt 8,7 millionar kroner ble delte ut til totalt 49 prosjekt. Flest tildelingar hadde fagutvalet for fonogramproduksjonar, med totalt 117 prosjekt og som forvalta i alt 7,5 millionar kroner.

Fagutvalet for bilettekunst var eit nytt fagutval i Fond for lyd og bilete i 2010, og dette utvalet heldt fram med arbeidet våren 2011. Totalt var det stabilt tal på medlemmer i dei ulike fagutvala i 2011 samanlikna med 2010. Kvinnedelen i utvala har auka frå 62 prosent i 2010 til 64 prosent i 2011. Sjå tabellane 4.3 og 4.14.

Tabell 4.3. Fond for lyd og bilete. Tildelingar, etter fagutval. 2001-2011

	Talet på tildelingar	Beløp
		1 000 kroner
2001	585	31 064
2002	529	26 623
2003	632	27 143
2004	621	26 724
2005	566	21 089
2006	572	23 604
2007	546	26 634
2008	607	28 465
2009	582	29 171
2010	511	30 522
2011	523	32 265
		1 743
Fonogramproduksjon ¹	117	7 521
Musikk	110	4 973
Scene	55	3 694
Tekst	62	2 141
Video/film	49	8 710
Bilettekunst	22	841
Blanda/andre (til disp. for styret)	108	4 387

¹ Frå 2006 er fagutvala Fonogram kunstnarar og Fonogram produsentar slått saman til Fonogramproduksjon.

Kjelde: Fond for lyd og bilete.

6 prosent auke i innkravde vederlag

Det vart kravd inn nesten 1,1 milliard kroner på vegner av dei sju rettshavarorganisasjonane, og 890 millionar vart utbetalte i vederlag i 2011. Totalt beløp både på innkravde og utbetalte vederlag auka med respektive 6 og 2 prosent. TONO stod i 2011 for 39 prosent av totalt innkravde vederlag og 39 prosent av totalt utbetalte vederlag. Alle rettshavarorganisasjonane har hatt ein auke i innkravde beløp samanlikna med 2010, men den største auken var for Norwaco og TONO. Sjå tabell 4.15.

4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane

Norsk kulturråd

Norsk kulturråd har blant anna til oppgåve å stimulere det profesjonelle kunstlivet, styrke kulturvernet og gjere kunst- og kulturverdiar tilgjengelege for så mange som mogeleg. Norsk kulturråd forvaltar Norsk kulturfond og oppgårer delegerte frå Kulturdepartementet og er eit rådgivande organ for staten og det offentlege i kulturspørsmål.

- **Norsk kulturfond** har som føremål å stimulere skapande verksemd innanfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgoda til så mange som mogeleg (Prop. 1 S, 2012-2013). Stortinget løyver kvart år ein sum til Norsk kulturfond, og det er Norsk kulturråd som fordeler desse midlane. Data er henta frå Norsk kulturråd, Årsmelding 2011 (Norsk kulturråd 2012).
- **Innkjøpsordningane** dekkjer innkjøp av mellom anna litteratur og tidsskrifter, bilettekunst og kunsthandverk, musikk, kulturvern, barne- og ungdomskultur, rom for kunst/kulturbygg, scenekunst, kunst og det fleirkulturelle samfunnet. Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur og innkjøpsordninga for ny norsk sakprosa hører til dei viktigaste støtteordningane til innkjøp av litteratur.

Statens kunstnarstipend

Statens kunstnarstipend er eit av statens sentrale verkemiddel for å fremje eit mangfaldig og nyskapande kunstliv. Støtte i form av stipend og garantiinntekter gir

kunstnarane høve til å setje si eiga kunstnariske utvikling i fokus, utan å vere nøydde til å innrette seg etter andre målsetjingar i kunst- og kulturpolitikken. Stipend- og garantiinntektsordninga skal legge til rette for at einskildkunstnarar, gjennom å motta direkte tilskot frå staten, skal kunne bidra til eit mangfaldig og nyskapande kunstliv. Data er henta frå årsmeldinga til Statens kunstnarstipend (Statens kunstnarstipend 2012).

Fond for lyd og bilete

Fond for lyd og bilete skal fremje produksjon og formidling av innspelingar av lyd- og filmopptak og blir fordele til beste for rettshavarane innanfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg oppretta for å gi rimeleg godtgjering til rettshavarar for den lovlege kopieringa av verka deira til privat bruk (Prop. 1 S, 2012-2013). Ny forskrift for Fond for lyd og bilete tok til å gjelde frå januar 2010. Det stod i fondets årsmelding for 2010 at regelverket i den nye forskriftera representerte ei viss innstramming og gjorde det tydlegare kven som har rett til støtte. Data er henta frå Fond for lyd og bilete, Årsmelding 2011 (Fond for lyd og bilete 2012).

*Dei sju
vederlagsorganisasjonane*

- BONO tek seg av biletkunstnarane og kunsthåndverkarane sine opphavsrettar, og gjer avtaler om reproduksjon og annan bruk av biletkunst.
- FONO representerer norske plateprodusentar, og inngår avtaler med riksdekkjande fjernsyn om kopiering og lydfesting av verna musikkverk.
- Gramo representerer produsentar og utøvande kunstnarar, og inngår avtaler når innspelingane deira blir kringkasta.
- Kopinor representerer 22 norske rettshavarorganisasjonar av opphavsmenn eller utgivarar, og utanlandske rettshavarar. Kopinor inngår avtaler om fotokopiering og anna eksemplarframstilling til bruk i utdanningsinstitusjonar, offentleg administrasjon og organisasjons- og næringsliv.
- LINO forvaltar skribentane sine rettar/krav med heimel i åndsverkloven og gjer avtaler om vidareutnytting av litterære tekstar med alle typar brukarar.
- Norwaco representerer 34 norske rettshavarorganisasjonar av opphavsmenn, utøvande kunstnarar, fotografar og produsentar. Norwaco inngår avtaler om rett til vidaresending av radio- og fjernsynskanalar i kabelnett, om rett til opptak av radio- og fjernsynsprogram til undervisnings- og informasjonsformål.
- TONO forvaltar rettar/krav til komponistar, tekstforfattarar og musikkforlag, og inngår avtaler om offentleg framføring og lydfesting av musikk.

Åndsverkloven § 1

I åndsverkloven (LOV 1961-05-12 nr 02: Lov om opphavsrett til åndsverk m.v.) § 1 står det følgjande:

«Den som skaper et åndsverk, har opphavsrett til verket. Med åndsverk forståes i denne lov litterære, vitenskapelige eller kunstneriske verk av enhver art og uansett uttrykksmåte og uttrykksform, så som

- 1) skrifter av alle slag,
  - 2) muntlige foredrag,
  - 3) scenerverk, så vel dramatiske og musikkdramatiske som koreografiske verk og pantomimer, samt hørespill,
  - 4) musikkverk, med eller uten tekst,
  - 5) filmverk,
  - 6) fotografiske verk,
  - 7) malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst,
  - 8) skulptur av alle slag,
  - 9) bygningskunst, så vel tegninger og modeller som selve byggverket,
  - 10) bildevev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, så vel forbildet som selve verket,
  - 11) kart, samt tegninger og grafiske og plastiske avbildninger av vitenskapelig eller teknisk art,
  - 12) datamaskinprogrammer,
  - 13) oversettelser og bearbeidelser av verk som er nevnt foran.
- For fotografiske bilder som ikke er åndsverk gjelder § 43a.»

Referansar

- Fond for lyd og bilete (2012): *Årsmelding 2011*. (<http://www.fondforlydogbilde.no>)
Informasjonssentral for opphavsrett og klarering. (<http://www.clara.no>)
Norsk kulturråd (2012): *Årsmelding 2011*. (<http://www.norskkulturrad.no/om-kulturradet/publikasjoner>)
Prop. 1 S (2012-2013): Kulturdepartementet. (<http://www.regjeringen.no/>) Statens kunstnarstipend (2012): *Årsmelding 2011*. (<http://www.kunstnerstipend.no>)
Åndsverkloven: (<http://www.lovdata.no/all/hl-19610512-002.html>).

Tabell 4.4. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. 2003-2011. Millionar kroner

Område	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	232,3	254,3	264,2	287,0	300,1	340,4	386,5	430,8	512,0
Litteratur	75,4	77,9	86,4	90,8	96,8	105,0	116,5	126,2	131,3
Periodiske publikasjoner ¹	2,6	2,8	2,8	2,8	3,8	20,2	22,7	23,7	23,6
Musikk	52,3	63,6	68,4	77,3	86,8	93,7	115,0	126,3	152,8
Biletkunst/kunsthandverk	13,8	14,3	14,6	16,3	14,4	16,1	19,8	24,6	28,3
Kulturvern	14,8	15,2	15,5	15,8	8,5	8,8	11,2	9,5	9,8
Barne- og ungdomskultur	8,7	9,0	8,7	9,3	11,3	13,8	14,8	15,8	16,3
Rom for kunst/kulturbrygg	12,1	12,5	12,7	13,0	13,6	15,2	16,2	18,2	18,8
Scenekunst ²	36,0	37,2	37,9	45,5	48,2	56,9	61,5	77,4	99,4
FoU(forskning og utvikling)	-	-	-	-	-	-	2,2	2,2	2,3
Andre formål	16,6	21,8	17,3	16,2	16,7	10,7	6,8	7,0	29,3

¹ T.o.m 2007 inkluderte denne kategorien berre tidsskrift. F.o.m 2008 er ymse publikasjoner inkludert. ² Før 2004 var tildelingane til scenekunst delt i frie sceniske grupper og scenekunst, andre tiltak.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.5. Støtteordninger for biletkunst og kunsthandverk. Avsette midlar. 2003-2011. 1 000 kroner

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	13 843	14 300	14 571	16 333	14 454	16 076	19 829	24 579	28 300
Innkjøpsordninga for samtidskunst	2 200	2 300	2 350	2 460	-	-	-	-	-
Prosjektstøtte til biletkunst og kunsthandverk	8 209	7 263	7 226	9 242	8 944	9 446	11 149	15 621	-
Debutantstøtte og utstyrsstøtte til biletkunstnarar, kunsthandverkarar og fotografarar	725	459	-	-	-	-	-	-	-
"Kulturelle endringsprosesser og samtidskunsten"	700	1 300	1 170	1 057	1 400	2 400	2 400	2 477	-
Utstillingsstøtte til kunstnarar i etableringsfasen	-	138	817	644	780	900	1 400	1 445	1 400
Utstyrsstøtte til fellesverkstader	420	440	750	430	780	780	1 280	1 321	1 300
Kunst og ny teknologi	1 590	2 400	2 258	2 500	2 550	2 550	2 600	2 683	2 600
Kunstfestivaler	-	-	-	-	-	-	1 000	1 032	1 500
Ymse tiltak	-	-	-	-	-	-	-	-	21 500
Statens utstillingsstipend	3 800	-							

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.6. Tilskot til scenekunstformål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp. 2009-2011

	2009		2010		2011	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	61 485	332	77 419	305	99 351	335
Fri scenekunst, teater	26 111	64	27 611	56	27 000	77
Fri scenekunst, dans	20 313	44	21 313	37	24 313	44
Ny norsk dramatikk og annan scenetekst	3 921	..	1 446	..	500	5
Basisfinansiering av frie sceniske grupper	..	..	15 000	5	18 000	14
Pilotprosjektet for profesjonelle dansemiljø	..	..	..	..	2 100	6
Forprosjekt koreografiutvikling	..	..	..	..	1 700	49
Forprosjekt scenekstutvikling	..	..	..	..	1 446	35
Gjestespel	4 608	70	5 108	90	5 110	73
Fleirårlige tiltak	..	..	..	..	15 532	4
Andre scenekunsttiltak ¹	6 532	..	6 941	..	3 650	28

¹ Inkluderer også tilskot til tverrfaglege prosjekt, som går på tvers av etablerte fag- og satsingsområde og tidlegare tilsagn for tidlegare år for 2009.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.7. Tilskot til musikkformål under Norsk kulturfond. Tal på tildelinger og beløp. 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	1 000 kroner	Tal på tildelinger	1 000 kroner	Tal på tildelinger	1 000 kroner	Tal på tildelinger	1 000 kroner	Tal på tildelinger
I alt	93 743	889	114 969	1 106	126 277	1 179	152 844	1 284
Tilskotsordning for musikkfestivalar	27 562	79	29 562	96	30 562	103	31 500	99
Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk	9 031	188	..	10 000	185	12 000	184	17 000
Tilskotsordning for arrangørar ..	..	..	..	..	..	..	..	312
Tilskotsordning for musikkensemble	15 189	98	18 189	89	22 189	84	21 000	89
Tilskotsordning for kyrkjemusikk	5 328	59	5 562	62	6 562	73	6 800	67
Tilskotsordning for musikkarar ..	..	..	10 000	200	12 000	221	12 400	288
Innkjøpsordninga for musikk ...	13 412	190	16 412	202	18 912	204	19 500	152
Andre musikktiltak/ formidling av tradisjonsmusikk, forsøksordning for kor	23 221	275	25 244	272	24 052	310	44 800	277

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Utdelte stipend i alt i ordninga, etter beløp, stipendtype og kjønn. 2008-2011

	2008			2009			2010			2011		
	Beløp 1 000 kroner	Kvinner		Beløp 1 000 kroner	Kvinner		Beløp 1 000 kroner	Kvinner		Beløp 1 000 kroner	Kvinner	
		Menn	Prosent									
I alt	199 750	54	46	212 304	53	47	219 959	54	46	225 938	54	46
Arbeidsstipend ¹	38 896	50	50	43 896	48	52	47 616	49	51	49 780	50	50
Arbeidsstipend til yngre/nyetablerte kunstnarar ¹	29 392	55	45	31 062	54	46	31 062	54	46	31 730	55	45
Diverse stipend frå 2008	13 092	53	47	13 801	53	47	14 437	53	47	14 577	58	42
Stipend basert på gjennomført kunstdanning ...	11 216	73	27	13 363	69	31	14 190	73	27	11 121	65	35
Stipend til eldre fortente												
Kunstnarar ¹	5 620	46	54	5 560	47	53	5 620	48	52	5 620	48	52
Garantiinntekt ^{1,2}	101 534	55	45	104 623	53	47	107 034	54	46	113 110	54	46

¹ Beløpa inkluderer stipend tildelte i 2011 og stipend tildelte i tidlegare år som framleis var aktive i 2011. ² Inkluderer arbeidsgivaravgift.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.9. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend i alt i ordninga, etter stipendtype og kjønn. 2008-2011

	2008			2009			2010			2011		
	Talet på stipend	Kvinner		Talet på stipend	Kvinner		Talet på stipend	Kvinner		Talet på stipend	Kvinner	
		Menn	Prosent									
I alt	1 811	54	46	1 832	53	47	1 882	54	46	1 837	54	46
Arbeidsstipend ¹	221	50	50	236	48	52	256	49	51	267	50	50
Arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnarar ¹ ..	167	55	45	167	54	46	167	54	46	167	55	45
Diverse stipend frå 2008	432	52	48	422	52	48	444	53	47	442	54	46
Stipend basert på gjennomført kunstudanning	203	72	28	223	68	32	231	72	28	181	65	35
Stipend for eldre fortente												
Kunstnarar ¹	281	46	54	281	47	53	281	48	52	281	48	52
Garantiinntekt ¹	507	53	47	503	53	47	503	53	47	499	54	46

¹ Tala inkluderer stipend tildelte i 2011 og stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive i 2011.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.10. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 2000-2011. 1 000 kroner

	Totalt beløp	Arbeidsstipend/arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnarar ¹			Eingangs-stipend	Totalt beløp	Stipend for eldre fortente kunstnarar ¹	Garanti-inntekt ^{1,2}
		Beløp i alt	Arbeids-stipend	Arbeids-stipend for yngre/nyetablerte kunstnarar				
2000	136 541	49 590	..	..	9 275	5 620	72 056	
2001	145 271	51 475	..	..	11 375	5 620	76 801	
2002	141 283	51 800	..	..	11 509	5 620	72 354	
2003	149 537	57 196	..	..	12 564	5 620	74 157	
2004	150 321	58 776	..	..	11 351	5 620	83 367	
2005	166 383	62 457	..	..	11 786	5 620	86 520	
2006	170 085	63 111	35 807	27 305	12 136	5 620	89 218	
2007	177 444	65 378	37 239	28 140	12 493	5 620	93 953	
2008	188 534	68 288	38 896	29 392	13 092	5 620	101 534	
2009	198 942	74 958	43 896	31 062	13 801	5 560	104 623	
2010	205 769	78 678	47 616	31 062	14 437	5 620	107 034	
2011	214 817	81 510	49 780	31 730	14 577	5 620	113 110	
2011								
Biletkunstnarar	87 103	21 280	11 020	10 260	3 517	520	61 786	
Kunsthandverkarar	34 525	10 355	5 415	4 940	1 620	440	22 110	
Skjønnlitterære forfattarar	20 658	10 640	7 790	2 850	1 451	320	8 247	
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	4 957	1 900	1 330	570	528	260	2 269	
Dramatikarar	3 205	2 090	1 520	570	399	340	376	
Skjønnlitterære omsetjarar	2 266	1 140	760	380	381	260	485	
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	1 326	380	380	-	158	60	728	
Musikkarar, dirigentar og songarar	12 649	6 080	3 800	2 280	1 529	360	4 680	
Komponistar	5 895	2 660	1 900	760	383	260	2 592	
Skodespelarar og dokkespelarar	7 572	4 085	2 565	1 520	994	380	2 113	
Sceneinstruktørar	2 129	1 140	760	380	235	280	474	
Scenografar og kostymeteiknarar	1 383	950	570	380	166	160	107	
Teatermedarbeidarar	51	-	-	-	51	-	-	
Dansekunstnarar	9 566	5 225	2 185	3 040	731	400	3 210	
Kritikarar	597	380	380	-	97	120	-	
Journalistar	58	-	-	-	58	-	-	
Fotografar	5 986	3 325	2 565	760	518	80	2 063	
Filmkunstnarar	4 383	3 230	2 280	950	527	320	306	
Arkitektar	245	-	-	-	65	180	-	
Interiørankitektar	240	-	-	-	60	180	-	
Diverse andre	4 118	2 280	1 520	760	294	220	1 324	
Folkekunstnarar	1 564	1 140	760	380	204	220	-	
Popkomponistar	4 341	3 230	2 280	950	611	260	240	

¹ Beløpa inkluderer stipend tildelte i 2011 og stipend tildelt tidlegare år som framleis var aktive i 2011. ² Inkluderer arbeidsgivaravgift.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.11. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe. 2000-2011

	I alt	Arbeidsstipend/arbeidsstipend til yngre/nyetablerte kunstnarar ¹				Eingongsstipend	Stipend til eldre fortente kunstnarar ¹	Garanti-inntekt ¹
		Arbeidsstipend i alt	Arbeidsstipend	Arbeidsstipend, yngre/nyetablerte kunstnarar				
2000	1 531	342	..	..		363	281	545
2001	1 601	355	..	..		420	281	545
2002	1 594	350	..	..		419	281	544
2003	1 606	362	..	..		426	281	537
2004	1 560	372	..	..		393	281	514
2005	1 582	382	..	..		412	281	507
2006	1 608	386	219	167		434	281	507
2007	1 598	388	221	167		424	281	505
2008	1 608	388	221	167		432	281	507
2009	1 609	403	236	167		422	281	503
2010	1 651	423	256	167		444	281	503
2011	1 656	434	267	167		442	281	499
2011								
Biletkunstnarar	470	114	60	54		65	26	265
Kunsthåndverkarar	206	56	30	26		33	22	95
Skjønnlitterære forfattarar	143	56	41	15		34	16	37
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	45	10	7	3		12	13	10
Dramatikarar	41	11	8	3		11	17	2
Skjønnlitterære omsetjarar	41	6	4	2		20	13	2
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	18	2	2	0		10	3	3
Musikarar, songarar og dirigentar	134	32	20	12		64	18	20
Komponistar	64	14	10	4		25	13	12
Skodespelarar og dokkespelarar	87	22	14	8		37	19	9
Sceneinstruktørar	32	6	4	2		10	14	2
Scenografar og kostymeteiknarar	23	5	3	2		8	8	2
Teatermedarbeidarar	3	0	0	0		3	0	0
Dansekunstnarar	96	28	12	16		27	20	21
Kritikarar	12	2	2	0		4	6	0
Journalistar	1	0	0	0		1	0	0
Fotografar	41	18	14	4		10	4	9
Filmkunstnarar	59	17	12	5		24	16	2
Arkitektar	11	0	0	0		2	9	0
Interiørankitektar	11	0	0	0		2	9	0
Diverse andre	42	12	8	4		12	11	7
Folkekunstnarar	28	6	4	2		11	11	0
Popkomponistar	48	17	12	5		17	13	1

¹ Tala inkluderer stipend tildelte i 2011 og stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive i 2011.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.12. Tal på stipend for gjennomført kunstuddanning, etter kjønn. 2007-2017. Prosent

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Kvinner	Menn								
I alt	68	32	71	29	68	32	72	28	65	35
Norges Dansehøyskole ¹	95	5	100	..	97	3	94	6	93	7
Kunsthøgskolen i Bergen, avd. Kunstakademiet	68	32	72	28	57	43	73	27	62	38
Kunsthøgskolen i Bergen, avd. Spesialisert kunst	64	36	76	24	91	9	74	26	65	35
NMH-Diplomstudiet	..	100	33	67	..	100	..	100	..	..
Kunstakademiet-NTNU	69	31	59	41	59	41	65	35	65	35
Kunsthøgskolen i Oslo	61	39	67	33	60	40	66	34	62	38
Høgskolen i Østfold, Akademiet for scenekunst	60	40	..	..	86	14	78	22	..	..

¹ Tidlegare Den Norske Balletthøyskole.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.13. Beløp for stipend basert på gjennomført kunstudanning, etter kjønn. 2007-2011. Prosent

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Kvinner	Menn								
I alt	69	31	79	22	69	31	73	27	65	35
Norges Dansehøyskole ¹	95	5	100	..	97	3	94	6	93	7
Kunsthøgskolen i Bergen, avd.										
Kunstakademiet	71	29	70	31	55	46	73	28	61	39
Kunsthøgskolen i Bergen, avd.										
Spesialisert kunst	64	36	82	18	91	9	74	26	65	35
NMH-Diplomstudiet	-	100	33	67	..	100	..	100	..	..
Kunstakademiet-NTNU	67	33	60	40	57	43	66	34	62	38
Kunsthøgskolen i Oslo	61	39	67	33	61	39	66	34	61	39
Høgskolen i Østfold, Akademie for scenekunst	60	40	..	..	86	14	78	22	..	..

¹ Tidlegare Den Norske Balletthøyskole.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.14. Fond for lyd og bilete. Talet på medlemmer og varamedlemmer i fagutval, etter kjønn. 2007-2011

	2007			2008			2009			2010			2011		
	I alt	Kvinner	Menn												
	— Prosent —														
I alt	36	47	53	36	53	47	36	50	50	42	62	38	42	64	36
Fonogramproduksjon	8	50	50	8	50	50	8	38	63	8	50	50	8	50	50
Musikk	8	38	63	8	38	63	8	50	50	8	50	50	8	50	50
Scene	8	50	50	8	63	38	8	75	25	8	88	13	8	88	13
Tekst	6	50	50	6	67	33	6	33	67	6	50	50	6	67	33
Video/film	6	50	50	6	50	50	6	50	50	6	67	33	6	67	33
Biletkunst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	67	33	6	67	33

Kjelde: Fond for lyd og bilete.

Tabell 4.15. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 2002-2011. 1 000 kroner

	I alt	BONO	TONO ²	Kopinor ¹	Norwaco ¹	Gramo ¹	FONO	LINO ⁴
Innkravde vederlag								
2002	631 589	4 886	223 010	204 638	112 312	83 462	1 257	2 025
2003	666 087	4 315	245 761	194 622	115 236	101 653	1 315	3 186
2004	694 219	7 561	258 025	197 502	117 575	109 452	1 334	2 770
2005	717 496	6 581	266 619	194 809	143 411	101 885	1 421	2 770
2006	734 815	6 029	282 493	173 051	150 140	119 646	1 456	2 000
2007	820 836	³ 12 798	291 601	222 686	162 508	127 368	1 622	2 253
2008	853 399	11 488	304 728	222 046	178 650	130 700	1 959	3 828
2009	963 471	10 424	359 152	233 994	221 251	135 200	1 883	1 567
2010	1 002 331	9 349	385 806	238 540	228 258	138 460	1 918	-
2011	1 063 846	10 545	409 574	240 823	253 612	146 661	2 631	-
Utbetalte vederlag								
2002	574 710	3 811	184 532	215 295	119 266	48 880	1 006	1 920
2003	569 939	3 285	186 408	177 647	124 229	74 414	1 052	2 904
2004	561 585	5 524	219 497	182 882	113 072	36 984	1 067	2 559
2005	593 899	4 921	210 229	183 223	106 042	85 862	1 065	2 557
2006	581 667	4 482	240 981	142 996	123 927	66 390	1 091	1 800
2007	681 138	³ 9 218	247 642	174 154	164 881	81 834	1 298	2 111
2008	733 153	8 193	247 400	207 454	162 920	102 000	1 567	3 619
2009	760 334	7 607	257 144	204 770	188 305	99 600	1 507	1 401
2010	866 588	6 783	313 080	203 188	195 503	146 500	1 534	-
2011	887 674	7 343	342 524	204 951	200 446	130 305	2 105	-

¹ I summane er utlandet medrekna. ² Innkravde vederlag er eksklusive finansinntekter og mekaniske rettskrav, men medrekna 2 prosent komponistfond og utland. ³ Aukaen fra 2006 til 2007 kjem av at BONO f.o.m. 2007 forvaltar den såkalla følgerettssordninga i Noreg; eit prosentvis vederlag som blir betalt når opphavsrettsleg verna kunst blir vidareselt, til dømes gjennom auksjonshus og galleri. ⁴ Med verknad frå november 2009 blei LINOs verksemder samordna med Kopinors ditto, slik at storparten av vederlaget frå 2009 er kanalisiert via sistnemnde.

Kjelde: Dei enkelte organisasjonane.

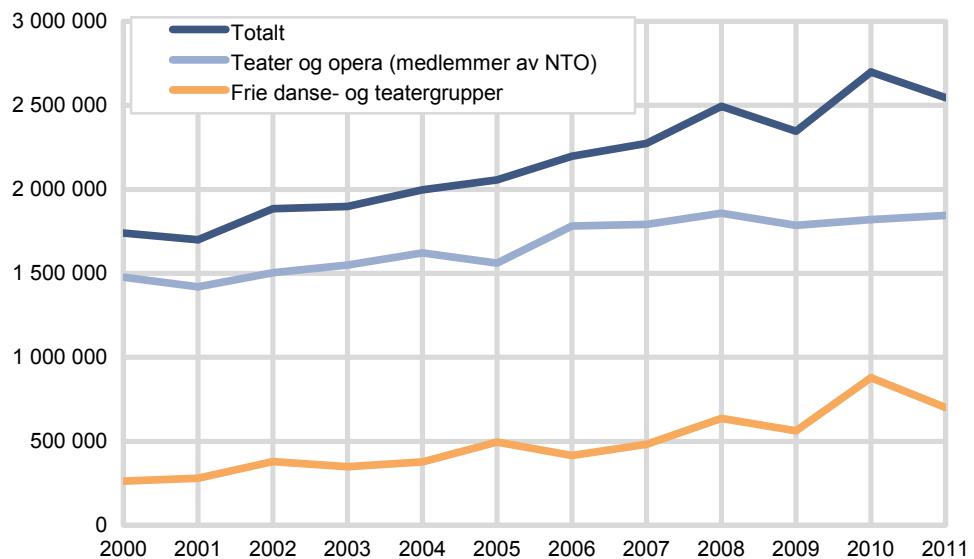
5. Scenekunst

2,5 millionar besøk på teater-, opera- og danseframstillingar

5.1. Nokre resultat

Det har vore stor aktivitet i scenekunstfeltet. Totalt for teater og opera og frie grupper innanfor teater og dans var det om lag 2,5 millionar besøk i 2011. Det var til saman 162 000 færre besøk enn året før, ein nedgang på 6 prosent. Etter ein svak nedgang i besøkstal for 2009 i institusjonsteatera inkludert opera er det dei to siste åra registrert ein auke i tilskodartala. Desse tala inkluderer besøk med Den kulturelle skolesekken (DKS). Fri grupper innanfor dans og teater har det siste året registrert ein nedgang i tilskodartala. Sjå figur 5.1.

Figur 5.1. Tilskodarar ved teater og opera og frie grupper innan teater og dans. 2000-2011

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening og Danse- og teatersentrum.

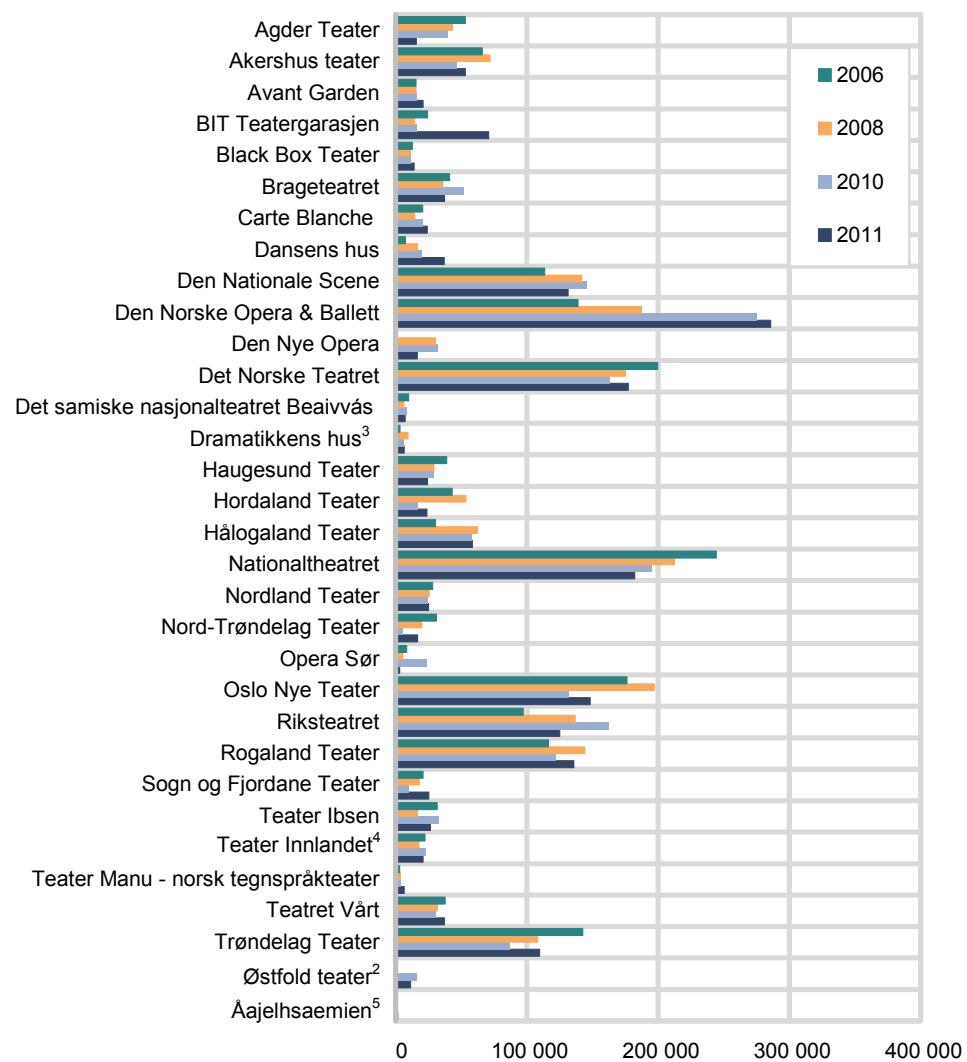
1,8 millionar teaterbesøk i NTO-institusjonane

Den Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 32 teaterinstitusjonar som medlemmer per 2011. Desse 32 institusjonane hadde 1,8 millionar besøk i 2011. Etter ein nedgang i publikumsoppslutninga i 2009 ser det no ut til at besøkstala har teke seg opp att, det siste året gav ein auke på 25 000 tilskodarar. Dei totale tilskodartala inkluderer ein auke i framsyningar og publikum på produksjonar for barn og unge siste året. Besøkstala på produksjonar for barn og unge seier ikkje noko om fordelinga mellom vaksne og unge.

10 700 framsyningar

Aktiviteten i NTO-institusjonane er framleis høg. Teater- og operainstitusjonane heldt 10 700 framsyningar, nokre fleire enn året før. Om lag 4 200 av framsyningane var oppsetjingar for barn og unge, 850 fleire enn førre året.

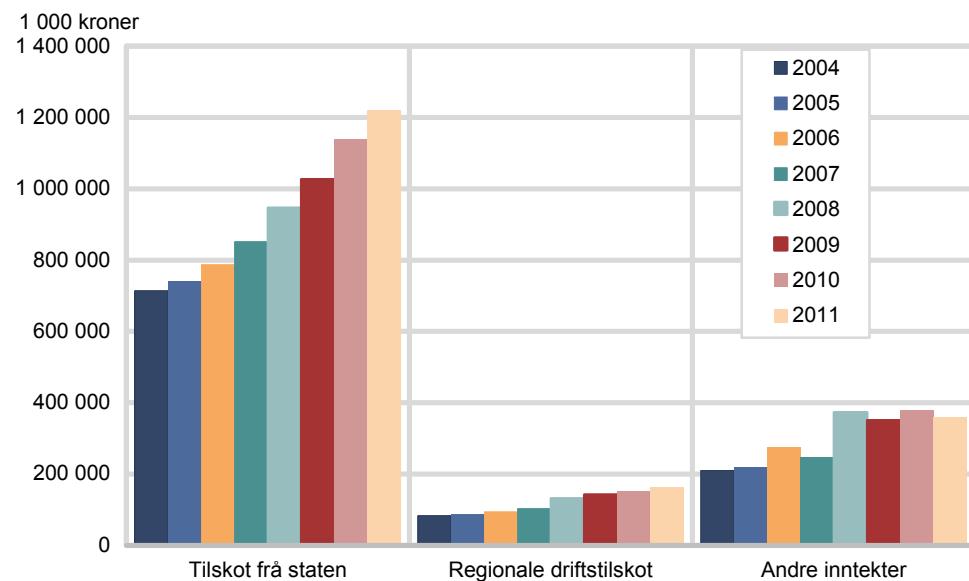
Tilskodarar per framsyning har siste året minka noko, både totalt og for framsyningar for barn og ungdom. Som nemnt over har både framsyningar og tilskodartalet for produksjonar for barn og ungdom auka, men tilskodartalet per framsyning for barn og unge har gått ned med 17, til 155. Sjå figur 5.2 og tabell 5.1.

Figur 5.2. Tilskodarar ved teater og opera¹. 2006-2011

¹ Gjeld teater som er medlem av NTO. ² Nytt i 2009. ³ Frå 1.1.2010 inngår Det Åpne Teater i Dramatikkens Hus. ⁴ Endra namn frå Hedmark teater til Teater Innlandet i 2009. ⁵ Nytt teater frå 2011.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

18 av de 32 NTO-institusjonane fekk direkte tilskot frå staten. Totalt var det 19 institusjonar som fekk statleg eller regionalt driftstilskot i 2011. Ein av tilskotsinstitusjonane er ikkje medlem av NTO. Dei økonomiske nøkkeltala for tilskots-teatera syner at desse 19 institusjonane til saman hadde inntekter på nær 1,7 milliardar kroner i 2011. 70 prosent av inntektene var tilskot frå staten, 9 prosent var regionale driftstilskot, og 21 prosent var andre inntekter. Det er om lag same fordelinga som året før; mens delen frå staten har auka noko, har andre inntekter gått litt ned. Regionale tilskot har halde seg stabile. Samla driftsresultat for tilskotsinstitusjonane i 2011 var eit overskot på 26 000. I 2011 blei det utført 1 848 årsverk ved desse 19 tilskotsinstitusjonane. Dette er eitt årsverk mindre enn siste året, men ein auke på 212 årsverk sidan 2006. Sjå figur 5.3 og tabell 5.2.

Figur 5.3. Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatera. 2004-2011. 1 000 kroner

Kjelde: KUD, Prop. 1 S.

**Fri scenekunst – nær
700 000 tilskodarar**

Med etterhald om kor mange medlemsgrupper som har rapportert, oppgir den frie scenekunsten lågare besøkstal for 2011 enn året før, til tross for nokre fleire framsyningars siste år. Samanlikna med 2009, som var eit svakt år, synest både talet på framsyningars og tilskodarar å vere høgare i 2011. Til saman hadde dei frie teater- og dansegruppene 700 000 besøk på 6 600 framsyningars. Desse tala utgjer ein nedgang i besøk på 20 prosent i høve til året før. Dei fleste av framsyningane var retta mot barn, 90 prosent, ein mykje høgare del enn i 2010. Det var i gjennomsnitt 105 besøk per framsyning. 132 frie teater- og dansegrupper har rapportert tal til Danse- og teatersentrum for 2011, 27 fleire grupper enn i 2010. 100 av gruppene som har rapportert, var teatergrupper, og 32 var dansegrupper (sjå tabell 5.3).

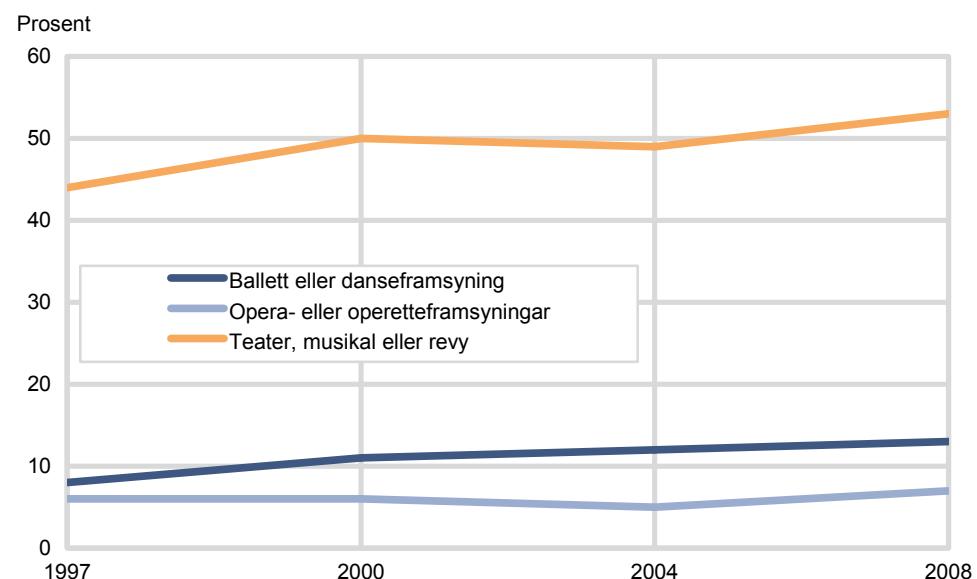
**Norsk scenekunstbruk –
færre tilskodarar**

Norsk scenekunstbruk formidlar fri profesjonell scenekunst. I 2011 blei det formidla 62 produksjonar gjennom Norsk scenekunstbruk sitt nettverk, 2 færre enn i 2010, litt under nivået i 2007 og 2008. Desse 62 produksjonane hadde til saman 2 636 framsyningars, 2 154 av desse var for barn og unge. Talet på framsyningars i 2011 representerer ein nedgang på drygt 280. Framsyningane hadde totalt ei oppslutning på 263 900 tilskodarar, ein nedgang på 5 600 tilskodarar frå førre året. Talet på tilskodarar på framsyningars for barn og unge har også minka noko. I 2010 var 83 prosent av tilskodarane barn og unge, deretter fall prosentdelen til 76 i 2011. Talet på framsyningane retta mot barn og unge gjekk ned med 380 frå 2010 til 2011. Sidan 2000 har talet på framsyningars blitt firedobla, og tilskodarar på framsyningane til Norsk scenekunstbruk er meir enn tredobla (sjå tabell 5.4).

**53 prosent på teater,
musikal eller revy siste tolv
månader i 2008**

Det har ikkje vore kulturbruksundersøkingar sidan 2008. Detaljerte tal frå denne og tidlegare undersøkingar er presenterte i kulturstatistikk 2008 og 2009. Figur 5.4 gir eit bilet av kor mange prosent som hadde vore på teater, musical eller revy, opera eller operette og ballett- eller danseframsyning siste tolv månader i åra 1997, 2000, 2004 og 2008.

Figur 5.4. Personar som har vore på ballett eller danseframstilling, opera- eller operetteframstilling og teater, musical dei siste 12 månadene. 1997, 2000, 2004 og 2008. Prosent

Kjelde: Norsk kultubarometer, Statistisk sentralbyrå.

5.2. Om statistikken og dei ulike scenekunstorganisasjonane

Norsk teater- og orkesterforening (NTO)

NTO, jamfør avsnitt 6.2, er ein arbeidsgivar- og interesseorganisasjon for profesjonell musikk og scenekunst. NTO har 44 medlemmer innanfor teater, dans, opera, kor og orkester- og folkemusikk. Medlemmene består av nasjonale og regionale institusjonar innanfor teater, opera, orkester og dans og offentleg støtta programmerande teater, produserande teater og scener, profesjonelle kor, ensemble og orkester. Som arbeidsgivarorganisasjon sluttar NTO avtaler med og/eller hjelper medlemmene sine i forhandlingar med ei rekke arbeidstakarorganisasjonar (NTO).

Tala som blir presenterte i tabellar og figurar, kan ikkje heilt samanliknast frå år til år, då medlemstalet i NTO i fleire år har auka med eitt medlem. Også talet på framstillingar har vore utilfredsstillande rapportert for nokre teater åra før 2010, men seinare har alle dei 32 teatera rapportert både framstillingar og tilskodartal. Dei samanlagde tala for framstillingar og tilskodartal 2010 og 2011 er justerte for gjestespel. Tala frå NTO inkluderer besök frå DKS.

Danse- og teatersentrum (DTS)

Danse- og teatersentrum (DTS) er eit kompetansesenter som fremmar profesjonell scenekunst nasjonalt og internasjonalt. DTS arbeider primært med fri scenekunst i Noreg. Organisasjonen blei etablert som interesseorganisasjon i 1977, på initiativ frå kunstnarar i det frie scenekunstfeltet. Hovudmålet var å få etablert ei støtteordning for scenekunstgrupper som arbeidde utanfor institusjonane. DTS er organisert som ein nettverksorganisasjon (DTS). Heller ikkje tala for det frie scenekunstfeltet kan heilt samanliknast då talet på medlemmer som sender rapportar til DTS, varierer noko frå år til år. I 2011 var 93 produksjonseiningar/samanslutningar medlemmer i DTS. Tala som er rapporterte i tabellen, gjeld både medlemmer av DTS og ikkje-medlemmer.

Norsk scenekunstbruk

Norsk scenekunstbruk er den største og viktigaste landsdekkjande formidlaren av scenekunst for aldersgruppa 0-20 år. Norsk scenekunstbruk er også den nasjonale aktören i formidling av scenekunst i DKS. Norsk scenekunstbruk har eit medlemsnettverk av fylkeskommunar og deira lokale arrangørar. Det blir lagt stor vekt på aktive og medverkande arrangørar for å auke kompetansen og interessa for scenekunst lokalt. Nettverket omfatta i 2011 18 fylke (ikkje Oslo) og 429

kommunar. Frå 2009 er forvaltninga av produksjonsmidlane til scenekunst for barn og unge innanfor DKS flytta frå Norsk kulturråd til Norsk scenekunstbruk AS. Nokre av gruppene rapporterer òg tal på produksjonar og tilskodarar gjennom DTS (Norsk scenekunstbruk).

Norsk teaterråd Norsk teaterråd er ein landsomfattande paraply- og interesseorganisasjon på det frivillige scenekunstfeltet. Organisasjonen har 16 medlemsorganisasjonar i 2011, enkelte er landsdekkjande, andre er regionale. Tala frå Norsk teaterråd er oppdaterte til og med 2010. Tabell 5.5 syner derfor tala for 2010. For 2010 rapporterte 13 medlemsorganisasjonar aktiviteten til Norsk teaterråd. Nokre av medlemmene driv berre med amatørtate, andre arbeider på fleire kulturområde. Norsk teaterråd har fylkesråd i fleire fylke. Norsk teaterråd forvaltar fleire offentlege tilskotsordningar, under dette Frifond teater, Scenetekstfondet og Spelfondet (Norsk teaterråd).

Frifond teater Frifond teater er ein del av Frifond, ei støtteordning oppretta av Stortinget for å betre dei økonomiske rammevilkåra for demokratisk og medlemsbasert aktivitet i lokalsamfunn. Frifond teater har som mål å gi støtte til amatørgrupper innanfor teater, levande rollespel og dans. Det blir òg gitt tilskot til framsyningar og kurs i eigen regi, men òg til større arrangement. Målsetjinga med ordninga Frifond teater er å medverke til at interessa for teater og dans på lokalt plan aukar (Frifond teater).

Kulturbruksundersøkingane Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike kulturtildel. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kultubarometer 2008 (og i Kulturstatistikk 2008 og 2009).

Referansar

DTS - Danse- og teatersentrum, om oss: (<http://www.danseogteatersentrum.no>)
 Frifond teater: (<http://www.frifond.no/teater>)
 Norsk scenekunstbruk, om oss: (<http://www.scenekunstbruket.no>)
 NTO - Norsk teater- og orkesterforening, om oss: (<http://www.nto.no>)
 Norsk teaterråd, om oss: (<http://www.teater.no>)

Meir informasjon

Statistisk sentralbyrå (12. september 2008): «Mange medlemmer, færre aktive». (<http://www.ssb.no/orgakt/arkiv/art-2008-09-12-01.html>)
 Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
 Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kultubarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbart>)
 Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 5.1. Framsninger og tilskodarar ved teater¹ og opera. 2003-2011

	Framsningsar		Tilskodarar		Tilskodarar per framsnning		Turnéframningsar ²	
	I alt	Av dette for barn og ungdom	I alt	Av dette for barn og ungdom	I alt	Av dette for barn og ungdom	Framsningsar	Tilskodarar
2003	7 522	3 304	1 549 064	663 119	206	201	2 339	414 486
2004	8 149	3 455	1 621 290	670 996	198	194	2 668	448 377
2005	8 677	4 065	1 561 253	687 328	180	169	2 901	421 860
2006	9 624	3 884	1 781 755	651 160	185	168	3 346	461 115
2007	9 268	3 664	1 792 395	663 901	193	181	3 119	459 295
2008	9 803	4 198	1 858 855	717 027	190	171	3 125	452 732
2009	9 721	4 254	1 785 255	646 920	184	152	3 277	432 205
2010	⁷ 9 683	3 408	⁷ 1 820 370	584 779	188	172	2 890	388 533
2011	⁸ 10 676	4 264	⁸ 1 845 231	659 773	173	155	3 951	559 346
2011								
Agder Teater ⁹	117	77	15 926	7 479	136	97	38	3 083
Akershus teater	471	422	53 230	44 290	113	105	455	52 275
Avant Garden	408	201	20 927	16 032	51	80	130	5 478
BIT Teatergarasjen	478	14	71 008	1 683	149	120	338	63 410
Black Box Teater	211	20	14 267	2 351	68	118	-	-
Brageteatret	368	356	37 301	35 654	101	100	298	30 238
Carte Blanche Norges nasjonale kompani for samtidssdans	76	24	24 135	8 207	318	342	61	19 008
Dansens hus	214	61	37 170	11 908	174	195	62	19 685
Den Nationale Scene	714	318	131 529	41 869	184	132	19	1 297
Den Norske Opera & Ballett	477	95	285 895	36 728	599	387	25	10 980
Den Nye Opera	39	19	16 576	6 881	425	362	5	751
Det Norske Teatret	1 028	115	177 328	19 741	172	172	119	26 147
Det samiske nasjonalteatret								
Beaivvás	76	17	7 227	1 744	95	103	51	5 167
Dramatikkens hus ³	120	24	6 535	1 699	54	71	-	-
Haugesund Teater	136	109	24 298	24 298	179	223	16	6 586
Hordaland Teater	221	217	24 020	22 420	109	103	165	19 495
Hålogaland Teater	488	174	58 580	19 203	120	110	98	7 618
Nationaltheatret	817	124	182 215	52 068	223	420	41	3 799
Nordland Teater	251	84	25 220	9 986	100	119	148	13 931
Nord-Trøndelag Teater	148	86	16 868	13 858	114	161	110	13 034
Opera Sør	13	6	3 059	1 427	235	238	9	1 205
Oslo Nye Teater ⁶	661	⁶ 275	148 325	⁶ 44 723	224	163	73	12 465
Riksteatret	586	256	125 180	55 333	214	216	438	95 706
Rogaland Teater	771	213	135 808	59 707	176	280	218	9 501
Sogn og Fjordane Teater	270	211	25 287	15 753	94	75	255	22 998
Teater Ibsen	221	131	26 629	10 364	120	79	136	15 780
Teater Innlandet ⁴	273	116	21 061	7 948	77	69	204	14 955
Teater Manu - norsk tegnspråkteater	64	-	6 655	-	104	-	38	47 000
Teatret Vårt	390	196	37 369	21 741	96	111	209	23 229
Trøndelag Teater	618	153	109 689	52 933	177	346	33	1 466
Østfold teater	136	125	11 521	10 138	85	81	133	11 265
Åajelhsaemien Teatere ⁵	26	25	1 794	1 607	69	64	26	1 794

¹ Gjeld dei teatera som er medlemmer i NTO. ² Medrekna turnear i utlandet. ³ Frå 1.1.2010 inngår Det Åpne Teater i Dramatikkens Hus. ⁴ Endra namn frå Hedmark teater til Teater Innlandet i 2009. ⁵ Nytt teater frå 2011. ⁶ Tala er henta inn frå Oslo Nye Teater. ⁷ Endra sidan førre utgåve, korrigert for samarbeidsproduksjonar, i alt 17 produksjonar over 38 framsningar med 9805 tilskodarar. Vidare var det 169948 besøk på framsningar for den kulturelle skolesekken. ⁸ Tala er korrigerte for samarbeidsproduksjonar, i alt 27 produksjonar over 211 framsningar med 37401 tilskodarar. Vidare var det 185936 besøk på framsningar for den kulturelle skolesekken. ⁹ Flytting til Kilden gav lågare aktivitet enn normalt.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening, dei enkelte teatera og Kulturdepartementets Prop 1 S 2012-2013 side 110.

Tabell 5.2. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteatera. 2003-2011. 1 000 kroner

	Tilskot frå staten	Regionale driftstilskot	Andre inntekter	Driftskostnader	Årsverk
2003	676 677	79 247	190 493	928 878	1 492
2004	713 929	83 109	210 210	997 988	1 536
2005	741 239	86 885	220 121	1 041 651	1 594
2006	787 079	94 119	274 664	1 144 229	1 636
2007	851 288	103 411	247 350	1 198 479	1 671
2008	946 586	131 709	373 110	1 473 136	1 791
2009	1 026 506	142 884	350 556	1 467 137	1 810
2010	1 139 253	153 463	379 659	1 619 602	1 849
2011	1 221 786	163 542	359 039	1 718 851	1 848
2011					
Kilden - Agder Teater ¹	25 397	12 512	5 306	46 886	40
Beaivvás Sámi Teáhter ²	-	16 900	1 022	17 300	21
Carte Blanche A/S	20 951	8 979	3 697	32 914	29
Den Nationale Scene ³	98 618	-	31 222	128 553	145
Den Norske Opera og Ballett	488 575	-	148 300	628 188	634
Det Norske Teatret	142 076	-	38 899	174 128	198
Haugesund Teater	8 931	3 837	1 855	15 314	15
Hordaland Teater	9 515	4 271	798	15 327	9
Hålogaland Teater	42 372	18 159	8 392	67 263	67
Nationaltheatret	161 894	-	49 089	209 805	243
Nord-Trøndelag Teater	10 012	5 559	1 894	16 863	18
Nordland Teater	23 102	9 901	4 128	35 165	30
Peer Gynt-stemnet ⁴	3 621	2 146	8 840	14 000	9
Rogaland Teater	48 346	21 974	23 400	93 269	112
Sogn og Fjordane Teater	16 250	6 964	1 504	24 144	24
Teater Ibsen	22 450	9 621	1 768	33 083	28
Teater Innlandet	19 267	8 257	2 104	27 993	25
Teatret Vårt	20 699	8 872	3 846	34 068	41
Trøndelag Teater	59 710	25 590	22 975	104 588	160

¹ Agder Teater driv også kulturhuset i Kristiansand kommune. Tala for Agder Teater gjeld berre teaterdrifta så nær som årsverk, der kulturhusdrifta er inkludert. ² Beaivvás Sámi Teáhter får fast årleg driftstilskot frå Sametinget og Kautokeino kommune, som i 2011 utgjorde respektive 16,1 millionar kroner og 0,8 millionar kroner. ³ Den Nationale Scene fekk i 2011 eit ordinært driftstilskot på 99 618 000 kroner. Av dette er 1 million kroner ikkje inntektsførd, men avsatt som kortsiktig gjeld i balansen til framtidige kostader knytta til lånefinansierde behov for utbetning. ⁴ For Peer Gynt-stemnet er oppførte tal henta frå prosjektrekneskapen for stemnet, bortsett frå eigenkapital, som gjeld Peer Gynt AS.

Kjelde: Kulturdepartementet, Prop. 1 S.

Tabell 5.3. Frie teater- og dansegrupper. 1993-2011

Grupper i alt	Teater-grupper	Danse-grupper	Medlemmer i alt	Nye produksjonar i alt	Framsynningar		Besøk i alt	Besøk per framsyning
					I alt	Av dette for barn		
1993	31	28	3	111	78	2 153	2 177	202 478
1994	37	33	4	119	65	1 998	1 278	208 141
1995	35	31	4	101	42	1 686	1 270	163 189
1996	34	29	6	101	42	1 914	1 285	203 664
1997	34	23	11	..	..	1 777	869	221 080
1998	38	33	5	110	45	1 356	869	177 259
1999	51	42	9	..	37	1 928	900	227 186
2000	56	46	10	109	35	1 591	861	263 130
2001	59	48	11	142	40	2 366	1 318	279 550
2002	79	66	13	254	59	2 865	1 859	379 960
2003 ²	81	64	17	227	40	3 167	2 482	348 658
2004 ¹	84	65	19	243	37	3 422	2 511	376 575
2005 ³	72	55	17	199	75	3 862	2 781	496 070
2006 ⁴	95	69	26	231	67	3 649	2 948	415 597
2007 ⁵	98	74	24	247	52	3 938	3 202	481 990
2008 ⁶	86	66	20	312	35	5 648	3 407	635 729
2009	110	61	49	..	..	5 392	3 831	561 762
2010 ⁷	106	82	24	..	..	6 057	4 012	878 002
2011 ⁸	132	100	32	..	..	6 645	5 956	700 731

¹ Tala inkluderer rapport frå 65 av 65 medlemmer, dessutan rapport frå 18 ikkje-medlemmer. ² Tala inkluderer rapport frå 70 av 70 medlemmer, dessutan rapport frå 11 ikkje-medlemmer gjennom talmateriale frå Norsk scenekunstbruk. ³ Tala inkluderer rapport frå 51 av 77 medlemmer, dessutan rapport frå 21 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk. ⁴ Tala inkluderer rapport frå 82 av 83 medlemmer, dessutan rapport frå 13 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk. ⁵ Tala inkluderer rapport frå 81 av 83 medlemmer, dessutan rapport frå 17 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk. ⁶ Tala inkluderer rapport frå 60 av 88 medlemmer, dessutan rapport frå 26 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk. ⁷ Tala inkluderer rapport frå 56 av 97 medlemmer, dessutan rapport frå 49 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk. ⁸ Tala inkluderer rapport frå 41 av 88 medlemmer, dessutan rapport frå 91 ikkje-medlemmer gjennom Norsk scenekunstbruk.

Kjelde: Danse- og teatersentrum.

Tabell 5.4. Norsk scenekunstbruk. Produksjonar. Framsyningar og tilskodarar, etter aldersgrupper. 2000-2011

	Produksjonar	Framsyningar			Tilskodarar		
		I alt	Barn/ unge 0-14 år	Ungdom/ vaksne 15 år og over	I alt	Barn/unge 0-14 år	Ungdom/ vaksne 15 år og over
2000	..	695	430	265	76 443	47 056	29 387
2001	..	983	795	188	103 774	85 223	18 551
2002	..	902	727	175	87 258	66 818	20 440
2003	..	1 384	1 280	104	135 834	119 980	15 854
2004	53	1 946	1 782	164	190 519	175 471	15 048
2005	53	2 148	2 088	60	222 834	213 502	9 332
2006	57	2 350	2 223	127	228 383	212 637	15 746
2007	68	2 191	1 960	231	211 434	190 028	21 406
2008	65	2 649	2 213	436	243 159	197 869	45 290
2009	56	2 556	2 382	174	239 214	217 803	21 411
2010	64	2 911	2 533	378	269 518	222 582	46 936
2011	62	2 636	2 154	482	263 898	201 766	62 132

Kjelde: Norsk scenekunstbruk.

Tabell 5.5. Norsk teaterråd. Talet på produksjonar, framsyningar, aktørar og tilskodarar. 2008-2010

	2008				2009				2010			
	Produk- sjonar	Fram- syningar	Aktørar	Til- skodarar	Produk- sjonar	Fram- syningar	Aktørar	Til- skodarar	Produk- sjonar	Fram- syningar	Aktørar	Til- skodarar
AOF Noreg	30	95	998	9 000	31	108	1 015	9 000	31	101	1 028	9 000
HATS	-	-	-	-	155	232	1 949	46 958	-	-	-	-
Juvente	2	91	11	19 000	1	56	4	9 000	-	-	-	-
Norges bygdeungdomslag	8	8	72	675	19	24	103	1 920	12	42	590	3 188
Norges døveforbund	7	7	44	400	-	-	-	-	-	-	-	-
Norges KFUK-KFUM	31	49	1 070	3 211	82	113	1 718	11 819	-	-	-	-
Noregs ungdomslag	180	451	3 598	51 696	186	510	3 597	54 445	131	369	2 995	50 000
Norsk amatøriteaterforbund	187	779	5 983	130 567	178	827	6 158	129 983	116	754	4 910	110 827
Norsk frilynt ungdomsforbund	112	514	6 071	107 533	139	601	9 137	111 354	143	485	10 194	110 153
4H Norge	610	809	7 592	48 723	353	445	5 881	29 615	436	512	5 828	27 841
Ravn	10	45	312	312	11	59	288	1 500	25	52	508	2 500
Studieforbundet Solidaritet	15	15	95	232	-	-	-	-	4	10	50	150
Vestlandske Teatersenter	-	-	-	-	133	460	1 132	45 562	18	282	874	30 790

Kjelde: Norsk teaterråd.

Tabell 5.6. Frifond teater. Talet på søknader, framsyningar og aktørar. 2004-2011

	Søknader	Innvilga søknader	Framsyningar	Aktørar			
				I alt	0-12 år	13-26 år	27 år og over
2004	711	487	2 844	28 671	5 998	18 379	4 294
2005	659	442	2 636	27 642	5 400	16 924	5 318
2006	573	396	2 292	27 939	5 021	17 230	5 688
2007	580	385	2 402	28 567	6 168	14 256	8 143
2008	656	449	3 006	32 653	7 064	17 809	7 780
2009	676	450	3 017	34 173	8 551	16 910	8 712
2010	737	481	..	..	..	..	..
2011	687	513	..	28 677	9 559	19 118	..

Kjelde: Norsk teaterråd.

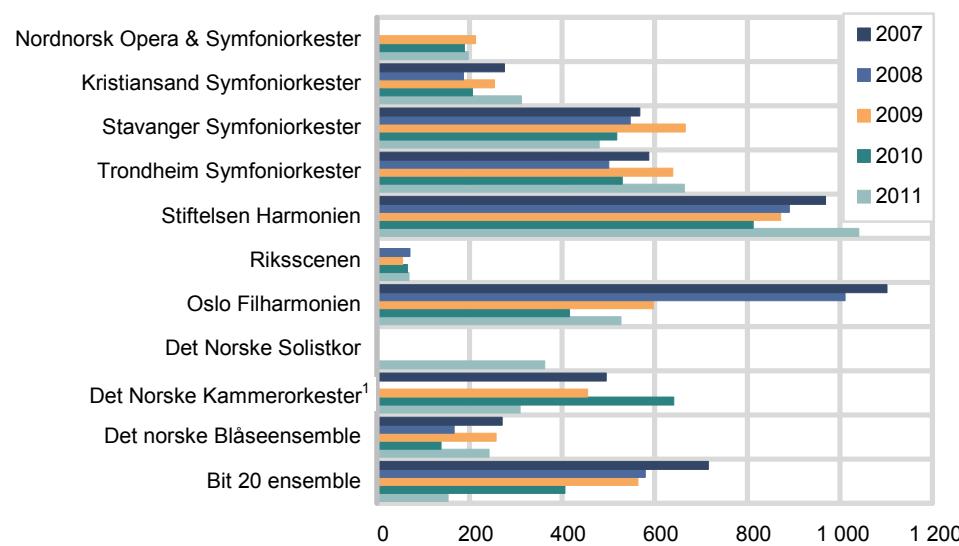
6. Musikk

6.1. Nokre resultat

Aukande tal på konsertar

Talet på konsertar, haldne av medlemmene i Norsk teater- og orkesterforening, passerte for første gongen 1 000 i 2010. Talet var 1 087. Dette talet auka vidare til 1 203 i 2011 (tabell 6.3). Talet på konsertar for barn og ungdom gjekk derimot ned i same periode, frå 405 til 282. Til saman var om lag 494 000 til stades på konsertane til medlemmene i Norsk teater- og orkesterforening i 2011. Dette var ein auke på 19 prosent samanlikna med 2010. 108 000 tilhøyrarar var barn og ungdom i 2011. Dette representerer ein auke på om lag 5 prosent samanlikna med 2010. Figur 6.1 syner talet på tilhøyrarar per konsert for dei ulike institusjonane. I fleire år har det totalt vore godt over 500 tilhøyrarar til stades per konsert, men i 2010 var det 381 tilhøyrarar per konsert. Dette talet steig til 411 i 2011. Jamfør tabell 6.3 og kapittel 6.2. Ikkje alle institusjonane rapporterer tal på konsertar kvart år.

Figur 6.1. Orkester. Tilhøyrarar per konsert. 2007-2011

¹ Talet på konsertar er ikkje rapportert for 2008.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Nær 1 milliard kroner frå staten til musikk

Tabell 6.1 syner dei statlege utgiftene til musikkformål. I 2011 utgjorde dei statlege utgiftene til musikk til saman 960 millionar kroner. Det er ein auke på drygt 55 millionar kroner, eller 6 prosent, frå 2010. Kulturdepartementets utgifter til musikkformål ligg på 11,2 prosent av totale utgifter, omrent det same som året før. 15 prosent av utgiftene til programkategorien kulturformål gjekk til musikk (Prop. 1 S (2012-2013)).

Løyvingane til musikkformål har auka kvart år dei siste ti åra. Sidan 2001 har dei statlege utgiftene til musikk blitt godt og vel dobla. Dei fire siste åra er det i tillegg til orkestra og institusjonane også løyvd midlar til Norsk kulturfond – eittårig prosjekttildskot, i 2011 også midlar til Norsk kulturfond – fleirårig prosjekttildskot. Tabell 6.2 gir ei meir detaljert oversikt over dei statlege utgiftene til dei ulike orkestra og institusjonane. Rikskonsertane er den institusjonen som fekk tildelt mest pengar i 2011, med 163 millionar kroner (tabell 6.1) millionar kroner i 2011. Tildskot til opera, sjå tabell 5.2.

Tabell 6.1. Statlege utgifter til musikkformål. Rekneskap. 2008-2011. 1 000 kroner

	2008	2009	2010	2011
I alt	708 472	811 465	904 311	959 815
Driftsutgifter (Rikskonsertene)	137 465	161 337	161 926	163 450
Norsk kulturfond-eittårig prosjektilskot	93 743	114 969	126 277	133 192
Norsk kulturfond-fleirårig prosjektilskot	-	-	-	19 652
Nasjonale institusjonar	185 436	199 394	221 259	235 018
Region-/landsdelsinstitusjonar	156 790	174 992	219 154	231 311
Knutepunktinstitusjonar	52 120	60 795	64 409	66 906
Landsdelsmusikere i Nord-Norge ..	14 163	16 163	17 163	17 695
Ymse faste tiltak	68 755	83 815	94 123	92 591

Kjelde: Kulturdepartementet.

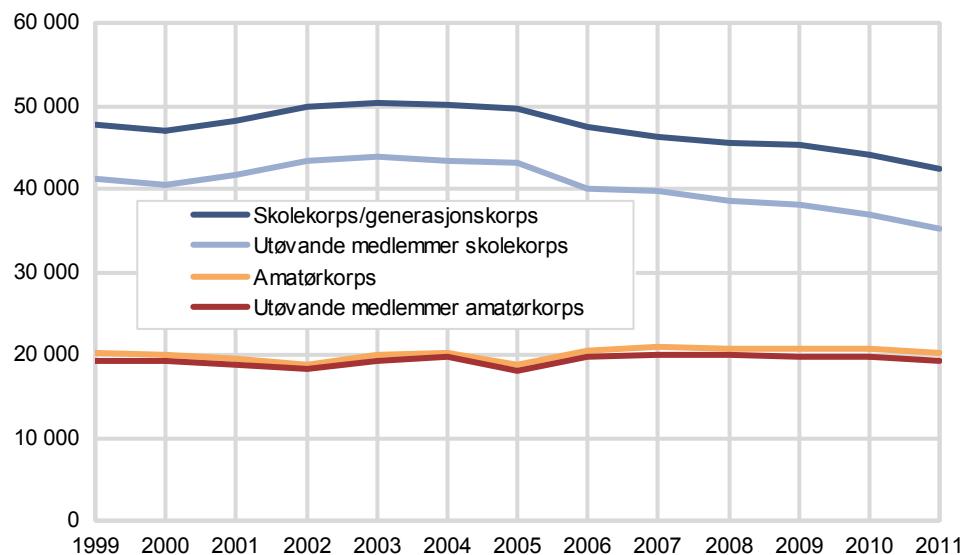
Nær 10 000 konserter i regi av Rikskonsertane

Totalt arrangerte Rikskonsertane om lag 9 600 konserter i 2011 (tabell 6.5). Dette var ein liten nedgang frå 2010, da det var om lag 10 100 konserter. Mesteparten av konserterne var skolekonserter, om lag 8 700 konserter siste år. 626 konserter var for barnehagebarn, og 287 var offentlege konserter. Totalt var det 1 297 000 tilhøyrarar på konserterne til Rikskonsertane i 2011, 93 prosent av desse var på skolekonserter. Sjølv om talet på konserter gjekk noko ned, steig det totale tilhøyrartalet med 0,2 prosent frå 2010 til 2011. Det var fleire som deltok på skolekonserter, mens det var færre som var på barnehagekonserter i 2011 samanlikna med 2010. Dei siste åra har Akershus hatt flest tilhøyrarar på Rikskonsertane, i 2011 om lag 152 000. Dernest kjem Oslo med nær 134 000 tilhøyrarar. Telemark var fylket som hadde flest tilhøyrarar per konsert, med 276. Tabellane 6.5 og 6.6 gir fleire tal for verksemda til Rikskonsertane.

151 000 medlemmer i norsk musikkråd

I 2011 var det nær 151 000 medlemmer i Norsk musikkråd, ein auke på om lag 4 000 medlemmer samanlikna med 2010 (tabell 6.7). Medlemstalet for 2011 er det høgaste i perioden 2002-2011. Norsk Rockforbund er framleis den største medlemsorganisasjonen, med 50 000 medlemmer i 2011. Her har det ikkje vore nokon auke det siste året. BandORG og Musikk i skolen har hatt stor vekst i talet på medlemmer det siste året. Korpsnett og Norsk Sangerforbund har hatt nokså tydeleg nedgang. Tabell 6.7 gir nærmare detaljar.

Sidan byrjinga på 2000-talet har talet på korps som er medlemmer i Norges Musikkorps Forbund, gått ned. I same tidsrommet har også totalt tal på medlemmer gått ned (tabell 6.8). I 2011 var det 62 800 medlemmer, mot 64 700 medlemmer i 2010, ein nedgang på nær 1 800. Nedgangen finn ein både i talet på korps og i talet på medlemmer. Det er særleg i skolekorps/generasjonskorps at nedgangen er merkbar. Dei siste åra har det også vore ein svak nedgang i medlemstalet i amatørkorpsa. Dei 1 068 skolekorpsa hadde totalt 44 100 medlemmer i 2010. I 2011 var skolekorpsa minka til 1 049, og medlemstalet var 42 451, ein nedgang på 4 prosent. Det er ingen region som skil seg særleg ut når det gjeld endring i desse tala. Sjå fleire detaljar i figur 6.2 og tabell 6.8.

Figur 6.2. Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund. 1999-2011

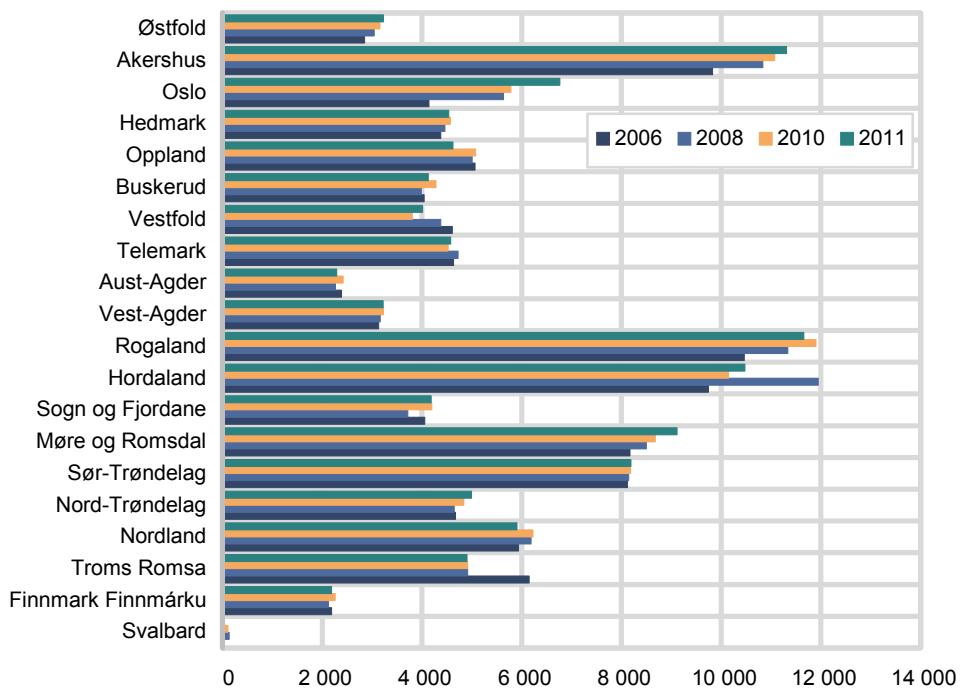
Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Talet på medlemmer i Norges Korforbund i 2011 har auka frå om lag 29 400 i 2010 til 30 900 i 2011 (tabell 6.9). Talet på kor har derimot halde stand, det var 998 i 2010, mot 992 i 2011. I 2011 var det 754 blandakor, 92 damekor og 146 mannskor. Det er ikkje lenger mogeleg å få fordelingar på krinsar.

Kommunale musikk- og kulturskolar – 110 000 elevar

Dei kommunale musikk- og kulturskolane gav tilbod til 110 314 elevar i 2011 (tabell 6.10). Dette talet representerer ein auke på om lag 1 000 elevar samanlikna med 2010. Tala er henta frå GSI (Grunnskolens Informasjonssystem) og publisert av SSB i KOSTRA-samanhang (KOSTRA, sjå kapittel 1.2). I 2011 nytta 17,9 prosent av primærmålgruppa (innbyggjarar i alderen 6-15 år) dette tilboden, om lag den same delen som året før. I Sogn og Fjordane hadde 29 prosent av 6-15-åringane plass i kommunanane musikk- og kulturskolar. I Østfold var delen 9 prosent. Tabell 6.11 syner elevplassar i kulturskolen etter fagområde. 68 prosent deltek i musikkundervisning.

I tillegg til talet på elevar i kulturskolane syner også KOSTRA utgifter for dei kommunale musikk- og kulturskolane. Rekneskapane frå kommunane syner at netto driftsutgifter til musikk- og kulturskolane i 2011 ligg på om lag 1,2 milliardar kroner, ein auke på drygt 4 prosent frå 2010. 13 prosent av kommunanane utgifter til kultur går til kulturskolane, det same som året før. For fleire detaljar om musikk- og kulturskolar, sjå tabellane 6.10 og 6.11, kapittel 1.3 og tabellane 1.3.2 og 1.3.3.

Figur 6.3. Elevar i kommunale kultur- og musikkskolar, etter fylke. 2006-2011

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

**Den kulturelle skolesekken
– 23 000 enkeltarrangement**

Tabell 6.12 syner tal for produksjonar og arrangement i regi av Den kulturelle skolesekken som kommunane har ansvaret for. I skoleåret 2010/11 var det over 3 400 produksjonar for grunnskolen og nær 23 000 enkelthendingar. Det er litt fleire arrangement enn skoleåret før. Totalt var det drygt 770 000 deltagarar på desse arrangementa i skoleåret 2010/11. Gjennomsnittleg var det 34 deltagarar per arrangement i dette skoleåret. Det var flest som deltok i sjangeren kulturarv med nær 156 000 deltagare, eller 20 prosent av alle deltagarane. I gjennomsnitt var det 31 deltagarar på kulturarvarrangementa, mens sjangeren film hadde 64 deltagarar per enkeltarrangement.

I tillegg til tilboda i kommunal regi av Den kulturelle skolesekken har også fylkeskommunane ansvar for arrangement både i grunnskolen og i den vidare-gåande skolen. Kulturstatistikk 2010, tabell 6.11 syner deltaljerte tal. I skoleåret 2010/11 var det 1 000 produksjonar for grunnskolen og drygt 29 000 enkelt-arrangement. Tabellen syner også tal for Den kulturelle skolesekken i den vidare-gåande skolen for skoleåret 2009/10 og 2010/11. 234 000 elevar deltok på til saman 2 800 arrangement for skoleåret 2010/11. Inntekter og utgifter for Den kulturelle skolesekken er vist i kapitel 1, tabell 1.1.4.

**13 prosent medlemmer i
kulturorganisasjonar**

Tabell 6.13 syner tal for kva slags kontakt folk har med organisasjonar for musikk, teater eller kunst. I 2011 var 13 prosent av befolkninga i alderen 16-79 år medlemmer i slike organisasjonar. 10 prosent var aktive medlemmer, og 7 prosent hadde gjort gratisarbeid for slike organisasjonar.

Det er særleg personar i alderen 45-66 år som er medlemmer av kulturorganisasjonar. Det er også dei som i størst grad er aktive medlemmer og som gjer gratisarbeid for slike organisasjonar. Det siste gjeld også for 25-44-åringar. I dei fleste aldersgruppene er kvinnene meir aktive enn mennene, men skilnaden er ikkje så stor. Når det gjeld gratisarbeid, er delen 7 prosent for både menn og kvinner.

Oslo/Akershus er landsdelen med den lågaste prosentdelen medlemmer i kulturorganisasjonar og høgst på Vestlandet. Prosentdelen aktive medlemmer er også lågast i Oslo/Akershus, men den er høgst på Vestlandet og Agder og Rogaland.

Prosentdel medlemmer aukar med utdanning. Mens det blant personar med berre grunnskole er ein prosentdel på 7 som er medlemmer i slike organisasjonar, er prosentdelen 20 blant dei som har lang universitets- eller høgskoleutdanning. Tilsvarande tal for aktive medlemmer er 7 og 15 prosent og for gratisarbeid 4 og 10 prosent.

6.2. Om statistikken – ulike organisasjonar i musikklivet

Norsk teater- og orkesterforening (NTO)

NTO, jamfør avsnitt 5.2, er ein arbeidsgivar- og interesseorganisasjon for profesjonell musikk og scenekunst. NTO hadde 44 medlemmer innanfor teater, dans, opera og orkestermusikk. I 2011 var det elleve medlemmer innanfor musikk. Medlemmene representerer nasjonale institusjonar, region-/landsdelsinstitusjonar og produserande musikkensemble. Som arbeidsgivarorganisasjon sluttar NTO avtaler med og/eller hjelper medlemmene sine i forhandlingar med ei rekke arbeidstakarorganisasjonar (NTO). Tala kan ikkje heilt samanliknast frå år til år då medlemstalet i NTO nesten kvart år har auka, eller at nokre institusjonar ikkje har rapportert fullstendig. I 2009 kom det til ein ny institusjon, Nordnorsk Opera og Symfoniorkester. Nordnorsk Opera og Symfoniorkester er ein samanslutning av den tidlegare NTO-medlemmen Tromsø Symfoniorkester og Bodø Sinfonietta, Opera Nord og Musikkteatret i Bodø. Alle institusjonane har rapportert tal på konsertar i 2011, men i 2009 og i 2010 mangla nokre tal på konsertar.

Rikskonsertane

Rikskonsertane skal formidle konsertar som er produserte internt eller eksternt i samarbeid med utøvarar og aktørar innanfor norsk og internasjonalt musikkliv. Rikskonsertane har eit spesielt ansvar for norske musikk- og utøvartradisjonar. Rikskonsertane har i samarbeid med fylkeskommunane ansvaret for skolekonsertordninga. Alle kommunar får tilbod om skolekonsertar for grunnskoleelevarane sine. Rikskonsertane er både produsent og leverandør av konsertar innanfor alle musikk-sjangrar til konsertarrangørar over heile landet, og samarbeider med Den kulturelle skolesekken, som også formidlar musikktilbod til elevar i grunnskolen og i den vidaregåande skolen (Rikskonsertane).

Norsk musikkråd (NMR)

Norsk musikkråd er eit samarbeidsnettverk og ein interesseorganisasjon for norsk musikkliv. Norsk musikkråd blei oppretta i 1976 og har blant anna som oppgåve å koordinere og initiere fagleg og organisatorisk samarbeid innanfor musikklivet – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt – og koordinere og initiere interesse-politisk samarbeid for musikklivet. I 2011 hadde organisasjonen 33 ulike landsomfattande musikkorganisasjonar (Norsk Musikkråd 2012). Tre av desse organisasjonane er assosiert medlemmer i Norsk musikkråd. I 2011 hadde Norsk musikkråd 151 000 medlemmer.

Norges Musikkorps Forbund (NMF)

Norges Musikkorps Forbund, NMF, blei stifta i 1918. NMF er ein landsomfattande, demokratisk musikkorganisasjon for musikantar og andre interesserte som er tekne opp som medlemmer gjennom musikk- og drillkorps. NMF er inndelt i regionar og krinsar. Denne inndelinga følgjer dei grensene som landsmøtet vedtek (NMF). I 2008 blei krinsane slått saman til større regionar.

Norges Korforbund

Norges Korforbund er ein landsomfattande interesseorganisasjon for kor og kordirigentar med om lag 1 000 kor. Verksemda til Norges Korforbund er tufta på frivillig medverknad. Det overordna målet til Norges Korforbund er å gjere korsangen meir kjend og auke kvaliteten. Gjennom Norges Korforbund har kora tilgang på ei rekke opplæringstilbod, både for koristar, dirigentar og tillitsvalde (Norges Korforbund).

Musikk- og kulturskolar

Dei kommunale musikk- og kulturskolane er eit tenestetilbod innanfor kultursektoren som er fastsett ved lov. Kommunar som ikkje har eigen musikk- og kulturskole, tek del i interkommunale musikkskolar eller samarbeider med andre kommunar. Aktiviteten til musikk- og kulturskolane blir rapportert gjennom GSI (Grunnskolenes Informasjonssystem), og tala blir publiserte på ssb.no via KOSTRA.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken er ei nasjonal satsing som skal medverke til at alle elevar i grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal få møte profesjonell

kunst og kultur av alle slag. Opplæringssektoren har ansvaret for å leggje føre- og etterarbeid pedagogisk til rette for elevane, medan kultursektoren har ansvaret for kulturinnhaldet (Den kulturelle skolesekken). Sekretariatet for Den kulturelle skolesekken ligg i Norsk kulturråd. Tala i tabell 6.12 baserer seg på rapportering til sekretariatet for Den kulturelle skolesekken. Rapporteringa følger skoleåret.

Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelige resultat er publisert i Norsk kultubarometer 2008. Tal for 2012 vil bli publiserte i 2013.

Levekårsundersøkingane

Levekårsundersøkingane EU-SILC blir gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema blir tekne opp att med ein syklus på tre år. I 2011 var tema friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosial nettverk. I 2012 er tema bustad og buforhold. I 2013 er tema kulturbruk, idrett og fysisk aktivitet. Det blir kvart tredje år gjennomført eigne undersøkingar for helse, omsorg og sosial kontakt (sist i 2008) og arbeidsforhold og arbeidsmiljø (sist i 2009).

Det er to hovudformål levekårsundersøkingane tek siktet på å tilfredsstille. Dei skal for det første gjere det mogleg å kaste lys over hovudtrekka ved ulike sider av, og skilnader i, levekåra til befolkninga. For det andre skal levekårsundersøkinga gjere det mogeleg å følgje utviklinga i levekåra til befolkninga, både i levekåras nivå og skilnader.

Grammofonplategrossistenes Forening

Tala i tabell 6.12 er henta frå Grammofonplategrossistenes Forening, som er ein interesseorganisasjon for dei største platedistributørane i Noreg (IFPI Norge).

Referansar

- NTO - Norsk teater- og orkesterforening, om oss: (<http://www.nto.no>)
- Rikskonsertane: *Årsrapport 2011*: (<http://www.rikskonsertene.no>)
- Norsk musikkråd 2012: (<http://www.musikk.no>)
- NMF - Norges Musikkorps Forbund, om NMF og vedtekter: (<http://www.spilleledne.no/>)
- Norges Korforbund: (<http://www.kor.no>)
- Den kulturelle skolesekken: (<http://denkulturelleskolesekken.no/om/>)
- IFPI Norge (<http://www.ifpi.no>)
- Prop. 1 S (2012-2013), Kulturdepartementet: (<http://www.regjeringen.no>)

Meir informasjon

- Statistisk sentralbyrå (8.desember 2011): «4 av 10 utfører gratisarbeid». (<http://www.ssb.no/orgakt/>)
- Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127 (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
- Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kultubarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbar>)
- Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 6.2. Statlege utgifter til orkester og musikkinstutusjonar. Rekneskap. 2008-2011. 1 000 kroner

	2008	2009	2010	2011
I alt	394 346	446 974	504 822	533 235
Nasjonale institusjonar	185 436	199 394	221 259	235 018
Oslo-Filharmonien	99 265	107 921	117 921	128 477
Stiftelsen Harmonien	86 171	91 473	103 338	106 541
Region-/landsdelsinsitusjonar	144 394	176 477	219 154	231 311
Trondheim Symfoniorkester ¹	48 447	57 961	65 250	67 273
Stavanger Symfoniorkester	45 898	53 199	59 815	61 669
Kristiansand Symfoniorkester	33 063	36 463	38 280	42 830
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ²	-	10 668	36 323	39 449
Det Norske Blåseensemble	16 986	18 186	19 486	20 090
Knutepunktinstitusjonar	52 120	61 056	64 409	66 906
Festspillene i Bergen	15 530	17 030	17 575	18 120
Festspillene i Nord-Norge	10 835	11 335	11 698	12 061
Molde International Jazz Festival	4 567	5 067	5 229	5 391
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival	3 228	4 000	4 128	4 756
Olavsfestdagene i Trondheim	6 309	7 809	8 309	8 567
Ultima - Oslo Contemporary Music Festival	3 789	4 289	4 789	4 937
Festspillene i Elverum	1 732	2 000	2 064	2 128
Notodden Blues Festival ³	1 565	2 326	2 315	2 387
Øyafestivalen	1 565	1 700	1 754	1 808
Stiftelsen Horisont/Mela ⁴	3 000	4 000	5 000	5 155
Riddu Ruddu Festivala	-	1 500	1 548	1 596

¹ Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim Symfoniorkesters verksemnd. I 2009 fekk musikkteaterverksemnd eit statleg tilskot på 4,2 mill kroner. ² Nordnorsk Opera og Symfoniorkester AS blei etablert i 2009 basert på at Tromsø Symfoniorkester, Bodø Sinfonietta, Opera Nord og Musikkteater i Bodø gjekk inn i selskapet. For Tromsø Symfoniorkester er det rapportert for perioden frå 1. januar til 30. september 2009. Statens tilskot til Tromsø Symfoniorkester for 2009 var 13,3 millionar kroner. For Nordnorsk Opera og Symfoniorkester er det rapportert for perioden frå 1. oktober til 31. desember 2009, inkludert symfoniorkestret, einingane Bodø Sinfonietta og Tromsø Kammerorkester og operavirksemhet. ³ Drifta av Notodden Bluesfestival var for 2008 fordelt på to selskap; Foreningen Notodden Blues Festival frå 1. januar til 31. oktober 2008 og Stiftelsen Notodden Blues Festival frå 1. november til 31. desember 2008. Rekneskap for dei to siste månadene i 2008 er med rekneskapen for Stiftelsen Notodden Blues festival for 2009. Statens tilskot til Notodden Blues Festival for 2009 var 2,1 million kroner. ⁴ 2,1 million kroner av Stiftelsen Horisont/Melas driftsresultatet blei overført til prosjekt til disposisjon i 2010.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 6.3. Kor og orkester. Konserter, turnékonserter og tilhøyrarar. 2003-2011

Orkester	Konserter		Tilhøyrarar		Tilhøyrarar per konsert		Turnékonserter ¹	
	I alt	Av dette for barn og ungdom	I alt	Av dette for barn og ungdom	I alt	Av dette for barn og ungdom	Turné- konserter i alt	Tilhøyrarar
2003	568	134	333 103	71 197	586	531	103	57 269
2004	696	179	368 159	96 099	529	537	192	67 727
2005 ²	692	151	509 873	84 879	737	562	200	111 713
2006	717	154	400 790	78 260	559	508	144	58 351
2007	770	175	455 156	101 905	591	582	155	105 566
2008	759	216	389 572	89 282	513	413	100	63 846
2009	842	269	433 370	79 574	515	296	215	58 513
2010	1 087	405	414 552	103 561	381	256	256	75 794
2011	1 203	282	493 914	107 991	411	383	218	71 547
2011								
Bit 20 ensemble	25	7	3 846	2 100	154	300	3	370
Det Norske Blåseensemble	113	55	27 360	8 948	242	163	47	3 890
Det Norske kammerorkester	38	2	11 754	294	309	147	17	5 402
Det Norske Solistkor	23	1	8 337	200	362	200	16	3 902
Kristiansand Symfoniorkester ..	161	89	50 309	29 599	312	333	65	18 105
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ⁴	137	14	26 927	3 753	197	268	30	7 443
Oslo-Filharmonien	194	11	102 206	11 220	527	1 020	6	6 300
Riksscenen ³	149	21	10 286	1 321	69	63	-	-
Stavanger Symfoniorkester	157	34	75 358	17 664	480	520	12	4 352
Bergen Filharmoniske Orkester	108	24	112 428	22 104	1 041	921	18	19 719
Trondheim Symfoniorkester ⁵ ...	98	24	65 103	10 788	664	450	4	2 064

¹ Medrekna konserter i utlandet. ² Publikum på billetterte arrangement i Oslo-Filharmonien var 87 275 i 2005. ³ Ny i statistikken frå og med 2008. ⁴ Ny i statistikken frå 2009. Frå 1.10.2009 er denne slått saman med Tromsø Symfoniorkester. ⁵ Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim Symfoniorkesters verksemnd.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 6.4. Orkester. Inntekter og utgifter. 2003-2011. 1 000 kroner

Orkester	Inntekter i alt	Statstilskot	Regionale tilskot	Andre inntekter	Andre inntekter i prosent av inntekter i alt	Driftsutgifter
2003	347 867	254 485	48 146	45 236	13,0	-
2004	363 912	262 200	47 414	54 298	14,9	-
2005	398 860	285 795	54 337	58 728	14,7	-
2006 ¹	429 999	302 088	59 063	68 848	16,0	-
2007 ⁴	469 416	321 050	62 139	86 288	18,4	477 288
2008 ⁴	494 418	347 665	67 588	79 165	16,0	493 438
2009	544 294	385 918	80 904	77 472	14,2	541 707
2010	595 835	440 413	93 923	61 499	10,3	560 318
2011	636 896	466 329	100 126	70 441	11,1	631 379
2011						
Det norske Blåseensemble ³	31 128	20 090	9 006	2 032	6,5	30 067
Kristiansand Symfoniorkester ³	67 151	42 830	18 514	5 807	8,6	66 091
Oslo Filharmonien ²	147 154	128 477	-	18 677	12,7	146 175
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ⁵	60 842	39 449	17 345	4 048	6,7	57 013
Stavanger Symfoniorkester	100 755	61 669	26 430	12 656	12,6	100 760
Stiftelsen Harmonien	124 453	106 541	-	17 912	14,4	126 689
Trondheim Symfoniorkester ⁶	105 413	67 273	28 831	9 309	8,8	104 584

¹To nye orkester. ²Inkl. både Stiftelsen Oslo-Filharmonien og Støttefondet for Filharmonien. ³Inkl. tilskot til drift fra Forsvarsdepartementet. ⁴Eit orkester har ikkje levert tal og er ikkje med i oversikta. ⁵Ny i statistikken frå 2009. Frå 1.10.2009 er denne slått saman med Tromsø Symfoniorkester. ⁶Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim er nå ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksamhet.

Kjelde: Kulturdepartementet og dei enkelte orkestra.

Tabell 6.5. Rikskonsertane. Talet på konsertar og tilhøyrarar, etter konserttype og fylke. 2000-2011

	Konsertar	Tilhøyrarar	Tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert
2000	7 177	766 577	107
2001	7 720	818 093	106
2002	7 606	816 582	107
2003	7 727	835 641	108
2004	8 911	1 002 982	113
2005	9 436	1 175 453	125
2006	9 624	1 305 479	136
2007	10 114	1 306 335	129
2008	10 209	1 291 561	127
2009	10 011	1 298 824	130
2010	10 131	1 294 282	128
2011	9 619	1 297 143	135
Konserttype			
Skolekonsertar	8 706	1 206 136	139
Barnehagekonsertar	626	27 500	44
Offentlege konsertar	287	63 507	221
Østfold	496	71 073	143
Akershus	911	151 831	164
Oslo	737	133 815	182
Hedmark	405	46 728	115
Oppland	484	55 891	115
Buskerud	581	68 655	118
Vestfold	436	60 900	138
Telemark	160	47 798	276
Aust-Agder	323	31 487	97
Vest-Agder	222	45 602	205
Rogaland	897	125 241	137
Hordaland	1 020	117 404	115
Sogn og Fjordane	368	34 855	88
Møre og Romsdal	582	67 651	116
Sør-Trøndelag	512	75 335	140
Nord-Trøndelag	326	38 255	117
Nordland	603	64 427	104
Troms Romsa	355	40 304	114
Finnmark Finnmark	196	19 413	99
Svalbard	5	478	96

Kjelde: Rikskonsertane.

Tabell 6.6. Rikskonsertane. Tilhøyrarar, etter konserttype og fylke. 2009-2011

	Tilhøyrarar i alt	Skolekonsertar	Barnehagekonsertar	Offentlege konsertar
Heile landet				
2009	1 298 824	1 196 982	26 640	75 202
2010	1 294 282	1 197 522	27 818	68 942
2011	1 297 143	1 206 136	27 500	63 507
2011				
Østfold	71 073	68 688	1 000	1 385
Akershus	151 831	147 468	-	4 363
Oslo	133 815	112 700	-	21 115
Hedmark	46 728	45 316	1 000	412
Oppland	55 891	45 130	8 500	2 261
Buskerud	68 655	64 830	3 000	825
Vestfold	60 900	57 554	-	3 346
Telemark	47 798	40 658	1 680	5 460
Aust-Agder	31 487	28 180	1 960	1 347
Vest-Agder	45 602	45 306	-	296
Rogaland	125 241	115 870	4 960	4 411
Hordaland	117 404	115 644	-	1 760
Sogn og Fjordane	34 855	28 974	2 400	3 481
Møre og Romsdal	67 651	66 032	-	1 619
Sør-Trøndelag	75 335	69 994	-	5 341
Nord-Trøndelag	38 255	35 162	3 000	93
Nordland	64 427	60 202	-	4 225
Troms Romsa	40 304	39 060	-	1 244
Finnmark Finnmark	19 413	18 938	-	475
Svalbard	478	430	-	48

Kjelde: Rikskonsertane.

Tabell 6.7. Norsk musikkråd. Talet på medlemmer i dei ulike medlemsorganisasjonane. 2004-2011

Medlemsorganisasjonar	Talet på medlemmer							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Medlemmer i alt	141 283	141 751	141 483	136 327	137 925	141 979	146 772	150 885
AKKS Norge	798	628	803	833	822	807	839	740
BandORG ³	-	-	-	927	1 602	1 751	2 934	4 063
De Unges Orkesterforbund ²	3 817	3 923	3 793	3 705	3 818	3 885	4 031	4 149
Foreningen Musikk fra livets begynnelse	526	553	532	512	500	506	504	500
Foreningen Norske Kordirigenter	314	302	358	401	525	581	397	384
GramArt ¹	1 913	-	-	-	-	-	-	-
Korpsnett Norge	2 031	1 994	2 123	2 212	2 264	2 148	2 649	2 379
Dissimilis Norge	746	825	825	726	770	738	807	860
Folkemusikk- og folkedansorganisasjonen ⁴	5 154	5 232	5 145	5 205	4 594	5 101	4 627	4 008
Musikk i Skolen	13 393	14 175	13 160	13 200	14 520	12 991	12 604	14 350
Musikkens Venners Landsforbund	4 497	4 442	4 332	3 924	3 921	4 061	4 227	4 151
Ung i Kor ⁵	7 914	8 000	7 556	8 545	9 218	9 000	9 500	9 983
Norges Kirkesangforbund	3 700	3 700	3 700	3 800	3 350	3 250	3 300	3 400
Norsk Country-Musikk forbund	3 537	3 516	3 516	3 596	3 548	3 000	3 000	3 000
Norsk Festivalsangerforbund	1 044	1 003	920	930	854	787	767	741
Norsk forening for musikkterapi	256	278	285	291	301	325	349	350
Norsk jazzforum	10 550	11 300	11 690	11 910	12 025	12 050	13 040	13 060
Norsk Kammermusikkforbund	114	130	120	117	124	114	101	126
Norsk Mandolin- og Balalaikaorkesterforbund	92	100	84	79	71	83	83	82
Norsk Munnspillforum	63	68	71	76	77	79	80	85
Norsk musikkbibliotekforening	82	82	84	85	86	83	88	83
Norsk Rockforbund	51 500	51 500	51 500	43 085	43 085	49 342	50 000	50 000
Norsk Sangerforbund	1 850	1 640	1 779	1 670	1 651	1 515	1 415	1 297
Norsk sangerforum	6 166	6 544	6 632	7 525	7 439	8 046	8 106	8 163
Norsk Viseforum	1 400	1 500	1 820	2 500	2 235	1 500	2 500	2 500
Norsk Suzukiforbund	189	172	209	170	160	192	212	244
Norske Musikkklæreres Landsforbund	366	360	360	356	329	332	304	360
Norske Symfoni-Orkestres								
Landsforbund	2 300	2 300	2 200	2 200	2 200	2 300	2 300	2 300
Norske Trekkspilleres Landsforbund	3 270	3 154	3 215	3 258	3 163	3 102	3 049	2 817
Pascal Norge	-	-	-	-	-	-	-	803
Rytisk Musikkforum	116	120	120	110	110	-	-	-
Ung Kirsesang	6 527	6 975	7 084	7 026	6 985	6 953	7 500	8 300
Assoserte medlemmer i Norsk musikkråd (NMR)								
Kulturforbundet	335	449	449	363	383	250	244	247
Musikernes fellesorganisasjon	6 643	6 706	6 938	6 900	7 110	7 018	7 129	7 266
Norsk kulturhusNettverk	80	80	80	90	85	89	86	94

¹ Utmeld 2005. ² Endra namn frå Norsk Skoleorkesterforbund til De Unges Orkesterforbund 2006. ³ BandORG blei medlem i Norsk musikkråd i mai 2007. ⁴ Nytt namn i 2009 etter at Landslaget for Spelemenn og Norsk Folkemusikk- og Danselag slo seg saman til ein organisasjon. ⁵ Endra namn i 2011 frå Norges Barne- og Ungdomsorganisasjon til Ung i Kor.

Kjelde: Norsk musikkråd.

Tabell 6.8. Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer, etter region. 1999-2011

Region	Skolekorps/generasjonskorps				Amatørkorps			
	Talet på korps i alt	Talet på medlemmer	Utvandende medlemmer	Andre medlemmer	Talet på korps i alt	Talet på medlemmer	Utvandende medlemmer	Andre medlemmer
1999	1 150	47 612	41 119	6 493	613	20 146	19 376	770
2000	1 132	46 949	40 475	6 474	607	19 881	19 180	701
2001	1 131	48 173	41 610	6 563	586	19 446	18 764	682
2002	1 119	49 997	43 392	6 605	584	18 851	18 234	617
2003	1 128	50 311	43 783	6 528	584	20 007	19 366	641
2004	1 128	50 003	43 476	6 527	583	20 304	19 697	607
2005	1 117	49 579	43 101	6 478	583	18 726	18 054	672
2006	1 118	47 522	40 090	7 432	585	20 511	19 723	788
2007	1 115	46 235	39 819	6 416	590	20 883	20 118	765
2008	1 107	45 542	38 553	6 989	589	20 813	19 977	836
2009	1 076	45 342	38 151	7 191	583	20 773	19 875	898
2010	1 068	44 092	36 819	7 273	581	20 643	19 686	957
2011	1 049	42 451	35 243	7 208	567	20 310	19 299	1 011
2011								
Viken (Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud)	244	11 665	9 706	1 959	129	5 532	5 284	248
Hedmark/Oppland	82	3 234	2 678	556	79	2 616	2 518	98
Sør (Telemark, Agder, Vestfold)	114	4 951	4 032	919	58	2 116	2 000	116
Rogaland	103	3 944	3 218	726	41	1 449	1 341	108
Hordaland	122	4 391	3 620	771	71	2 602	2 409	193
Nordvest (Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal)	150	5 683	4 727	956	67	1 983	1 897	86
Trøndelag	104	4 573	3 836	737	70	2 370	2 284	86
Nord-Norge(Nordland, Nordre Nordland, Sør-Troms, Troms, Finnmark)	130	4 010	3 426	584	52	1 642	1 566	76

Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Tabell 6.9. Norges Korforbund. Talet på medlemmer og kor. 2001-2011

	Talet på kor	Komedlemmer			
		I alt ¹	Blandakor	Damekor	Mannskor
2001	1 037	31 962	24 526	2 220	5 216
2002	930	27 501	20 666	1 980	4 855
2003	937	28 914	21 842	2 129	4 943
2004	950	29 037	21 741	2 306	4 990
2005	949	28 133	20 869	2 324	4 940
2006	963	28 039	20 624	2 447	4 968
2007	986	28 367	20 822	2 758	4 788
2008	971	28 552	20 908	2 781	4 863
	Medlemmer ¹ i alt		Talet på kor		
		Kor i alt	Blandakor	Damekor	Mannskor
2009	28 773	989	690	128	171
2010	29 387	998	..	..	..
2011	30 931	992	754	92	146

¹Dirigentar ikkje medrekna.

Kjelde: Norges Korforbund.

Tabell 6.10. Kommunale musikk- og kulturskolar. Elevar, etter fylke. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Del elevar i musikk- og kulturskolar, av kommunen sine innbyggjarar 6-15 år. 2011
Totalt	108 587	105 313	107 238	109 150	109 326	109 375	110 314	17,9
Østfold	3 062	2 862	2 961	3 040	3 037	3 156	3 226	9,3
Akershus	10 819	10 563	10 813	10 838	11 106	11 071	11 310	14,9
Oslo	4 286	4 145	4 312	5 639	5 891	5 784	6 766	11,3
Hedmark	4 025	4 379	4 269	4 464	4 657	4 572	4 540	20,0
Oppland	5 043	5 061	5 254	5 009	5 037	5 076	4 624	20,8
Buskerud	3 881	4 032	4 010	3 985	4 002	4 282	4 128	12,7
Vestfold	6 020	4 614	4 209	4 376	4 512	3 804	4 010	13,7
Telemark	4 391	4 630	4 658	4 722	4 623	4 524	4 580	22,5
Aust-Agder	2 365	2 395	2 124	2 267	2 269	2 419	2 290	15,9
Vest-Agder	3 046	3 125	3 086	3 162	3 206	3 226	3 224	14,0
Rogaland	11 291	10 462	10 995	11 334	11 545	11 900	11 656	19,5
Hordaland	10 212	9 751	11 738	11 943	9 944	10 146	10 475	16,8
Sogn og Fjordane	3 600	4 056	4 129	3 715	4 200	4 198	4 186	29,1
Møre og Romsdal	8 039	8 174	8 354	8 502	8 786	8 678	9 118	27,6
Sør-Trøndelag	8 257	8 118	8 409	8 144	8 127	8 184	8 190	22,8
Nord-Trøndelag	4 938	4 671	4 840	4 649	4 739	4 840	4 994	28,4
Nordland	6 592	5 918	6 391	6 186	6 149	6 225	5 907	19,9
Troms Romsa	6 599	6 165	4 610	4 914	5 030	4 920	4 902	25,2
Finnmark Finnmark	2 121	2 192	2 076	2 125	2 339	2 259	2 188	23,3
Svalbard	..	..	..	136	127	111	..	..

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.11. Kommunale musikk- og kulturskolar. Elevplassar, etter fagområde. Fylke. 2011-2012

	I alt	Musikk- undervisning	Visuelle kunstfag	Teater	Dans	Skapande skriving	Andre kunst- og kulturuttrykk
Elevplassar i alt	125 031	85 621	7 444	7 981	17 688	85	6 212
Fylke							
Østfold	3 491	2 317	143	333	578	-	120
Akershus	14 294	9 721	668	881	1 019	7	1 998
Oslo	7 252	4 919	402	622	1 239	-	70
Hedmark	4 813	3 054	372	466	760	-	161
Oppland	5 555	3 890	377	347	760	10	171
Buskerud	4 661	3 248	287	304	634	3	185
Vestfold	5 049	2 805	544	414	271	8	1 007
Telemark	5 186	3 355	351	283	1 112	-	85
Aust-Agder	2 531	1 831	224	88	330	-	58
Vest-Agder	3 449	2 267	360	362	270	-	190
Rogaland	13 275	8 753	621	1 083	2 046	38	734
Hordaland	11 368	8 333	662	672	1 504	-	197
Sogn og Fjordane	4 673	3 597	363	64	576	-	73
Møre og Romsdal	10 343	7 299	469	430	2 024	14	107
Sør-Trøndelag	9 230	7 473	500	504	596	-	157
Nord-Trøndelag	5 586	3 621	193	112	1 512	3	145
Nordland	6 477	4 874	388	310	763	-	142
Troms Romsa	5 399	2 933	281	379	1 229	2	575
Finnmark Finnmark	2 399	1 331	239	327	465	-	37

Kjelde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI).

Tabell 6.12. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Kommunale tilbod. 2009/2010 og 2010/2011

	Talet på produksjonar		Talet på enkeltarrangement		Deltakarar totalt		Deltakarar per enkelt- arrangement 2010/11
	2009/10	2010/11	2009/10	2010/11	2009/10	2010/11	
Totalt	3 385	3 409	21 782	22 557	757 207	770 834	34,2
Sjanger							
Film	218	197	1 048	1 103	64 989	70 174	63,6
Litteratur	334	351	2 690	2 733	76 604	85 033	31,1
Kulturarv	882	950	5 158	5 000	149 848	155 899	31,2
Visuell kunst	535	494	4 252	3 908	103 628	95 623	24,5
Scenekunst	549	506	2 183	2 435	119 230	128 911	52,9
Musikk	368	365	3 270	3 358	115 146	113 261	33,7
Kunstartar i samspel	272	342	1 862	2 600	62 329	81 541	31,4
Ikkje fordelt sjanger	227	204	1 319	1 420	65 433	40 392	28,4

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Norsk Kulturråd.

Tabell 6.13. Prosentdel medlemmer og aktive medlemmer i organisasjonar for musikk, teater og kunst, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2011

	Medlemmer i organisasjonar for musikk, teater og kunst	Aktive medlemmer i organisasjonar for musikk, teater og kunst	Del av befolkninga som utfører gratisarbeid for organisasjonar for musikk, teater og kunst ¹
Begge kjønn	13	10	7
16-24 år	10	9	5
25-44 "	11	8	7
45-66 "	17	14	8
67-79 "	13	10	4
Menn i alt	12	9	7
16-24 år	9	9	6
25-44 "	8	6	6
45-66 "	15	12	9
67-79 "	13	8	4
Kvinner i alt	15	12	7
16-24 år	10	8	4
25-44 "	13	11	8
45-66 "	19	15	7
67-79 "	14	11	4
Utdanning			
Alle utdanningsivå	13	10	7
Grunnskole	8	7	4
Vidaregåande skole	14	11	7
Universitet/høgskole, kort	18	14	8
Universitet/høgskole, lang	20	15	10
Landsdel			
Heile landet	13	10	7
Oslo/Akershus	11	8	6
Austlandet elles	14	11	7
Agder og Rogaland	14	12	6
Vestlandet	15	12	8
Trøndelag	12	10	6
Nord-Noreg	13	11	7

¹ I 2011 viser tala prosentdel av befolkninga som utførte gratisarbeid. Frå 1997 til 2007 viste tala prosentdel medlemmer som utførte gratisarbeid.

Kjelde: Levekårsundersøkinga 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.14. Grammofonplategrossistenes Forening. Sal av musikkfonogram, volum¹ og verdi i utsalspris. 1996-2011

	Volum (1 000 einingar)				Verdi (i NOK mill., frå lager eks. mva)			
	I alt	Internasjonal pop	Norske produksjonar	Klassisk musikk	I alt	Internasjonal pop	Norske produksjonar	Klassisk musikk
1996	11 001	7 462	2 765	774	724,1	512,8	175,3	35,9
1997	12 012	8 154	3 096	762	821,4	575,4	209,0	37,1
1998	13 738	10 513	2 558	667	941,2	736,3	170,2	34,7
1999	13 393	10 115	2 536	743	924,0	726,0	159,9	38,1
2000	13 130	10 246	2 269	615	942,0	748,7	161,5	31,9
2001	13 076	10 256	2 298	522	920,9	729,6	161,6	29,7
2002	14 764	11 403	2 762	599	960,8	732,9	192,9	35,0
2003	13 307	9 977	2 849	481	870,9	655,8	187,9	27,2
2004	13 995	9 975	3 440	580	893,1	624,3	235,8	33,1
2005	11 738	7 026	4 195	517	771,0	465,0	276,0	30,0
2006	10 363	5 724	4 184	455	669,0	357,0	287,0	25,0
2007 ²	9 910	-	-	-	631,0	369,0	232,0	30,0
2008 ³	8 783	-	-	-	532,0	307,0	202,0	23,0
2009	7 998	-	-	-	484,0	226,0	233,0	26,0
2010	6 848	-	-	-	360,0	166,0	184,0	10,0
2011	6 010	-	-	-	249,7	103,2	137,6	8,9

¹ Inkluderer album. ² Frå og med 2007 offentlegger GGF/IFPI berre tal for fonogramomsetnad i kroner, ikkje i talet på einingar. ³ Til og med 2008 reknas volum i units. Deretter blir volum oppgitt i package, det vil seie sett, og units er talet på einingar i settet. Ein dobbelt-cd=ein package og to units.

Kjelde: Grammofonplategrossistenes Forening.

7. Festivalar

7.1. Nokre resultat

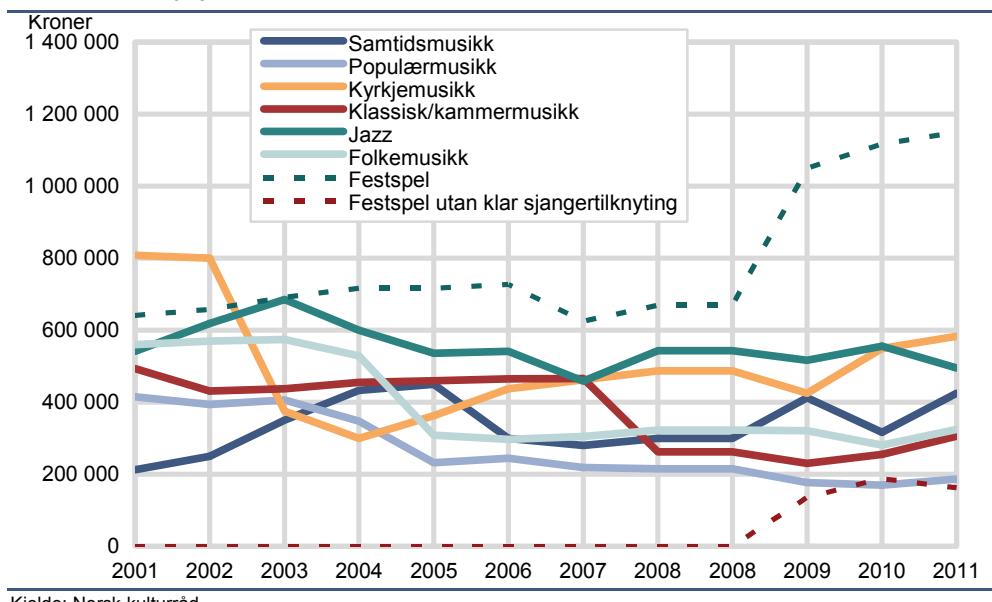
Festivalar er viktige arenaer for formidling og oppleving av kunst og kultur og set sitt preg på Kultur-Noreg. Dei representerer fleire ulike sjangrar. Særleg er musikkfestivalar ein stor og viktig arena for musikklivet i Noreg. Det er vanskeleg å talfeste festivalmangfaldet, både når det gjeld innhald, aktørar, tilslutning og økonomi. Mange festivalar er små lokale hendingar som i stor grad baserer seg på frivillig medverknad og lokalt initiativ. Det er difor vanskeleg å få dei med i nokon statistikk. Tilskotsordninga som Norsk kulturråd forvaltar for musikkfestivalar, har gitt ei viss oversikt sidan ordninga starta i 2001. I tillegg gir organisasjonen Norske Festivaler nokre nøkkeltal for medlemmene sine.

32,8 millionar til musikkfestivalar

Festivaltilskotsordninga er ei viktig tilskotsordning for musikkfestivalar som vert arrangerte årleg eller annakvart år, og som varar minst to dagar. I 2011 fekk 99 musikkfestivalar tilskot frå denne ordninga. Festivalstøtta til desse 99 festivalane var på til saman 32,8 millionar kroner. Det var fire færre festivalar enn i 2010 som fekk tilskot, og samla tilskot var 1,2 millionar kroner høgare. Sidan ordninga starta i 2001, har talet på musikkfestivalar som får støtte, auka kvart år, bortsett frå i 2003, 2008 og 2011. Ni festivalar fekk festivaltilskot for første gong i 2011. Blant desse festivalane som er nye i ordninga i 2011, er fire innanfor populærmusikk. I tillegg kom det med ein ny festival både i sjangeren jazz og improvisert musikk og i området utan klar tilknyting til sjanger, dessutan tre nye festivalar i sjangeren folkemusikk/verdsmusikkfestivalar (Norsk Kulturråd 2010).

Sjangeren populærmusikk er representert med flest festivalar innanfor tilskotsordninga. 41 slike festivalar fekk til saman 7,7 millionar kroner i støtte i 2011. Gjennomsnittleg støtte per populærmusikkfestival var 186 000 kroner i 2011, mot 170 000 kroner i 2010. 20 jazzfestivalar og 16 folkemusikkfestivalar fekk tilskot frå festivaltilskotsordninga, med til saman 15 millionar kroner. Dei 20 jazzmusikkfestivalane som fekk støtte i 2011, fekk i gjennomsnitt 495 000 kroner per festival, om lag 50 000 mindre enn i det føregående året. Den største samla tilskotauken fekk sjangeren folkemusikk/verdsmusikk med 700 000 meir enn året før. Dei fekk dermed i gjennomsnitt 325 000 kroner per festival, som innebar om lag 44 000 meir enn året før. Nokre av kategoriane er vanskelege å samanlikne da nokre festivalar skiftar kategori fra eitt år til eit anna. I 2009 blei det skipa ein ny kategori for festspel utan klar tilknyting til sjanger.

Figur 7.1. Tilskot til musikkfestivalar. Gjennomsnitt per festival, etter kategori. 2001-2011.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Knutepunktfestivalane – 67 millionar kroner i støtte

Heller ikkje i 2011 var det nokon endringar i talet på knutepunktfestivalar. Det var såleis framleis elleve festivalar som blei rekna som knutepunktfestivalar. Desse festivalane får statleg støtte over Kulturdepartementets budsjett. Til saman fekk desse elleve festivalane nær 67 millionar kroner i støtte i 2011. Sjå også kapittel 6, tabell 6.2. Nær 1 360 arrangement blei gjennomførte av knutepunktfestivalane i 2011. Dette er nokre færre arrangement enn førre året, hovudsakleg på grunn av at Melafestivalen avlyste dei fleste arrangementa sine i samband med 22. juli. På billetterte arrangement var det 231 400 publikumarar, om lag 13 000 færre enn året før og 28 000 færre enn toppåret 2009.

Tabell 7.1. Knutepunktfestivalar. Tal på arrangement og publikum på billetterte arrangement¹. 2007-2011

	Arrangement					Tal på publikum på billetterte arrangement				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	982	1 697	1 542	1 533	1 359	183 304	250 792	259 285	244 242	231 379
Festspillene i Bergen	275	327	266	130	166	33 401	32 035	33 813	35 559	32 770
Festspillene i Elverum	45	42	48	48	43	10 150	8 740	7 900	8 500	7 500
Festspillene i Nord-Norge	150	193	249	311	232	16 023	24 518	34 704	24 999	19 299
Førde Internasjonale Folkemusikk-festival	98	102	97	86	81	13 000	13 000	14 000	14 000	13 980
Molde International Jazz Festival	136	132	74	75	66	29 889	30 173	34 132	27 812	29 743
Notodden Blues Festival	80	95	95	95	93	23 000	16 668	19 500	15 300	17 500
Olavsfestdagene i Trondheim	116	291	208	189	258	46 179	48 958	37 347	42 400	36 818
Riddu Riddu Festivala	-	-	82	97	73	-	-	4 385	1 478	1 246
Mela/Stiftelsen Horisont ²	-	127	83	132	17	-	-	-	-	-
Ultima - Oslo Contemporary Music Festival	82	128	64	78	62	11 662	14 370	8 240	5 268	3 999
Øyafestivalen	-	260	276	292	268	-	62 330	65 264	68 926	68 524

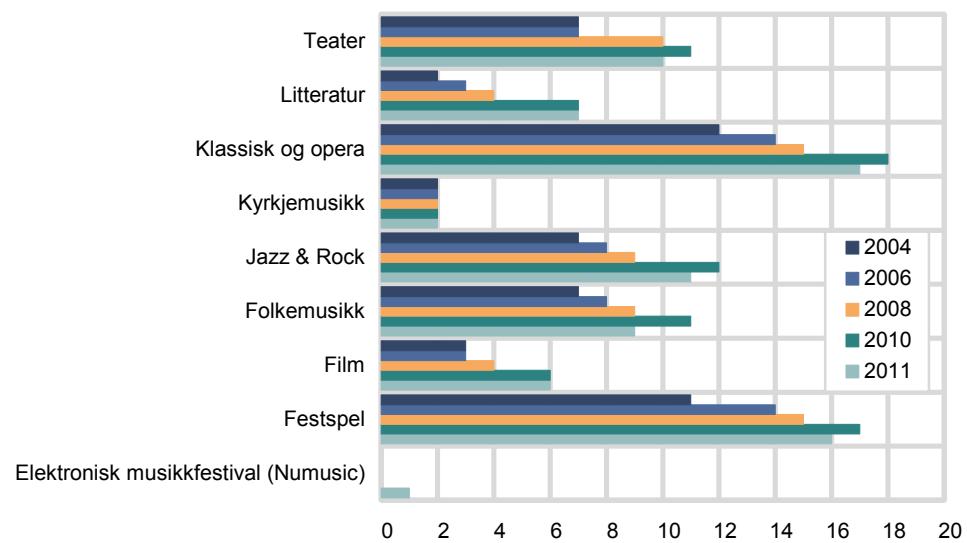
¹ For ein skilde institusjonar kan talet inkludere formidling i samarbeid med andre kulturaktørar. ² Alle arrangementa under Melafestivalen var gratis for publikum. Totalt tal på publikum i 2008 var stipulert til om lag 350 000, i 2009 og 2010 var talet på publikum stipulert til om lag 300 000. I 2011 blei dei fleste arrangementa avlyste på grunn av terrorhandlingane 22. juli. Totalt publikum på den delen som blei gjennomført er stipulert til 80 000.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Norske Festivaler – 1 million festivalbesøk

Nøkkeltala frå Norske Festivaler dekkjer 51 medlemsfestivalar som har hatt festival i 2011, og som har rapportert tal. Fleire av medlemsfestivalane får støtte av festivaltilskotsordninga i Norsk kulturråd, og nokre er også knutepunktfestivalar. Resultatet deira inngår difor også i talmaterialet ovanfor. 82 ulike kulturfestivalar og festspel var medlemmer i Norske Festivaler i 2011, to færre enn året før. Førebelse tal viser at desse 51 festivalane som har rapportert for 2011, hadde til saman litt over 1 million besøk. Dette gir eit gjennomsnitt på litt under 20 000 besøk per festivalorganisasjon. Mela hadde om lag 320 000 færre besøk enn året før. Mela 2011 var planlagt som ein firedagarsfestival, frå torsdag 26. til søndag 29. juli, men på grunn av 22. juli vart festivalen omgjort til ei minnesmarkering på fredag 29. juli. Dette ført til at langt færre artistar, frivillige og publikum deltok. I tillegg hadde Olavsfestdagene og Filmfestivalen i Haugesund stor nedgang, høvesvis 68 000 og 16 000.

Om lag 10 000 kunstnarar og artistar medverka til at festivalane blei fine kulturopplevingar for mange menneske. Nær 9 000 medarbeidarar gjorde ein frivillig innsats på desse 51 festivalane i 2011. Bruttoomsetninga i 2011 var på drygt 360 millionar kroner, rundt 30 prosent av dette var statlege tilskot. Billettinntektene utgjorde 22 prosent, mens sponsormidlar utgjorde 17 prosent av inntektene. 19 prosent av inntektene var regionale og lokale tilskot.

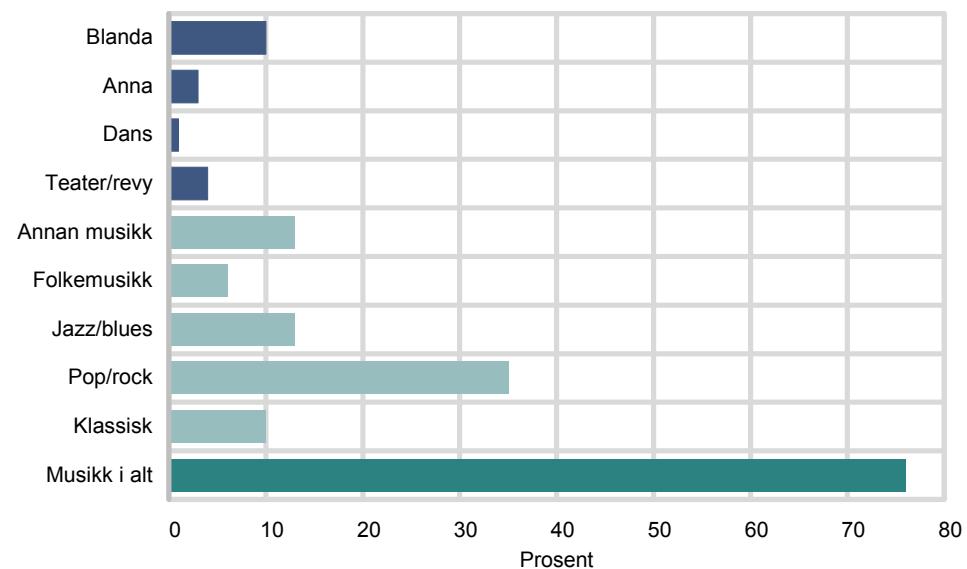
Figur 7.2. Norske Festivaler. Talet på festivalar som er medlemmer, etter kategori. 2004-2011

Kjelde: Norske Festivaler.

Flest på pop- og rockfestivalar

Det har ikkje vore kulturbruksundersøkingar sidan 2008. Detaljerte tal frå denne og tidlegare undersøkingar er presenterte i kulturstatistikk 2008 og 2009.

Figur 7.3 gir eit bilet av kor mange prosent som hadde vore på ulike sjangrar innanfor musikkfestivalar sist dei var på ein kulturfestival, i 2008.

Figur 7.3. Personar som har vore på ulike typar arrangement sist dei var på kulturfestival. 2008. Prosent

Kjelde: Norsk kulturbærometer 2008, Statistisk sentralbyrå.

7.2. Om statistikken – festivalar**Tilskotsordninga for musikkfestivalar**

Norsk kulturråd forvaltar gjennom tilskotsordninga midlar til musikkfestivalar. Tilskot blir gitt til musikkfestivalar som blir arrangerte årleg eller annakvart år, som går over minst to dagar, og som får offentleg tilskot frå eigen region. Tilskotsordninga har som føremål å halde i gang og vidareutvikle festivalar på eit høgt kunstnarisk og profesjonelt nivå, gjere sitt til at musikk kan bli tilgjengeleg for eit breitt publikum, stimulere til kunstnarisk fornying, fremje bruken av samtidsmusikk og formidle musikk til barn og unge (Norsk kulturråd).

Oversikta over tildelingane for 2011 er henta frå Norsk kulturråd sine heimesider på Internett (www.kulturrad.no).

<i>Knutepunktfestivalane</i>	Festivalane i tabell 7.1 er dei som har fått status som knutepunktinstitusjonar, og får løyvingar over Kulturdepartementets budsjett, kapittel 323, post 72.
<i>Norske Festivaler</i>	Norske Festivaler er ein sjangerovergripande paraply- og nettverksorganisasjon for norske kunst- og kulturfestivalar og festspel. Organisasjonen ønskjer å vere ei samlande eining for alle kulturfestivalane i Noreg, også for dei festivalane som ikkje har sin eigen sjangerspesifikke organisasjon. Norske Festivaler gjennomfører kvart år ei undersøking blant medlemsorganisasjonane sine. Av dei 82 medlemsorganisasjonane har 51 organisasjonar rapportert i 2011. Talet på medlemsorganisasjonar har minka med to frå 2010. Talet på organisasjonar som har rapportert, er fire færre enn året før, og ein kan ikkje seie om det er dei same organisasjonane. Ein bør derfor vere varsam med for bastante samanlikningar frå år til år.

<i>Kulturbruksundersøkingane</i>	Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der personar i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kulturbarometer 2008. Undersøkinga i 2004 var første gongen spørsmålet om deltaking på kulturfestival var med. Tal for 2012 vil bli publiserte i 2013.
----------------------------------	--

Referansar

Norsk Kulturråd (2010): «33 millioner til 99 festivaler», Pressemelding 16.12.2010. (http://www.kulturrad.no/presse_og_arkiv/pressemeldinger/33-millioner-til-99-festivaler/)
 Norske Festivaler: (<http://www.norwayfestivals.com>)

Meir informasjon

Statistisk sentralbyrå (2012) *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner>)

Statistisk sentralbyrå (12. september 2008): «Mange medlemmer, færre aktive». (<http://www.ssb.no/orgakt/arkiv/art-2008-09-12-01.html>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbar>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Vaage, Odd Frank (2010): *Oslo-befolkningens bruk av kulturtilbud*, Rapporter 2010/17, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_201017/rapp_201017.pdf)

Tabell 7.2. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot. 2003-2011. 1 000 kroner

	2003		2005		2007		2009		2010		2011	
	Talet på festi- valar	Tilskot, 1 000 kr										
I alt	40	20 780	59	23 865	80	28 650	98	30 012	103	31 550	99	32 750
Festspel	6	4 150	6	4 300	6	3 750	3	3 150	3	3 350	3	3 450
Folkemusikk	5	2 875	6	1 850	10	3 050	12	3 850	16	4 500	16	5 200
Jazz	7	4 800	11	5 900	16	7 350	18	9 300	17	9 450	20	9 900
Klassisk/kammermusikk	8	3 500	10	4 600	11	5 125	10	2 300	9	2 300	8	2 450
Kyrkjemusikk	2	750	4	1 450	4	1 850	4	1 700	3	1 650	3	1 750
Populærmusikk	9	3 655	19	4 415	28	6 125	41	7 250	45	7 650	41	7 650
Samtidsmusikk	3	1 050	3	1 350	5	1 400	4	1 650	6	1 900	4	1 700
Festspel utan klar sjangertilknytning	-	-	-	-	-	-	6	812	4	750	4	650

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 7.3. Hovudtal frå medlemmer av Norske Festivaler. Rapporterte tal¹. 2005-2011

	2005 ²	2006 ³	2007 ⁴	2008 ⁵	2009 ⁶	2010 ⁸	2011 ⁹
Omtrentlege besøkstal	1 058 737	1 065 729	1 192 823	1 454 687	951 443	1 366 453	1 004 971
Talet på artistar, kunstnarar	13 165	13 729	15 286	13 227	-	11 624	10 238
Talet på framsyningar	3 444	2 711	4 160	4 792	-	-	3 923
Talet på frivillige	9 560	9 800	9 979	9 461	8 920	7 320	8 870
Total omsetnad. 1 000 kroner ..	252 368	283 000	315 977	347 973	-	331 584	366 076
Statlege tilskot. 1 000 kroner	48 327	57 608	72 672	99 102	60 913	110 616	108 003
Kulturdepartementet	:	:	50 405	70 707	48 538	83 312	75 761
Norsk kulturråd	:	:	22 267	28 395	12 375	12 361	22 845
Andre nasjonale tilskot. 1 000 kroner	:	:	10 896	17 168	7 462	14 943	15 639
Andre tilskot ⁷ . 1 000 kroner	42 120	50 163	54 589	70 243	41 395	70 123	67 855
Sponsormidlar	:	:	63 315	71 044	45 080	68 416	60 860
Billettinntekter	:	:	89 747	84 094	76 500	82 429	79 914

¹ Førebels tal. ² Rapporterte tal frå 33 av medlemsfestivalane. ³ Rapporterte tal frå 56 medlemsfestivalar som har hatt festival i 2006. ⁴ Rapporterte tal frå 60 medlemsfestivalar som har hatt festival i 2007. ⁵ Rapporterte tal frå 62 medlemsfestivalar som har hatt festival i 2008. ⁶ Rapporterte tal frå 55 medlemsfestivalar som har hatt festival i 2009. ⁷ Regionale og lokale tilskot (regionråd, fylke, kommune etc.) ⁸ Rapporterte tal frå 55 av dei 84 festivalane som blei arrangerte i 2010. ⁹ Rapporterte tal frå 51 av dei 82 festivalane som blei arrangerte i 2011.

Kjelde: Norske Festivaler.

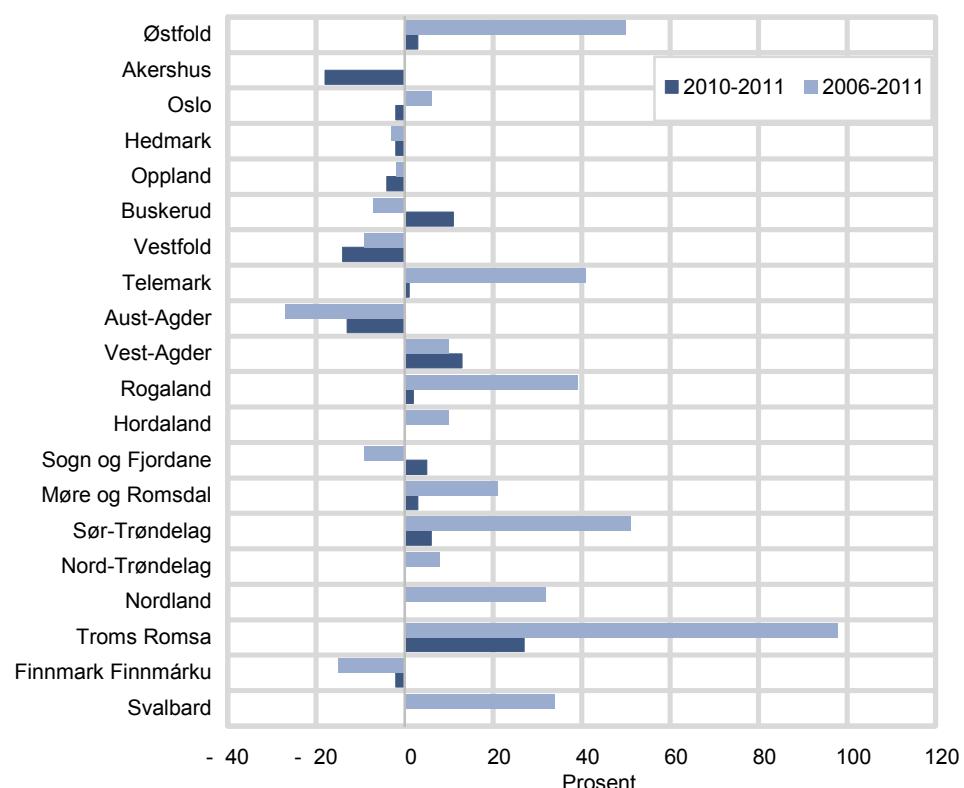
8. Museum og samlingar

8.1. Nokre resultat

Over 10 millionar museumsbesök

I 2011 var det nesten 10,6 millionar besök i musea i Noreg. Talet på museumsbesök har auka med nesten 1,2 millionar, eller 13 prosent dei fem siste åra. Musea i Oslo hadde nesten 3,9 millionar besök og stod for 37 prosent av alle museumsbesøka i Noreg i 2011. Musea i Troms hadde den høgaste auken i prosent frå 2006 til 2011 med 98 prosent. Sør-Trøndelag og Østfold hadde òg ein auke i denne perioden, med høvesvis 51 og 50 prosent. I same perioden gjekk besøkstala ved musea i Aust-Agder og Finnmark ned med høvesvis 27 og 15 prosent. Sjå tabell 8.2 og figur 8.1.

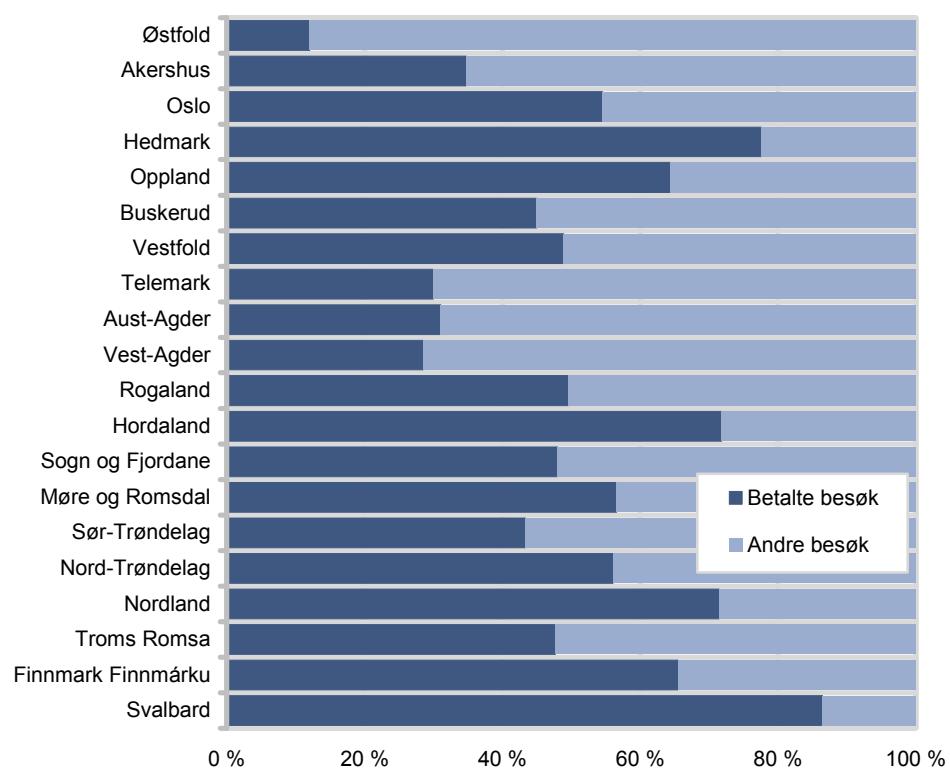
Figur 8.1. Besök i norske museum. Fylke, etter endringar i prosent i talet på besök det siste året og dei siste fem åra

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Over halvparten av besøka er betalte

54 prosent av museumsbesøka var betalte besök i 2011. Dette er ein auke på 5 prosentpoeng frå året før og den høgaste delen dei siste ti åra. Sidan 2002 har prosentdelen betalande variert mellom 46 og 54 prosent. Skilnadene mellom musea og mellom fylka er store når ein ser på delen av betalande besök. Noko av dette kjem av at ikkje alle musea tek betaling. Musea i Svalbard og Hedmark hadde størst prosentdel betalande i 2011, med høvesvis 86 og 78 prosent betalande av det totale besøket. Østfold var på den andre sida fylket med færrest betalande besök, med 12 prosent. Sjå figur 8.2.

Figur 8.2. Museumsbesøk, betalte og andre¹, etter fylke. 2011. Prosent

¹Andre besøk er lik totalt besøk minus betalte besøk.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Auke i tal utstillinger

I 2011 var det drygt 2 900 utstillingar i dei norske musea, ein auke på 1 prosent frå året før. Musea i Møre og Romsdal, Finnmark og Troms hadde størst auke i talet på utstillingar, 11-12 prosent. Dei siste fem åra har musea i Oslo og Nordland hatt flest utstillingar, og i 2011 hadde desse musea høvesvis 396 og 326 utstillingar. Sidan 2006 har talet på utstillingar auka med 200, det svarar til 7 prosent. Størst auke i prosent finn ein i musea i Møre og Romsdal, Troms og Oslo, med høvesvis 46, 35 og 31 prosent sidan 2006. Sjå tabell 8.3.

Det har vore ein liten auke i talet på basisutstillingar. Dei utgjer over halvparten, eller 55 prosent, av alle utstillingane i musea. Talet på temporære utstillingar og eigenproduserte vandreutstillingar i drift har derimot gått litt ned. Desse utstillingstypene utgjorde i 2011 høvesvis ein tredjedel og ein tiendedel av alle utstillingane.

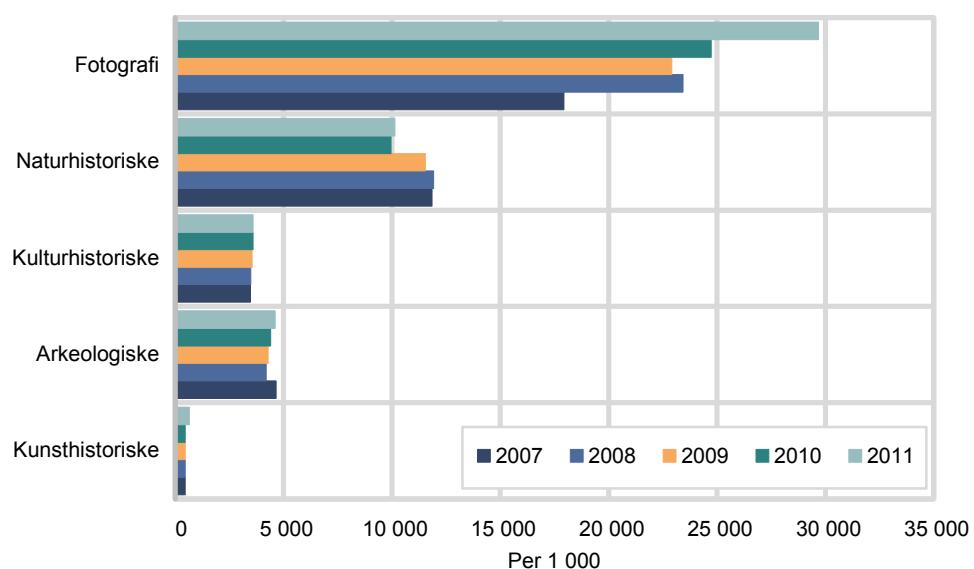
48 millionar museumsgjenstandar

Det var registrert om lag 48 millionar gjenstandar eller objekt i samlingane til dei norske musea i 2011. Med nokre få unntak veks talet på gjenstandar for kvart år. Siste året auka talet med 13 prosent, og sidan 2006 har talet på gjenstandar auka med 39 prosent.

Når det gjeld kunsthistoriske gjenstandar, var det 640 000 i dei norske musea i 2011. Talet auka med 200 000 frå året før, men over halvparten av auken kjem på grunn av ein forbetra teljemåte ved Nasjonalmuseet for kunst. Det var over 4,6 millionar arkeologiske gjenstandar i musea i 2011, ein auke på 5 prosent frå 2010. Talet på kulturhistoriske gjenstandar har halde seg stabilt på 3,6 millionar dei siste to åra. Dei naturhistoriske gjenstandane har auka med 2 prosent, og det var i 2011 over 10 millionar gjenstandar. Dei norske musea hadde nær 30 millionar fotografi i 2011. Talet har auka med nær 5 millionar frå 2010, men over halvparten av dette kjem av ein ny standardiseringsmåte for teljing av samlingane ved eit museum i Akershus. Sjå tabell 8.1 og figur 8.3.

Musea i Noreg forvaltar nær 5 000 kulturhistoriske bygningar, og over 2 900 av desse er opne for publikum. Frå 2006 utgjer det ein auke på nær 90 kulturhistoriske bygningar, medan det er ein nedgang på 17 opne kulturhistoriske bygningar. Sjå tabell 8.4.

Figur 8.3. Samlingar i norske museum¹. 2007-2011. 1 000

¹ Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

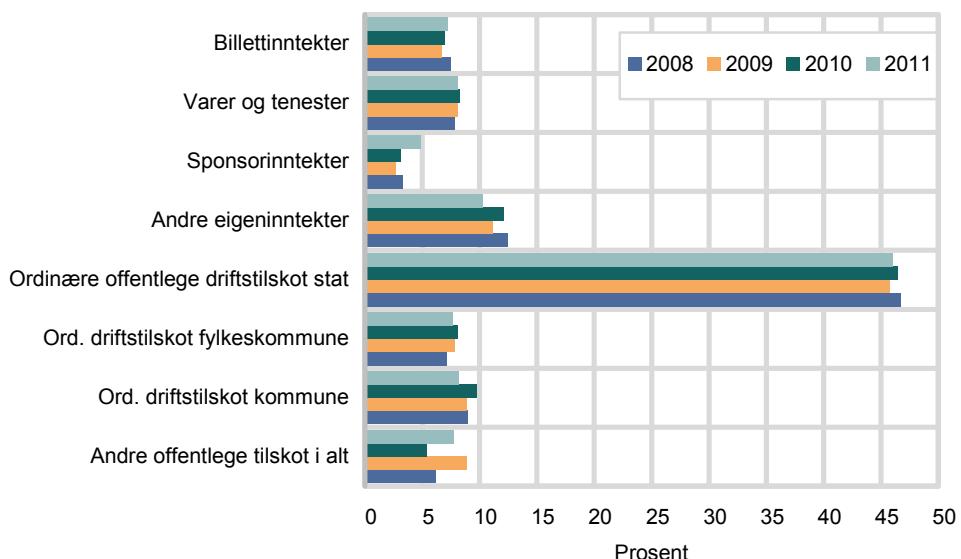
Nær 4 000 årsverk

Det vart utført nær 4 000 årsverk i musea i 2011. Frå 2006 er dette ein auke på nær 400 årsverk, eller 11 prosent. Nær 3 800 årsverk var lønte, og dette utgjer 95 prosent av dei totale årsverka. Dei fem siste åra har delen av dei lønte årsverka vore den same. Det vil seie at om lag 5 prosent av årsverka i musea har vore frivillig arbeid. Nær 2 850 av årsverka var faste, dette utgjer 75 prosent av dei lønte årsverka. Frå 2006 utgjer dette ein auke på 1 prosentpoeng, som tilseier at det er ein liten auke i delen av faste stillingar. Kvinnedelen i dei lønte årsverka var 53 prosent. Sjå tabell 8.6.

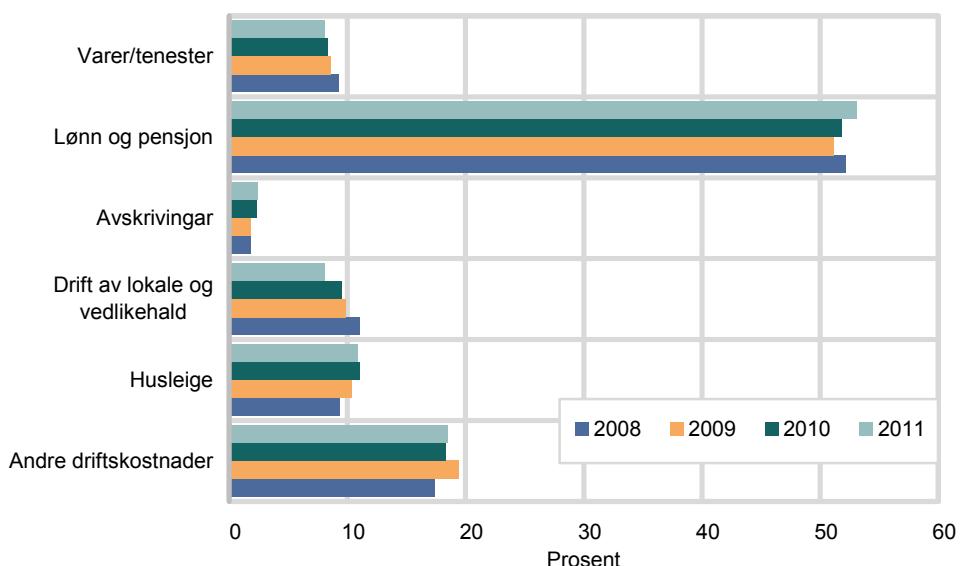
Rundt rekna står kvinner for fire av ti årsverk utførte av daglege leiarar, seks av ti årsverk utførte av vitskaplege, kunst- og kulturfaglege stillingar, sju av ti årsverk utførte av administrativt personale og tre av ti årsverk utførte av teknisk personale. Det er små variasjonar frå år til år, men tendensen har gått mot høgare kvinnedel for dagleg leiar og vitskapleg kunst- og kulturfagleg personale. Når det gjeld styreleiarar, gjekk delen kvinner ned frå 25 til 18 prosent i perioden 2006-2010, men har stige til 21 prosent igjen i 2011. Kjønnsfordelinga blant styremedlemmer har òg endra seg litt siste året, til 45 prosent kvinnedel, mens delen varamedlemmer har halde seg nokolunde stabil sidan 2006. Sjå tabellane 8.7 og 8.8.

Offentlege løvvingar aukar stadig

Dei totale driftsinntektene for musea i Noreg låg på 3,98 milliardar kroner i 2011, og av dette utgjorde dei offentlege løvvingane 2,77 milliardar. Dette er ein auke i driftsinntektene frå 2010 på 251 millionar, eller 7 prosent. Veksten for dei offentlege løvvingane var 172 millionar kroner, eller nesten 7 prosent. Driftskostnadene for musea utgjorde 3,67 milliardar kroner, eit positivt driftsresultat på 317 millionar kroner i 2011. I 2010 var driftsresultatet på 72 millionar kroner. Sjå tabell 8.5 og figurane 8.4 og 8.5.

Figur 8.4. Driftsinntekter, etter inntektstype i norske museum. 2008-2011. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.5. Driftsutgifter, etter kostnadstype¹ i norske museum. 2008-2011. Prosent¹ Dei offentlege refusjonane er trekte frå.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Stadig færre administrative einingar

Talet på dei norske musea har gått ned frå 188 i 2005 til 134 administrative einingar i 2011. Nedgangen har si årsak i ein konsolideringsprosess der museum slår seg saman og dannar større organisasjonar (Norsk kulturråd 2012, Statistikk for museum 2011). Samanlikna med 2010 var det ein nedgang på berre tre administrative einingar. Med andre ord har samanslåingar under museumsreforma gått kraftig ned.

8.2. Om museumsstatistikken

Formålet med museumsstatistikken er å gi ei årleg oversikt over aktiviteten på området. Statistikken gir også nautsnyt informasjon for stat, fylke, kommune og andre som er involverte i drifta eller finansieringa av musea. Statistisk sentralbyrå har publisert statistikken årleg sidan 1983, med unntak av åra 1984 og 1990. Statistikken har vore publisert i samarbeid med Statens museumsråd, Norsk Museumsutvikling (NMU) og ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum og frå statistikkrapporteringa i 2011, i samarbeid med Norsk kulturråd.

8.2.1. Omfang og publisering

Frå og med statistikkåret 2002 består statistikken i Statistisk sentralbyrå (SSB) av ein delpopulasjon av dei norske musea. I tillegg til at musea skal vere opne for publikum, har vi avgrensa populasjonen til å gjelde berre dei musea som har minst eitt fast lønt årsverk. Ein har slik fått ein meir stabil populasjon å halde seg til. Dei siste åra har museumssektoren vore gjennom ei stor reform. Museum over heile landet er gjennom regionale konsolideringsprosessar slegne saman til sterke faglege einingar. Dette har ført til at talet på einingar som rapporterer inn statistikk, er reduserte dei seinare åra. Likevel representerer desse einingane i hovudsak det same landskapet og populasjonen som tidlegare, i høve til gjenstandar, bygningar, utstillingar, tilsette, økonomi og så vidare.

Museumsstatistikken i SSB blir publisert her: <http://www.ssb.no/museer/>.

Tal frå kultur- og mediebruksundersøkingane blir publiserte i Norsk kulturbarometer: <http://www.ssb.no/kulturbar/>.

Norsk kulturråd publiserer òg museumsstatistikk: <http://www.norskkulturrad.no/>.

8.2.2. Datakjelder og datainnsamling

Det er Norsk kulturråd som har ansvaret for å samle inn data frå dei enkelte museumseiningane. Fram til 2004 blei data rapporterte på skjema. SSB stod for registrering, revidering, kvalitetssikring og publisering av data. Dei siste åra har datainnsamlinga gått føre seg elektronisk, og SSB får ei samla elektronisk datafil for heile populasjonen via Norsk kulturråd. Fila dannar grunnlaget for publisering frå SSB.

8.2.3. Omgrep og definisjonar

Museum

I hovudsak byggjer definisjonen av museum seg på International Council of Museums' (ICOM) definisjon:

«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.» (ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1).

Til og med 2001-statistikken var det slik at alle samlingar som var opne for publikum, kunne vere inkluderte i museumsstatistikken. Frå 2002 er museumsstatistikken i SSB avgrensa til ein delpopulasjon (sjå 8.2.1). Kravet til einingar i delpopulasjonen er at musea skal vere opne for publikum og ha minst eitt fast lønt årsverk.

Type museum

Frå statistikkåret 2011 blir ikkje musea lenger delte inn i museumstypar. I statistikkane frå 2007 til 2010 vart musea delte in i fem museumstypar: Kunst- og kunstindustrimuseum, kulturhistorisk museum, naturhistorisk museum, blanda kultur- og naturhistorisk museum og blanda kunst- og kulturhistorisk museum. Denne inndelinga er ikkje lenger formålstenleg på grunn alle dei konsoliderte musea.

Besök i museumsstatistikken

«Med besök meiner vi besök av personar som kjem til museet for å sjå på og bruke utstillingar og formidlingstenester i museet. For friluftsmuseum reknar vi med besök av personar som kjem til museet sitt område i opningstida for å gjere seg bruk av museet si formidling på området. Besök av personar som oppheld seg i museet sine lokale og friluftsområde i samband med arrangement som ikkje aktivt er knytta til museet si formidling og verksemeld, vert ikkje rekna med. For utstillingar i andre lokale enn museet sine eigne, reknar ein med besök av personar dersom dei kjem for å oppsøkje museet si utstilling. Personar som berre passerer gjenstandar/fotografi i eit offentleg lokale utan å oppsøkje utstillinga på ein aktiv måte, skal ikkje rekna med. Virtuelle besök (internettutstillingar og liknande)

vert ikkje rekna med.» (Hjelpetekst til statistikkskjema for norske museum og samlingar for 2011)

Universell utforming – nedsett funksjonsevne

«Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon taler om funksjons-hemming som ein konflikt mellom individets føresetnader og miljøets og samfunnets krav til funksjon på område som er vesentlege for å etablere og halde oppe mennesket sitt sjølvstende og sosiale tilver. [...] Tilrettelegging av lokale kan for eksempel vere teleslynge, heis for rullestolbrukarar, rullestolrampe. [...] Tilrettelegging av formidling kan for eksempel vere merking med blindeskrift, teiknspråk, storskritt og lettlest informasjon. [...] WAI-standarden (Web Accessibility Initiative) er ein standard for universelt tilgjengelege nettstader. Nærare informasjon kan de finne mellom anna på <http://www.w3.org/WAI/>. WAI-standarden er retningslinjer for korleis ein presenterer informasjon mest mogleg tilgjengeleg på nettsider. Norge.no har KVALITETSKRITERIER for vurdering av kvalitet på offentlege nettstader.» (Hjelpetekst til statistikkskjema for norske museum og samlingar for 2011).

Andre omgrep

Inntekter totalt: Inkluderer offentlege løyvingar, bilettinntekter, gåver og andre inntekter.

Lønte årsverk i alt omfattar: Faste stillingar, mellombels engasjerte (ikkje på arbeidsmarknadstiltak), engasjerte gjennom arbeidsmarknadstiltak, lærlingar og sivilarbeidrarar.

Utgifter i alt: Inkluderer lønn, sosiale utgifter, andre driftsutgifter og investeringar. *Gjenstandar/objekt:* Kan vere kunsthistoriske, kulturhistoriske, naturhistoriske, arkeologiske og fotografi. Kategorien arkeologiske gjenstandar blei innført i 2007. Desse gjenstandane har hovudsakleg tidlegare vore rapporterte i kategorien kulturhistoriske gjenstandar (ABM-skrift, nr. 49).

Basisutstillingar: Fast utstilling som er ein del av museet sitt faste opplegg for formidling.

Vandréutstilling: Utstilling som er laga for å kunne transporterast og visast på fleire stader.

Temporær utstilling: Utstilling som er montert, og som skal visast ei avgrensa tid. Visingstida kan variere frå nokre få dagar og inntil eit år.

Kulturhistoriske bygningar: Med kulturhistoriske bygningar meiner ein bygningar som har kunnskaps- og kjeldeverdi ved at dei vitnar om lokal kunnskap, estetikk, tradisjonar, levesett, arkitektur og økonomiske føresetnader. Bygningane kan vere ein sjølvstendig del av utstillingane til museet og formidling (friluftsmusea), men også kulturhistorisk viktige bygningar som rommar utstillingar, skal ein telje her. Omgrepet «*kulturhistoriske bygningar*» bruker ein her både for bygningar som er freda eller blir vurderte som verneverdige. (Statistikkskjema for norske museum og samlingar for året 2011).

8.2.4. Feilkjelder og uvisse

Det kan oppstå feil ved utfylling av skjema i dei einskilde musea. Dei fleste slike feil blir funne og retta ved maskinelle og manuelle kontrollar. Dei siste åra er kvaliteten i museumsstatistikken blitt betre.

8.2.5. Samanlikningar

Av di populasjonen ikkje har vore eintydig, og på grunn av svært varierande svarprosent frå år til år, har det vore vanskeleg å samanlikne aktiviteten over tid. Frå og med statistikkåret 2002 er populasjonen meir eintydig, og samanlikningar vil difor kunne gjerast frå og med 2002. Med avgrensinga av populasjonen, jamfør 8.2.1, er museumsstatistikken også blitt enklare å samanlikne med statistikken i dei andre nordiske landa.

8.3. Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kulturbarometer 2008. Sjå også Kulturstatistikk 2009.

Referansar

ICOM: (<http://www.icom-norway.org/definisjon.html>)
Statistikk for museum 2011, Norsk kulturråd: (<http://www.norskkulturrad.no>)

Meir informasjon

Kulturstatistikk 2008, 2009 og 2010: (http://www.ssb.no/emner/07/nos_kultur)
Kultur- og mediebruk blant personar med innvandrarbakgrunn: (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)
Levkårsundersøkinga 2007: (<http://www.ssb.no/emner/00/02/levstat>)
Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå: (<http://www.ssb.no/museer>)
Norsk kulturbarometer 2008: (<http://www.ssb.no/kulturbar>)

Tabell 8.1. Museum¹ og samlingar. Storleik på samlingane. 2002-2011

	I alt	Gjenstandar/objekt					
		Kunst-historiske	Arkeo-logiske	Kultur-historiske	Natur-historiske	Fotografi	Del av materialet som er elektronisk registrert
2002	26 775 867	551 165	-	5 137 055	11 225 769	9 861 878	-
2003	26 925 141	560 179	-	4 883 866	11 284 219	10 196 877	-
2004	32 097 587	314 231	-	5 350 045	11 545 829	14 887 482	-
2005	34 297 470	470 768	-	6 141 348	11 639 872	16 045 482	-
2006	35 103 293	505 181	-	6 287 267	11 220 116	17 090 729	8 450 955
2007	38 377 510	452 661	4 658 042	3 469 430	11 855 590	17 941 787	8 700 386
2008	43 484 229	450 762	4 191 631	3 489 294	11 921 261	23 431 281	9 230 788
2009	42 732 026	453 305	4 279 451	3 542 745	11 542 271	22 914 254	² 8 375 725
2010	43 129 650	451 895	4 404 473	3 588 710	9 953 467	24 731 105	11 265 530
2011	48 665 033	643 083	4 611 748	3 590 089	10 138 478	29 681 635	12 693 367
2011							
Østfold	870 134	4 946	314	87 354	1 047	776 473	130 424
Akershus	4 076 859	4 390	2	72 297	696	3 999 474	411 224
Oslo	15 066 229	491 241	1 482 987	804 089	6 060 462	6 227 450	4 217 456
Hedmark	4 521 579	3 265	6 837	202 309	1 855	4 307 313	286 534
Oppland	1 930 068	1 434	387	200 079	1 469	1 726 699	300 474
Buskerud	457 709	4 889	-	158 218	6 397	288 205	72 626
Vestfold	2 193 361	445	728	81 859	200	2 110 129	476 152
Telemark	1 862 014	3 136	1 132	130 119	800	1 726 827	150 496
Aust-Agder	222 763	47	440	86 581	11 074	124 621	67 131
Vest-Agder	416 020	1 826	206	69 639	101 693	242 656	103 967
Rogaland	1 640 066	14 856	13 051	245 970	14 515	1 351 674	208 761
Hordaland	4 287 803	41 846	1 415 383	405 901	1 959 469	465 204	1 817 324
Sogn og Fjordane	180 238	4 107	-	107 548	7 464	61 119	59 326
Møre og Romsdal	1 777 126	1 591	-	210 755	555	1 564 225	249 659
Sør-Trøndelag	5 238 719	31 244	1 424 076	224 793	1 406 430	2 152 176	2 795 031
Nord-Trøndelag	734 603	2 951	852	94 832	47	635 921	49 679
Nordland	1 492 307	459	120	256 562	19 428	1 215 738	366 338
Troms Romsa	1 405 398	28 816	227 000	92 807	543 307	513 468	865 311
Finnmark Finnmark	233 817	1 497	233	53 463	1 406	177 218	50 179
Svalbard	58 220	97	38 000	4 914	164	15 045	15 275

¹ Tala i tabellen omfattar dei opne musea. ² På grunn av endring i spørreskjemaet for 2009, kan dette talet vere misvisande.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.2. Museum¹ og samlingar. Besøk. 2002-2011

	Einingar i alt	Besøk		Betalte besøk	Besøk i alt per innbyggjar ²
		I alt	Av desse som enkeltbesøk		
1 000					
2002	274	8 336	4 128	3 872	1,8
2003	263	8 523	4 592	4 119	1,9
2004	234	8 553	5 681	4 564	1,9
2005	188	9 061	6 344	4 732	2,0
2006	175	9 331	6 786	4 462	2,0
2007	173	10 194	7 409	5 387	2,2
2008	166	10 196	7 553	5 055	2,2
2009	148	10 184	7 633	4 870	2,1
2010	137	10 548	8 070	5 142	2,2
2011	134	10 574	7 925	5 703	2,1
Fylke					
Østfold	2	165	119	20	0,6
Akershus	3	238	159	83	0,4
Oslo	24	3 871	3 038	2 111	6,4
Hedmark	3	296	223	230	1,5
Oppland	10	449	341	289	2,4
Buskerud	7	405	321	182	1,5
Vestfold	2	129	88	63	0,5
Telemark	3	203	172	61	1,2
Aust-Agder	4	55	36	17	0,5
Vest-Agder	7	217	157	62	1,2
Rogaland	11	596	374	296	1,4
Hordaland	12	1 069	796	768	2,2
Sogn og Fjordane	3	150	102	72	1,4
Møre og Romsdal	6	384	273	217	1,5
Sør-Trøndelag	8	1 207	937	523	4,1
Nord-Trøndelag	4	258	220	145	1,9
Nordland	10	444	271	317	1,9
Troms/Romsdalsfjorden	7	266	180	127	1,7
Finnmark/Finnmark	6	136	93	89	1,8
Svalbard	2	37	23	32	-

¹ Tala i tabellen omfattar dei opne musea. ² Frå og med 2010 er innbyggjartala baserte på middelfolkemengd og ikkje på tal per 1. januar.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.3. Utstillingar i norske museum¹. 2002-2011

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Basis- utstillingar	Temporære utstillingar	Eigenproduserte vandrustillingar i drift
2002	274	2 387	1 383	754	237
2003	263	2 420	1 377	795	248
2004	234	2 452	1 398	892	162
2005	188	2 658	1 434	1 028	196
2006	175	2 737	1 471	1 040	226
2007	173	2 858	1 559	1 073	226
2008	166	2 881	1 523	1 119	239
2009	148	2 964	1 541	1 139	284
2010	137	2 922	1 578	1 068	276
2011	134	2 939	1 605	1 061	273
2011					
Østfold	2	68	33	33	2
Akershus	3	182	105	63	14
Oslo	24	396	166	158	72
Hedmark	3	129	101	20	8
Oppland	10	149	84	57	8
Buskerud	7	136	92	41	3
Vestfold	2	45	15	27	3
Telemark	3	102	85	15	2
Aust-Agder	4	55	45	2	8
Vest-Agder	7	116	63	43	10
Rogaland	11	159	90	55	14
Hordaland	12	289	168	107	14
Sogn og Fjordane	3	67	34	30	3
Møre og Romsdal	6	175	88	55	32
Sør-Trøndelag	8	150	63	72	15
Nord-Trøndelag	4	108	43	61	4
Nordland	10	326	206	108	12
Troms Romsa	7	161	64	53	44
Finnmark Finnmark	6	111	55	51	5
Svalbard	2	15	5	10	0

¹ Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.4. Kulturhistoriske bygningar, etter fylke. 2006-2011

	Einingar i alt ¹	Kulturhistoriske bygningar	Opne kulturhistoriske bygningar
2006	175	4 894	2 942
2007	173	4 785	2 971
2008	166	4 782	2 918
2009	148	4 866	2 970
2010	137	4 974	2 862
2011	134	4 982	2 925
2011			
Østfold	2	78	47
Akershus	3	188	127
Oslo	24	244	103
Hedmark	3	674	353
Oppland	10	585	277
Buskerud	7	387	232
Vestfold	2	46	29
Telemark	3	244	179
Aust-Agder	4	95	59
Vest-Agder	7	117	82
Rogaland	11	219	141
Hordaland	12	497	242
Sogn og Fjordane	3	199	102
Møre og Romsdal	6	307	170
Sør-Trøndelag	8	220	96
Nord-Trøndelag	4	145	114
Nordland	10	415	315
Troms Romsa	7	200	191
Finnmark Finnmark	6	120	65
Svalbard	2	2	1

¹ Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.5. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. 2011. Millionar kroner

	I alt
Driftsresultat	317,2
Totale driftsinntekter	3 984,1
Totale eigeninntekter	1 213,3
Billettinntekter	285,5
Varer og tenester	324,1
Sponsorinntekter	192,5
Andre eigeninntekter	411,2
Totalt ordinært offentleg driftstilskot	2 464,0
Ord. driftstilskot staten	1 834,0
Ord. driftstilskot fylkeskommune	305,2
Ord. driftstilskot kommune	324,8
Totalt andre offentlege tilskot	306,8
Andre offentlege tilskot, staten	168,5
Andre offentlege tilskot, fylke	25,0
Andre offentlege tilskot, kommune	113,3
Totale driftskostnader	3 666,9
Varer/ tenester	296,9
Lønn	1 798,1
Pensjon	148,8
Avskrivningar	87,8
Drift lokale	165,3
Vedlikehald lokale	131,5
Husleige	397,6
Andre driftskostnader	678,3
- Offentlege refusjonar	37,4

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.6. Årsverk ved museum og samlingar, etter kjønn. 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Årsverk i alt	3 578,6	3 768,1	3 842,0	3 840,8	3 934,2	3 977,8
Årsverk, lønt personale	3 397,1	3 568,2	3 638,6	3 633,5	3 726,9	3 782,4
Av dette						
Årsverk, faste stillingar	2 517,2	2 656,6	2 674,9	2 715,6	2 792,3	2 844,0
Frivillige årsverk	181,5	199,9	203,4	207,3	207,4	195,4
Årsverk, lønt personale, kjønn¹						
Kvinner	1 800,9	1 921,9	1 908,5	1 921,7	1 946,3	2 006,4
Menn	1 773,2	1 846,2	1 730,1	1 711,8	1 778,9	1 776,0

¹Frå 2008 er frivillige årsverk ikkje medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.7. Årsverk, etter type stilling og kjønn. 2006-2011. Prosent

	Dagleg leiar		Vitskapleg kunst- og kulturfagleg personale		Administrativt personale		Teknisk personale	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2006	35,5	64,5	53,2	46,8	73,2	26,8	29,9	70,1
2007	39,3	60,7	55,1	44,9	72,8	27,2	31,4	68,6
2008	36,8	63,2	57,3	42,7	71,2	28,8	31,0	69,0
2009	40,4	59,6	58,8	41,2	74,8	25,2	29,5	70,5
2010	40,9	59,1	57,6	42,4	73,1	26,9	27,4	72,6
2011	41,3	58,7	58,6	41,4	73,5	26,5	29,0	71,0
2011								
Østfold	50,0	50,0	73,3	26,7	65,6	34,4	23,9	76,1
Akershus	37,7	62,3	68,2	31,8	81,4	18,6	12,9	87,1
Oslo	32,3	67,7	59,2	40,8	66,4	33,6	32,9	67,1
Hedmark	-	100,0	56,6	43,4	69,0	31,0	24,4	75,6
Oppland	33,1	66,9	60,7	39,3	76,8	23,2	23,9	76,1
Buskerud	82,5	17,5	55,7	44,3	91,1	8,9	29,8	70,2
Vestfold	66,7	33,3	68,9	31,1	96,4	3,6	47,6	52,4
Telemark	33,3	66,7	60,6	39,4	69,8	30,2	9,9	90,1
Aust-Agder	50,0	50,0	51,0	49,0	60,0	40,0	9,4	90,6
Vest-Agder	37,2	62,8	49,5	50,5	85,6	14,4	22,6	77,4
Rogaland	22,2	77,8	67,5	32,5	74,1	25,9	34,1	65,9
Hordaland	42,0	58,0	56,1	43,9	76,8	23,2	36,9	63,1
Sogn og Fjordane	50,0	50,0	58,7	41,3	76,2	23,8	17,3	82,7
Møre og Romsdal	3,2	96,8	51,5	48,5	70,9	29,1	20,8	79,2
Sør-Trøndelag	14,0	86,0	54,3	45,7	74,3	25,7	23,2	76,8
Nord-Trøndelag	75,0	25,0	51,7	48,3	70,6	29,4	22,7	77,3
Nordland	36,7	63,3	56,3	43,7	66,7	33,3	12,8	87,2
Troms Romsa	71,4	28,6	52,2	47,8	79,8	20,2	41,2	58,8
Finnmark Finnmark	83,5	16,5	72,1	27,9	80,4	19,6	18,1	81,9
Svalbard	50,0	50,0	65,5	34,5	100,0	-	75,0	25,0

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.8. Samansetjing av styra i musea, etter kjønn og fylke. 2006-2011. Prosent

	Styreleiar		Styremedlem		Varamedlem	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2006	25,0	75,0	40,0	60,0	47,0	53,0
2007	24,5	75,5	42,0	58,0	47,1	52,9
2008	22,9	77,1	42,3	57,7	48,0	52,0
2009	18,5	81,5	40,7	59,3	50,3	49,7
2010	18,3	81,7	43,2	56,8	48,2	51,8
2011	20,8	79,2	45,4	54,6	48,3	51,7
2011						
Østfold	100,0	0,0	41,7	58,3	57,1	42,9
Akershus	0,0	100,0	55,0	45,0	52,6	47,4
Oslo	6,7	93,3	47,9	52,1	42,9	57,1
Hedmark	33,3	66,7	29,4	70,6	50,0	50,0
Oppland	0,0	100,0	48,1	51,9	43,2	56,8
Buskerud	14,3	85,7	37,8	62,2	54,3	45,7
Vestfold	0,0	100,0	63,6	36,4	50,0	50,0
Telemark	0,0	100,0	47,4	52,6	63,2	36,8
Aust-Agder	50,0	50,0	37,5	62,5	47,1	52,9
Vest-Agder	0,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Rogaland	50,0	50,0	36,6	63,4	47,9	52,1
Hordaland	16,7	83,3	42,9	57,1	50,0	50,0
Sogn og Fjordane	33,3	66,7	57,1	42,9	46,2	53,8
Møre og Romsdal	16,7	83,3	51,3	48,7	57,1	42,9
Sør-Trøndelag	25,0	75,0	36,5	63,5	41,3	58,7
Nord-Trøndelag	25,0	75,0	56,5	43,5	38,5	61,5
Nordland	10,0	90,0	45,6	54,4	45,5	54,5
Troms Romsa	28,6	71,4	55,8	44,2	52,9	47,1
Finnmark Finnmark	50,0	50,0	53,3	46,7	42,4	57,6
Svalbard	0,0	100,0	20,0	80,0	60,0	40,0

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.9. Museum og samlingar, etter storleik. 2011

	Talet på museum		Besøk		Utstillingar		Gjenstandar/objekt		Årsverk		Driftskostnader		Driftsinntekter	
	I alt	Prosent	I alt	Prosent	I alt	Prosent	I alt	Prosent	I alt	Prosent	Millionar kroner i alt	Prosent	Millionar kroner i alt	Prosent
I alt	134	100,0	10 573 670	100,0	2 939	100,0	48 665 033	100,0	3 978	100,0	3 667,0	100,0	3 984,1	100,0
Totale driftskostnader.														
1 000 kroner														
0 - 4 000 ...	27	20,1	667 649	6,3	161	5,5	425 372	0,9	166	4,2	36,4	1,0	124,3	3,1
4 001 - 10 850 ..	27	20,1	747 228	7,1	330	11,2	2 521 832	5,2	248	6,2	206,3	5,6	212,0	5,3
10 851 - 18 350 ..	27	20,1	1 032 828	9,8	534	18,2	4 078 306	8,4	447	11,2	390,8	10,7	401,9	10,1
18 351 - 39 000 ..	26	19,4	2 248 179	21,3	670	22,8	5 604 631	11,5	740	18,6	685,3	18,7	814,9	20,5
39 001 -	27	20,4	5 877 786	55,6	1 244	42,3	36 034 892	74,0	2 378	59,8	2 348,1	64,0	2 431,0	61,0

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.10. Museum som er lagde til rette for funksjonshemma, etter fylke. 2010-2011

	Talet på museum	Er museets lokale lagde til rette for funksjonshemma?		Er museets formidling lagd til rette for funksjonshemma?	
		Ja	Nei	Ja	Nei
2010	137	102	35	76	61
2011	134	97	37	70	64
2011					
Østfold	2	2	-	2	-
Akershus	3	2	1	2	1
Oslo	24	18	6	12	12
Hedmark	3	2	1	-	3
Oppland	10	8	2	6	4
Buskerud	7	5	2	5	2
Vestfold	2	2	-	1	1
Telemark	3	1	2	-	3
Aust-Agder	4	3	1	2	2
Vest-Agder	7	6	1	5	2
Rogaland	11	8	3	4	7
Hordaland	12	10	2	7	5
Sogn og Fjordane	3	2	1	1	2
Møre og Romsdal	6	5	1	6	-
Sør-Trøndelag	8	4	4	2	6
Nord-Trøndelag	4	3	1	2	2
Nordland	10	6	4	5	5
Troms Romsa	7	4	3	3	4
Finnmark Finnmark	6	5	1	4	2
Svalbard	2	1	1	1	1

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

9. Bibliotek

9.1. Nokre resultat

Folkebibliotek meir enn bøker

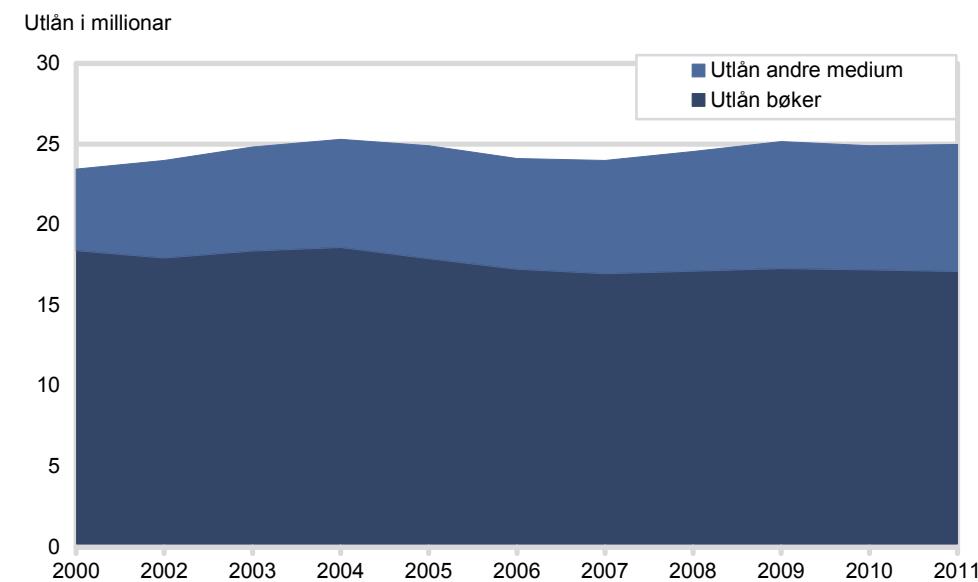
Aktiviteten i folkebiblioteka har dei siste åra blitt meir mangslungen og har fleire stader blitt ein møteplass for ulike aktivitetar. Ulike arrangement og utstillingar får stadig ein større plass i den daglege drifta. Ifølgje Nasjonalbiblioteket er folkebiblioteka også blitt meir tilgjengelege. Sjølv om talet på bibliotekavdelingar er blitt færre, har gjennomsnittleg opningstid auka, og fleire bibliotek har ope på laurdagar.

Auke i samla utlån frå folkebiblioteka

Etter ein svak nedgang i dei totale utlånstala, inkludert fornyingar i 2010, har utlånstala igjen auka i 2011, med nær 83 000 utlån. Nasjonalbibliotekets samla statistikk syner at utlån av bøker ser ut til ha gått ned med i underkant av 1 prosent, mens andre utlån har auka med 2,4 prosent. Det totale utlånet i folkebiblioteka i 2011 var 25 millionar. For bøker og andre medium har det totale utlånet per innbyggjar halde seg stabilt på om lag 5,1. Det er ein svak nedgang i utlånet av bøker per innbyggjar, mens andre utlån har halde seg på 1,6 utlån per innbyggjar. Sjølv om totalt utlån av bøker gjekk ned, auka utlån av skjønnlitteratur for barn med 2,3 prosent. Auken i utlånet av skjønnlitteratur for barn er ein tendens som ein har sett i heile det siste tiåret.

Som nemnt over var det utlån av andre medium enn bøker som auka i 2001, etter at 2010 synte ein nedgang. Både utlån av film og andre medium auka med respektive 4 og 19 prosent, mens utlån av musikk og lydbøker gjekk ned enda eit år, i 2011 med respektive 5 og 3 prosent. Figur 9.1 syner totalt utlån i biblioteka dei siste ti åra. Tabellane 9.2 og 9.3 syner fleire detaljar om utlåna i biblioteka.

Figur 9.1. Folkebibliotek. 2000-2011. Millionar utlån

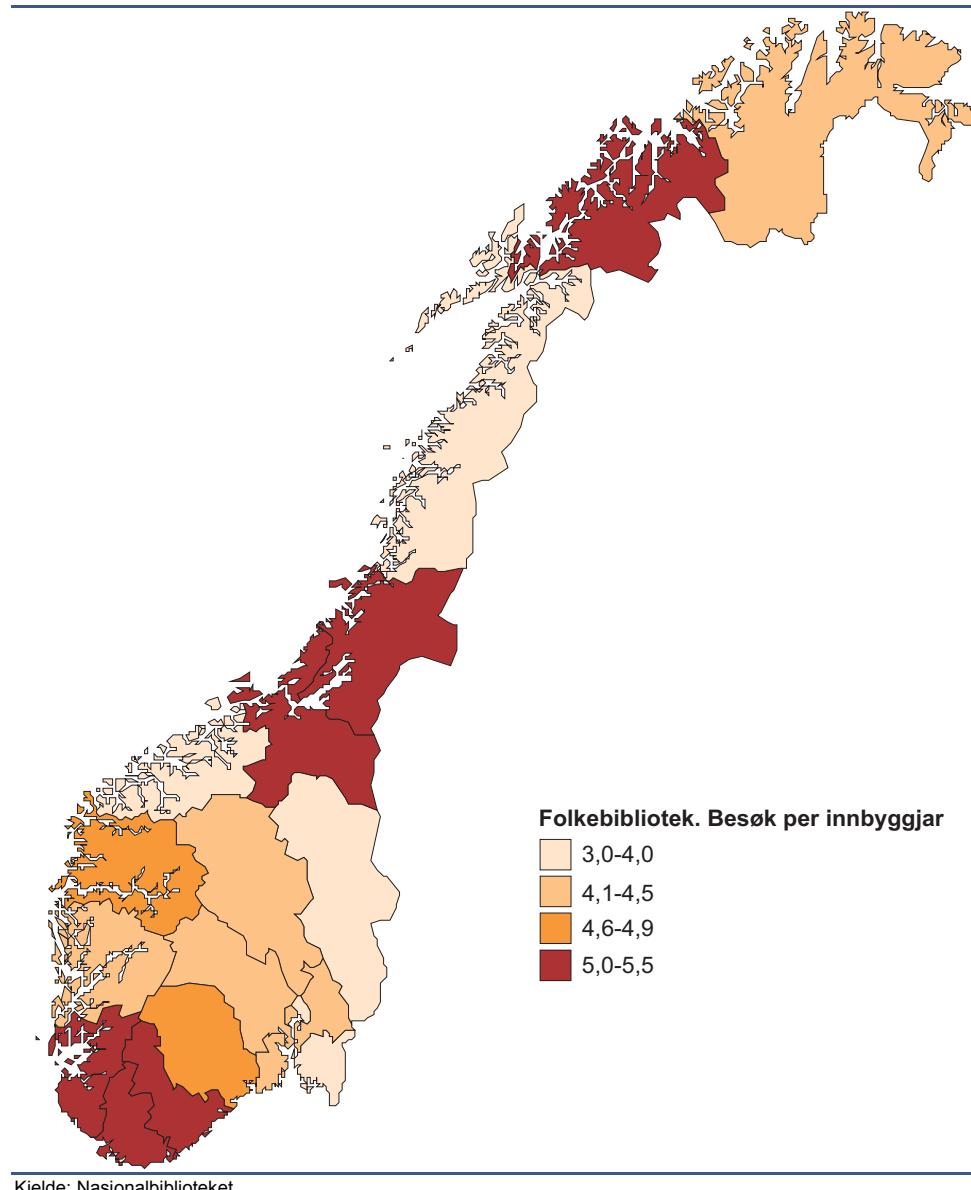

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Svak auke i besøkstala i folkebiblioteka

21,8 millionar besøk i folkebiblioteka i 2011 representerer ein svak auke på 1,6 prosent frå 2010. For heile landet ser besøkstala for folkebiblioteka likevel ut til å ha halde seg stabile dei to siste åra, med 4,4 besøk i gjennomsnitt per innbyggjar. I perioden 2007-2009 heldt besøket seg i gjennomsnitt per år på 4,7 per innbyggjar.

12 fylke ligg rundt gjennomsnittet i besøkstal per innbyggjar i 2011. Høgst gjennomsnittleg besøk har folkebiblioteka i Vest-Agder og Troms med respektive 5,8 og 5,7 besøk per innbyggjar. Fleire av fylka på Austlandet ligg under gjennomsnittet, men nokre av desse fylka har likevel hatt ein svak auke i besøkstala. Tabell 9.4 syner nærmare detaljar.

Figur 9.2. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2011

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Lågare bestand og større tilvekst

Tala for 2011 syner at det var 744 folkebibliotek. Tala viser enda eit år med nedgang i talet på bibliotek, 24 færre en året før. Dette er òg ein tendens som har vist seg å vare ved i heile landet.

I 2011 var det drygt 21 millionar bøker og anna materiale i folkebiblioteka. Totalt representerer dette ein svak nedgang frå 2010, på 1,5 prosent. Siste året blei bokbestanden i folkebiblioteka redusert med drygt 400 000 bøker, og sidan 2007 har bokbestanden falle med over 1,1 millionar, eller 6 prosent. Bestanden av aviser og andre medium som til dømes musikk, lydbøker og film har gått opp sidan 2010. Sjølv om den totale bestanden har gått ned dei siste åra, ser vi i same tidsrom (2007-2011) ein årleg auke i tilveksten. Frå 2010 til 2011 var auken i tilveksten på 2,1 prosent. Tabellane 9.5 og 9.6 viser tal for bestand og tilvekst.

620 000 bøker i fylkesbiblioteka

Samla bestand i fylkesbiblioteka, bøker og andre medium, var 767 000 i 2011. Av dette var det 622 000 bøker, eller 81 prosent av bestanden. På grunn av at nokre fylkesbibliotek har heilt eller delvis felles bestand med primærbiblioteket, gir ikkje dei rapporterte tala eit heilt riktig bilet.

Totale utlån frå fylkesbiblioteka i 2011 var 502 000 utlån. Dei siste åra har det vore nedgang i utlåna kvart år. Nedgangen i samla utlån siste året var på 8 prosent. Det ser ut til å vere dei direkte utlåna som fell mest, 9 prosent frå året før. Utlåna frå dei

mobile einingane utgjer 69 prosent av dei direkte utlåna i 2011, og utlåna frå dei mobile einingane fall med 8 prosent siste året. Likevel er denne nedgangen i utlån frå mobile einingar noko lågare enn førre året. Etter ein auke i fjernlåna frå 2009 til 2010 syner tala for 2011 også nedgang for desse låna, på 5 prosent frå 2010. Statistikken for fylkesbiblioteka kan ikkje heilt samanliknast frå år til år, da nokre fylkesbibliotek heilt eller delvis har sett bort utlån og fjernlån til eit folkebibliotek (Nasjonalbiblioteket 2012).

Oversikta (sjå tabell 9.8) frå fylkesbiblioteka for 2011 syner at brutto driftsutgifter var 135 millionar kroner, ein auke på 6 prosent frå året før.

Nær 7 millionar utlån frå grunnskolebiblioteka 2010

Statistikken for grunnskolebiblioteka er ikkje oppdatert for 2011. I 2010 bestod bestanden av over 10 millionar bøker. Dette talet utgjorde ein bestand på 20,1 per elev i grunnskolen i 2010. I 2010 var det nær 7 millionar utlån frå grunnskolebiblioteka. Dette representerte 13,8 utlån per elev. Sjå tabell 9.9 og kap. 9.2.1.

Auke i bokutlånet i biblioteka i vidaregåande skolar

Etter fleire år med stabil vekst i utlånstala ved skolebiblioteka i vidaregåande skolar viser tala både for 2010 og 2011 ein svak nedgang samanlikna med 2009. Det totale utlånet ved skolebiblioteka i vidaregåande skolar ligg på nær 1,1 millionar i 2011, som svarar til 5,8 utlån per elev i dette året. Det kan sjå ut som nedgangen skjer i utlånet av AV-medium, nær 17 prosent reduksjon samanlikna med 2010. Utlånet av bøker ser derimot ut til å stige i 2011. Auken er på 55 000 bøker, eller 7 prosent. Totalt ble det lånt ut 800 000 bøker. Bokutlånet utgjer 74 prosent av det totale utlånet i 2011, mot 69 prosent i 2010. Sjå tabell 9.10

Bokbestanden har auka med drygt 180 000 bøker og tel i 2011 nær 3,4 millionar bøker. Dette gir ein bokbestand på 17,9 bøker per elev i skolebiblioteka for den vidaregåande skolen. Sidan 2001 har bokbestanden i biblioteka i den vidaregåande skolen auka med over 1 million einingar.

Fleire bøker og periodika i fag- og forskingsbiblioteka

I 2011 hadde fag- og forskingsbiblioteka 20 millionar bøker og periodika. Dette er ein auke på 140 000 bøker og periodika, eller 1 prosent, frå 2010. Auken var størst blant andre private spesialbibliotek, universitetsbiblioteka og Nasjonalbiblioteket med høvesvis 4 prosent, 3 prosent og 2 prosent auke. Dei andre bibliotektypane hadde ein nedgang i talet på bøker og periodika. Nedgangen var størst blant biblioteka ved helseinstitusjonane og biblioteka ved høgskolane, med ein nedgang på 6 prosent frå året før. Universitetsbiblioteka hadde klart størst bestand av bøker og periodika, med 48 prosent av den totale bestanden. Ser vi på e-bøker og elektroniske tidsskrifttitlar var det i 2011 respektive 2,6 og 0,6 millionar. Dette er ein auke på høvesvis 53 og 8 prosent frå 2010.

Fag- og forskingsbiblioteka hadde nær 7,8 millionar besök, og det var 230 000 aktive låntakrar i 2011. Talet på besök auka med under 1 prosent frå 2010, men talet på aktive låntakrar auka med 14 prosent. Det var nesten 4,7 millionar utlån i 2011. Det er om lag det same som året før. Sidan 2006 har utlåna auka med nesten ein halv million, tilsvarande 11 prosent. Andre offentlege spesialbibliotek hadde størst auke, med 9 prosent frå 2010 til 2011, medan andre private spesialbibliotek hadde størst nedgang i talet på lån, med 17 prosent nedgang frå 2010 til 2011. Det totale utlånet dekkjer lokale lån, kopiar for lån og fjernlån.

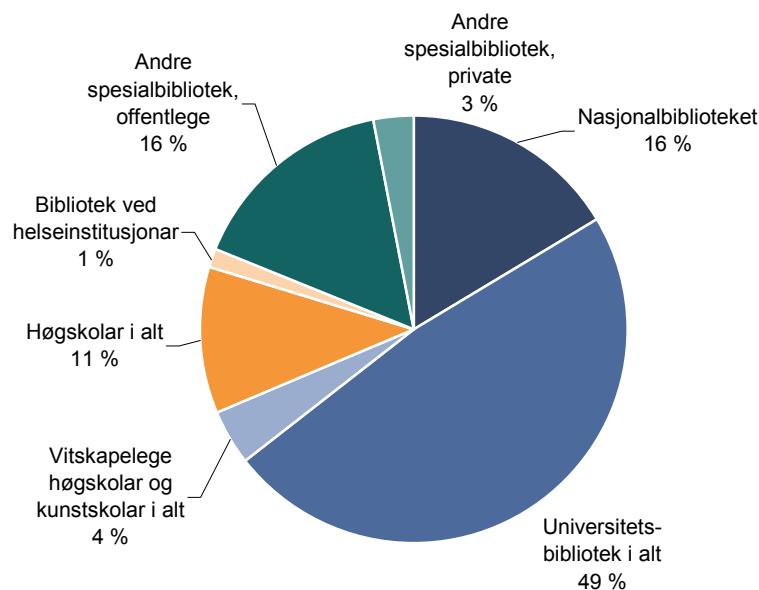
Talet på lokale lån var på 4,1 millionar, og talet på fjernlån var på 550 000, jamfør kapittel 9.3. Dette er om lag det same som i 2010. Alle bibliotektypane, bortsett frå Nasjonalbiblioteket, har ein større del lokale lån enn fjernlån. Fjernlån utgjer mellom 7 og 9 prosent av totale utlån innanfor desse bibliotektypane. Ved Nasjonalbiblioteket var derimot 69 prosent av utlåna fjernlån i 2011.

Fag- og forskingsbiblioteka utfører også innlån av dokument. I 2011 var det 240 000 innlån, ein nedgang på 8 prosent frå året før. Sidan 2006 har talet på innlån

gått ned med 25 prosent. 38 prosent av innlåna fann stad ved universitetsbiblioteka, og 28 prosent ved høgskolane.

Dei samla utgiftene for fag- og forskingsbiblioteka var 1,6 milliardar kroner i 2011. Ein fjerdedel av utgiftene gjekk til innkjøp av materiale til samlingane, det er den same delen som i 2010. Ikkje alle biblioteka fører kostnader til løn i rekneskapane sine, i nokre tilfelle blir løn dekt av eigarinstitusjonen. Det blei utført 1 600 årsverk fordelt på 1 900 tilsette ved dei 314 biblioteketiningane som statistikken omfattar. 64 prosent av årsverka var i bibliotekfaglege stillingar. Dette er 2 prosentpoeng lågare enn i 2010, og 8 prosentpoeng lågare enn i 2006. Størst del bibliotekfaglege stillingar finn ein i biblioteka ved helseinstitusjonane, som hadde 93 prosent av dei tilsette i bibliotekfaglege stillingar. Sjå tabellane 9.12 og 9.13.

Figur 9.3. Bøker og periodika i fag- og forskingsbibliotek, etter bibliotekstype. 2011. Prosent

Kjelde: Nationalbiblioteket.

Nasjonalbiblioteket og pliktavleveringa

Nasjonalbiblioteket er representert i statistikken over fag- og forskingsbibliotek, men har også andre oppgåver enn dei bibliotekfaglege. Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg. Etter at innhaustinga av nettsider på det norske internettdomenet (-no) blei sett i operativ drift i 2005, blei det til og med 2007 årleg registrert rundt 300 millionar vevdokument. I 2008 blei det registrert over 480 millionar norske vevdokument, mens i 2009 blei registreringstakta noko lågare, med 20 millionar dokument. I 2011 blei det registrert 49 millionar dokument. Årsaka til nedgangen er at innhaustinga fra det norske internettdomenet er konsesjonspliktig etter personvernlova, og Nasjonalbiblioteket hadde ein mellombels konsesjon frå Datatilsynet til og med 2008. I 2009 kom Datatilsynet med nye konsesjonskrav med vilkår som gjer at Nasjonalbiblioteket ikkje haustar inn vevdokument i dag. I påvente av revisjon av pliktavleveringslova har Nasjonalbiblioteket framleis ikkje gjennomført domeneinnhausting. Men det er gjort nokre mindre tematiske innhaustingar i perioden.

Tabell 9.1. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	310 084 789	315 118 452	280 146 804	485 126 420	20 189 366	417 255 859	49 240 328
Periodika, løpende	13 451	12 917 ²	12 249	12 216	11 962	11 605	11 011
Periodika, Internett	..	..	..	..	..	..	..
Bøker	10 106	11 463 ²	10 835	10 710	10 458	4 9869	10 039
Nettmonografiar, E-bøker	..	..	..	2	19	27	48
Videoar	186	257	264	289	325	496	561
Film ¹	..	..	..	105	110	169	166
Kombidokument	11	33	31	48	14	6	..
Lydbøker	486	435	459	513	451	502	473
Småtrykk	21 600	30 939	23 818	24 750	21 478	21 668	17 231
Postkort	2 890	2 606	3 781	3 694	2 420	1 721	2 291
Plakatar	704	550	703	1 432	2 176	1 643	1 620
Kringkasta materiale	23 783	21 486	20 071	13 313	7 774	3 838	2 080
Digital radio, talet på filar	35 833	36 096	72 272	46 055	53 904	88 600	96 010
Digital fjernsyn, talet på filar	..	..	..	11 088	75 000	112 587	95 901
Notetrykk	480	498	443	440	467	388	386
Kart	317	153	373	268	325	541	534
Innspela musikk	665	542	958	1 218	2 210	1 915	1 723
CD-ROM og diskettar	159	224	³ 294	23	19	32	..
Aviser	240	253	253	256	254	252	254
Norske vevdokument	309 973 878	315 000 000	280 000 000	485 000 000	20 000 000	17 000 000	49 000 000

¹ Nasjonalbiblioteket overtok etter Norsk Filminstitutt som mottaksinstitusjon for film i 2008. ² Frå 2005 er tala for monografiar og periodika på Internett med i talet for innhenta URL-er under Norske vevdokument. ³ Inkluderer både monografiar og periodika på CD-ROM, DVD-ROM eller diskett. ⁴ Endra sidan førre utgåva.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Totalt blei det avlevert drygt 49,2 millionar dokument i 2011, og vevdokumenta står for 99,5 prosent av denne mengda. Held ein vevdokumenta utanfor, vil ein sjå at det har vore ein nedgang i pliktavlevert materiale på 15 000, eller 6 prosent. Etter ein stor auke i avlevering av filer for digitalt fjernsyn i 2010, ser vi at i 2011 er det avlevert 15 prosent færre filer, eller 17 000. Avlevering av småtrykk (sjå kapittel 9.3) blei redusert med 21 prosent siste år. Totalt blei det avlevert 17 000 småtrykk, det lågaste talet sidan 1997. Avlevering av kringkasta materiale er nær halvert siste året, den same tendensen som åra før. Denne utviklinga viser endring i lagringsmedium. Sjå kapittel 9.3, avlevering av kringkasting. Avlevering av filer for digital radio har auka med 8 prosent samanlikna med 2010, litt lågare vekst enn fra 2009 til 2010.

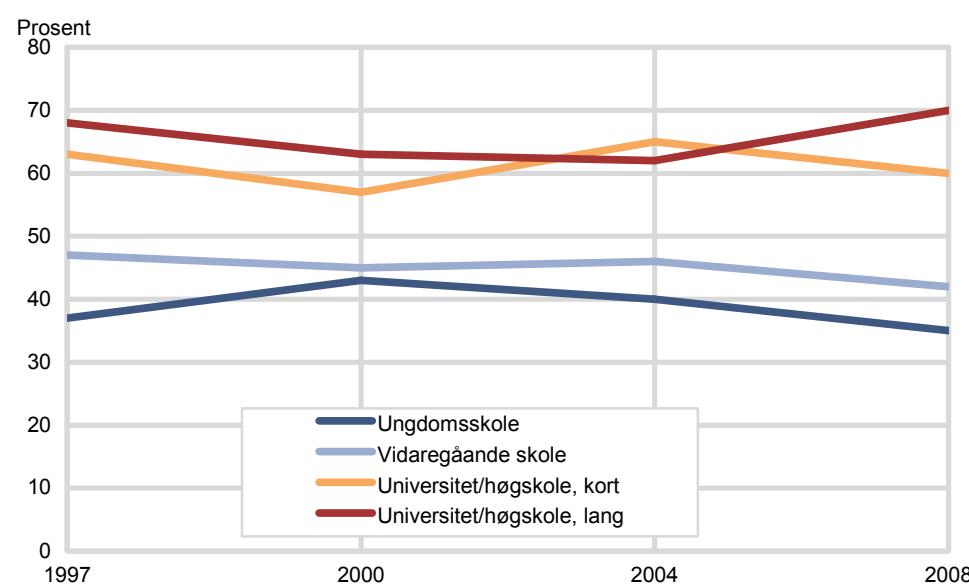
I 2011 blei det levert inn 473 lydbøker, 29 færre enn i 2010. Korrigerte tal frå Nasjonalbiblioteket syner ein auke i avlevering av bøker på 170. Til saman blei det avlevert drygt 10 000 bøker og 11 000 periodika. 166 filmar blei pliktavleverte til Nasjonalbiblioteket i 2011. Desse tala er henta frå statistikken over pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket, sjå tabell 9.1.

70 prosent av dei med høg utdanning på folkebibliotek dei siste tolv månadene i 2008

Det har ikkje vore kulturbruksundersøkingar sidan 2008. Detaljerte tal frå tidlegare undersøkingar er presenterte i Kulturstatistikk 2008-2010.

Figur 9.4 gir eit bilete av kor mange prosent, etter utdanning, som hadde vore på eit folkebibliotek dei siste tolv månader i åra 1997, 2000, 2004 og 2008.

Figur 9.4. Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter utdanning. 1997-2008. Prosent

Kjelde: Norsk kultubarometer 2008, Statistisk sentralbyrå.

9.2. Om bibliotekstatistikken

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for innsamling av statistikk for dei ulike biblioteka: folkebiblioteka, fylkesbiblioteka, skolebiblioteka, fengselsbiblioteka og mobile einingar, i tillegg til fag- og forskingsbiblioteka. Statistikken for folkebibliotek er heimla i folkebiblioteklova (lov om folkebibliotek 1985-12-20-108). Statistikken for fag- og forskingsbibliotek viser verksemda til biblioteka, mellom anna om bok- og mediebestand, utlån, besøk og kostnader.

All statistikk om bibliotekas verksemd har vore ein del av kulturstatistikken i Statistisk sentralbyrå (SSB) sidan 1982.

9.2.1. Omfang og publisering

Folkebibliotek

Alle folkebiblioteka er med i folkebibliotekstatistikken. For 2011 var det 429⁴ hovudbibliotek, og til saman 744 folkebibliotekavdelingar (hovudbibliotek og filialar til saman). Hovudbiblioteket i kommunen er rapporterande eining. Tre kommunar leverte ikkje statistikk, og nokre kommunar leverte ufullstendig statistikk i 2011. Delar av folkebibliotekstatistikken blir publiserte på SSBs internetsider gjennom KOSTRA, førebelse tal 15. mars og endelege tal 15. juni.

Skolebibliotek

Skolebibliotekstatistikken omfattar bibliotek ved offentlege og private (offentleg godkjende) vidaregåande skolar og bibliotek i grunnskolen. Frå og med statistikk-innsamlinga for 2007 vart det praksis å be alle skolar, også dei som ikkje har eige skolebibliotek, om å sende inn opplysningar om bibliotektilbodet til elevane.

I 2011 fekk Nasjonalbiblioteket svar frå 407 av 457 vidaregåande skolar. Det gir ein svarprosent på nær 90. 35 av skolane som svarte, opplyste at dei ikkje hadde skolebibliotek. Nokre av skolane har teke med pensumbøker i tala for bestand og utlån.

Statistikk for grunnskolar er ikkje oppdatert med tal for 2011. I 2010 rapporterte 84,5 prosent av i alt 2 973 grunnskolar om kva slags bibliotektilbod elevane fekk i 2010. For nærmere detaljar, sjå kulturstatistikk 2010.

⁴ Ein kommune hadde ikkje bibliotek.

Alle fag- og forskingsbiblioteka som er registrerte hos Nasjonalbiblioteket får statistikkskjema, og i 2011 var svarprosenten nær 100 (314 bibliotekinngar).

SSB publiserer statistikk om fag- og forskingsbibliotek på ssb.no. Fullstendig statistikk for folkebiblioteka, skolebiblioteka og fag- og forskingsbiblioteka blir publisert av Nasjonalbiblioteket.

9.2.2. Datakjelder og datainnsamling

Statistikken for folkebibliotek blir utarbeidd på grunnlag av skjema som folkebiblioteka leverer til Nasjonalbiblioteket. Skjema for statistikken til fag- og forskingsbiblioteka blir innrapporterte elektronisk. Det er Nasjonalbiblioteket som i det store og heile handsamar og kvalitetssikrar folkebibliotekstatistikken og statistikken for fag- og forskingsbiblioteka. SSB får ei elektronisk fil frå Nasjonalbiblioteket og går gjennom kvaliteten ein gong til før data blir publiserte.

9.2.3. Omgrep og definisjonar

Dei følgjande definisjonane er henta frå Nasjonalbibliotekets rettleiingar til utfylling av statistikkskjema (Nasjonalbiblioteket 2012).

Besøk

- *Folkebibliotekstatistikken:* Eit bibliotekbesøk vil seie at ein person går inn i lokala til folkebiblioteket for å nytte tilbodet til biblioteket. Rutinane til folkebiblioteka for registrering/teljing av besøk kan variere noko. Det er to måtar å telje besøk i folkebiblioteka på, enten ved kontinuerleg teljing eller ved stikkprøveundersøkingar:
  - a) Manuell teljing to veker i året (stikkprøveteljing). Frå denne teljinga bereknar ein det årlege talet på besøk etter ein gitt formel forklart i rettleiinga.
  - b) Mekanisk/automatisk teljing. Tala kan vere noko usikre, og manuell teljing kan nyttast for å korrigere eventuelle feilkjelder. Ein reknar likevel med at tala på besøk er truverdige.
- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken:* Talet på registrerte besøk baserer seg på teljeapparat. Kvar bibliotekinngar rapporterer registrerte besøk. Dersom trafikken til biblioteket berre blir registrert på veg inn eller ut, oppgir ein det registrerte talet utan omrekningsfaktor. Det registrerte talet for trafikk både ut og inn delast på to.

Utlån

- *Folkebibliotekstatistikken:* Ein tel utlån av medium frå den faste bestanden ved avdelinga og frå sirkulasjons- eller depotsamlingar. Dette inkluderer utlån til andre bibliotek ved fjernlån. I bibliotek med fotomekanisk utlånssystem eller som ikkje fører ein spesifisert utlånsstatistikk, kan spesifisering av utlån til barn/vaksne og på det einskilde medium gjerast ved stikkprøveundersøkingar. Nasjonalbiblioteket definerer utlån som førstegongslån og fornyingar. Men det har ikkje vore tradisjon å skilje desse i statistikken. Fleire detaljar om korleis ein tel utlån finn vi i rettleiinga for folkebibliotekstatistikken.
- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken:* Lokale utlån er lån innanfor eit bibliotek under den same administrative eininga, i tillegg til lån til enkeltpersonar eller andre institusjonar (ikkje bibliotek) utanfor denne eininga som vender seg direkte til biblioteket. Fjernlån er lån frå eit bibliotek til eit anna bibliotek under anna administrativ eining. I 2009 inneheld posten totale fjernlån også utsende originaldokument og kopiar til folkebibliotek (felt 152 i statistikkskjema). Dette feltet er såleis dobbeltregisterert i 2009, og fjernlånstala for 2009 kan derfor ikkje heilt samanliknas med tala i dei andre åra.

9.3. Pliktavlevering

Pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket er regulert i eiga lov. Formålet med lov om pliktavlevering er å tryggje avleveringa av dokument med allmenn tilgjengeleg informasjon til nasjonale samlingar, slik at det blir mogeleg å ta vare

på desse vitnemåla om norsk kultur og samfunnsliv og gjere dei tilgjengelege som kjeldemateriale for forsking og dokumentasjon.

Noreg har hatt pliktavlevering heilt sidan 1697. Formålet med dei ulike lovpåboda har variert frå sensur via dokumentasjon av styresmaktenes arbeid til den kulturelle målsetjinga i dag. 1. juli 1990 tok *lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument av 9. juni 1989 nr. 32* til å gjelde. Denne lova avløyste den gamle plikt-avleveringslova frå 1939. Alle dokumenta som er laga for spreiing ut over ein privat krins, er avleveringspliktige uavhengig av medietype, også digitale dokument, både dokument på fysisk lagringsmedium og digitale filer.

Småtrykk i statistikken for det pliktavleverte materialet er den typen materiale som går inn i den såkalla Småtrykksamlinga. I denne samlinga blir dokumenta grupperte etter utgivar, og dei einskilde dokumenta blir ikkje gitt ei bibliografisk forklaring.

Avlevering av kringkasting

Etter pliktavleveringslova skal Nasjonalbiblioteket ta imot alt Norsk riksringkasting (NRK) sender, både rikssendingar og lokalsendingar.

Nasjonalbiblioteket kan krevje avlevering frå andre kanalar som har konsesjon i Noreg. Førebels blir det kravd inn riksdekkjande sendingar, det vil seie TV2, TVNorge, P4 og Kanal 24. Lokal-TV leverer inn materiale fem veker i året, dei med vekenummer som endar på 0. Dokumenta skal avleverast utan vederlag. Nasjonalbiblioteket tek imot pliktavleverte opptak frå norske kringkastarar, arkiverer dei og gjer kopiar tilgjengelege for forsking og dokumentasjon innanfor rammene av pliktavleveringslova og dei opphavsrettslege reglane som gjeld til kvar tid (Nasjonalbiblioteket).

9.4. Kulturburuksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der personar i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike kulturtildob. Siste tilgjengelege resultat er publiserte i Norsk kultubarometer 2008.

Referansar

Nasjonalbiblioteket 2012: (<http://www.nb.no/bibliotekstatistikk>)
 Nasjonalbiblioteket 2012: (<http://www.nb.no/fag/for-utgivere-og-trykkeri/pliktavlevering>)

Meir informasjon

Buskoven, Nina Kristin (2006): *Undersøkelse om bibliotekbruk*, Rapporter 2006/14, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/30/rapp_200614)
 Statistisk sentralbyrå (12. september 2008): «Mange medlemmer, færre aktive». (<http://www.ssb.no/orgakt/arkiv/art-2008-09-12-01.html>)
 Statistisk sentralbyrå (5. juli 2011): «Nedgang i talet på bøker og tidsskrift i fjor». (<http://www.ssb.no/ffbibil>)
 Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
 Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kultubarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kultubar>)
 Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 9.2. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke. 1999-2011

	I alt	Per innbyggjar	Vaksne			Barn		
			I alt	Faglitteratur	Skjønn-litteratur	I alt	Faglitteratur	Skjønn-litteratur
1999	18 522 095	4,2	10 875 116	5 220 853	5 654 263	7 646 979	1 439 765	6 207 214
2001	17 898 878	4,0	10 868 812	4 987 725	5 699 087	7 212 066	1 343 978	5 868 088
2003	18 361 942	4,0	10 766 452	4 977 985	5 788 467	7 595 490	1 435 071	6 160 419
2005	17 897 958	3,9	10 065 467	4 617 521	5 447 946	7 832 491	1 394 038	6 438 453
2006	17 238 496	3,7	9 637 697	4 254 801	5 382 896	7 600 799	1 317 497	6 283 302
2007	16 954 660	3,6	9 410 966	4 059 449	5 351 517	7 543 694	1 271 162	6 272 532
2008 ¹	17 107 927	3,6	9 387 638	4 002 438	5 385 200	7 720 289	1 278 465	6 441 824
2009 ²	17 283 494	3,6	9 451 331	3 945 724	5 505 607	7 832 163	1 273 357	6 558 806
2010	17 184 397	3,5	9 190 205	3 786 090	5 404 115	7 994 192	1 275 745	6 718 447
2011 ³	17 085 783	3,4	8 144 306	3 651 508	5 289 969	8 144 306	1 270 437	6 873 869
2011								
Østfold	913 417	3,3	508 843	186 700	322 143	404 574	67 219	337 355
Akershus	1 806 493	3,3	929 523	413 680	515 843	876 970	122 514	754 456
Oslo	1 786 970	3,0	943 689	450 263	493 426	843 281	132 423	710 858
Hedmark	697 957	3,6	352 343	142 226	210 117	345 614	54 114	291 500
Oppland	679 878	3,7	369 286	136 603	232 683	310 592	48 998	261 594
Buskerud	875 103	3,4	463 995	178 287	285 708	411 108	63 687	347 421
Vestfold	1 033 595	4,4	570 662	241 015	329 647	462 933	70 197	392 736
Telemark	635 605	3,8	348 442	135 614	212 828	287 163	45 190	241 973
Aust-Agder	394 482	3,6	198 920	73 552	125 368	195 562	29 405	166 157
Vest-Agder	692 853	4,0	341 486	123 470	218 016	351 367	51 037	300 330
Rogaland	1 817 095	4,2	887 053	368 046	519 007	930 042	137 687	792 355
Hordaland	1 610 836	3,3	873 689	385 905	487 784	737 147	130 230	606 917
Sogn og Fjordane	374 790	3,5	179 435	60 131	119 304	195 355	32 066	163 289
Møre og Romsdal	784 408	3,1	402 702	123 458	279 244	381 706	59 320	322 386
Sør-Trøndelag	1 072 403	3,6	577 910	247 892	330 018	494 493	71 321	423 172
Nord-Trøndelag	456 608	3,5	238 300	81 307	156 993	218 308	40 984	177 324
Nordland	695 732	2,9	375 799	133 898	241 901	319 933	53 893	266 040
Troms Romsa	516 583	3,3	239 723	112 241	127 482	276 860	42 595	234 265
Finnmark Finnmark	233 162	3,2	135 299	55 191	80 108	97 863	17 160	80 703
Svalbard	7 813	3,9	4 378	2 029	2 349	3 435	397	3 038

¹To bibliotek har ikke levert statistikk for 2008. ²Tre bibliotek har ikke levert tal for utlån, eitt bibliotek har ikke utlånstal fordelt på medietyper. ³Eitt bibliotek manglar tal for utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.3. Folkebibliotek. Utlån av andre medium², etter fylke. 1999-2011

	I alt	Per innbyggjar	Fonogram		Film	Andre medium ³
			Musikk	Lydbøker		
1999	4 477 201	1,0	745 571	1 015 203	2 132 970	576 455
2001	5 568 788	1,2	978 990	1 253 371	2 713 974	622 453
2003	6 465 431	1,4	1 150 141	1 494 525	3 151 803	668 962
2005	7 002 832	1,5	1 184 262	1 764 900	3 421 881	631 789
2006	6 874 530	1,5	1 070 173	1 848 534	3 415 736	540 053
2007	7 022 368	1,5	1 048 595	2 038 320	3 384 657	550 796
2008 ¹	7 438 085	1,6	1 075 837	2 146 986	3 626 035	589 227
2009 ⁴	7 878 858	1,6	1 041 721	2 188 815	4 077 536	570 786
2010	7 710 201	1,6	851 344	2 118 988	4 078 056	661 813
2011 ⁵	7 891 603	1,6	811 901	2 057 138	4 235 024	787 540
2011						
Østfold	417 812	1,5	29 487	107 113	231 509	49 703
Akershus	963 290	1,8	87 159	279 160	519 106	77 865
Oslo	858 279	1,4	177 819	154 666	473 418	52 376
Hedmark	269 290	1,4	18 937	78 855	137 836	33 662
Oppland	253 674	1,4	13 291	85 102	129 216	26 065
Buskerud	381 067	1,5	28 902	110 598	200 724	40 843
Vestfold	458 051	2,0	33 298	132 526	260 917	31 310
Telemark	295 619	1,7	22 048	84 226	156 326	33 019
Aust-Agder	162 513	1,5	7 787	44 909	82 778	27 039
Vest-Agder	292 295	1,7	11 773	86 387	164 979	29 156
Rogaland	899 747	2,1	102 642	194 234	524 559	78 312
Hordaland	824 487	1,7	127 614	185 224	387 769	123 880
Sogn og Fjordane	126 761	1,2	7 241	37 465	68 316	13 739
Møre og Romsdal	285 787	1,1	13 812	90 226	160 812	20 937
Sør-Trøndelag	581 557	2,0	82 693	154 434	305 267	39 163
Nord-Trøndelag	181 911	1,4	10 118	55 130	88 482	28 181
Nordland	277 286	1,2	11 402	94 353	147 982	23 549
Troms Romsa	255 034	1,6	18 173	55 053	136 189	45 619
Finnmark Finnmárku	100 342	1,4	7 697	26 474	53 349	12 822
Svalbard	6 801	3,4	8	1 003	5 490	300

¹To bibliotek har ikke levert statistikk for 2008. ²Ikkje registrert ved alle biblioteka. ³Notar, foto, mikroformer, multimediesett, grafikk, dias-seriar, osb. Einingar som blir utlånt sjølvstendig, reknaast som eitt utlån. ⁴Tre bibliotek har ikke levert tal for utlån, eitt bibliotek har ikke utlånstal fordelt på medietypar. ⁵Eitt bibliotek har ikke levert tal for utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.4. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar, etter fylke. 2007-2011

	Besøk totalt					Besøk per innbyggjar				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Totalt	1 21 994 598	2 22 036 617	3 22 295 144	4 21 471 237	5 21 811 532	4,7	4,7	4,7	4,4	4,4
Østfold	986 674	978 502	859 618	824 716	932 886	3,8	3,7	3,2	3,0	3,4
Akershus	2 577 579	2 568 490	2 608 223	2 508 079	2 418 782	5,1	5,0	4,9	4,7	4,4
Oslo	2 500 600	2 500 027	2 525 629	2 405 552	2 225 286	4,6	4,5	4,4	4,1	3,7
Hedmark	815 239	785 397	905 561	711 134	725 280	4,3	4,2	4,8	3,7	3,8
Oppland	685 664	722 864	711 540	717 040	790 291	3,8	3,9	3,9	3,9	4,2
Buskerud	1 071 620	1 157 549	1 208 614	1 128 378	1 099 216	4,3	4,6	4,8	4,4	4,2
Vestfold	1 046 356	1 106 219	1 085 769	1 055 316	1 020 733	4,7	4,9	4,7	4,6	4,4
Telemark	822 188	802 838	817 976	817 373	797 148	5,0	4,8	4,9	4,9	4,7
Aust-Agder	561 573	525 671	558 768	527 264	565 717	5,4	5,0	5,2	4,9	5,1
Vest-Agder	938 138	918 574	953 374	927 927	995 553	5,7	5,5	5,7	5,5	5,8
Rogaland	2 101 190	2 146 644	2 163 896	2 223 327	2 331 373	5,2	5,2	5,2	5,2	5,3
Hordaland	2 166 524	2 112 299	2 216 446	2 098 625	2 178 246	4,7	4,6	4,7	4,4	4,5
Sogn og Fjordane	460 012	402 906	415 147	491 985	509 984	4,3	3,8	3,9	4,6	4,7
Møre og Romsdal	815 781	790 877	891 375	768 110	820 284	3,3	3,2	3,6	3,1	3,2
Sør-Trøndelag	1 668 135	1 608 831	1 670 173	1 520 362	1 570 945	6,0	5,7	5,8	5,2	5,3
Nord-Trøndelag	670 282	759 125	651 678	651 119	719 982	5,2	5,9	5,0	5,0	5,4
Nordland	914 091	861 195	899 104	887 002	869 061	3,9	3,7	3,8	3,8	3,7
Troms Romsa	844 863	970 707	889 081	861 272	895 841	5,5	6,3	5,7	5,5	5,7
Finnmark Finnmárku	335 447	305 370	246 599	329 306	327 294	4,6	4,2	3,4	4,5	4,5
Svalbard	12 642	12 532	16 573	17 350	17 630	..	..	8,0	8,5	8,7

¹19 bibliotek har ikke rapportert tal på besøk. ²To bibliotek har ikke levert statistikk, og 22 bibliotek manglar tal på besøk for 2008. ³29 bibliotek manglar tal på besøk. ⁴38 bibliotek har ikke rapportert tal på besøk. ⁵27 bibliotek har ikke rapportert tal på besøk.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.5. Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke. 1999-2011

	Bibliotek i alt ¹	Bokbestand per 31.12. i alt	Aviser og tidsskrifter	Fonogram		Film	Andre medium
				Musikk	Lydbøker		
1999	1 047	20 787 772	45 232	299 443	233 172	181 733	463 046
2001	974	20 642 273	42 093	330 268	285 627	240 526	478 852
2003	892	20 488 405	40 751	371 837	359 769	309 222	451 843
2005	832	20 060 340	36 158	447 621	448 245	407 827	478 966
2006	815	19 923 195	34 866	470 286	489 429	460 442	481 253
2007	807	19 738 178	34 447	508 922	536 492	500 752	469 114
2008 ²	798	19 538 744	32 382	548 014	575 931	538 221	500 990
2009 ³	784	19 266 727	32 402	594 101	603 236	576 088	511 416
2010	768	19 051 387	29 646	644 644	630 330	614 773	491 058
2011 ⁴	744	18 618 559	29 619	675 697	654 793	659 061	504 353
2011							
Østfold	23	788 354	1 431	26 925	31 419	27 982	15 842
Akershus	35	1 213 297	2 068	62 109	62 337	56 265	37 866
Oslo	18	1 234 248	924	53 196	28 229	44 212	43 002
Hedmark	33	923 033	1 814	27 811	29 577	26 426	49 428
Oppland	41	1 028 745	1 309	20 975	37 216	27 517	14 781
Buskerud	39	842 314	1 478	32 003	31 454	31 314	27 254
Vestfold	17	736 120	1 249	25 500	30 433	29 895	25 731
Telemark	31	885 544	1 130	30 553	24 470	29 635	20 554
Aust-Agder	23	496 692	1 436	14 887	14 878	16 681	11 888
Vest-Agder	35	764 659	947	20 812	24 570	24 700	10 936
Rogaland	50	1 585 918	2 570	88 966	63 054	75 094	45 877
Hordaland	61	1 580 048	2 235	77 489	54 047	57 491	69 801
Sogn og Fjordane	55	885 867	1 451	23 780	23 798	27 906	14 434
Møre og Romsdal	67	1 337 469	1 764	32 560	40 588	36 079	18 975
Sør-Trøndelag	42	904 585	1 450	40 482	49 365	39 093	16 550
Nord-Trøndelag	34	670 987	1 117	20 553	25 656	22 386	14 891
Nordland	72	1 402 710	2 556	34 791	47 333	42 775	25 538
Troms Romsa	40	734 249	1 709	21 357	20 645	27 116	30 949
Finnmark Finnmark	27	582 687	935	20 943	14 766	15 163	9 873
Svalbard	1	21 033	46	5	958	1 331	183

¹ Inkludert hovedbibliotek. ² To bibliotek har ikke levert statistikk for 2008. ³ Fem bibliotek manglar tal for tilvekst, og tre bibliotek manglar tal for bestand. ⁴ To bibliotek manglar tal for tilvekst, og eitt bibliotek manglar tal for bestand.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.6. Folkebibliotek. Bøker for voksne og barn, etter fylke. 1999-2011

	Bøker for voksne ¹			Bøker for barn ¹		
	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur
1999	14 892 045	6 815 455	8 076 590	5 895 727	1 210 673	4 685 054
2001	14 694 512	6 849 363	7 845 149	5 947 761	1 248 998	4 698 763
2003	14 395 902	6 697 422	7 698 480	6 092 503	1 317 898	4 774 605
2005	13 935 928	6 537 282	7 398 646	6 124 412	1 339 501	4 784 911
2006	13 746 458	6 416 206	7 330 252	6 176 737	1 350 669	4 826 068
2007	13 531 279	6 299 185	7 232 094	6 206 899	1 353 134	4 853 765
2008 ²	13 327 904	6 196 286	7 131 618	6 210 840	1 349 917	4 860 923
2009 ³	13 009 085	6 084 397	6 924 688	6 257 642	1 368 108	4 889 534
2010	12 762 393	5 910 589	6 851 804	6 288 994	1 389 986	4 899 008
2011 ⁴	12 353 439	5 738 075	6 615 364	6 265 120	1 388 711	4 876 409
2011						
Østfold	543 337	262 533	280 804	245 017	56 881	188 136
Akershus	798 770	402 296	396 474	414 527	99 717	314 810
Oslo	775 432	463 819	311 613	458 816	121 989	336 827
Hedmark	643 312	304 072	339 240	279 721	66 857	212 864
Oppland	676 772	311 727	365 045	351 973	79 038	272 935
Buskerud	537 937	240 809	297 128	304 377	70 787	233 590
Vestfold	507 377	275 993	231 384	228 743	54 499	174 244
Telemark	628 963	303 755	325 208	256 581	57 071	199 510
Aust-Agder	329 147	133 874	195 273	167 545	35 598	131 947
Vest-Agder	479 527	213 939	265 588	285 132	59 564	225 568
Rogaland	1 007 729	497 945	509 784	578 189	124 965	453 224
Hordaland	1 052 203	506 050	546 153	527 845	120 173	407 672
Sogn og Fjordane	560 782	205 014	355 768	325 085	61 852	263 233
Møre og Romsdal	910 201	363 468	546 733	427 268	86 270	340 998
Sør-Trøndelag	606 420	244 753	361 667	298 165	59 271	238 894
Nord-Trøndelag	430 613	189 082	241 531	240 374	52 039	188 335
Nordland	964 780	409 983	554 797	437 930	88 959	348 971
Troms Romsa	477 004	226 466	250 538	257 245	53 291	203 954
Finnmark Finnmark	409 125	174 879	234 246	173 562	38 280	135 282
Svalbard	14 008	7 618	6 390	7 025	1 610	5 415

¹ Nokre bibliotek skil ikkje mellom bøker for voksne og bøker for barn, og heller ikkje mellom faglitteratur og skjønnlitteratur. ² To bibliotek har ikkje levert statistikk for 2008. ³ Fem bibliotek manglar tal for tilvekst, og tre bibliotek manglar tal for bestand. ⁴ To bibliotek manglar tal for tilvekst, og eitt bibliotek manglar tal for bestand.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.7. Folkebibliotek. Driftsutgifter, etter fylke. 1999-2011

	Driftsutgifter i alt	Lønn og sosiale utgifter	Andre driftsutgifter	Utgifter til bøker, aviser og anna materiell			Driftsutgifter per innbyggjar
				I alt	Bøker, aviser og tidsskrifter	Andre medium	
				Mill. kr			Kroner
1999	899 477	548 115	216 408	134 956	126 882	8 073	202,3
2001	992 733	610 248	246 394	136 091	126 880	9 211	220,4
2003	1 064 708	669 868	260 851	133 989	121 657	12 332	233,9
2005	1 099 484	688 654	276 949	133 880	119 955	13 926	238,7
2006	1 136 984	720 734	276 679	139 571	122 954	16 048	245,0
2007	1 179 656	765 755	269 054	144 847	127 643	¹ 17 204	252,0
2008 ²	1 270 501	834 455	293 158	142 888	126 005	³ 16 883	268,2
2009 ⁴	1 318 694	875 842	300 194	142 658	126 098	⁵ 16 559	274,8
2010 ⁶	1 342 074	896 889	305 437	139 748	123 720	⁷ 16 028	276,3
2011 ⁸	1 393 736	941 632	312 645	139 459	124 387	⁹ 15 072	283,3
2011							
Østfold	61 073	47 910	6 824	6 339	5 879	460	222,2
Akershus	149 139	102 070	33 787	13 282	12 674	608	273,3
Oslo	180 633	122 258	48 307	10 068	8 091	1 977	301,4
Hedmark	51 283	38 181	7 144	5 958	5 477	481	267,6
Oppland	54 007	34 276	12 626	7 105	6 344	761	290,2
Buskerud	76 507	51 002	19 278	6 227	5 715	512	293,0
Vestfold	67 384	49 548	10 791	7 045	6 200	845	288,3
Telemark	49 614	36 030	7 857	5 727	5 417	310	293,3
Aust-Agder	31 844	23 917	4 563	3 364	3 074	290	289,4
Vest-Agder	52 726	35 077	11 908	5 741	4 982	759	305,8
Rogaland	124 380	83 942	25 077	15 361	13 213	2 148	285,2
Hordaland	136 576	84 381	38 866	13 329	11 539	1 790	282,0
Sogn og Fjordane	36 764	24 826	7 518	4 420	4 008	412	341,2
Møre og Romsdal	64 224	44 705	11 820	7 699	7 201	498	253,0
Sør-Trøndelag	77 691	44 956	24 557	8 178	7 075	¹ 1 103	264,2
Nord-Trøndelag	37 667	22 879	10 962	3 826	3 144	682	285,1
Nordland	62 287	43 042	11 022	8 223	7 380	843	262,5
Troms/Romsdalsfjord	43 098	30 492	7 963	4 643	4 272	371	273,6
Finnmark/Finnmark	34 813	21 118	10 993	2 702	2 480	222	474,2
Svalbard	2 026	1 022	782	222	222	-	1 004,5

¹ 231 bibliotek har levert data, resten har ført utgifter til andre medium i kategorien bøker, aviser, tidsskrifter. ² To bibliotek har ikke levert statistikk for 2008.³ 218 bibliotek har levert data, resten har ført utgifter til andre medium i kategorien bøker, aviser, tidsskrifter. ⁴ Tre bibliotek har ikke levert rekneskapstal (statistikk) for 2009. ⁵ 216 bibliotek har levert data, resten har ført utgifter til andre medium i kategorien bøker, aviser, tidsskrifter. ⁶ Åtte bibliotek har ikke levert rekneskapstal (statistikk) for 2010. ⁷ 208 bibliotek har levert data, resten har ført utgifter til andre medium i kategorien bøker, aviser, tidsskrifter. ⁸ Fire bibliotek har ikke levert rekneskapstal (statistikk) for 2011. ⁹ 210 bibliotek har levert data, resten har ført utgifter til andre medium i kategorien bøker, aviser, tidsskrifter.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap. 2000-2011

	Utlån		Rekneskap		
	Samla utlån (fjernlån og direkte utlån)	Fjernlån frå eigne og primærbiblioteka sine samlingar	Utlån frå mobile einingar	Brutto driftsutgifter	Utgifter til bøker og anna materiell
				1 000 kroner	
2000	824 147	224 560	432 009	95 884	11 667
2001	808 578	220 743	430 857	101 510	12 335
2002	823 574	220 124	449 789	104 001	11 274
2003 ¹	821 513	208 193	471 764	112 094	10 391
2004 ²	755 857	200 326	427 073	113 264	10 167
2005	707 471	195 042	366 328	111 429	9 823
2006 ^{3,4}	651 419	176 082	348 016	105 383	9 924
2007	638 897	175 932	343 484	121 793	10 456
2008	633 249	188 822	342 137	119 501	9 197
2009	603 752	177 549	305 305	126 918	8 988
2010	543 548	198 709	233 119	126 924	8 261
2011	502 468	188 529	215 585	⁵ 134 590	7 952
2011					
Østfold	7 143	594	-	9 079	193
Akershus	191 306	48 287	107 732	14 430	1 520
Hedmark	6 842	6 746	-	5 426	25
Oppland	25 748	7 424	18 048	6 362	222
Buskerud	27 078	9 644	17 428	7 390	334
Vestfold	8	8	-	6 536	98
Telemark	40 847	20 326	-	5 931	400
Aust-Agder	-	-	-	5 059	114
Vest-Agder	-	-	-	3 770	-
Rogaland	-	-	-	4 600	-
Hordaland	23 026	-	21 136	5 790	452
Sogn og Fjordane	27 857	2 912	21 159	7 517	310
Møre og Romsdal	15 010	11 263	-	7 020	386
Sør-Trøndelag	51 048	15 333	18 302	8 750	630
Nord-Trøndelag	17 299	11 373	-	5 605	396
Nordland	47 741	35 632	11 644	12 825	1 363
Troms Romsa	4 299	3 914	136	10 567	989
Finnmark Finnmárku	17 216	15 073	-	7 902	520

¹ Utlånstal for Rogaland er ikkje med i totaltala. ² Rogaland har sett bort utlånsverksemda til Stavanger bibliotek. ³ Eitt bibliotek har ikkje levert tal. ⁴ Nokre fylkesbibliotek har heilt eller delvis sett bort utlån/fjernlån til eit folkebibliotek. ⁵ Talet er litt høgare enn summen av delsummane pga. avrunding.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.9. Skolebibliotek. Grunnskolar. Bokbestand og utlån, etter fylke. 1999-2010

	Bokbestand		Utlån	
	I alt	Per elev	I alt	Per elev
1999	8 312 307	15,0	4 617 603	8,3
2001	8 387 702	15,6	4 643 988	8,6
2002	8 690 591	15,1	4 846 570	8,4
2004	8 997 164	17,3	5 593 048	10,7
2005	8 864 430	16,7	5 803 073	10,9
2006	9 497 960	17,5	6 001 151	11,0
2007 ¹	9 459 703	18,8	6 353 974	12,6
2008 ²	9 918 321	19,4	6 522 281	12,8
2009 ³	10 030 268	20,2	6 452 717	13,0
2010 ⁴	10 094 757	20,1	6 913 377	13,8
2010				
Østfold	500 476	15,7	389 995	12,3
Akershus	1 218 069	19,6	1 052 951	17,0
Oslo	644 690	13,5	705 207	14,7
Hedmark	399 982	20,6	279 290	14,4
Oppland	453 665	22,9	255 521	12,9
Buskerud	371 230	16,0	285 969	12,3
Vestfold	512 481	20,2	329 423	13,0
Telemark	297 901	18,9	153 580	9,8
Aust-Agder	239 093	15,8	255 644	16,9
Vest-Agder	553 516	24,8	378 286	17,0
Rogaland	1 091 781	21,9	760 517	15,2
Hordaland	1 124 901	21,6	781 854	15,0
Sogn og Fjordane	213 583	25,5	91 424	10,9
Møre og Romsdal	542 183	18,6	260 300	8,9
Sør-Trøndelag	725 450	24,8	399 732	13,7
Nord-Trøndelag	274 640	19,4	133 939	9,4
Nordland	358 762	20,7	165 090	9,5
Troms/Romsdalsfjorden	424 004	30,7	159 974	11,6
Finnmark/Finnmárku	148 350	24,5	74 681	12,3

¹ Datagrunnlaget omfattar dei skolebiblioteka som leverte statistikk. Etter ei oversikt frå ABM-utvikling leverte om lag 83 prosent av skolebiblioteka statistikk i 2007. 138 av skolebiblioteka i datagrunnlaget leverte ikkje tal på elevar, og med nokre få unntak er det for desse henta elevtal frå Grunnskolens informasjonsystem (GSI). ² Om lag 86 prosent av 3 095 grunnskolar har leverert statistikk, og 197 skolar opplyste at dei ikkje har hatt eige skolebibliotek i rapporteringsåret. Datagrunnlaget femner dei skolebiblioteka som leverte tilstrekkeleg med tal til å kome med i datagrunnlaget, om lag 84 prosent av skolebiblioteka. Av desse leverte 122 skolar ikkje tal på elevar. Tal frå Grunnskolenes statistikkinnrapportering (GSI) er, med nokre få unntak, brukt for desse skolane. ³ Tabellen femner skolebiblioteka som leverte data. Av dei skolane som leverte data, var det 111 som ikkje leverte tal på elevar. Tal frå Grunnskolenes statistikkinnrapportering (GSI) er, med tre unntak, brukt for desse skolane. ⁴ Etter ei oversikt frå Nasjonalbiblioteket leverte 84,5 prosent av 2 973 skolar informasjon om bibliotektilbodet ved skolen. Datagrunnlaget femner skolebiblioteka som hadde eige skolebibliotek eller kombinasjonsbibliotek med folkebibliotek og leverte tilstrekkeleg med data til å vere med i datagrunnlaget.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.10. Skolebibliotek. Vidaregåande skolar. Bokbestand og utlån, etter fylke. 1999-2011

	Bokbestand	Utlån				
	I alt	Per elev	I alt	Utlån bøker	Utlån AV-medium	Per elev
1999	2 193 001	13,7	655 217	615 342	42 125	4,1
2001	2 302 735	14,7	724 526	661 115	63 411	4,6
2002	2 447 234	15,3	723 673	650 895	72 778	4,5
2004	2 624 550	16,2	787 369	651 439	135 930	4,9
2005	2 653 179	16,1	794 472	641 155	151 317	4,8
2006	2 795 873	16,3	830 898	662 028	168 870	4,8
2007 ¹	2 931 060	16,5	929 734	688 762	240 972	5,2
2008 ²	2 955 550	16,7	980 813	708 553	272 260	5,6
2009 ³	3 169 403	17,5	1 120 715	765 853	354 862	6,2
2010 ⁴	3 201 050	17,7	1 090 670	753 030	337 640	6,0
2011 ⁵	3 382 351	17,9	1 088 385	807 763	280 622	5,8

2011

Østfold	156 390	14,7	53 190	37 816	15 374	5,0
Akershus	399 345	18,5	118 426	95 990	22 436	5,5
Oslo	198 741	12,7	71 289	58 213	13 076	4,6
Hedmark	127 435	18,1	28 217	21 254	6 963	4,0
Oppland	120 165	16,1	29 597	20 875	8 722	4,0
Buskerud	160 461	16,9	56 767	44 640	12 127	6,0
Vestfold	135 732	15,6	60 085	38 232	21 853	6,9
Telemark	126 135	17,7	37 332	23 945	13 387	5,2
Aust-Agder	79 494	18,2	15 253	12 532	2 721	3,5
Vest-Agder	114 986	16,1	47 763	26 224	21 539	6,7
Rogaland	293 042	16,2	82 410	64 366	18 044	4,6
Hordaland	250 109	12,4	41 510	22 349	19 161	2,1
Sogn og Fjordane	87 205	18,4	21 584	19 455	2 129	4,5
Møre og Romsdal	154 336	16,7	44 309	36 376	7 933	4,8
Sør-Trøndelag	192 847	16,5	66 767	37 235	29 532	5,7
Nord-Trøndelag	136 924	22,2	61 737	50 806	10 931	10,0
Nordland	337 069	33,6	170 154	127 826	42 328	17,0
Troms/Romsdalsfjorden	213 416	31,6	63 918	55 367	8 551	9,5
Finnmark/Finnmárku	98 519	34,5	18 077	14 262	3 815	6,3

¹ 415 av 480 skolar svarte på statistikken, det vil seie ein svarprosent på om lag 86,5 prosent. Av dei 415 var det 27 skolar som svarte at dei ikkje hadde skolebibliotek i rapporteringsåret. Datagrunnlaget femner dei skolane som leverte statistikk. Av skolane i datagrunnlaget var det 61 som ikkje leverte tal på elevar. For desse er, med nokre få unntak, elevtal frå statistikken for 2006 nytta. ² 425 av 464 skolar svarte på statistikken, som tilsvarer ein svarprosent på om lag 91,5 prosent. Av desse opplyste 50 skolar at dei ikkje har eige skolebibliotek. Datagrunnlaget femner dei skolane som leverte statistikkdata, og dekkjer minst 89 prosent av skolebiblioteka. 27 av skolane leverte ikkje tal på elevar. For desse er, med få unntak, elevtal frå statistikken for 2007 nytta. ³ Om lag alle skolebiblioteka ved offentlege vidaregåande skolar har levert data. Av skolane i datagrunnlaget var det 24 som ikkje leverte tal på elevar. For desse er elevtal frå fjoråret brukt. ⁴ Nær alle offentlege skolebibliotek har levert data. Av skolane i datagrunnlaget var det 27 som ikkje leverte tal på elevar. For desse er elevtal frå fjoråret brukt. ⁵ Av 457 skolar var det 50 som ikkje svarte på undersøkinga. 35 av skolane som svarte, oppgav at dei ikkje hadde skolebibliotek, og 3 leverte ikkje statistikk. Ein skal også vere merksam på at nokre skolar har teke med pensumbøker i tala for bestand og utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.11. Fengselsbibliotek¹. Bestand og utlån. 2001-2011

	Fengselsbibliotek, i alt	Bøker og AV-medium i alt	Utlån				
			I alt	Fag-litteratur	Skjønn-litteratur	AV-medium	Per innsett ²
2001	14	74 299	129 658	67 888	42 081	19 689	89,2
2002	15	76 998	136 630	66 355	50 931	19 344	86,4
2003	15	77 966	139 460	65 493	47 799	26 168	86,7
2004	15	80 466	158 573	72 985	49 477	36 111	100,1
2005	13	80 785	144 711	59 536	38 508	46 667	87,3
2006	15	88 128	141 895	61 441	34 476	45 978	77,4
2007	15	95 713	166 412	67 817	37 715	60 880	³ 92,3
2008	22	117 323	200 301	60 551	40 370	99 380	⁴ 86,4
2009	23	123 914	241 318	66 997	46 895	127 426	100,2
2010	27	141 020	256 583	60 132	50 351	146 100	97,8
2011	36	164 865	290 168	53 159	51 775	185 234	99,1

¹ Berre bibliotek som var i drift per 1. januar, er tekne med. Eitt fengsel nyttar medium som blir deponerte av folkebibliotek. ² Utlån per innsett blir rekna ut på bakgrunn av talet på innsette per 1. januar. ³ Endringa i utlån per innsett er ikkje reell, då ein for 2007 berre hadde tal for oktober til desember, og såleis for låge utlånstal i 2007. ⁴ Endringar i talet på innsette gav eit for høgt utlån per innsett i 2007. Nedgangen i talet på utlån per innsett er difor ikkje reell.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.12. Fag- og forskningsbibliotek. Hovudtabell. 2011

	I alt	Nasjonalbiblioteket	Bibliotek ved universitet og høgskolar ^{1,2}	Bibliotek ved helseinstitusjonar	Andre offentlege spesialbibliotek	Andre private spesialbibliotek
Bibliotek i alt³	314	1	146	36	109	22
Samlingar						
Fysiske einingar	29 544 934	9 717 781	14 914 386	287 615	3 887 754	737 398
Bøker og periodika, tal på bind i alt	20 020 128	3 298 370	12 659 435	286 272	3 146 603	629 448
Av dette						
På opne hyller	3 181 521	6 855	2 200 243	127 205	744 738	102 480
Brutto tilvekst	383 863	110 535	208 014	6 509	49 473	9 332
Manuskript	266 845	152 759	48 622	1	8 510	56 953
Mikroformer	1 258 855	291 843	400 176	-	533 699	33 137
Musikalier	259 005	75 805	172 340	2	10 337	521
AV-dokument	1 263 001	1 009 912	206 835	1 112	41 656	3 486
Grafisk og kartografisk materiale	3 185 516	2 373 994	745 933	5	59 321	6 263
Patent	655 000	-	650 000	-	5 000	-
Elektroniske dokument	40 014	2 428	23 118	106	7 761	6 601
Anna bibliotekmateriale	2 596 570	2 512 670	7 927	117	74 867	989
Digitale dokument						
Digitale dokument	1 528 393 715	1 525 508 625	2 420 204	29 341	424 441	11 104
Av dette						
Storleiken på E-boksamlingane per 31.12	2 646 410	227 250	2 349 840	29 341	38 195	1 784
Databasar						
Databasar	4 620	61	2 771	123	1 507	158
Løpende periodikatitlar						
Tidsskrifter, trykte	57 920	11 011	29 111	2 185	13 641	1 972
Tidsskrifter, elektroniske	616 605	-	470 411	42 231	102 932	1 031
Aviser trykte	2 106	254	1 033	32	610	177
Aviser elektroniske	6 955	-	6 706	6	239	4
Utlån						
Effektuerte utlån, lokale lån	4 095 437	63 473	3 767 336	57 174	165 552	41 902
Effektuerte utlån, fjernlån	556 225	141 360	389 977	4 561	16 396	3 931
Av dette						
Innlandske	534 037	139 924	370 187	4 373	15 748	3 805
Utanlandske	22 188	1 436	19 790	188	648	126
Innlån						
Utsende tingingar	247 346	2 696	191 308	20 672	26 994	5 676
Innlån i alt, fysiske einingar ..	238 458	2 697	172 594	25 460	32 103	5 604
Av dette						
Innlandske	191 784	997	150 184	17 511	19 791	3 301
Utanlandske	46 674	1 700	22 410	7 949	12 312	2 303
Personale						
Talet på tilsette i alt	1 901	448	1 106	70	225	52
Av dette						
Bibliotekfagleg stilling	1 144	144	729	59	188	24
Anna stilling	757	304	377	11	37	28
Utførte årsverk i alt	1 604	426	896	55	186	41
Av dette						
Bibliotekfagleg stilling	1 020	135	652	51	162	20
Anna stilling	583	291	244	4	24	21
Økonomi						
Utgifter, i alt (i 1 000 kr)	1 618 818	404 249	1 004 182	50 143	119 095	41 149
Av dette						
Innkjøp av materiale til samlingane	399 455	8 056	305 076	24 587	51 549	10 187
Inntekter frå tenesteytingar i alt	59 506	14 604	38 658	3	4 997	1 244

¹ Medrekna bibliotek ved universitet, vitskapelege høgskolar og andre høgskolar. ² Frå 01.01.2009 er Høgskolen i Tromsø Biblioteket fusjonert med Universitetsbiblioteket i Tromsø. ³ Instituttbiblioteka ved UMB er ikkje rekna som eigne einingar, då desse berre delvis er med i statistikken.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.13. Fag- og forskningsbibliotek. Besøk, låntakarar og brukarplassar/leseplassar. 2011

	I alt	Nasjonal- biblioteket	Bibliotek ved universitet og høgskolar ¹	Bibliotek ved helse- institusjonar	Andre offentlege spesialbibliotek	Andre private spesialbibliotek
Einingar i alt	314	1	146	36	109	22
Talet på registrerte besøk i biblioteket	7 753 830	185 457	7 482 371	47 150	30 182	8 670
Talet på aktive låntakarar	228 803	5 025	188 866	11 285	16 801	6 826
Talet på brukarplassar/leseplassar per 31. desember	17 037	158	15 499	273	745	362

¹ Tal medrekna bibliotek ved universitet, vitskapelege høgskolar og andre høgskolar.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

10. Arkiv

10.1. Nokre resultat

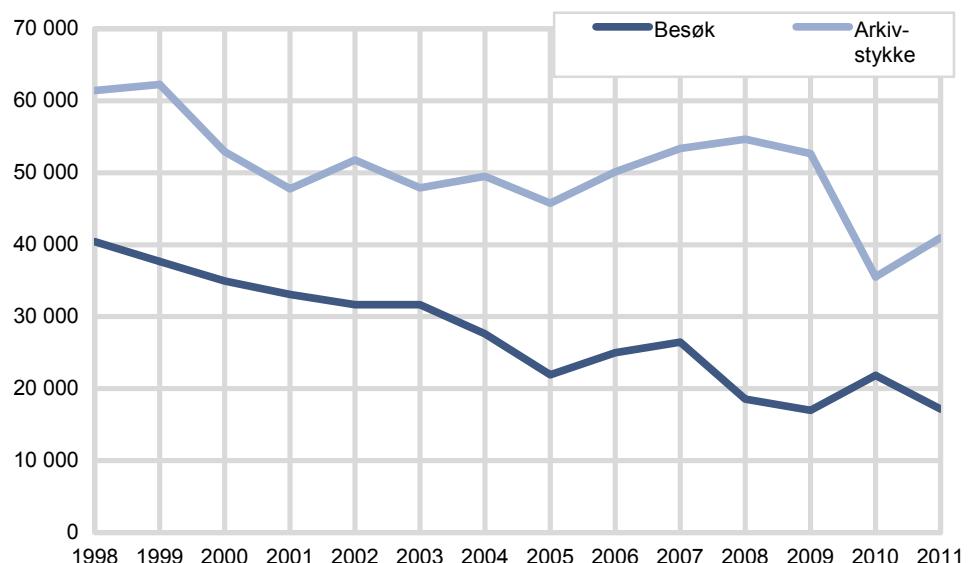
Aukande utlevering av arkivstykke

Arkivverket består av Riksarkivet, åtte statsarkiv og Samisk arkiv. Nesten 41 000 arkivstykke blei leverte ut ved desse arkivinstitusjonane i 2011. Dette er ein auke på 5 450, eller 15 prosent, samanlikna med 2010. På dei siste fem åra har talet på utlevering av arkivstykke hatt ein nedgang på om lag 9 200. Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo leverte ut 58 prosent av arkivstykka som var registrerte i statistikken for 2011, nesten 24 000 arkivstykke.

Nedgang i lesesalbesøka ved dei statlege arkiva

I 2011 blei det totalt registrert 17 200 lesesalbesøk, ein nedgang på om lag 4 700, 21 prosent. Det er berre Statsarkivet i Stavanger som har hatt ein liten auke i besøket. Sjå tabell 10.1 og figur 10.1.

Figur 10.1. Lesesalbesøk og utleverte arkivstykke på lesesalane. 1998-2011

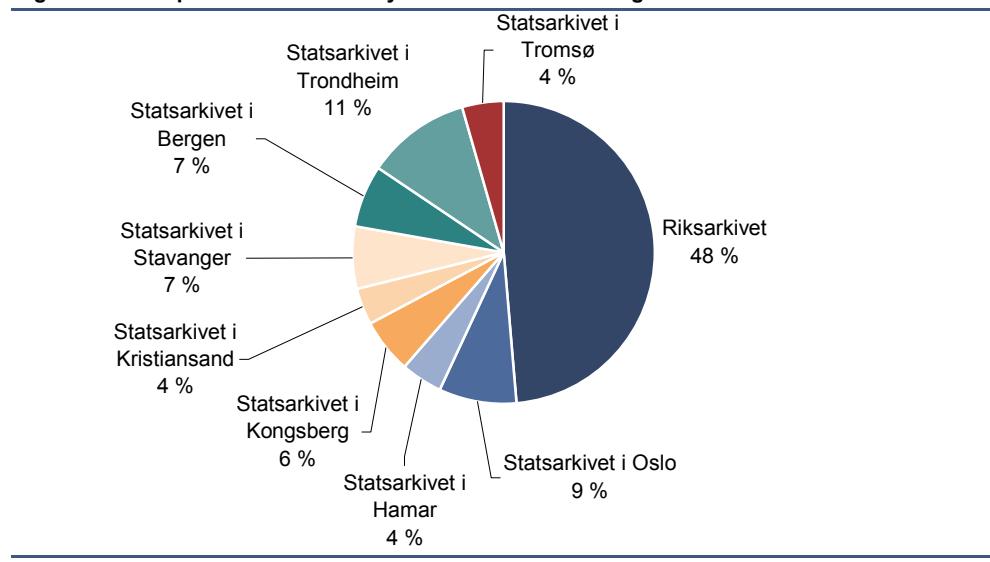
Kjelde: Riksarkivet.

Utlån til arkivinstitusjonar og andre institusjonar går ned

Statistikken frå Arkivverket, sjå tabell 10.2, syner at utlånsaktiviteten til andre arkivinstitusjonar og til ulike andre institusjonar har vore over 500 arkivstykke per år dei fem siste åra. I 2011 blei det totalt lånt ut 585 arkivstykke, ein svak nedgang frå 2010. Riksarkivet har det siste året hatt ein auke i utlåna på nær 30 prosent.

52 000 fleire hyllemeter

Tabell 10.3 viser arkivbestanden i Riksarkivet og statsarkiva. Totalt har desse institusjonane 237 100 hyllemeter papirbasert bestand. Sidan 2008 har bestanden auka med 52 000 hyllemeter. Nær halvparten av den papirbaserte bestanden finn ein i Riksarkivet, sjå figur 10.2. I tillegg syner tabell 10.3 bestanden av teikningar, foto, film og video samt lydfestingar. Kart inngår i kategorien teikningar. Tala for 2011 viser at arkivbestanden inneheld drygt 5 millionar foto. Både film/video og lydfestingar syner kor mange einingar det er av dette arkivmaterialet. Arkivstatistikken frå Norsk kulturråd viser lengda i timer og minutt på innspelingane.

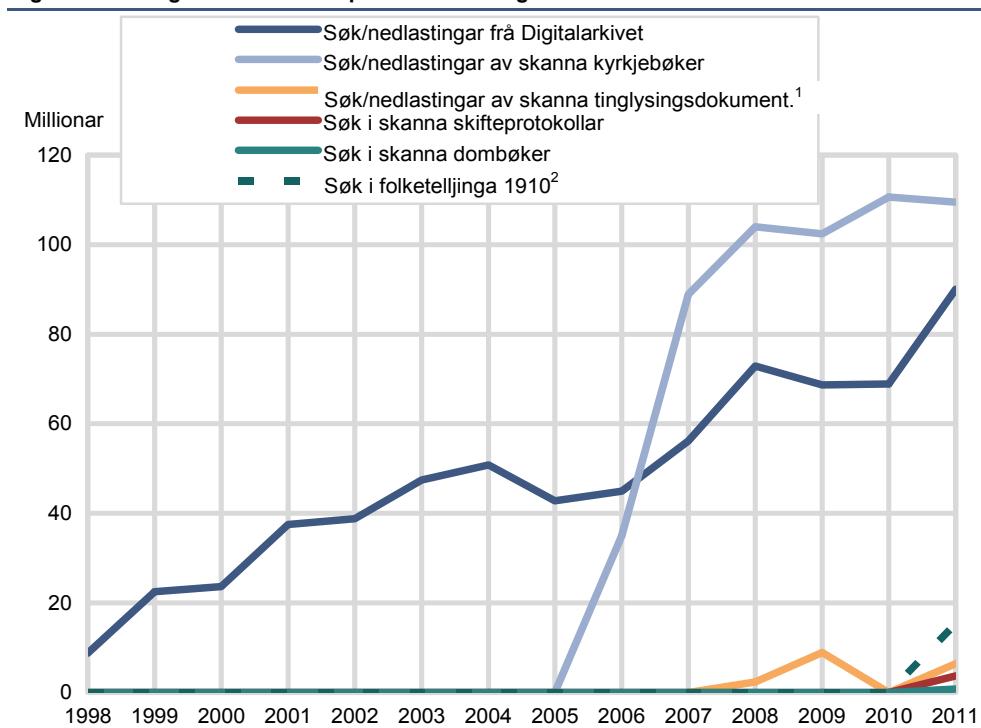
Figur 10.2. Papirbasert bestand i hyllemeter i Riksarkivet og statsarkiva. 2011. Prosent

Kjelde: Riksarkivet.

15 millionar fleire søker i Digitalarkivet

Aktiviteten ved Digitalarkivet aukar stadig og viser at dette er ei populær teneste. Sidan opninga i 1998, sjå kapittel 10.2, har talet på søk/nedlastingar frå databasen auka frå 9 millionar til over 226 millionar i 2011. Nær 49 prosent av dette er nedlasta sider frå skanna kyrkjebøker. Per 31. desember 2011 var det skanna nesten 13 000 kyrkjebøker, flest i Hordaland (medrekna tidlegare Bergen fylke) med 1 480 kyrkjebøker (Digitalarkivet). Nordland ligg som nummer to med drygt 900 kyrkjebøker.

Sidan starten i 2008 har nedlastinga av sider frå skanna tinglysingsdokument øg auka mykje, frå 2 millionar i 2008 til 6 millionar i 2011. Tabell 10.4 syner også tal for nye tenester som er mogleg å søke på i Digitalarkivet, søk i skanna skifteprotokollar, i skanna rettargangsmateriale og søk i folketeljinga 1910. I 2011 som er første året for søk i folketeljinga 1910, blei det utført over 15 millionar søk. Sjå tabell 10.4, tabell 10.5 og figur 10.3.

Figur 10.3. Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. 1998-2011. Millionar¹Starta våren 2008. ²Ny frå desember 2010.

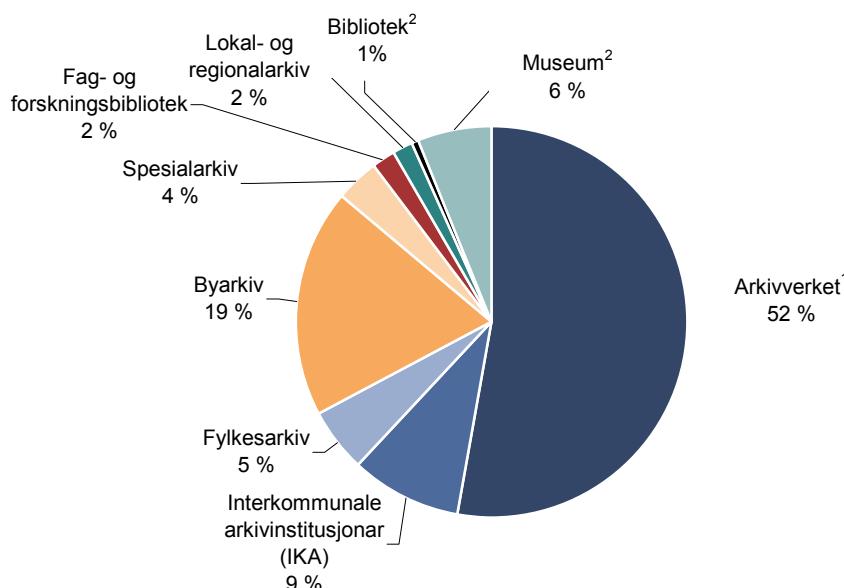
Kjelde: Digitalarkivet.

**452 000 hyllemeter
arkivmateriale**

Arkivstatistikken frå Norsk kulturråd omfattar arkivinstitusjonar som tek vare på arkiv. Desse er både reine arkivfaglege institusjonar, museum, bibliotek og andre som forvaltar arkiv. Sjå kapittel 10.2 om arkivstatistikk.

Dei 213 arkivinstitusjonane som er med i oversikta for 2011, oppbevarte nær 452 000 hyllemeter med arkivmateriale. 57 prosent, eller 256 000 hyllemeter, er ordna bestand. Over halvparten av det totale arkivmaterialet er arkiv frå statlege verksemder som ligg forvara hos Arkivverket. Fylkesarkiva og byarkiva (kommunale arkivinstitusjonar) forvaltar 24 prosent av det totale arkivmaterialet. I 2011 fekk arkivinstitusjonane samla sett avlevert 10 300 hyllemeter arkiv for bevaring, 50 prosent av tilveksten er ordna bestand.

**Figur 10.4. Papirbasert bestand i hyllemeter i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum.
2008-2011. Prosent**

¹Riksarkivet og statsarkiva. ²Tal på foto er ikkje rapportert i arkivstatistikken. For musea, sjå kapittel 8, tabell 8.1.
Kjelde: Norsk kulturråd

Totalt er det registrert 1,2 millionar kart og teikningar og 13 millionar fotografi, ikkje medregna museum og bibliotek. Riksarkivet, statsarkiva og byarkiva (kommunale arkivinstitusjonar) har til saman om lag tre fjerdedelar av alle fotografia. Sjå tabell 10.6.

I 2011 blei det registrert 78 000 besøk i arkiva (ikkje medrekna museum og bibliotek, sjå kapittel 8 og 9). Det er om lag 10 000 færre besøk enn året før. Førespurnader om innsyn og bruk frå publikum auka med drygt 1 000, og totalt var det 77 000 førespurnadar. Arkivverket, kommunale arkiv og andre arkivinstitusjonar hadde samla sett 270 opne arrangement, ein nedgang på 27 frå året før. Det blei utført 700 årsverk i arkivinstitusjonane, ein auke på 12 prosent frå 2010. Sjå tabell 10.7.

10.2. Om statistikken – arkivstatistikk

Arkivmateriale

Dei fleste verksemndene i samfunnet produserer og etterlet seg arkivmateriale. Dette gjeld statlege verksemder, kommunale og fylkeskommunale verksemder og private verksemder (bedrifter, organisasjonar og enkeltpersonar). Tradisjonelt arkivmateriale er tekstleg og papirbasert (til dømes protokoll eller mappe med enkelt-dokument), biletmateriale i form av kart, teikningar og fotografi, samling av segl og lydopptak, video og andre former for multimedia. Arkivbestand av desse materiatypane blir målt i hyllemeter. I tillegg kjem elektronisk materiale, som blir målt i byte.

Arkivstykke	Arkivstykke er eit samleomgrep for bind, eske, kapsel, kassett, perm eller andre einingar som inneholder arkiveringar. Arkivstykke kan bli utlevera anten som papirkopi, skanna materiale eller digitalfotografi. Det kan også utleverast avskrifter av dokument for rettslege behov.
Arkivbevaringsinstitusjonar	Arkivverket består av Riksarkivet, åtte statsarkiv og Samisk arkiv. Riksarkivaren er leiar både for Riksarkivet og heile Arkivverket (Arkivverket). I Arkivverket finn ein også Digitalarkivet, som er den mest populære nettstaden for elektronisk materiale i bilet-, tekst- og databaseformat. Andre offentlege arkivbevaringsinstitusjonar er fylkesarkiv, interkommunale arkiv og byarkiv. Av private arkivinstitusjonar er Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek og Misjonsarkivet størst (etter arkivbestand). I tillegg har musea og biblioteka store arkivsamlings.
Arkivstatistikk	Tala i tabellane 10.1-10.5 er frå Arkivverket, medan tala i tabellane 10.6 og 10.7 er henta frå arkivstatistikken til Norsk kulturråd. Dei to første åra var det ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum som publiserte denne statistikken. Frå og med 2009 omfattar arkivstatistikken alle arkivbevarande institusjonar. Desse institusjonane er både reine arkivfaglege institusjonar, bibliotek og museum og andre som tek vare på arkiv. I 2010 var det 147 arkivbevarande institusjonar i populasjonen, og 142 av desse svarte på undersøkinga. Etter ein gjennomgang av Nasjonalbibliotekets bibliotekstatistikk er 196 bibliotekneiningar lagt til i arkivpopulasjonen. Desse biblioteka kryssa av for arkivmateriale i bibliotekstatistikken. Talmaterialet for arkivstatistikk 2011 omfattar svar frå 213 arkiveiningar. <i>«Alle opplysningar om arkivtilfang gjeld arkivdokument, det vil seie unike dokument i offentlege og private arkiv, jamfør definisjonar i arkivlova. Opplysningane omfattar ikkje publikasjonar som vert pliktavleverte.»</i> (Norsk kulturråd).

Referansar

- Arkivverket: (<http://www.arkivverket.no>)
 Digitalarkivet: (<http://www.arkivverket.no/arkivverket/Digitalarkivet>)
 Norsk kulturråd: *Statistikk for arkiv 2011* (<http://www.norskkulturrad.no/om-kulturredet/publikasjoner>)

Tabell 10.1. Lesesalbesøk og utleverte arkivstykke¹ på lesesalen. 2004-2011

	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Besøk	Arkiv-														
I alt	27 624	49 489	21 927	45 779	24 984	50 119	26 443	53 369	18 553	54 650	16 993	52 636	21 843	35 514	17 183	40 966
Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo .	9 107	22 395	4 451	19 291	9 117	22 462	8 843	27 886	7 424	29 062	6 638	28 363	8 030	17 307	6 169	23 959
Statsarkivet i Hamar	2 510	2 593	2 476	2 643	2 259	2 662	1 923	2 465	1 451	2 098	1 527	1 842	1 973	1 624	1 905	1 800
Statsarkivet i Kongsberg	1 991	3 795	2 141	3 509	1 962	3 618	1 398	3 734	1 509	4 147	1 256	3 359	1 599	2 947	1 184	2 431
Statsarkivet i Kristiansand	1 958	4 283	1 767	3 359	1 671	3 630	1 275	2 651	1 376	3 986	1 275	3 396	1 549	2 241	1 199	2 302
Statsarkivet i Stavanger	2 528	1 342	2 650	2 800	2 567	4 205	2 085	2 417	1 730	2 345	1 680	1 920	2 344	2 065	2 462	1 793
Statsarkivet i Bergen	3 201	4 232	2 599	3 592	2 331	3 537	1 970	2 830	1 707	2 655	1 551	2 074	1 526	1 257	1 322	467
Statsarkivet i Trondheim	4 599	8 627	4 218	8 184	3 631	7 733	7 694	8 864	2 125	7 689	1 850	8 978	2 696	5 390	1 916	4 592
Statsarkivet i Tromsø	1 730	2 222	1 575	2 276	1 411	2 113	1 230	2 385	1 205	2 468	1 188	2 558	1 727	2 611	1 008	3 520
Samisk arkiv	..	..	50	125	35	159	25	137	26	200	28	146	399	72	18	102

¹ Arkivstykke er eit samanfattande omgrep for bind, kapsel, kassett, perm eller andre einingar som inneheld arkiveiningar.

Kilde: Riksarkivet.

Tabell 10.2. Utlån til andre arkivinstitusjonar og andre institusjonar. 2003-2011

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	244	255	270	408	633	750	557	600	585
Riksarkivet	134	137	114	266	367	348	274	311	401
Statsarkivet i Oslo	4	8	6	5	4	-	-	13	6
Statsarkivet i Hamar	12	11	23	21	17	18	9	3	3
Statsarkivet i Kongsberg	3	8	3	4	7	7	10	4	3
Statsarkivet i Kristiansand	22	22	12	23	26	21	41	61	22
Statsarkivet i Stavanger	35	35	32	30	147	250	89	39	18
Statsarkivet i Bergen	9	9	14	8	12	38	23	45	29
Statsarkivet i Trondheim	11	11	21	16	10	-	14	108	93
Statsarkivet i Tromsø	14	14	45	35	43	68	97	16	10

¹ Tala er samorganiserte med Riksarkivet.

Kilde: Riksarkivet

Tabell 10.3. Arkivbestand. Riksarkivet og statsarkiva, 2008-2011

	Papirbasert bestand i hyllemeter	Teikningar	Foto	Film/videooppakt ¹	Lydfestingar ¹
2008	185 257	129 820	1 022 109	28 502	10 377
2009	214 836	172 212	4 934 472	28 844	13 024
2010	223 153	213 215	5 028 597	28 844	8 149
2011	237 131	213 935	5 076 195	27 968	11 879
2011					
Riksarkivet	115 010	102 000	808 000	27 918	10 000
Statsarkivet i Oslo	20 286	1 000	100 000	27 102	-
Statsarkivet i Hamar	10 376	1 140	-	-	-
Statsarkivet i Kongsberg	13 726	16 600	85 000	-	1 439
Statsarkivet i Kristiansand	9 419	24 975	-	266	-
Statsarkivet i Stavanger	15 596	5 100	3 437 620	200	-
Statsarkivet i Bergen	15 600	12 000	90 000	250	-
Statsarkivet i Trondheim	26 900	51 100	5 000	-	-
Statsarkivet i Tromsø	10 218	20	550 575	100	440

¹ Talet på filmar/videopptak og lydfestinger.

Kjelde: Riksarkivet.

Tabell 10.4. Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. 1998-2011. Millionar

	Totalt tal på nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder	Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet	Søk av skanna kyrkjebøker.	Søk av skanna tinglysings- dokument.	Søk i skanna skifte- protokollar	Søk i skanna rettgangs- materiale	Søk i folketellinga 1910 ²
			Talet på nedlasta sider	Talet på nedlasta sider ¹			
1998	8,8	8,8	..	..	..	..	..
1999	22,5	22,5	..	..	..	..	..
2000	23,7	23,7	..	..	..	..	..
2001	37,5	37,5	..	..	..	..	..
2002	38,8	38,8	..	..	..	..	..
2003	47,5	47,5	..	..	..	..	..
2004	50,8	50,8	..	..	..	..	..
2005	42,8	42,8	..	..	..	..	..
2006	80,0	45,0	35,0	..	..	..	..
2007	145,1	56,2	88,9	..	..	..	..
2008	179,3	72,9	104,0	2,4	..	..	..
2009	180,5	68,7	102,4	8,9	..	..	..
2010	³ 179,6	68,9	110,7	..	..	..	..
2011	227,6	91,9	109,5	6,4	3,7	0,8	15,3

¹ Starta våren 2008. ² Ny frå desember 2010. ³ Retta sidan førre utgåva.

Kjelde: Digitalarkivet.

Tabell 10.5. Digitalarkivet. Talet på skanna kyrkjebøker, etter fylke. Totalt per 31.12

	Talet på scanna kyrkjebøker			
	2008	2009	2010	2011
Totalt	11 938	12 108	12 526	12 937
Østfold	601	651	656	660
Akershus	568	593	612	623
Oslo	731	775	783	866
Hedmark	636	636	644	660
Oppland	594	594	601	605
Buskerud	700	700	700	701
Vestfold	561	561	561	562
Telemark	620	619	619	620
Aust-Agder	500	500	534	551
Vest-Agder	520	522	561	576
Rogaland	780	784	823	832
Hordaland	855	855	855	859
Bergen	444	491	491	625
Sogn og Fjordane	590	590	590	600
Møre og Romsdal	663	660	741	760
Sør-Trøndelag	709	709	751	801
Nord-Trøndelag	439	439	462	465
Nordland	778	777	887	916
Troms Romsa	403	405	408	408
Finnmark Finnmark	216	217	217	217
Utanlandet	30	30	30	30

Kjelde: Digitalarkivet.

Tabell 10.6. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2008-2011

	Arkiv- institusjonar i alt	Papir- basert bestand i hyllemeter	Tilvekst arkiv	Ordna bestand	Tilvekst ordna bestand	Kart Teikningar	Foto	Film/video oppnak ¹	Lyd- festingar ¹
2008	130	374 179	13 261	..	..	333 283	672 187	8 206 428	18 841
2009	135	392 620	19 857	..	..	347 500	657 657	8 864 752	64 873
2010	142	414 221	11 489	..	..	417 024	690 872	13 324 156	177 235
2011	213	451 875	10 321	255 874	5 167	213 231	934 578	13 285 519	92 618
2011⁵									
Arkivverket ^{2,4}	9	237 993	-	127 860	-	-	201 935	4 886 326	27 656
Interkommunale arkivinstitusjonar(IKA)	11	41 858	3 644	30 652	1 744	6 260	56 800	537 957	302
Fylkesarkiv	4	23 914	1 721	10 154	376	11 963	19 545	307 030	2 848
Byarkiv	7	84 812	2 709	50 444	1 945	108 435	344 195	4 758 403	4 858
Spesialarkiv	18	16 970	475	12 444	269	622	1 093	2 016 595	14 064
Fag- og forskningsbibliotek	18	8 321	67	3 713	60	44 213	30 916	-	3 188
Lokal- og regionalarkiv	19	8 328	186	3 362	260	1 901	4 802	779 208	824
Bibliotek ³	52	2 366	728	1 369	23	355	1 242	-	3 148
Museum ³	75	27 313	791	15 876	490	39 482	274 050	-	304

¹ Film, video og lyd blir talde i minutt eller timer. Arkivverket og 6 andre institusjonar har gitt talet i fysiske eininger. ² Riksarkivet og statsarkiva. ³ Tal på foto er ikkje rapportert i arkivstatistikk. For musea sjå kapittel 8, tabell 8.1. ⁴ Nokre av statsarkiva har registrert teikningane saman med karta. ⁵ Frå 2011 er arkivpopulasjonen utvida med bibliotek med arkivfunksjonar.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 10.7. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital. 2009-2011

	Arkiv-institusjonar i alt	Besøk ¹	Besøk på nettsider	Føre-spurnader frå publikum ²	Opne arrangement	Årsverk, totalt ³	Driftsinntekter	Driftskostnader
————— 1 000 kroner —————								
2009	47	97 387	32 567 585	104 813	230	606,3	⁴ 209 069	464 579
2010	59	87 936	1 378 649	75 871	298	622,8	484 667	516 288
2011⁶								
Arkiv i alt	68	77 768	1 894 284	77 030	271	700,2	530 152	557 343
Arkivverket ⁵	9	20 761	-	35 668	68	252,9	283 623	280 402
Interkommunale arkivinstitusjonar(IKA)	11	20 700	74 167	2 763	28	90,3	81 303	67 791
Fylkesarkiv	4	381	149 947	2 166	11	39,0	31 103	25 038
Byarkiv	7	12 037	1 449 249	29 856	13	187,5	90 064	128 645
Spesialarkiv	18	6 079	154 561	4 700	61	84,4	40 817	40 541
Lokal- og regionalarkiv	19	17 810	66 360	1 877	90	46,3	3 242	14 926

¹ Besøkstala for 2010 og 2011 skil seg frå tala frå Norsk kulturråd sidan SSB har gjort imputeringar av manglante data. ² Skriftlege førespurnader som gjeld saker om innsyn i og bruk av arkiv. ³ inkluderer faste og mellombelte stillingar. ⁴ Arkivverket har ikkje rapportert driftsinntekter. ⁵ Riksarkivet og statsarkiva. ⁶ Frå 2011 er arkivpopulasjonen utvida med bibliotek med arkivfunksjonar.

Kjelde: Norsk kulturråd.

11. Bøker

11.1. Nokre resultat

Fleire pliktavleverte bøker og lydbøker

11 900 titlar i nasjonalbibliografien

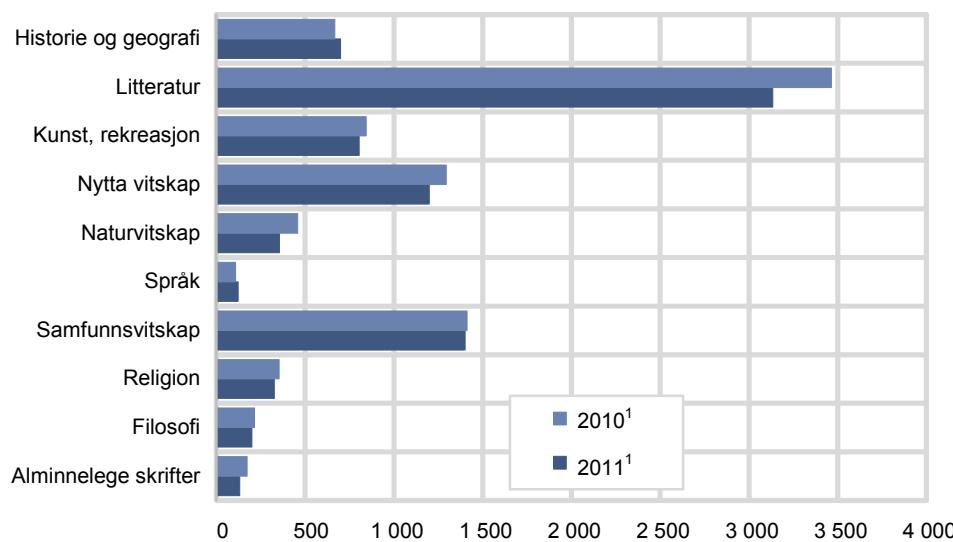
Over 10 000 nye boktitlar blei innleverte til Nasjonalbiblioteket i 2011. Korrigerte tal frå Nasjonalbiblioteket syner at det i 2010 blei innleverert 9 870 boktitlar. Det var 600 færre enn i 2009, mens tala for 2011 syner ein auke frå 2010 på 170 boktitlar. 473 nye lydbøker blei også pliktavleverte i 2011. Det er 29 fleire enn i 2010. Pliktavleveringa til Nasjonalbiblioteket omfattar også anna materiale, som for eksempel film, plakatar, digitale filer frå radio og fjernsyn, kart og aviser. Sjå kapittel 9, tabell 9.1.

I 2011 blei det totalt utgitt om lag 11 900 titlar. Nær hundre prosent av alle titlar utgitte i 2011 er registrerte i nasjonalbibliografien, Norbok. Dette talet er høgare enn tala frå pliktavleveringa til Nasjonalbiblioteket i 2011, da dei registrerer det som er avlevert i løpet av året, mens Norbok inkluderer bøker i utgivingsåret. Sjå kapittel 11.2.

Registrerte titlar i 2011 representerer ein auke på 2 prosent samanlikna med året før. Dei skjønnlitterære boktitlane var i fleirtal, med nær 3 500 registrerte titlar. Om lag 1 400 titlar var samfunnsvitskap, og knapt 1 300 var bruksretta vitskap. I 59 prosent av boktitlane var det bokmålstekster, i 5 prosent nynorsk og i 12 prosent engelsk tekst. Ei bok kan innehalde fleire emne og vere på fleire språk.

Innanfor skjønnlitteratur er 92 prosent av bøkene på bokmål. Emnekategoriene historie og geografi og religion har òg ein stor del bøker på bokmål, høvesvis 86 og 85 prosent. Bøker i kategorien språk har ein høg del nynorsk, 20 prosent. Historie- og geografibøker har òg ein del bøker på nynorsk, om lag 13 prosent. Engelske bøker dominerer innanfor kategorien naturvitskap, med 59 prosent. Innanfor bruksretta vitskap er det 48 prosent engelske bøker. Blant dei registrerte bøkene i 2011 var 72 på samisk, og det er 13 fleire enn i 2010. Delen av samiske bøker blant bøker om språk var på 10 prosent i 2011. Sjå tabellane 11.2 og 11.3.

Figur 11.1. Utgitte bøker, etter emne. 2010-2011. Talet på titlar

¹ Datagrunnlaget er produsert frå BIBSYS-databasen.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

I 2011 var det nær 2 100 romanar og om lag 1 000 barne- og ungdomsbøker blant dei 3 400 skjønnlitterære boktitlane. I kategoriene dikt og drama var det høvesvis om lag 180 og 130 titlar. 48 prosent av dei skjønnlitterære boktitlane var norske, mens 52 prosent var utanlandske. Sjå tabell 11.4.

Av dei registrerte boktitlane var 2 900 omsette bøker i 2011, ein auke på litt over 300 samanlikna med 2010. Dette tilsvasar bortimot ein tredjedel av dei registrerte boktitlane. Fleirtalet av titlane er omsette frå engelsk (60 prosent). Samanlikna med 2010 var prosentdelen på titlar omsett frå engelsk 64 prosent. Sjå tabell 11.5.

Over 1 800 titlar med barne- og ungdomslitteratur

Det vart utgitt litt over 1 800 titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur i 2011, som er 250 fleire titlar enn i 2010. Om lag 950 titlar var skjønnlitteratur, medan knapt 900 var faktabøker. 84 prosent av bøkene var på bokmål, 12 prosent på nynorsk, 3 prosent på samisk, 4 prosent på engelsk og 2 prosent på andre språk. Sjå tabell 11.7.

Det var registrert 8 000 opphavsmenn til originale norske utgivingar i 2011. Av dette var 40 prosent kvinner, som er om lag det same som året før. Den mest mannsdominerte kategorien er historie og geografi, med 77 prosent menn. Kvinner er i fleirtal blant dei om lag 1 100 opphavsmennene til barnebøker, 54 prosent. I 2009 var det 47 prosent kvinner, som syner at kvinnedelen har auka 7 prosentpoeng på to år. Innanfor språklitteratur finn ein 50 prosent kvinner. Sjå tabellane 11.1 og 11.8.

Tabell 11.1. Originale norske utgivingar¹ med norske opphavsmenn², fordelt på kjønn. 2009-2011

	2009	2010 ³	2011 ³
Talet på titlar i alt	4 116	..	..
Opphavsmenn i alt	5 306	7 177	8 049
Menn	3 284	4 378	4 790
Kvinner	2 022	2 799	3 259
Av dette			
Barnebøker, totalt tal titlar	456	..	..
Opphavsmenn i alt	738	1 038	1 086
Menn	391	495	496
Kvinner	347	543	590

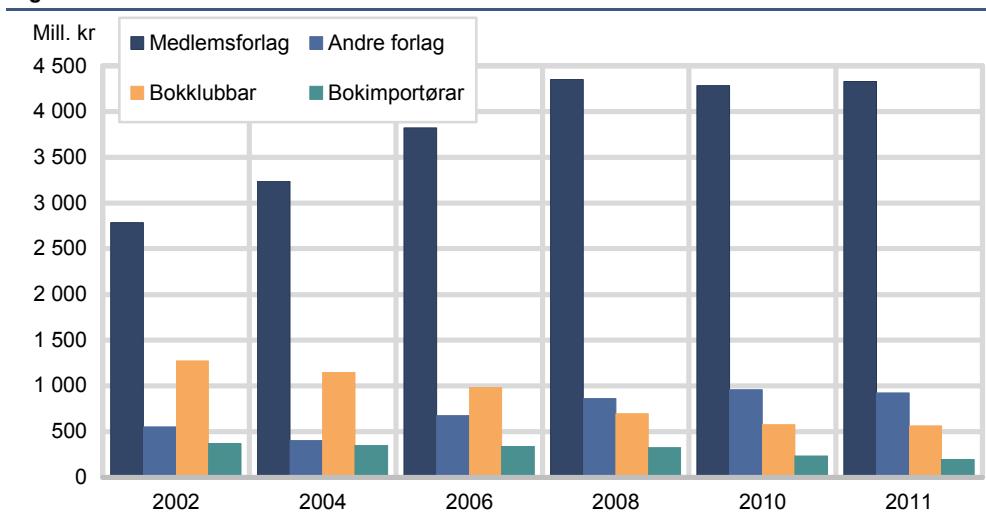
¹ Utan omsyn til språk. ² Opphavsmenn er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar (av poesi) og andre medarbeidrarar som har hatt eit større ansvar for verket. Verk der både menn og kvinner er opphavsmenn, tel kvar person med i statistikken. ³ Datagrunnlaget er produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Stabil bokomsetnad

2011-tala frå Den norske Forleggerforening viser at den totale omsetnaden av bøker var på drygt 6 milliardar kroner målt i utsalsprisar. Samanlikna med 2010 er omsetnaden omrent uendra siste året. Medlemsforlaga i Den norske Forleggerforening hadde ein omsetnad på drygt 4,3 milliardar kroner, ein auke på 1 prosent siste året. Bokklubbforlaga hadde ein nedgang i omsetnaden på drygt 2 prosent samanlikna med 2010, og sidan 2006 har nedgangen i omsetnaden vore på 41 prosent. Sjå figur 11.2 og tabell 11.9.

Figur 11.2. Bokomsetnad. 2002-2011. Millionar kroner

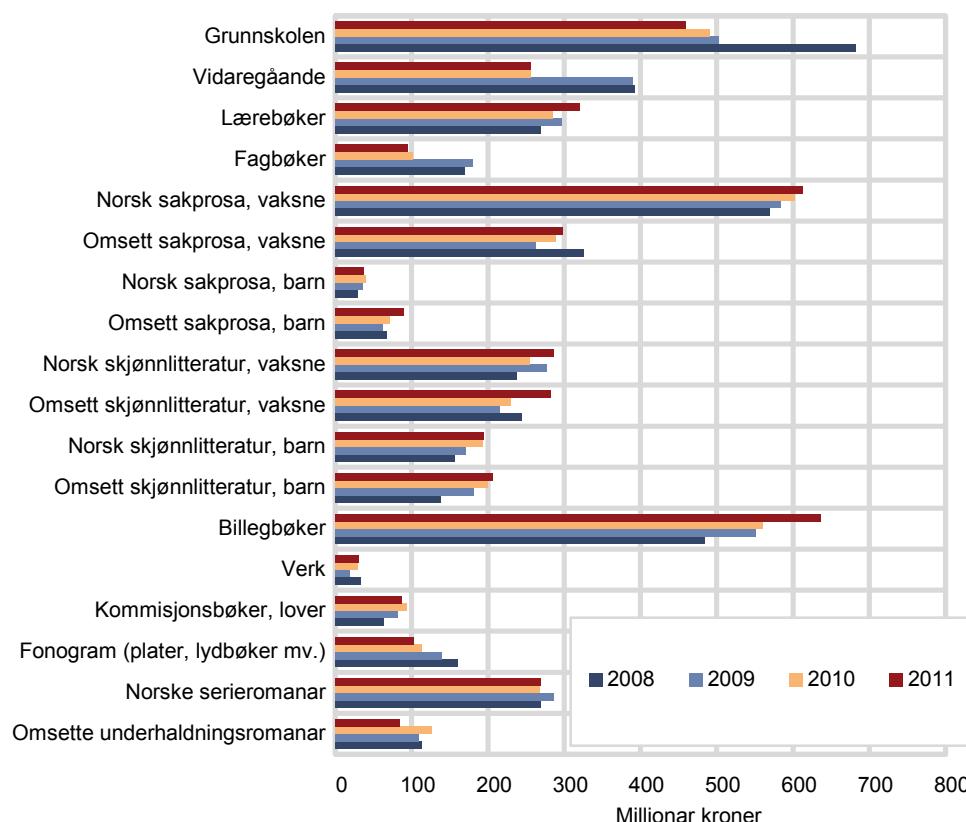
Kjelde: Den norske Forleggerforening.

I 2011 selde medlemsforлага knapt 24 millionar bøker i 2011, ein nedgang på 2,3 prosent frå 2010. Knapt 4 millionar av dei selde bøkene er lærebøker (grunnskole, vidaregåande skole og lærebøker for høgare utdanning). Dette var ein nedgang frå 2010 på drygt 166 000 bøker. Blant lærebøkene finn ein den største nedgangen i talet på selde eksemplar for grunnskolen, 7 prosent, mens lærebøker for høgare utdanning har ein auke i selde eksemplar på 8 prosent.

Det vart selt drygt 1,3 millionar norske skjønnlitterære bøker for barn og om lag 1,5 millionar omsette skjønnlitterære bøker for barn i 2011. Dette gir ein auke på høvesvis 15 og 4 prosent frå 2010. Brutto omsetnad steig med 0,6 prosent for den norske og 3 prosent for den omsette skjønnlitteraturen for barn. Omsett sakprosa for barn har hatt ein auke både i talet på selde bøker og brutto omsetnad, talet på selde bøker har i denne bokgruppa auka med 23 prosent og bruttoomsetnaden med 27 prosent. Norsk sakprosa for barn har hatt ein nedgang i selde bøker på 30 prosent og ein nedgang i brutto omsetnad på 6 prosent.

Omsett skjønnlitteratur for vaksne auka òg i talet på selde eksemplar med drygt 2 prosent eller over 30 100 fleire selde eksemplar. Norsk skjønnlitteratur for vaksne auka med om lag 7 prosent, og omsetnadstala viser ein auke på nær 13 prosent.

Figur 11.3. Bruttoomsetnad¹ fordelt på bokgruppe. 2008-2011. Millionar kroner

¹ Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Nesten 30 prosent les bøker ein gjennomsnittsdag

Tal frå Norsk mediebarometer 2011 (Vaage 2012) syner at kvar nordmann i gjennomsnitt brukte 17 minutt på boklesing på fritida per dag. Det var 27 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år som las ei bok på fritida ein gjennomsnittsdag. Dette er like høgt som det rekordhøge talet på 27 prosent i 2009. Frå undersøkinga starta i 1991 har prosentdelen lege mellom 17 og 27.

Det er fleire tendensar som har vore stabile dei siste åra. Det var som vanleg fleire kvinner enn menn som las bøker på fritida i 2011, 35 prosent kvinner og 19 prosent menn. Barn i alderen 9-15 år er stadig ei aldersgruppe der mange les bøker i løpet av dagen, 30 prosent. I 2011 hadde gruppa 67-79 år høgst del boklesarar, med 36

prosent. Dei med høg utdanning les òg i stor grad bøker. Derimot er det ein nokså liten samanheng mellom boklesing og hushaldsinntekt. Ser vi på yrkesstatus, er det særleg personar med yrke som krev høgare utdanning, som er dei ivrigaste boklesarane. Det er òg ein stor del personar som mottek trygdeytingar, og pensjonistar som les bøker. Dei som bur i meir tettbygde strøk, les i litt større grad bøker på fritida. Romanar og noveller er klart mest populært. Sjå tabellane 11.11, 11.12 og 11.13.

11.2. Om bokstatistikken

Bokstatistikken er utarbeidd for å kunne gi eit bilete av kva som er kome inn til Nasjonalbiblioteket av norske pliktavleverte monografiske dokument.

Tilvekststatistikken frå Nasjonalbiblioteket omfattar alt som er kome inn i statistikkåret, medan bokstatistikken er basert på det som er avlevert og registrert i Norbok, nasjonalbibliografien for bøker, og som er utgitt i statistikkåret og utan omsyn til avleveringstidspunkt. Statistikken vert produsert frå BIBSYS når ein reknar med at alt som er utgitt året før, er avlevert og registrert. Dette skjer normalt i mai året etter statistikkåret. I 2011 er det utgitt 2 898 omsette bøker og 9 031 bøker på originalspråket, totalt 11 929 titlar. Tabellane 11.3 til 11.8 syner delmengder av desse tala. Ein del bøker er ikkje klassifiserte, og ulike emne, ulike språk og fleire forfattarar kan finnast i same bok. Tabellane er først og fremst meint for å kunne danne seg eit hovudinntrykk av bokmangfaldet (Nasjonalbiblioteket).

*Den norske
Forleggerforening*

Talet på bokomsetnad og talet på selde bøker er henta frå den årlege bransjestatistikken til Den norske Forleggerforening. Tala for bokomsetnad bygger på opplysningar henta inn frå medlemsforlag, bokklubar og andre aktørar i bokmarknaden. Omsetnaden til forlag som ikkje er medlemmer av foreininga, byggjer dels på innrapporterte tal og dels på skjønn. Elles omfattar bransjestatistikken berre forlag som er medlemmer av foreininga. Tala i tabellane er henta frå bransjestatistikken 2011.

Det var 89 medlemsforlag i foreininga ved utgangen av 2011, og dersom vi ser bort frå nokre mindre forlag som blei medlemmer i 2011, inngår alle forlaga i talgrunnlaget. (Den norske Forleggerforening).

Mediebruksundersøkingane

Tala som tek for seg bruk og lesevanar av bøker, er henta frå Norsk mediebarometer 2011. Termen *kvartil* representerer ei gruppe med om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Nokre kjennemerke nyttar i tabellane:

Yrkesstatus (16-79 år)

Yrkesgruppe 1-2: Administrative leiarar og politikarar, akademiske yrke

Yrkesgruppe 3: Yrke med kortare høgskole- og universitetsutdanning og teknikrar

Yrkesgruppe 4-5: Kontor- og kundeserviceyrke, sals-, service- og omsorgsyrke

Yrkesgruppe 6-9: Yrke innanfor jordbruk, skogbruk og fiske, handverkarar o.l., prosess- og maskinoperatørar og transportarbeidarar o.l., yrke utan krav til utdanning

Yrkesgruppe 0, militære yrke og uoppgitte vert koda om på denne måten: Meinige og uoppgitte blir plasserte i yrkesgruppe 9, befal 1 i yrkesgruppe 3, og befal 2 i yrkesgruppe 1-2.

Utdanning (16-79 år)

Ungdomsskole: Samla utdanningstid på 7-9 år

Vidaregåande skole: Samla utdanningstid på 10-12 år

Universitet/høgskole, kort: Samla utdanningstid på 13-16 år

Universitet/høgskole, lang: Samla utdanningstid på meir enn 16 år

Grupperinga for yrke byggjer på Standard for yrkesklassifisering (NOS C 521). Grupperinga for utdanning byggjer på Standard for utdanningsgruppering i offentleg norsk statistikk (Standard for norsk statistikk nr. 7). Sjå Norsk mediebarometer 2011 for fleire forklaringar.

11.3. Omgrep

Ikkje lenger småtrykk

Statistikken omfattar bøker og hefter i monografiseriar, det vil seie bøker og hefter som ikkje er periodiske publikasjonar. Frå og med 2010 skil ikkje statistikken mellom bøker og det som i tidlegare statistikk blei kalla småtrykk. Bøker under 49 sider blei før kalla småtrykk.

Tala i statistikken inngår i Norbok-statistikken og omfattar bøker som er gitt ut i førsteutgåver og i nye eller reviderte utgåver, men ikkje bøker i nye opplag. Klassifiseringa av bøker etter emne er gjord etter Deweys desimalsystem.

Skolebøker inkluderte i statistikken

Skolebøker for grunnskole og vidaregåande skole er frå og med 2010 inkluderte i statistikken.

11.4. Feilkjelder og uvisse

Restanse

På grunn av restansar i registreringa av bøker i Norbok bakover i tid vil ikkje alle tala stemme med det som faktisk er gitt ut. Statistikken er à jour frå 2004 til i dag, men frå 2003 og bakover er det framleis materiale som ikkje er registrert.

Endelege tal frå 2010

Inntil 2009 var tala frå Nasjonalbiblioteket rekna som førebelse, og tala frå tidlegare år kunne dermed bli oppdaterte kvart år. Frå 2010 er tala frå Nasjonalbiblioteket endelege. Tala frå pliktavleveringa kan likevel vere litt forskjellig frå nasjonalbibliografiens (Norbok). Ein grunn til dette kan vere at statistikken gjeld det året som bøker er utgitte, og fell ikkje alltid saman med når bøkene er registrerte ved Nasjonalbiblioteket.

Referansar

Den norske Forleggerforening: *Bransjestatistikk 2011*.

(<http://www.forleggerforeningen.no/nor/bransjestatistik>)

Nasjonalbiblioteket: (<http://www.nb.no>)

Vaage, Odd Frank (2012): *Norsk mediebarometer 2011*, Statistiske analyser 128, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/medie>)

Meir informasjon

Medienorge: (<http://www.medienorge.uib.no>)

Statistisk sentralbyrå (2012) *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/emner/07/publikasjoner>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 11.2. Utgitte bøker, etter emne.Talet på titlar. 2000-2011

	I alt	Av dette førsteutgåver	Originalt norske utgivingar	Originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgitt i Noreg
2000	6 477	5 524	4 443	2 034
2001	6 377	5 462	4 340	2 037
2002	6 864	5 745	4 670	2 194
2003	7 446	6 306	5 160	2 286
2004	7 164	5 984	4 747	2 417
2005	8 431	7 032	5 696	2 735
2006	8 477	7 123	5 696	2 781
2007	8 442	7 038	5 814	2 628
2008	8 835	7 483	6 288	2 547
2009	7 919	6 606	5 361	2 558
2010 ^{1,2}	11 690	..	5 846	2 528
2011	11 929	..	6 301	2 688
2011				
Alminnelege skrifter	173	..	153	20
Filosofi	214	..	154	60
Religion	354	..	252	102
Samfunnsvitskap	1 412	..	1 308	104
Språk	109	..	89	20
Naturvitskap	458	..	394	64
Bruksretta vitskap	1 294	..	1 093	201
Kunst, rekreasjon	844	..	664	180
Litteratur	3 464	..	1 695	1 769
Historie og geografi	667	..	499	168
Ikkje klassifisert	2 940	..	..	..

¹ Ein mindre del av utgivingane er ikkje klassifiserte. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. ² Datagrunnlaget frå og med 2010 er produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.3. Bøker, etter utgivarspråk og emne. 2000-2011

	Bokmål	Nynorsk	Samisk	Engelsk	Andre språk
2000	4 612	411	36	579	4 685
2001	4 539	400	52	598	4 588
2002	4 789	409	66	792	4 840
2003	5 265	540	66	736	5 321
2004	5 145	332	56	794	5 200
2005	5 911	429	92	924	5 979
2006	5 864	439	67	976	5 937
2007	5 708	435	81	1 106	5 790
2008	5 881	446	60	1 298	5 968
2009	5 438	365	62	1 088	5 492
2010 ^{1,2}	6 637	598	59	1 389	223
2011	7 085	636	72	1 514	213
2011					
Alminnelege skrifter	110	13	3	54	2
Filosofi	181	7	1	30	5
Religion	302	29	4	31	15
Samfunnsvitskap	1 129	95	8	262	32
Språk	62	22	11	26	26
Naturvitskap	173	18	9	270	9
Bruksretta vitskap	649	41	8	619	21
Kunst, rekreasjon	711	76	5	135	23
Litteratur	3 195	251	19	34	56
Historie og geografi	573	84	4	53	24

¹ Ei bok kan innehalde fleire emne og vere på fleire språk. ² Frå 2010 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.4. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar. 2010-2011

	2010	2011
I alt	3 143	3 442
Dikt	176	184
Drama	87	125
Romanar	1 863	2 061
Barn og ungdom	881	963
Anna	136	109
 I alt	3 143	3 442
Norske	1 472	1 641
Utanlandske	1 671	1 801

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.5. Omsette bøker, etter originalspråk. 2000-2011. Talet på titlar

	Bøker					
	Svensk	Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Andre språk og uoppgitt
2000	168	99	1 471	83	58	155
2001	202	79	1 462	61	83	150
2002	264	124	1 439	83	92	192
2003	323	107	1 517	90	78	171
2004	302	120	1 586	86	83	240
2005	347	155	1 753	120	101	259
2006	350	131	1 768	103	113	316
2007	366	121	1 648	125	112	256
2008	358	98	1 627	100	99	265
2009	291	99	1 775	97	80	216
2010 ^{1,2}	315	131	1 635	99	95	287
2011 ^{1,2}	423	185	1 732	113	134	311

¹ Ein mindre del av utgivingane er ikkje klassifiserte. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. ² Datagrunnlaget er produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.6. Andre typar utgivingar. 2002-2011. Talet på titlar

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011
I alt	225	297	303	409	377	420	484	405	503	505
Lydbøker	184	238	287	355	335	370	439	389	438	443
CD-ROM	39	37	13	20	14	20	16	5	63	56
Kombidokument	2	22	3	34	28	30	29	11	2	6

¹ Datagrunnlaget frå og med 2010 er produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgivarspråk. 2010-2011. Talet på titlar

Bøker ¹	2010		2011
I alt	1 584		1 835
Skjønnlitteratur	881		963
Fakta	703		872
 Bokmål	1 336		1 545
Nynorsk	217		220
Samisk	22		56
Engelsk	6		70
Andre språk	58		38

¹ Ei bok kan ha fleire språk.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.8. Originale norske utgivingar, (utan omsyn til språk) med norske opphavsmenn¹, etter emne og kjønn. 2009-2011

	Menn	Kvinner
2009	3 284	2 022
2010 ²	4 378	2 799
2011 ²	4 790	3 259
2011		
Alminnelege skrifter	112	63
Filosofi	116	85
Religion	219	103
Samfunnsvitskap	1 013	675
Språk	61	62
Naturvitenskap	249	164
Bruksretta vitskap	685	535
Kunst, rekreasjon	689	381
Litteratur	1 098	1 029
Historie og geografi	548	162

¹ Opphavsmenn er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendikting (av poesi) og andre medarbeidarar som medverkar med eit større ansvar for verket. Verk der både menn og kvinner er opphavsmenn. ² Datagrunnlaget er produsert frå BIBSYS-databasen.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 11.9. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. 1990-2011. Millionar kroner

	I alt	Medlemsforlag	Andre forlag	Bokklubbar	Bokimportørar	Lydbøker
1990	3 062	1 970	439	469	184	-
1997	4 624	2 708	646	948	322	-
1998	4 906	2 862	655	1 039	350	-
1999	4 916	2 846	628	1 091	351	-
2000	4 682	2 639	567	1 115	361	-
2001 ¹	4 645	2 529	491	1 250	375	-
2002	4 984	² 2 787	550	1 274	373	-
2003	5 443	3 061	600	1 323	381	78
2004	5 152	3 138	407	1 149	356	102
2005	5 306	3 260	494	1 087	354	111
2006	5 828	3 696	676	959	344	153
2007	6 204	4 137	727	841	310	189
2008	6 237	4 349	864	696	328	³ 261
2009 ⁴	6 071	4 326	829	631	285	245
2010	6 054	4 283	958	577	236	-
2011	6 010	4 327	925	563	195	-

¹ Omsetnaden for 2001 er korrigert med den same multiplikator som er brukt i 2002. ² Talet er korrigert for bruttoomsetnaden til bokklubbar. ³ Frå 2008 er ikkje lydbøker inkludert i totaltalet. ⁴ Talet for bokimportørar er justert for dobbelregistrering på 158 mill. kr i 2009.

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 11.10. Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe. 2010-2011

Bokgruppe	Talet på selde eksemplar			Brutto omsetnad ¹			Pris per eksemplar	
	2010	2011	Endring i prosent	2010	2011	Endring i prosent	2010	2011
————— 1 000 kroner —————								
I alt	24 381 320	23 822 957	2,3	4 205 163	4 349 982	3,4	172	183
Grunnskolen	2 702 057	2 517 331	-6,8	491 420	459 115	-6,6	182	182
Vidaregåande	685 543	648 824	-5,4	255 982	256 354	0,1	373	395
Lærebøker	699 395	754 978	7,9	284 695	320 361	12,5	407	424
Fagbøker	328 639	255 254	-22,3	102 022	94 688	-7,2	310	371
Norsk sakprosa, vaksne	2 827 373	2 618 766	-7,4	602 181	612 797	1,8	213	234
Omsett sakprosa, vaksne	1 878 779	1 800 953	-4,1	289 186	298 454	3,2	154	166
Norsk sakprosa, barn	356 733	248 482	-30,3	39 311	36 961	-6,0	110	149
Omsett sakprosa, barn	899 809	1 102 203	22,5	70 984	90 304	27,2	79	82
Norsk skjønnlitteratur, vaksne	1 074 762	1 153 136	7,3	254 800	287 191	12,7	237	249
Omsett skjønnlitteratur, vaksne	1 287 151	1 317 246	2,3	229 999	281 939	22,6	179	214
Norsk skjønnlitteratur, barn	1 172 871	1 345 216	14,7	193 880	195 048	0,6	165	145
Omsett skjønnlitteratur, barn	1 501 215	1 565 272	4,3	199 751	205 933	3,1	133	132
Billegbøker	4 305 862	4 586 255	6,5	560 130	635 825	13,5	130	139
Verk	40 545	53 040	30,8	28 852	30 141	4,5	712	568
Kommisjonsbøker, lover	680 226	517 080	-24,0	94 134	87 110	-7,5	138	168
Fonogram (platser, lydbøker mv.)	588 613	546 052	-7,2	113 431	103 164	-9,1	193	189
Norske serieromanar	2 251 087	2 165 233	-3,8	268 392	269 680	0,5	119	125
Omsette underhaldningsromanar	1 100 660	627 636	-43,0	126 012	84 917	-32,6	114	135

¹ Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 11.11. Minutt brukt til boklesing i gjennomsnitt blant alle og blant lesarar, etter alder og kjønn. 1996-2011

	Gjennomsnitt blant alle								Gjennomsnitt blant dei som les bøker							
	1996	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	1996	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Minutt															
Menn																
9-15 år	4	7	12	7	10	7	9	10	:	:	50	:	44	33	35	46
16-24 "	11	8	10	7	8	10	13	12	:	51	61	:	72	72	83	
25-44 "	8	9	8	8	9	10	12	9	56	57	48	50	52	54	61	55
45-66 "	9	10	9	10	10	10	7	12	55	51	46	52	57	51	43	58
67-79 "	13	12	11	14	15	13	13	21	68	:	62	61	57	61	80	
Kvinner																
9-15 år	10	11	18	12	12	16	13	13	38	43	47	35	41	37	37	37
16-24 "	18	7	12	18	12	15	16	19	55	:	75	74	:	77	69	71
25-44 "	12	16	17	18	17	20	19	18	61	63	58	67	58	55	61	57
45-66 "	20	16	19	16	22	20	18	26	77	56	56	52	71	57	61	70
67-79 "	8	16	24	19	12	27	20	36	:	65	84	96	61	75	68	85

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.12. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. 2000-2011

	Prosent						Minutt brukt til lesing av bøker					
	2000	2004	2006	2008	2010	2011	2000	2004	2006	2008	2010	2011
Alle personar	20	23	24	23	24	27	12	12	14	13	14	17
Menn	16	19	18	18	19	19	9	9	9	10	10	12
Kvinner	24	27	30	28	30	35	14	14	18	17	18	23
Alder												
9-15 år	18	28	31	27	31	30	7	9	15	11	11	11
16-24 "	19	16	36	15	20	20	13	10	11	10	14	15
25-44 "	19	22	23	24	25	24	11	12	13	13	15	13
45-66 "	23	25	27	24	22	29	14	13	14	16	12	19
67-79 "	20	23	22	22	26	36	13	14	18	13	17	29
Utdanning												
Ungdomsskole	10	14	20	12	21	19	6	7	12	8	14	15
Vidaregåande skole	17	19	18	17	18	25	10	10	11	11	11	17
Universitet/høgskole, kort	29	32	29	34	29	30	15	17	17	19	16	16
Universitet/høgskole, lang	31	33	34	35	34	38	20	19	16	21	21	27
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	19	21	24	26	22	28	12	13	16	19	16	22
2. kvartil	19	23	26	21	25	26	12	12	16	11	17	17
3. kvartil	19	23	25	24	23	27	9	12	13	13	10	19
4. kvartil	27	26	26	30	29	28	13	12	12	14	15	13
Yrkesstatus (16-79 år)¹												
Yrkesgruppe 1-2	29	29	29	28	33	32	15	14	14	15	17	17
Yrkesgruppe 3	24	28	27	30	26	33	13	15	12	17	13	20
Yrkesgruppe 4-5	19	22	21	25	22	22	11	10	13	17	14	13
Yrkesgruppe 6-9	10	11	14	10	10	14	7	5	8	6	5	9
Elevar/studentar	19	17	20	16	24	21	14	12	15	12	20	15
Trygd/pensionistar	21	24	25	21	24	34	15	15	18	13	17	27
Heimearbeidande	15	11	23	:	25	26	9	12	27	:	20	24
Landsdel												
Oslo/Akershus	26	27	26	28	31	29	15	13	14	17	18	17
Austlandet elles	17	22	25	21	23	28	11	11	14	13	13	17
Agder og Rogaland	19	17	21	23	20	29	11	9	13	12	10	21
Vestlandet	20	22	25	22	26	23	11	11	15	14	16	15
Trøndelag	18	30	24	21	22	27	8	14	11	11	15	17
Nord-Noreg	17	20	18	20	17	28	13	13	12	10	8	19

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2. Yrkesklassifiseringa var ikkje den same i 2000 som for resten av åra.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.13. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 2000-2011. Prosent

	Boktype								Anna
	Roman/ novelle	Biografi/ memoarar	Samfunn/ politikk/ kunst/historie	Natur/ teknikk/ friluft	Religiøs litteratur	Skodespel/ dikt	Barne-/ ungdoms- litteratur		
2000	59	7	8	4	3	2	..		17
2001	64	7	8	2	4	1	8		5
2002	64	3	6	3	5	1	10		8
2003	63	7	6	4	3	1	8		9
2004	54	8	7	3	4	0	11		13
2005	67	3	6	3	4	0	8		8
2006	69	6	7	3	2	0	8		4
2007	67	6	5	3	3	0	8		8
2008	64	5	6	2	1	0	10		11
2009	64	6	7	4	3	0	9		7
2010	71	4	6	2	1	1	9		7
2011	72	4	6	1	2	0	7		8
2011									
Menn	60	6	11	2	2	0	9		10
Kvinner	78	3	3	1	2	0	5		7
Alder									
9-15 år	40	4	0	2	0	0	52		2
16-24 "	78	2	6	0	4	0	2		9
25-44 "	77	1	4	1	3	0	3		11
45-66 "	74	5	9	1	2	0	0		8
67-79 "	74	7	6	2	2	0	0		9
Utdanning									
Ungdomsskole	80	5	10	0	5	0	0		0
Vidaregåande skole	75	3	3	1	4	0	1		12
Universitet/høgskole, kort	76	4	8	0	2	0	1		9
Universitet/høgskole, lang	73	3	11	3	0	0	2		8
Hushaldsinntekt									
1. kvartil	72	2	6	2	1	0	2		15
2. kvartil	75	5	6	2	2	0	7		4
3. kvartil	74	5	6	0	3	0	8		4
4. kvartil	70	3	7	2	0	0	9		9
Landsdel									
Oslo/Akershus	66	4	9	2	3	0	12		4
Austlandet elles	74	2	4	3	1	0	5		11
Agder og Rogaland	79	2	4	0	3	0	5		6
Vestlandet	70	4	4	0	3	0	7		12
Trøndelag	74	7	5	0	0	0	2		12
Nord-Noreg	68	4	12	0	5	0	5		7

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

12. Aviser, vekepresse og fagpresse

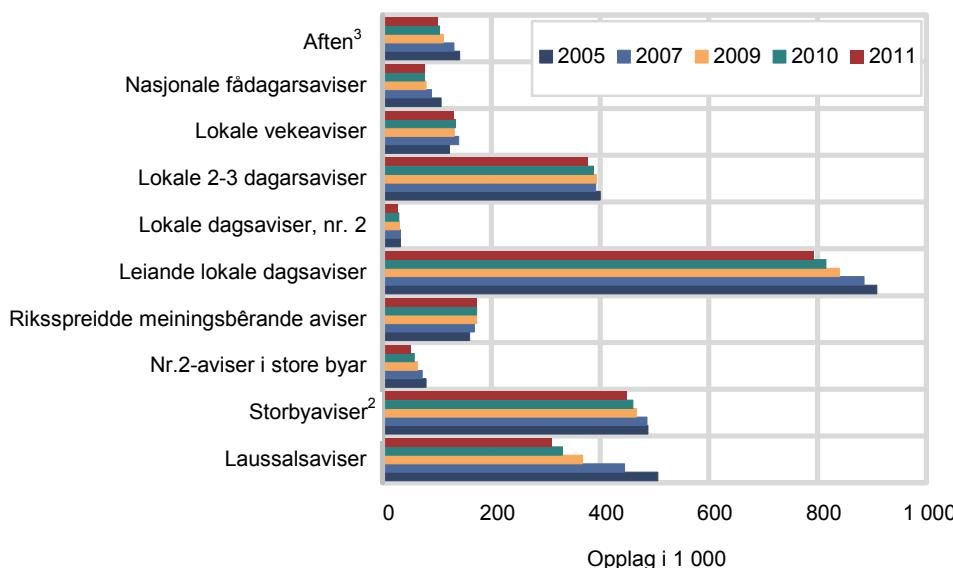
12.1. Nokre resultat

Minkande avisopplag

Trenden med nedgang i opplagstala for papiravisene held fram. Samla avisopplag i 2011 var på 2,5 millionar, ein nedgang på 71 000, eller 2,8 prosent frå året før. Frå 2009 til 2010 var fallet noko større, 3,3 prosent. 2011 er det tolvte året på rad med nedgang, og samla nedgang sidan 1998 er 21 prosent (Høst 2012).

Sjølv om avisopplaga fell, er det likevel verdt å merke seg at talet på aviser har vore nokolunde stabilt dei siste åra. Ved utgangen av 2011 var det 228 aviser i Noreg. Dette er to aviser fleire enn i 2010. Nesten alle kategoriar aviser har hatt fall i opplagstala, bortsett frå riksspreidde meiningsbêrande aviser og nasjonale fådagarsaviser. Dei fleste åra sidan 2005 har laussalsavisene vore dei store taparane. Samla opplagstal for dei to laussalsavisene i Noreg, Verdens Gang og Dagbladet, var 311 000 i 2011. Samanlikna med 2010 er det ein nedgang på 20 000, eller 6 prosent. Sidan 2005 er opplagstalet for laussalsavisene redusert med nesten 39 prosent. Sjå tabell 12.4.

Figur 12.1. Aviser. Opplagstal, etter type.¹ 2005-2011

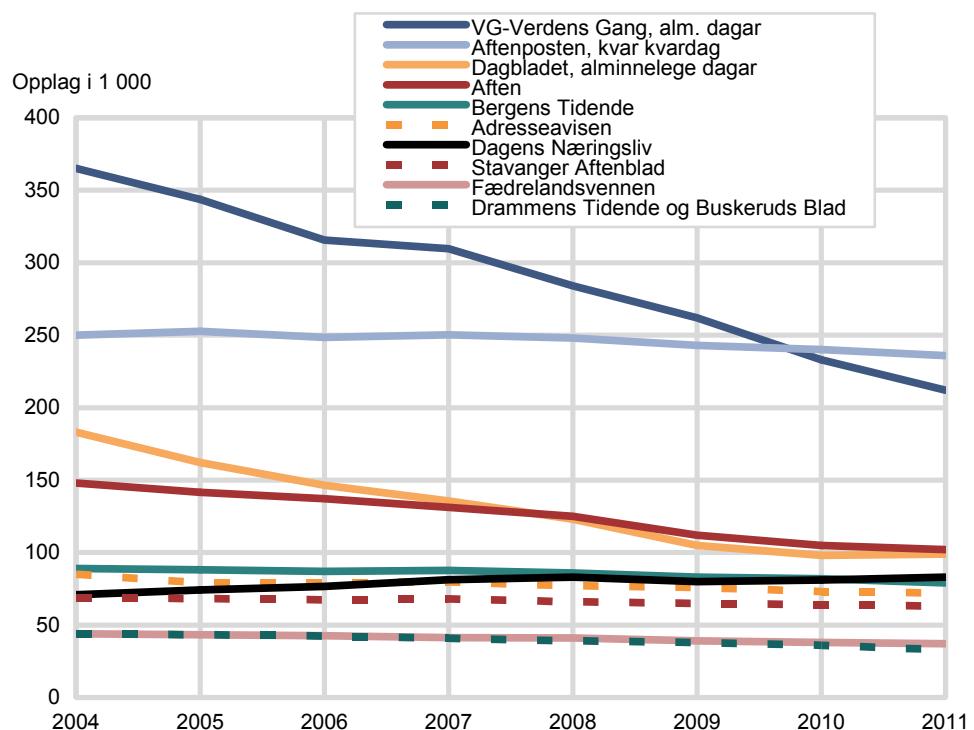

¹ Ei avis som før 2007 blei rekna som avis, er ikkje lenger med i statistikken. ² Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. ³ Aften (Aftenposten Aften) gjekk frå 5 til 3 utgåver per veke i 2009. Kjelde: Avisåret 2011, Høgskulen i Volda.

Nær alle avisene på Internett

Av alle dei 227 avisene (Aften er ikkje inkludert) var det 194 av desse som hadde eigne nyheiter på nettsidene sine. Fram til 2008 var trenden at det stadig blei fleire aviser som hadde nyheiter på nett, det var stadig fleire nyheiter på sidene, og dei blei oppdaterte oftare. Etter 2008 er delen med nyheiter om lag konstant, og mange aviser har skore ned på mengda. Sjå tabell 12.1.

Figur 12.2. Aviser. Opplagstal for dei største avisene. 2004-2011

Kjelde: Avisåret 2011, Høgskulen i Volda.

Tabell 12.1. Norske aviser på Internett¹, ved utgangen av året. 1996-2011

	1996	1999	2001	2003	2005	2006	2008	2010 ⁵	2011
Alle aviser (ikkje Aften)	219	222	216	221	224	227	227	225	227
Eigne opplegg i alt	71	99	163	185	207	214	218	218	222
Eigen heimeside	17	19	13	24	24	17	21	20	19
Anna	9	3	3	5	2	2	1	4	5
Eigne nyheter i alt	45	77	147	156	181	195	195	194	194
Oppdaterte smakebitar(les meir)	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Oppdaterte nyheter, dagsavis ²	-	12	39	23	38	60	69	63	58
Oppdaterte nyheter, fådagarsavis ³	-	-	7	16	36	58	79	48	30
Fyldig nettavis ⁴	16	47	63	66	44	28	22	39	56
Smal nettavis, notisavis ..	29	18	38	51	63	49	25	44	46

¹ Oversikta gjeld betalte (papir)aviser på Internett. Gratisaviser og reine nettavis er ikke med. Aften (tidligere Aftenposten Aften) har ikke eigne sider på nett og er ikke rekna med. ² For 1999 gjeld registreringa berre dagsavisar. Krav til oppdatering for dagsaviser er litt strengare frå 2003 og framover. ³ Kravet til oppdatering for fådagarsaviser er strengare frå 2008, og praktiseringa er innskjerpa i 2010. ⁴ Minst fire nyheitssaker er presenterte som meir enn ein kort notis. ⁵ Nokre tal er endra sidan førr utgåva.

Kjelde: Avisåret 2011, Høgskulen i Volda.

Nesten 50 prosent les avis
på Internett

Stadig større del av befolkninga les nettavis ein gjennomsnittsdag, i 2011 var det 48 prosent som las nyheter på internetsidene til papiravisene.

Til samanlikning var det 31 prosent som las nettavis ein gjennomsnittsdag i 2006. Delen som berre las nettavis, var 16 prosent i 2011, som er det same talet som i 2010. I 2006 var delen som berre las nettavis 8 prosent. Delen som les anten trykt avis eller nettavis held seg framleis stabil rundt 80 prosent, som dei siste ti åra. Det er monaleg større del menn enn kvinner som les nettavis i løpet av ein dag. Til gjengjeld er det ein høgare del kvinner enn menn som berre les trykte avisar. Sjå tabell 12.8.

To fleire aviser fekk
produksjonstilskot

Det var 140 aviser som fekk produksjonstilskot i 2011, som er to fleire enn i 2010. Desse nykommarane er nummer 1 og aleineaviser. Tilskotet var på litt over 280 millionar kroner. Produksjonstilskot til dagsaviser er ei tilskotsordning under

Tabell 12.2. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot. 2004-2011

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aviser i alt	135	138	138	139	138	138	138	140
Nr. 2-aviser, ekskl. rikspreidde aviser ¹	23	25	24	26	26	25	24	24
Riksspreidde meiningsbérande aviser	5	5	5	5	5	5	5	5
Nr. 1 og aleineaviser	57	56	58	56	56	56	58	60
Vekeaviser, ekskl. nr. 2- aviser	50	52	51	52	51	52	51	51
						1 000 kr		
Tilskotsbeløp i alt.....	246 961	244 186	252 521	251 765	264 310	264 452	272 915	281 355

¹ inkluderer sju vekeaviser som er nr.2 -aviser på utgivarstaden.

Kjelde: Medietilsynet, årsrapport 2011.

pressestøtteordninga som Medietilsynet forvaltar. Pressestøtta omfattar også blant anna tilskot til samiske aviser.

Vekepressa

Mediebedriftenes Landsforening oppgir at det blei utgitt 92 ulike blad og magasin i 2011, tolv fleire enn i 2010. Samla gjennomsnittleg nettoopplag per nummer er 2,9 millionar. Familieblad utgjer framleis den største gruppa med sine 33 blad og eit gjennomsnittleg opplag per utgiving på drygt 1,6 millionar. Kategorien sport, hobby og fritid hadde størst auke frå 2010, frå 10 til 17 magasin, med ein vekst i opplaget på om lag 120 000.

Tabell 12.3. Vekepresse¹. Talet på blad og magasin og opplag per utgiving, etter gruppe. 2008-2011

Gruppe	2008		2009		2010		2011	
	Talet på blad/ magasin	Opplag						
I alt	75	3 132 222	70	2 910 293	80	2 986 848	92	2 944 401
Familieblad og TV-guidar	33	1 984 329	30	1 831 253	32	1 801 227	33	1 653 365
Heim og hage	9	288 541	8	285 033	13	425 414	13	380 405
Data, audio og video	3	55 737	3	48 473	3	40 757	3	36 153
Bil og båt	8	167 166	7	146 275	7	144 931	8	139 228
Helse, mat og livsstil	6	126 662	5	104 782	7	112 808	9	167 640
Sport, hobby og fritid	9	205 420	10	210 066	10	152 729	17	272 951
Teikneseriar	2	184 161	2	176 871	2	164 474	2	146 665
Anna	5	120 206	5	107 540	6	144 508	7	147 994

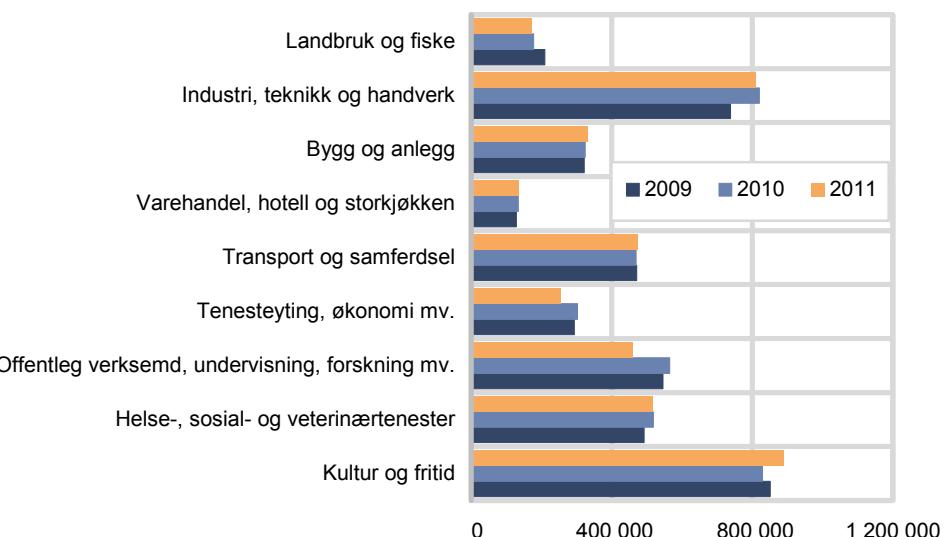
¹ Omfattar vekepresse som er medlemmer av gruppering innanfor Mediebedriftenes Landsforening.

Kjelde: Mediebedriftenes Landsforening.

Fagpressa

I 2011 var det 221 medlemmer i Den Norske Fagpresses Forening. 186 av desse medlemsblada har vore opplagskontrollert i 2011. Dei medlemsblada som ikkje har vore gjennom opplagskontrollen, er ikkje med i statistikken. Tabell 12.5 syner tala for dei kontrollerte medlemsblada og syner eit samla opplag på godt over 4 millionar eksemplar. Ifølgje Fagpressens Informasjonskontor vil samla opplag for alle medlemsblada vere om lag 5,4 millionar eksemplar i 2011.

Det er vanskeleg å samanlikne tala frå år til år da populasjonen av medlemsblad ikkje alltid er den same. På eit år skjer det ein del inn- og utmeldingar. I motsetning til tidlegare år er medlemsblada i tabell 12.5 berre ført opp i ein kategori. Medlemsblada vel sjølv den kategorien dei tilhører. Utifra tala kan ein likevel slå fast at gruppa kultur og fritid har hatt høgast samla opplagstal i gjennomsnitt dei tre siste åra, tett følgd av gruppa industri, teknikk og handverk.

Figur 12.3. Fagpresse. Opplag per utgiving¹, etter gruppe². 2009-2011

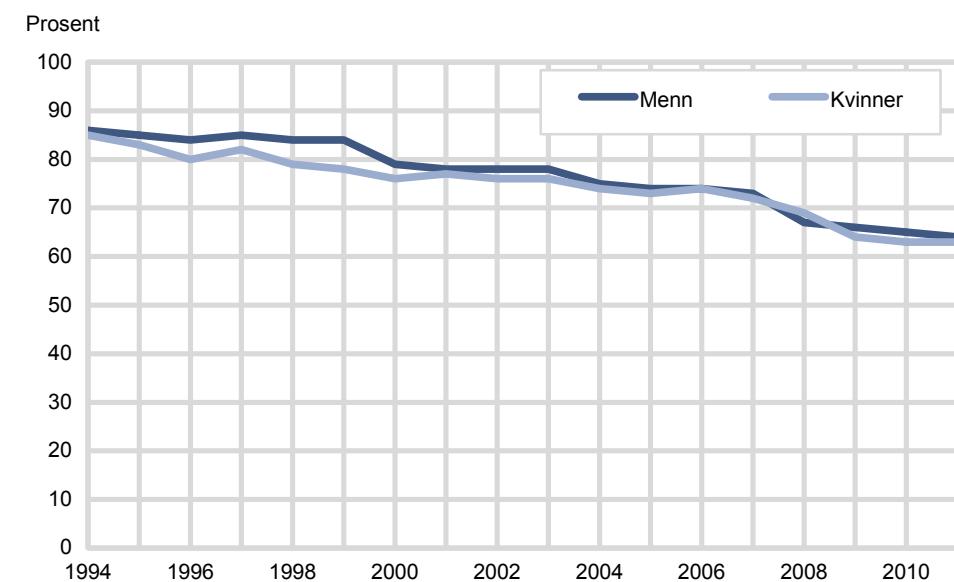
¹ Omfattar berre medlemmer av Den norske fagpresses forening. ² Grupperinga er utarbeidd av Den norske fagpresses forening.

Kjelde: Den Norske Fagpresses Forening.

Avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift

Tal frå Norsk mediebarometer 2011 syner at det er stadig færre som les avis, og minutt bruk til avislesing går også ned. Likevel var det avis som var det mest leste trykte mediet. I 2011 var det 63 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år som las ei papiravis på ein gjennomsnittsdag, og i snitt brukte kvar person 24 minutt per dag til avislesing. I 2005 var tala på høvesvis 74 prosent og 29 minutt.

Kvinner og menn bruker om lag like mykje tid på å lese papiraviser. Lesing av papiraviser aukar med alderen. Mens 32 prosent av dei i alderen 9-15 år las ei papiravis ein gjennomsnittsdag i 2011, var delen 88 prosent blant dei i alderen 67-79 år. Delen som les avis, er også noko større blant dei med høg utdanning enn blant dei med låg utdanning. Delen som les papiravis, blir stadig mindre, men delen som les avis på Internett, aukar, høvesvis 63 og 48 prosent i 2011. Særleg gjeld dette dei unge. Sjå tabellane 12.6, 12.7 og 12.8.

Figur 12.4. Avislesing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1991-2011

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011.

Det er også ein tendens til at litt færre les vekeblad og teikneserieblad. Tidsskrift har derimot hatt eit lite oppsving i lesardelen dei siste fem åra. På ein gjennomsnittsdag i 2011 var det 12 prosent som las vekeblad, 5 prosent las teikneserieblad, og 12 prosent las tidsskrift. Tala for 2005 var respektive 16, 7 og 11 prosent.

12.2. Om statistikken – aviser, vekepresse og fagpresse

Avisene

Statistikken over avislandskapet er utarbeidd av Sigurd Høst og baserer seg på publikasjonen Avisåret 2011 (2012). Formålet med rapportserien Avisåret er at han skal dekkje alle norske aviser, sjølv om dei ikkje er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening (MBL) eller Landslaget for Lokalaviser (LLA). Det viktigaste grunnlaget for statistikken er opplysningar frå MBL, LLA og Medietilsynet. Statistikken over aviser på Internett er utarbeidd spesielt for rapportserien Avisåret.

Pressestøtta

Pressestøtta er eit sentralt verkemiddel for å oppnå ulike mål på medieområdet, blant anna hjelp til å oppretthalde mangfaldet i avisutgivingar i heile landet og stimulere til lokal aviskonkurranse. Det er òg ei målsetjing at det blir gitt ut aviser og avissider på samisk og publikasjonar på minoritetsspråk. (Prop. 1 S, 2011-2012).

Pressestøtta omfattar produksjonstilskot til dagsaviser, tilskot til nytta medieforskning og etterutdanning, tilskot til samiske aviser, tilskot til minoritetsspråklege publikasjonar og distribusjonstilskot til avisene i Finnmark. Medietilsynet forvaltar desse tilskotsordningane.

Vekepresse

Statistikken over norsk vekepresse baserer seg på opplysningar frå Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og dekkjer dei magasina som er medlemmer. Magasin- og Ukepresseforeningen (MUF) blei lagd ned i 2009. MBL tok over MUFs aktivitetar. Innanfor MBL er det skipa ei eiga gruppering som tek vare på spesifikke oppgåver i bransjen. MBLs gruppering for vekepresse og magasin har som formål å behandle spørsmål av felles interesse for grupperinga sine medlemmer, og som ikkje blir behandla av MBL sentralt. Grupperinga er oppteken av at medlemmene får rammevilkår som gir lønnsame bedrifter og sikre arbeidsplassar (Mediebedriftenes Landsforening). Kategoriseringa av vekepresse er utarbeidd etter forslag frå Norsk Medieindeks.

Fagpressa

Statistikken for fagpressa er utarbeidd på grunnlag av materiale frå Fagpressens Informasjonskontor publisert i Fagpressekatalogen. Oppgåvene omfattar berre medlemmer av Den Norske Fagpresses Forening. Fagpressens Informasjonskontor / Den Norske Fagpresseforeningen er Noregs eldste presseorganisasjon og blei stifta i 1898. Fagpresseforeningen er ein interesseorganisasjon for fag- og interessenettidsskrift i Noreg. Kategoriane som tidsskrifta er delte inn i, er utarbeidde av Den Norske Fagpresses Forening, men medlemsblaða vel sjølv primærnøkkelen for kor dei hører heime. Fagpressa består av eit stort mangfald av fagblad, interesse-, hobby- og bransjeblad.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruk av aviser og blad, er henta frå Norsk mediebarometer 2011. Termen *kvartil* representerer om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga i kvar gruppe. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabellane 12.6 og 12.7. Sjå kapittel 11.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

12.3. Omgrep

Avis

Med «avis» i denne statistikken meiner vi alle publikasjonar som kjem ut minst ein gong per veke, og som fyller dei opphavlege reglane for listeføring som avis. Det inneber at dei skal «orientere allmenta om hendingar og aktuelle spørsmål», ta reell

- betaling for abonnement og laussal, og ha mindre enn 50 prosent annonsar. (Høst, Sigurd 2004).
- Vekepresse** Vekepresse er eit samleomgrep for vekeblad og andre magasin. Nokre av magasina kjem ut sjeldnare enn kvar veke. Tala som blir presenterte, er gjennomsnittleg nettoopplag per nummer.

Referansar

- Den Norske Fagpresses Forening: (<http://www.fagpressen.no>)
- Høst, Sigurd (2004): *Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør*, Rapport 3/2004, Institutt for Journalistikk.
- Høst, Sigurd (2012): *Avisåret 2011*, Rapport 29, Høgskulen i Volda.
(<http://www.hivolda.no/rapport>)
- Mediebedriftenes Landsforening: (<http://www.mediebedriftene.no>)
- Medietilsynet: *Årsrapport 2011*.
(<http://www.medietilsynet.no/no/Dokumenter/Rapporter/Arsmeldinger-og-arsrappoer>)
- Prop. 1 S (2011-2012): Kulturdepartementet.
(<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/prop/2011-2012/prop-1-s-20112012.html?id=658383>)
- Vaage, Odd Frank (2012): *Norsk mediebarometer 2011*, Statistiske analysar 128, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/medie>)

Meir informasjon

- Aviskatalogen: (<http://www.aviskatalogen.no>)
- Landslaget for Lokalavisar: (<http://www.lls.no>)
- Medienorge: (<http://www.medienorge.uib.no>)
- Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127.
(<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
- Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå.
(http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 12.4. Aviser, etter type og opplag. 2005-2011

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Aviser i alt	Opplag, 1 000												
I alt	226	2 948	229	2 876	228	2 844	228	12 763	2 225	2 659	226	12 572	228	2 501
Laussalsaviser	2	506	2	462	2	445	2	408	2	368	2	331	2	311
Storbyaviser ³	4	488	4	482	4	486	4	477	4	467	4	460	4	450
Nr.2-aviser i store byar	3	80	3	76	3	73	3	68	3	64	3	58	3	53
Riksspreidde														
meiningsbérande aviser	6	160	6	163	6	169	8	177	8	173	8	173	8	174
Leiande lokale dagsaviser ..	56	909	56	896	56	885	56	867	56	840	56	815	57	794
Lokale dagsaviser, nr. 2	2	33	2	33	2	33	2	32	2	31	2	30	2	29
Lokale 2-3 dagarsaviser	80	400	79	390	79	392	81	398	81	393	81	388	81	378
Lokale vekeaviser	57	123	62	140	62	140	63	136	61	132	62	134	62	132
Nasjonale fådagarsaviser ..	15	108	14	96	13	90	8	76	7	80	7	77	8	78
Aften ⁵	1	142	1	137	1	131	1	125	1	112	1	105	1	102

¹ På grunn av avrundingar stemmer ikkje summane heilt. ² Ei avis som før 2007 blei rekna som avis, er ikkje lenger med i statistikken. ³ Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. ⁴ Avvir og Sagat er rekna som dagsaviser i 2008 sjølv om dei var fådagarsaviser meir enn halve året. ⁵ Aften gjekk frå 5 til 3 utgåver per vike i 2009.

Kjelde: Avisåret 2011, Høgskulen i Volda.

Tabell 12.5. Fagpresse. Talet på periodika¹ og opplag per utgiving, etter gruppe². 2009-2011

Gruppe	2009		2010		2011	
	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag
I alt ³	186	4 050 530	190	4 141 325	186	4 044 019
Landbruk og fiske	11	209 164	11	177 831	11	172 668
Industri, teknikk og handverk ...	32	737 902	33	820 302	29	810 094
Bygg og anlegg	14	321 800	13	324 490	13	331 053
Varehandel, hotell og storkjøkken	11	128 413	12	133 945	12	135 520
Transport og samferdsel	8	471 019	8	469 329	7	474 356
Tenesteyting, økonomi mv.	16	292 984	16	302 473	15	253 539
Offentleg verksemd, undervisning, forskning mv.	27	546 026	32	564 952	28	461 393
Helse-, sosial- og veteranærtenester	38	492 272	36	518 727	38	517 262
Kultur og fritid	29	850 950	29	829 276	33	888 134

¹ Omfattar berre medlemmer av Den norske fagpresses forening. ² Grupperinga er utarbeidd av Den norske fagpresses forening. ³ Medlemsblad med kontrollerte opplag.

Kjelde: Den Norske Fagpresses Forening.

Tabell 12.6. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. 2005-2011

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift				
	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011	
Alle personar	29	25	23	24	5	4	3	4	2	1	1	1	3	3	3	4	4
Kjønn																	
Menn	30	25	24	24	2	2	1	1	3	1	2	2	3	4	4	4	
Kvinner	27	25	23	23	7	7	5	7	1	0	1	1	3	3	3	3	
Alder																	
9-15 år	7	5	5	5	3	2	1	1	11	4	5	5	0	1	0	0	
16-24 "	14	10	10	11	4	1	2	2	3	1	3	2	2	2	1	1	
25-44 "	24	19	16	16	4	3	3	3	1	1	1	1	3	3	3	3	
45-66 "	42	35	35	32	6	4	4	5	0	0	0	0	4	4	6	5	
67-79 "	53	51	47	52	7	11	5	9	0	0	0	0	4	6	6	7	
Utdanning																	
Ungdomsskole	31	22	23	21	7	7	5	5	1	0	2	0	1	1	3	1	
Vidaregåande skole	30	25	22	25	5	5	3	5	1	1	1	1	3	4	4	3	
Universitet/høgskole, kort	33	29	29	28	5	3	3	4	1	1	1	0	3	4	5	5	
Universitet/høgskole, lang	36	37	33	30	2	3	2	2	1	1	0	0	8	6	6	7	
Hushaldsinntekt																	
1. kvartil	31	24	26	26	6	6	4	5	1	1	1	1	3	5	4	4	
2. kvartil	34	29	26	27	6	4	3	6	2	1	1	1	3	3	5	4	
3. kvartil	27	23	22	21	4	3	3	3	2	1	2	1	3	4	3	3	
4. kvartil	30	28	24	24	3	3	2	2	2	1	1	1	3	3	4	4	
Yrkesstatus (16-79 år)¹																	
Yrkesgruppe 1-2	35	30	29	27	3	3	2	4	1	1	1	1	5	4	4	5	
Yrkesgruppe 3	33	29	25	21	5	2	4	3	0	0	1	0	3	5	4	5	
Yrkesgruppe 4-5	25	19	16	19	5	5	5	5	1	1	1	1	2	2	2	2	
Yrkesgruppe 6-9	27	22	20	21	4	2	1	3	2	1	1	1	3	3	5	2	
Elevar/studentar	14	9	11	9	3	2	1	2	3	1	2	0	4	4	1	2	
Trygd/pensjonistar	47	44	44	45	9	11	7	9	0	0	0	0	4	5	7	6	
Heimearbeidande	28	:	21	13	5	:	1	1	1	:	3	1	1	:	5	2	

¹For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.7. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. 2005-2011. Prosent

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011
Alle personar	74	65	64	63	16	13	12	12	7	5	6	5	11	12	13	12
Kjønn																
Menn	74	66	65	64	9	6	7	6	10	8	8	7	12	14	15	14
Kvinner	73	64	63	63	23	19	17	19	4	3	3	3	10	11	10	11
Alder																
9-15 år	43	38	41	32	15	7	6	6	34	21	21	18	3	4	2	2
16-24 "	56	46	48	50	14	6	9	8	12	6	9	9	7	8	6	7
25-44 "	73	63	57	55	16	12	10	11	5	5	6	4	12	13	14	13
45-66 "	90	81	80	78	16	15	15	14	1	2	1	1	13	16	17	16
67-79 "	89	82	84	88	19	22	16	20	1	0	0	1	14	16	16	17
Utdanning																
Ungdomskole	76	62	62	61	22	19	15	14	6	3	6	4	5	6	11	8
Vidaregående skole	77	65	65	66	16	13	14	14	3	3	5	4	11	12	12	10
Universitet/høgskole, kort	79	72	71	72	17	12	11	14	4	4	4	2	13	16	16	17
Universitet/høgskole, lang	82	84	72	70	8	11	8	8	5	3	1	3	21	23	21	23
Hushaldsinntekt																
1. kvartil	70	60	61	60	21	16	13	11	5	5	3	4	11	15	13	11
2. kvartil	76	68	64	65	18	13	13	15	6	4	5	4	12	11	16	15
3. kvartil	76	68	66	63	14	11	11	12	7	6	9	6	12	15	12	10
4. kvartil	78	71	72	67	12	10	10	10	8	6	6	5	11	13	14	16
Yrkesstatus (16-79 år)¹																
Yrkesgruppe 1-2	82	78	74	75	12	10	8	11	4	5	5	5	17	16	17	21
Yrkesgruppe 3	82	72	68	63	16	9	11	12	2	2	4	2	11	19	15	16
Yrkesgruppe 4-5	74	64	64	65	20	19	18	18	3	4	4	5	10	9	9	9
Yrkesgruppe 6-9	78	64	62	61	12	9	9	9	6	3	4	4	11	11	16	11
Elevar/studentar	53	43	46	44	16	6	7	5	11	6	7	3	6	11	6	9
Trygd/pensjonistar	86	77	79	83	23	25	19	18	1	0	0	1	14	15	17	14
Heimearbeidande	75	:	63	48	14	:	8	9	3	:	11	3	6	.	14	6

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.8. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, etter kjønn og alder. 2001-2011. Prosent

	Trykt avis	Nettavis	Anten trykt avis eller nettavis	Berre trykt avis	Berre nettavis	Både trykt avis og nettavis
2001	78	10	79	69	2	9
2002	77	12	79	67	2	10
2003	77	17	80	63	4	14
2004	75	19	79	60	4	15
2005	74	27	81	54	7	20
2006	74	31	82	51	8	23
2007	72	34	81	47	8	25
2008	68	35	77	42	9	26
2009	65	40	78	38	13	27
2010	64	43	80	37	16	27
2011	63	48	79	32	16	32
2011						
Kjønn						
Menn	64	55	81	26	18	37
Kvinner	63	40	78	38	14	26
Alder						
9-15 år	32	18	43	25	11	8
16-24 "	50	65	77	13	27	37
25-44 "	55	65	82	17	27	38
45-66 "	78	44	85	42	7	37
67-79 "	88	19	90	71	2	17

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

13. Film og kino

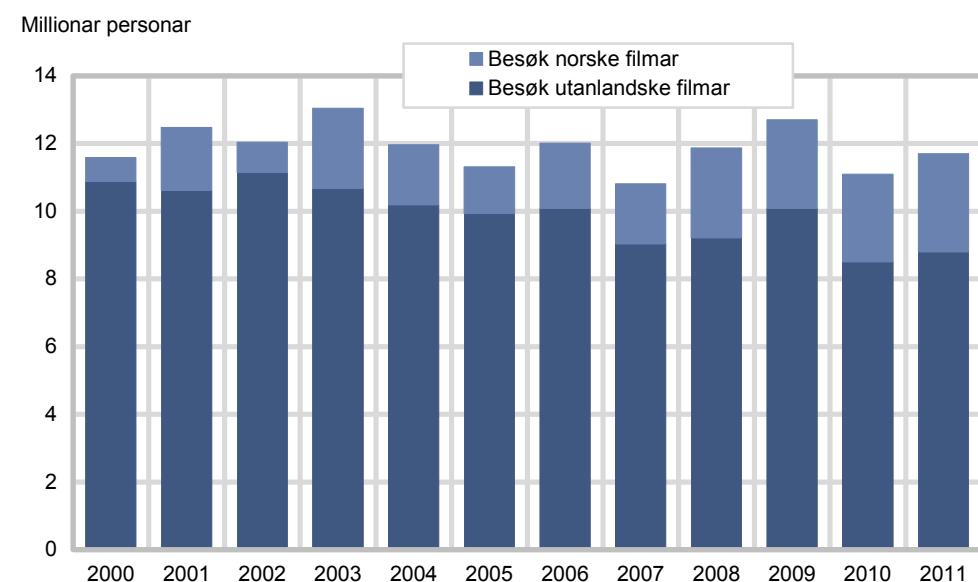
13.1. Nokre resultat

Fleire kinobesøk

I 2011 var det 11,7 millionar kinobesøk, som er ein auke på nær 6 prosent samanlikna med året før. Besøkstalet svarar til 2,4 kinobesøk per innbyggjar.

Besøkstala på norske filmar var på knapt 3 millionar i 2011 og utgjer 25 prosent av samla kinobesøk. Dette er det høgaste tal kinobesøk på norske filmar i heile perioden sidan 2000. Sjå figur 13.1.

Figur 13.1. Kinobesøk. Utanlandske og norske filmar. 2000-2011. Millionar personar

Kjelde: Film & Kino.

Ved dei kommunale kinoane har det vore ein auke i tal besøk på nesten 7 prosent frå 2010 til 2011. Bygdekinoane hadde ein auke på 5 prosent, mens dei ikkje-kommunale kinoane har hatt ein auke i tal besøk på 1 prosent. Besøka på dei kommunale kinoane utgjorde 83 prosent av dei totale kinobesøka i 2011, mens besøka på dei ikkje-kommunale kinoane og på Bygdekinoen utgjorde høvesvis 16 og 1 prosent av totalen. Sjå tabell 13.1.

11 prosent fleire på norske filmar

Etter ein nedgang i besøkstala ved kinoane i 2010 steig talet igjen i 2011, med drygt 634 000 fleire besøk enn i 2010. 46 prosent av denne auken var på norske filmar, 293 000 fleire besøk. Samanlikna med besøkstal på norske filmar i 2010 var dette ein auke på 11 prosent. Det var også ein auke i tal framsyningar med 27 500, eller nesten 9 prosent, fleire enn i 2010. Auken i framsyningar for norske filmar er på nesten 10 000, eller 14 prosent. Besøk per framsyning har halde seg stabilt siste året, med ein liten nedgang frå 35 til 34 personar i gjennomsnitt per framsyning. Sjå tabell 13.2.

Nær alle kinoane digitaliserte

Det blir stadig færre kinobygg, og i 2011 blei det 4 færre kinobygg, totalt er det 206 kinobygg i 2011. Talet på kinosalar har likevel halde seg stabilt på 430 viss ein held visingsstader for Bygdekinoen utanfor. Sidan 2001 har det vore ein nedgang på 37 kinobygg og ein auke på 36 kinosalar. Digitaliseringa av kinoane heldt fram i 2011, og same året blei nesten alle kinoane ferdig digitaliserte, til saman 415 salar.

I 2011 var det i alt 630 salar som fordeler seg på 332 og 98 respektive kommunale og ikkje-kommunale kinosalar. Dei kommunale kinoane hadde 154 kinobygg og 332 kinosalar i 2011, som tilsvrar eitt bygg mindre og to fleire salar enn året før. Bygdekinoen hadde 200 framsyningssalar i 2011, 21 færre enn året før.

I 2011 var det til saman 78 900 sitjeplassar ved kinoane. Dei kommunale kinoane hadde i underkant av 62 200, medan dei ikkje-kommunale hadde over 16 700 sitjeplassar.

Det var totalt 206 langfilmpremierar ved kinoane i Noreg i 2011. I 2010 var det 207 langfilmpremierar, medan det var 221 langfilmpremierar i 2008. Samanlikna med 2008 var det ein nedgang på 15 premierar i 2011. Talet på norske langfilmpremierar aukar stadig, og låg på 33 i 2011. Sidan 2008 har talet på norske langfilmpremierar auka med 11. Sjå tabell 13.3.

Auke i vurderte spele- og kortfilmar

Medietilsynet vurderte/registrerte 253 spelefilmar og 10 kortfilmar i 2011. Det er 13 fleire spelefilmar og 5 fleire kortfilmar enn i året før. Registrerte/vurderte filmar blir ikkje alltid viste på kino same året som dei er registrerte/vurderte. Sjå tabell 13.4 og punkt 13.2.

Stadig auke i filmsamlingane

Filmsamlingane ved Nasjonalbiblioteket aukar stadig. På slutten av 2011 inneheldt samlingane 23 066 registrerte filmtitlar, ein tilvekst på 286 filmar, eller drygt 1 prosent, frå 2010. Dei norske kortfilmane og dei utanlandske spelefilmane utgjer framleis størstedelen med høvesvis 41 og 37 prosent av samlingane i 2011. Tal videoar har gått ned med 259 frå 2010. Dei siste ti åra har filmsamlingane auka med nesten 4 400 filmtitlar, eller 23 prosent. Sjå tabell 13.5.

Tilskot til norsk filmproduksjon

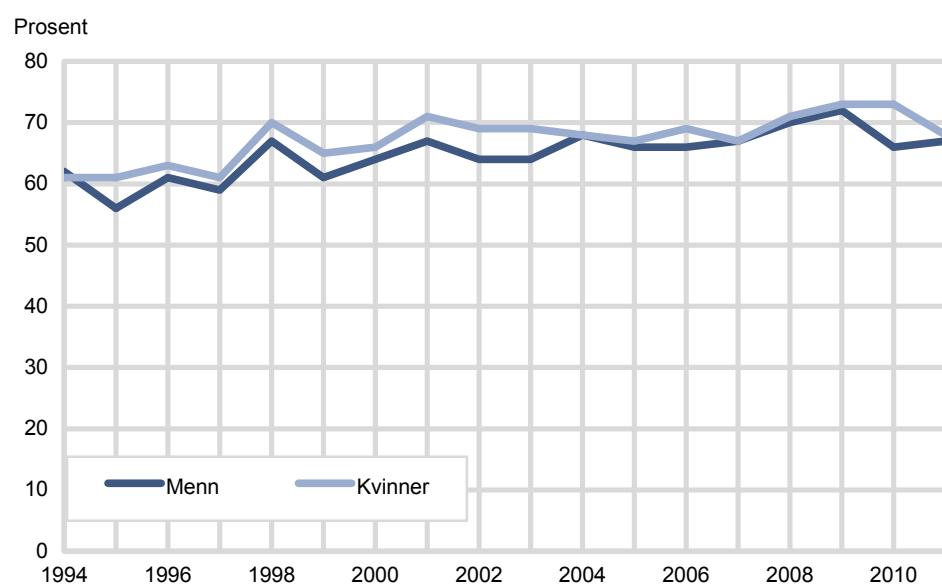
Norsk filminstitutt forvaltar ulike tilskotsordningar til filmar, ulike tv-program og dataspel. I 2011 var desse tilskotsordningane på totalt 390 millionar kroner, ein auke på 25 millionar, eller 7 prosent, frå året før. Frå 2005 har auken vore på 156 millionar kroner, eller 67 prosent. Produksjonstilskotet utgjorde størstedelen av tilskota, med 201 millionar kroner fordele på 75 prosjekt i 2011. Forutan produksjonstilskot blei det også gitt utviklingstilskot, billettstøtte og lanserings-tilskot til spelefilm/kinofilm. Billettstøtta i 2011 utgjorde 119 millionar kroner fordele på 46 kinofilmar. Sidan billettstøtta blir gitt i inntil fem år etter premieren, er talet på filmar som fekk støtte etter denne ordninga, høgare enn talet på kinopremierar i 2011. Sjå tabell 13.6.

Sju av ti på kino i 2011

Kultur- og mediebruksundersøkinga i 2011 syner at 68 prosent av befolkninga hadde vore på kino dei siste tolv månadene, mot 73 prosent i 2009. Det var om lag like stor prosent kvinner som menn som gjekk på kino, høvesvis 68 og 67 prosent. Ikkje uventa er det dei unge som går mest på kino. I aldersgruppene 9-15 år og 16-24 år var det høvesvis 91 og 93 prosent som gjekk på kino i 2011. Blant aldersgruppene er det størst nedgang for aldersgruppa 67-79 år som har hatt ei endring frå 42 prosent som gjekk på kino i 2009, til 30 prosent i 2011. Noko av grunnen kan vere den populære filmen *Max Manus* som blei vist i 2009.

Dei med høg utdanning og dei med størst hushaldsinntekt var meir ivrige til å gå på kino enn andre grupper. Det er i særleg grad elevar, studentar og personar i yrke som krev akademisk eller anna fagleg utdanning (yrkesgruppe 3) som går mykje på kino. Sjå tabell 13.7.

Figur 13.2. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter kjønn. 1994-2011.
Prosent

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå

I 2011 var salet av DVD og Blu-ray på 16,3 millionar selde filmar. Dette er ein nedgang på 2 millionar, eller 11 prosent, frå året før. Ikkje sidan 2005 har salet vore lågare. Sjå tabell 13.8.

13.2. Om statistikken og dei ulike organisasjonane

Film & Kino

Film & Kino er ein kombinasjon av ein medlemsorganisasjon for norske kommunar og ein bransjeorganisasjon for kino- og videobransjen (Film & Kino). Organisasjonen forvaltar Norsk kino- og filmfond (NKFF) og driv i tillegg Bygdekinoen og tidsskriftet Film & Kino. Tidsskriftet er frå 1. januar 2012 teke over av Pandora Forlag, under det nye namnet Cinema.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt forvaltar dei statlege tilskotsordningane for utvikling og produksjon av film, TV-produksjonar, dokumentarseriar for TV og nye medium. I 2011 forvalta Norsk filminstitutt til saman 390 millionar kroner til fordeling på 13 ulike tilskotsordningar til audiovisuelle produksjonar. Norsk filminstitutt er statens forvaltningsorgan på filmområdet og rådgivar i filmpolitiske spørsmål. Norsk filminstitutt er eit statleg forvaltningsorgan med løvying over statsbudsjettet og er underlagt Kulturdepartementet (Norsk filminstitutt).

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket har ansvaret for innsamlings- og bevaringsfunksjonane av film. Levering av film til Nasjonalbiblioteket er å sjå på som ein del av pliktavleveringa, sjå også kapittel 11.

Medietilsynet

Nokre av oppgåvene til Medietilsynet (oppgåvene til tidlegare Statens filmtilsyn) er mellom anna gitt i lov om film og videogram (film- og videogramlova) av 15. mai 1987 nr. 21. Lova gav blant anna reglar om førehandskontroll og fastsetjing av aldersgrenser for film og video. Etter ei endring i § 100 i Grunnlova 30. september 2004 («Ytringsfrihet bør finde Sted»), la Medietilsynet frå 2005 om praksisen da det ikkje lenger var obligatorisk med førehandskontroll av film i Noreg (forskrift om film og videogram, endra ved forskrift 11. januar 2005 nr. 16). Filmar som skal visast for personar under 18 år, skal framleis inn for aldersklassifisering. Filmar som berre blir registrerte, blir automatisk viste med 18-årsgrænse. Vidare gir film- og videogramlova reglar for merking og registrering av videogram som skal seljast i næring (Medietilsynet).

Tre forskrifter er gitt til film- og videogramlova. Desse omhandlar film og videogram, vilkår for løyve til å prente registreringsmerket til Medietilsynet på omslag og kassett, og reglar om merking ved elektronisk omsetning av videogram.

Mediebruksundersøkingane

Talet på kinobesøk for 2011 er henta frå Norsk mediebarometer 2011. Termen *kvartil* representerer ei gruppe med om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabell 13.7. Sjå kapittel 11.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

13.3. Omfang, publisering og samanlikningar

Statistikken over kinoaktiviteten omfattar alle kinoane i Noreg. Statistikken blir publisert i Film & Kinos årboknummer og på internettsidene, www.kino.no. Delar av statistikken blir òg publiserte i Statistisk årbok. Nokre tal for kinoane blir elles publiserte i KOSTRA.

Film- og kinostatistikken kan samanliknast over tid og med film- og kinostatistikken i andre land.

Referansar

Film & Kino: (<http://www.kino.no>)

Medietilsynet: (<http://www.medietilsynet.no>)

Norsk filminstitutt: (<http://www.nfi.no>)

Meir informasjon

Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)

Vaage, Odd Frank (2012): *Norsk mediebarometer 2011*, Statistiske analyser 128, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/medie>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 13.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke. 2001-2011

	Besøk i alt	Ved kommunale kinoar	Ved ikkje- kommunale kinoar	Ved bygdekinoar	Besøk Per innbyggjar ¹
2001	12 477 164	10 761 725	1 566 446	148 993	2,8
2002	12 041 422	9 976 579	1 934 206	130 637	2,7
2003	13 049 067	10 758 367	2 156 809	133 891	2,9
2004	11 966 254	9 671 796	2 148 667	145 791	2,6
2005	11 314 081	9 078 088	2 101 469	134 524	2,4
2006	12 012 493	9 560 709	2 303 726	148 058	2,6
2007	10 815 700	8 619 801	2 068 216	127 683	2,3
2008	11 869 449	9 631 599	2 108 034	129 816	2,5
2009	12 701 912	10 356 276	2 206 555	139 081	2,6
2010 ³	11 020 954	9 037 140	1 863 735	120 079	2,3
2011	11 655 050	9 641 532	1 887 286	126 232	2,4
2011					
Østfold	543 417	426 463	114 257	2 697	2,0
Akershus	1 189 635	371 096	812 757	5 782	2,2
Oslo	2 233 876	2 231 425	1 442	1 008	3,7
Hedmark	300 834	296 961	-	3 873	1,6
Oppland	288 984	277 568	1 723	9 693	1,6
Buskerud	539 693	176 244	356 951	6 498	2,1
Vestfold	563 634	464 334	99 301	-	2,4
Telemark	352 078	219 822	123 523	8 733	2,1
Aust-Agder	210 734	202 200	-	8 534	1,9
Vest-Agder	441 617	409 436	29 033	3 148	2,6
Rogaland	1 140 321	1 126 980	10 183	3 158	2,6
Hordaland	1 359 817	1 316 707	22 800	20 310	2,8
Sogn og Fjordane	169 423	104 358	54 400	10 665	1,6
Møre og Romsdal	414 930	377 962	20 684	16 284	1,6
Sør-Trøndelag	813 940	803 534	4 075	6 331	2,8
Nord-Trøndelag	225 442	217 233	1 110	7 099	1,7
Nordland	345 253	217 261	123 590	4 402	1,5
Troms/Romsdalsfjorden	387 622	281 754	101 084	4 784	2,5
Finnmark/Finnmárku	127 883	120 194	4 456	3 233	1,7
Svalbard ²	5 917	-	5 917	-	-

¹ Berekna tal. ² Personar busette på Svalbard er som regel registrert busette i ein norsk kommune. ³ Retta sidan førre utgåva.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 13.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform. 2001-2011

Kino- bygg i alt	Kino- salar/ fram- synings- stader	Salar med digital- kino ¹	Sitje- plassar	Framsynningar		Besøk			Billettinntekter, 1 000 kroner	
				I alt	Av dette norske	I alt	Av dette besøk på norske filmar	Besøk per fram- syning	I alt	Av dette på norske filmar
				—1 000 personer—						Prosent
2001	243	596	-	84 610	244 353	27 277	12 477	1 865	14,9	51,1
2002	249	600	-	85 913	250 062	22 899	12 041	897	7,4	48,2
2003	242	603	-	83 990	258 727	41 374	13 049	2 378	18,2	50,4
2004	240	625	-	85 047	267 269	34 629	11 967	1 777	14,8	44,8
2005	232	656	-	84 457	292 014	37 548	11 314	1 380	12,2	38,7
2006	227	649	-	82 630	303 251	47 365	12 013	1 928	16,0	39,6
2007	219	651	-	79 677	297 188	52 246	10 816	1 779	16,4	36,4
2008	218	661	49	79 177	307 249	56 722	11 870	2 657	22,4	38,6
2009	212	652	65	78 716	307 962	57 377	12 702	2 613	20,6	41,2
2010 ³	210	651	250	79 238	316 073	68 021	11 021	2 564	23,3	34,9
2011	206	630	415	78 921	343 611	77 676	11 655	2 857	24,5	33,9
Kommunale kinoar i alt	154	332	..	62 185	275 918	62 165	9 642	2 332	24,2	34,9
Ikkje- kommunale kinoar i alt ²	52	98	..	16 736	63 566	14 020	1 887	471	25,0	29,7
Bygdekinoar ...	-	200	..	-	4 127	1 491	126	54	42,9	30,6
										3 707

¹ Gjeld berre kommunale og private kinoar. ² Medrekna Svalbard. ³ Retta sidan førre utgåva.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 13.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	230	241	237	221	223	207	206
Produksjonsland							
Noreg	¹ 21	⁴ 22	¹ 23	22	22	26	33
Sverige	16	10	9	9	12	7	4
Canada	-	-	3	3	-	4	2
Danmark	13	6	8	7	7	5	6
Finland	-	4	1	3	-	4	2
Storbritannia	11	12	19	16	11	12	16
Tyskland	5	4	5	4	1	6	2
Frankrike	4	² 12	8	10	22	11	11
Italia	4	3	4	4	3	3	2
Island	-	2	2	-	3	-	1
Spania	6	1	3	3	4	2	3
Russland	-	1	1	2	1	-	1
Sør-Korea	4	1	1	-	-	1	-
USA	³ 119	² 122	⁵ 113	117	108	103	98
Andre land	27	41	37	21	29	23	25

¹ Av dette ein samproduksjon. ² Av dette ei nyutsending. ³ Av dette fem nyutsendingar. ⁴ Av dette to nyutsendingar. ⁵ Av dette fire nyutsendingar.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 13.4. Spelefilmar og kortfilmar vurderte/registrerte av Medietilsynet, etter aldersgrupper. 1995-2011

	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Spelefilmar i alt	212	219	241	194	230	238	236	251	² 242	238	240	253
Aldersgrupper												
Tillatne for barn 7 år og over	30	47	34	31	29	36	20	28	36	34	30	34
Tillatne for barn 11 år og over ..	54	51	60	64	70	62	67	69	67	62	82	73
Tillatne for ungdom 15 år og over ..	91	85	89	61	81	79	78	84	68	71	67	64
Tillatne for voksne 18 år og over ..	18	7	14	5	14	12	10	23	³ 22	⁴ 9	10	12
Tillatne for alle	19	29	44	33	36	49	61	47	49	62	51	70
Kortfilmar i alt	41	36	32	36	21	14	32	33	32	37	5	10
Aldersgrupper												
Tillatne for barn 7 år og over	6	4	10	9	2	-	1	1	2	3	1	1
Tillatne for barn 11 år og over ..	9	2	3	5	2	3	8	3	1	7	1	2
Tillatne for ungdom 15 år og over ..	1	3	2	1	1	3	3	-	-	1	-	-
Tillatne for voksne 18 år og over ..	-	1	-	-	-	-	-	¹ 28	¹ 24	21	-	-
Tillatne for alle	25	26	17	21	16	8	20	1	5	3	7	-

¹ Registrert hos Medietilsynet. ² Det er berre registrert 21 filmar. ³ Ein film blei vurdert til 18-årsgrense. ⁴ Ingen filmar blei i 2009 vurderte til å kunne få 15-årsgrensem eller lågare. Alle dei 9 filmane er registrerte utan førehåndskontroll, det vil seie at dei må visast med 18-årsgrensem.

Kjelde: Medietilsynet.

Tabell 13.5. Filmsamlingar ved Nasjonalbiblioteket¹. 1998-2011

	Registrerte titlar per 31. desember												Tilvekst i 2011
	1998	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
I alt	17 932	18 682	18 910	19 139	19 475	19 803	20 128	20 583	² 21 184	21 824	22 780	23 066	286
Norske spelefilmar 35 mm	³ 753	810	824	839	860	878	900	942	973	1 004	1 048	1 068	20
Utanlandske spelefilmar													
35 mm	⁴ 5 730	6 335	6 531	6 716	6 961	7 191	7 443	7 759	7 956	8 155	8 339	8 603	264
Norske kortfilmar 16/35 mm	8 705	8 782	8 800	8 824	8 884	8 949	8 995	9 080	9 154	9 204	9 322	9 455	133
Utanlandske kortfilmar													
16/35 mm	2 744	2 755	2 755	2 760	2 770	2 785	2 790	2 802	2 812	2 822	2 822	2 950	128
Videor	..	..	..	..	..	..	..	..	..	639	1 249	990	-259

¹ Nasjonalbiblioteket overtok etter Norsk Filminstitutt som mottaksinstitusjon for film i 2008. ² Medrekna pliktavlevert video. ³ Medrekna norske spelefilmar 16 mm. ⁴ Medrekna utenlandske spelefilmar 16 mm.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 13.6. Norsk filminstitutt¹. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kortfilmar							
Talet på fullførte filmar ²	23	40	34	58	-	-	-
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	18	21	13	15	8	5	16
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	948 500	1 982 500	1 139 790	1 219 681	796 833	493 200	1 345 000
Produksjonstilskot, tal prosjekt	41	37	37	43	36	24	21
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	12 730 500	15 959 800	14 675 287	25 182 303	721 861 806	20 354 800	18 065 000
Kinofilmar³, fiksjon og dokumentar							
Talet på filmpremièrar	26	22	22	24	⁸ 23	25	33
Billettsøtte, talet på filmar ⁴	26	33	31	31	44	37	46
Billettsøtte, samla utbetaling. Kroner	49 326 400	67 394 700	58 625 637	86 729 770	96 376 174	100 768 403	118 552 408
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	46	35	87	67	57	23	50
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	7 055 100	6 324 900	19 611 273	14 181 125	11 769 182	12 824 481	10 015 500
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	25	18	28	24	30	30	22
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	121 731 000	125 129 700	145 741 650	126 647 217	156 795 790	152 419 530	135 661 323
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	14	19	37	27	22	48	33
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	10 938 300	17 733 500	35 100 000	24 269 804	23 686 797	31 895 584	38 764 796
TV-produksjonar, enkeltståande⁵							
Talet på fullførte produksjonar/viste	-	-	-	-	-	-	-
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	36	46	26	38	36	25	34
Utviklingstilskot, samla tilskot ⁶ . Kroner	2 354 000	2 681 000	3 008 262	4 430 384	5 472 000	4 044 226	6 872 000
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	26	30	25	42	37	29	20
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	7 198 000	6 114 000	7 432 000	17 497 385	16 030 000	12 372 476	17 215 000
Dokumentarseriar for TV							
Talet på fullførte produksjonar/viste	-	-	-	-	-	-	-
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	-	3	5	-	3	2	1
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	-	245 000	700 000	-	550 000	200 000	150 000
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	-	4	2	3	2	3	5
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	-	3 250 000	1 825 000	1 900 000	1 395 000	2 650 000	4 415 000
Drama, TV-seriar							
Talet på fullførte produksjonar/viste	-	-	5	-	-	-	-
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	16	8	13	13	28	13	20
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	2 539 100	1 090 000	2 709 200	2 300 000	5 386 135	2 826 151	3 392 220
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	8	5	5	5	5	4	7
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	13 998 300	21 940 000	21 710 000	11 775 000	11 050 000	14 090 000	25 800 000
Nye medium⁶							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	6	6	9	11	18	16	20
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	5 000 000	5 397 700	6 000 000	7 900 000	10 600 000	10 000 000	10 000 000

¹ Frå 1. april 2008 tok Norsk filminstitutt over som einaste nasjonale forvaltingseining for film. ² Fullførte kortfilmar har sjeldan "premiere". ³ Spelefilm/kinofilm har minimum visingstid 72 minutt. Tala inkluderer også kortfilmar med kinodistribusjon, kinodokument og minoritets-/samprodusjonar med utlandet. ⁴ Høgare tal enn talet på premièrar kjem av overheng og reprisar frå tidlegare år. ⁵ Frå 2007 berre enkeltståande dokumentarar. ⁶ I praksis dataspel. I tillegg kr 9 906 948 i lanseringsstøtte til 30 kortfilmar. ⁸ Inklusive ein film i novelleformat og ein kinofilm med berre regional distribusjon.

Kjelde: Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 13.7. Besøk på kino, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. 2004-2011. Gjennomsnitt og prosent

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2004	2006	2008	2009	2010	2011
Prosentdel, alle	68	67	70	73	70	68	4,1	3,7	3,6	3,6	3,5	3,3
Kjønn												
Menn	68	66	70	72	66	67	4,4	3,7	3,7	3,7	3,3	3,5
Kvinner	68	69	71	73	73	68	3,8	3,6	3,5	3,5	3,7	3,1
Alder												
9-15 år	91	91	88	86	88	91	5,2	4,7	4,5	4,5	4,3	3,9
16-24 "	91	89	92	93	90	93	8,1	7,1	6,5	6,7	6,6	6,0
25-44 "	80	81	78	82	82	80	4,9	4,2	4,2	4,2	4,3	3,7
45-66 "	50	47	58	59	56	51	1,9	2,0	2,3	2,2	1,7	2,2
67-79 "	26	26	39	42	30	30	0,7	0,7	1,3	1,0	1,0	1,6
Utdanning												
Ungdomsskole	44	46	53	57	49	52	3,3	2,5	2,7	2,7	2,7	2,5
Videregående skole	63	61	63	65	62	59	3,5	3,4	3,2	3,1	3,0	2,9
Universitet/høgskole, kort	79	76	76	83	80	75	4,7	3,9	4,5	4,0	4,2	3,4
Universitet/høgskole, lang	88	81	90	84	82	80	5,1	4,9	4,4	4,3	4,0	4,6
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	56,0	56,0	62,0	64,0	53,0	55,0	3,5	3,8	3,4	3,4	3,3	3,3
2. kvartil	65,0	66,0	68,0	67,0	68,0	61,0	3,8	3,1	3,1	3,3	3,0	2,8
3. kvartil	71,0	72,0	81,0	68,0	73,0	72,0	4,0	3,5	4,4	2,8	3,2	2,9
4. kvartil	80,0	81,0	84,0	80,0	86,0	83,0	4,6	4,2	4,2	4,0	4,4	4,0
Yrkesstatus (16-79 år)¹												
Yrkesgruppe 1-2	81	79	81	82	82	77	4,8	4,0	4,1	4,0	4,1	3,8
Yrkesgruppe 3	79	78	80	83	78	78	4,9	4,3	4,5	4,1	3,6	3,5
Yrkesgruppe 4-5	73	71	68	76	71	72	3,7	4,1	3,9	4,0	3,8	3,6
Yrkesgruppe 6-9	61	59	66	61	59	61	4,6	3,2	3,4	2,6	2,6	2,7
Elevar/studentar	90	91	93	97	94	96	7,6	6,9	6,4	6,8	6,6	6,1
Trygd/pensjonistar	32	27	38	43	32	30	1,2	0,7	1,1	1,1	1,1	1,7
Heimearbeidande	45	58	:	:	75	71	1,6	1,7	:	2,7	2,7	2,9
Landsdel												
Oslo/Akershus	78	77	79	80	78	78	5,1	4,6	4,3	4,3	4,2	4,3
Austlandet elles	66	64	67	71	65	63	4,1	3,0	3,5	3,2	3,0	3,2
Agder og Rogaland	66	68	74	75	70	69	3,8	3,5	3,9	3,7	3,6	3,0
Vestlandet	67	65	63	69	70	65	3,7	3,6	2,8	3,4	3,5	3,1
Trøndelag	66	68	72	71	68	67	3,6	4,1	3,5	3,4	4,2	3,0
Nord-Noreg	60	56	69	63	63	56	3,8	3,4	3,8	3,2	2,3	2,0

¹For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.8. Sal av DVD og Blu-ray. Tal på selde filmar¹. 2004-2011. Millionar

2004	9,2
2005	15,3
2006	17,3
2007	19,1
2008	20,2
2009	20,0
2010	18,3
2011	16,3

¹Tala er baserte på salssrapportar samla inn frå dei viktigaste salskanalane av Gfk, men Gfk dekkjer ikkje heile marknaden, derfor er totaltala berekna tal.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 13.9. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 2008-2011. 1 000 kr

	2008	2009	2010	2011
Filmsenter				
I alt	16 796	26 796	26 796	31 796
Nordnorsk filmsenter ¹	6 217	8 217	8 217	8 217
Av dette				
Produksjonstilskot	3 428	5 428	..	..
Driftstilskot ²	2 789	2 789	..	..
Vestnorsk filmsenter	4 479	6 479	6 479	7 229
Midtnorsk filmsenter	2 500	4 000	4 000	4 750
Østnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	2 000
Filmkraft Rogaland filmsenter ..	1 000	2 000	2 000	3 500
Sørnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 000
Mediefabrikken i Akershus ³	600	600	600	600
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	-	1 500	1 500	2 500
Filmfond				
I alt	10 500	10 500	10 500	10 500
Film3	2 500	2 500	2 500	2 500
FUZZ	2 500	2 500	2 500	2 500
Midtnorsk filmfond	1 000	1 000	1 000	1 000
Filmkraft Rogaland filmfond	2 000	2 000	2 000	2 000
FilmCamp	2 500	2 500	2 500	2 500
Ikkje fordelt	-	-	5 000	4 011

¹ Tilskotet for 2008 blei gitt i post 72. ² Nordnorsk filmsenter fekk som einaste regionale filmverksemder støtte til drift fram til 2009, fordi filmsenteret hadde status som knutepunktinstitusjon. ³ Tilskotet for 2008 er gitt under post 78.

Kjelde: Kulturdepartementet.

14. Radio og TV

14.1. Nokre resultat

Data presenterte i dette kapitlet er norske radio- og fjernsynskanalar som fell inn under prinsippa for allmennkringkasting. Medietilsynet har gitt ulike kriterium for allmennkringkasting; kanalane skal blant anna kunne tas inn av heile befolkninga og sikre eit mangfaldig radio- og fjernsynstilbod, og allmennkringkastarane har blant anna forplikta seg til å ha eit tematisk og sjangermessig tilbod, kome interessa både til breie og smale grupper i møte, og bidra til å styrke norsk språk, kultur og identitet. Sjå del 14.2. I Noreg var det fire riksdekkjande allmennkringkastarar i 2011: NRK, TV 2, Radio Norge og P4 Radio Hele Norge. TV 2 hadde ikkje allmennkringkastingsoppdrag i 2010, men er frå 1. januar 2011 igjen ein riksdekkjande allmennkringkastar.

Stabil sendeflate i radio

Dei radiokanalane i Noreg som baserer seg på prinsippa for allmennkringkasting, er bortimot riksdekkjande og sender nesten 24 timer i døgnet. I alle kanalane, bortsett frå NRK P3, har dei fleste programtypane hatt ei nokolunde stabil sendeflate dei siste tre åra.

Programtypen med størst del av sendetida i NRK P1 i 2011 var musikkprogram, med 29 prosent av sendetida. Underhaldningsprogramma hadde 25 prosent av sendetida, og regionale sendingar inkludert Sámi Radio hadde 15 prosent. For NRK P2 gjaldt det tilsvarende for musikk, 38 prosent, og for kunst/kultur/medium 22 prosent, og samfunnsspørsmål med 21 prosent av sendetida. NRK P3 har auka sendetida til underhaldning med over 600 timer siste året. Underhaldning utgjorde 30 prosent av sendetida. Sendetida til musikkprogram har derimot vorte redusert med nær 460 timer og utgjorde 54 prosent av sendetida i 2011. Sjå tabellane 14.1 og 14.2.

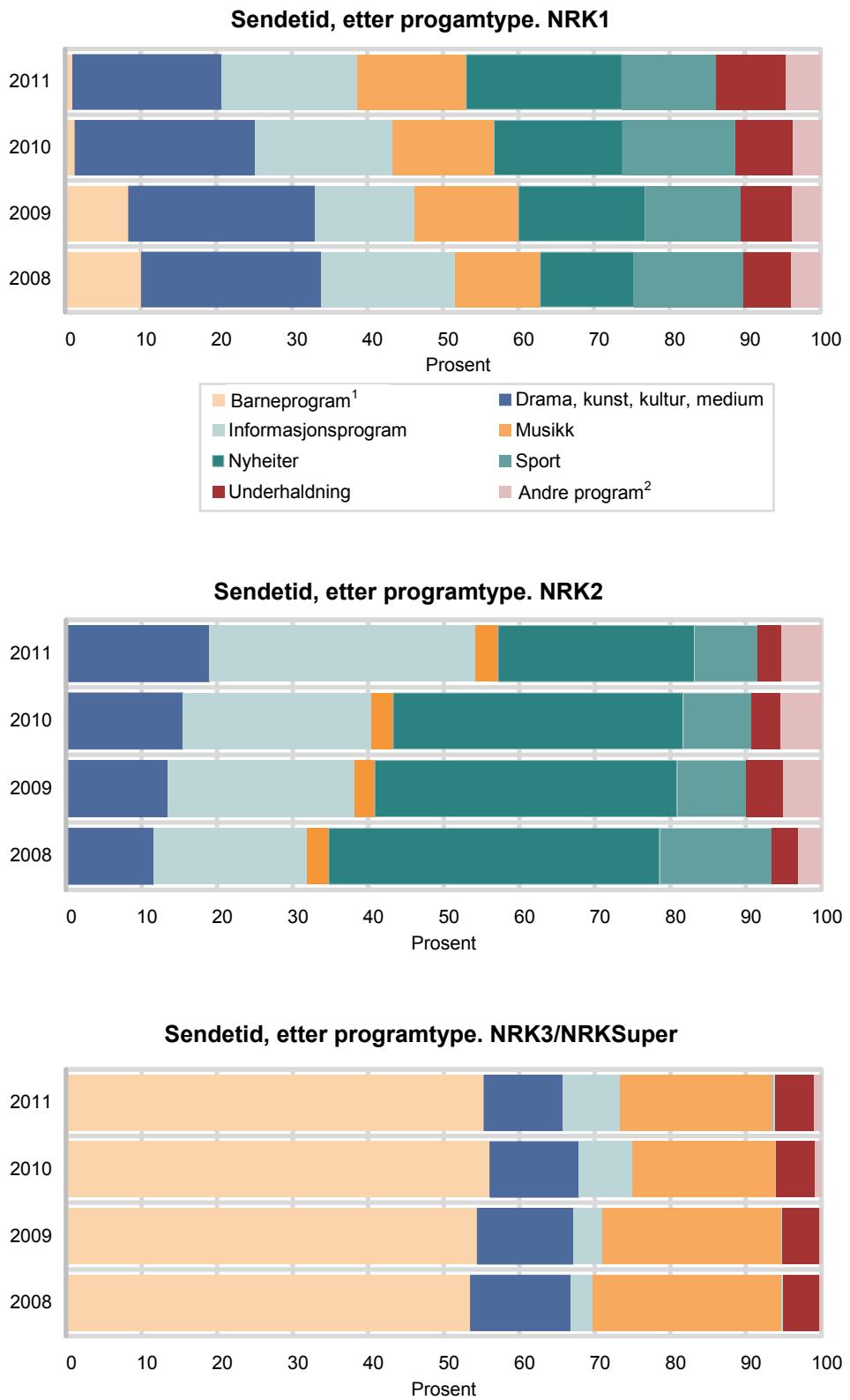
Radio Norge har rapportert programleveransar for 3 245 sendetimar, slik det går fram av allmennkringkastingsrekneskapen for 2011. Programtypen nyheter og aktualitet hadde 28 prosent av dei rapporterte timane, mens programtypen kultur hadde 19 prosent, og barn og unge hadde 18 prosent av sendeflata. Sport og idrett hadde 11 prosent av sendeflata. P4 rapporterte 7 209 timer med program i 2011. Dei programtypane som har størst del av sendeflata, er program retta mot trafikantar, med 24 prosent av sendetida, ungdomsprogram med 11 prosent og dagleg breitt kulturmagasin med 10 prosent. Sjå tabellane 14.3 og 14.4.

Stabilitet i sendeskjema for TV-kanalane

Det er heller ikkje store endringar i sendetid per programtype frå 2010 til 2011 for NRK1 eller NRK2 (tabell 14.5). I 2011 hadde NRK1 nær 8 300 sendetimar, 1 200 timer, eller 15 prosent av sendetida, inneheldt drama, og 21 prosent inneheldt nyheter. Dette er ein liten nedgang for drama og ein liten auke for nyheitene. Informasjonsprogramma dekte 18 prosent av sendetida i 2011.

I 2011 var 35 prosent av NRK2s 6 326 sendetimar informasjonsprogram, ein auke frå 25 prosent i 2010. 26 prosent var nyheter i 2011, ein nedgang frå 38 prosent i 2010. NRK2 har om lag like mange timer med nyheter som NRK1, men langt fleire timer med informasjon. NRK3 har ein annan profil, og i 2011 var det sendt musikk i 45 prosent av kanalens 3 713 timer. Dette er litt meir enn i 2010, men det er likevel langt fleire timer enn dei to NRK-kanalane til saman. 23 prosent av NRK3s sendetimar var dramaprogram i 2011. NRKSUPER, som berre sender barneprogram, var på lufta 4 600 timer i 2011. NRK har i tillegg til radio- og fjernsynssendingane også eit kontinuerleg oppdatert tilbod på nett.

Figur 14.1. NRK1, NRK2 og NRK3/NRKSuper. Sendetid, etter programtype. 2008-2011. Prosent

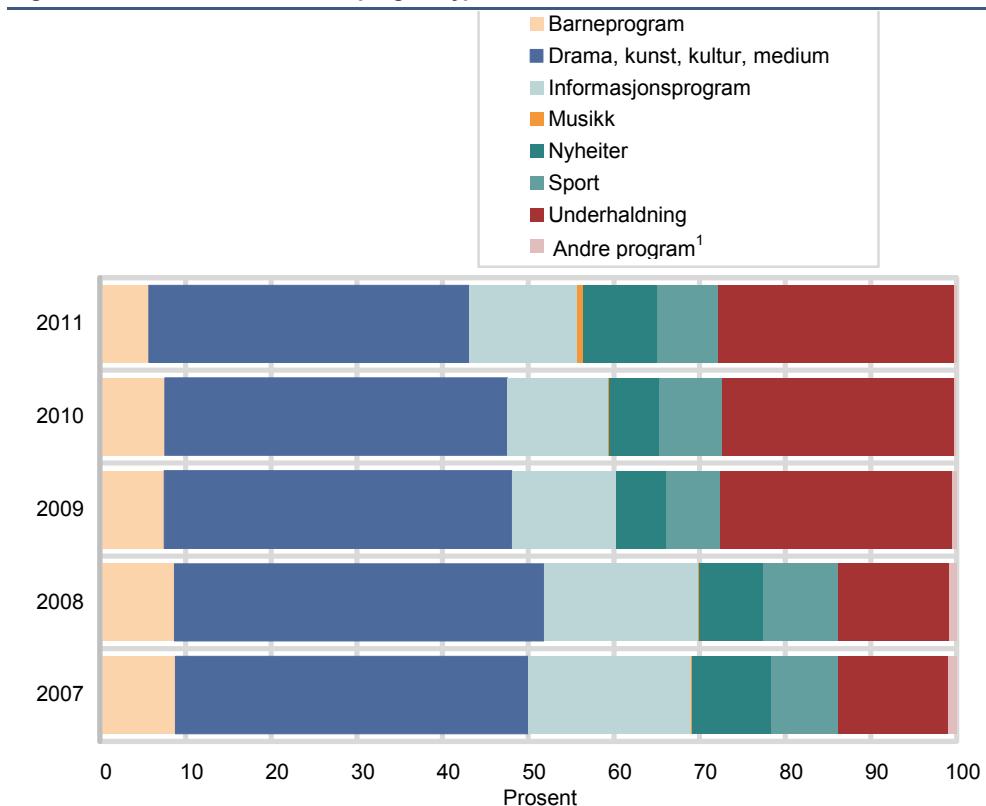
¹ Alle program på NRKSuper er nå kategoriserte som barneprogram. ² Medrekna naturprogram, religion/livsfilosofi, utdanning og vitskap.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011 og Norsk riksringkasting AS.

Programflata for TV 2 er heller ikke mykje endra fra 2010 til 2011 (tabell 14.6). Total sendetid gjekk ned med 33 timer fra 2010 og var på 7 023 timer i 2011. Drama hadde 37 prosent av total sendetid i 2011, litt mindre enn året før. Drama er dermed for femte året på rad den programtypen som har mest sendetid. Delen underhaldningsprogram er, med 28 prosent, nokså uendra fra 2010 til 2011. Det

vart sendt litt over 600 timer med nyheter i 2011, som tilsvarar 9 prosent av total sendetid. Dette var ein auke frå 2010. Tabell 14.6 er utarbeidd etter TV 2 si eiga fordeling på programflata (TV 2 AS).

Figur 14.2. TV 2. Sendetid, etter programtype. 2007-2011. Prosent

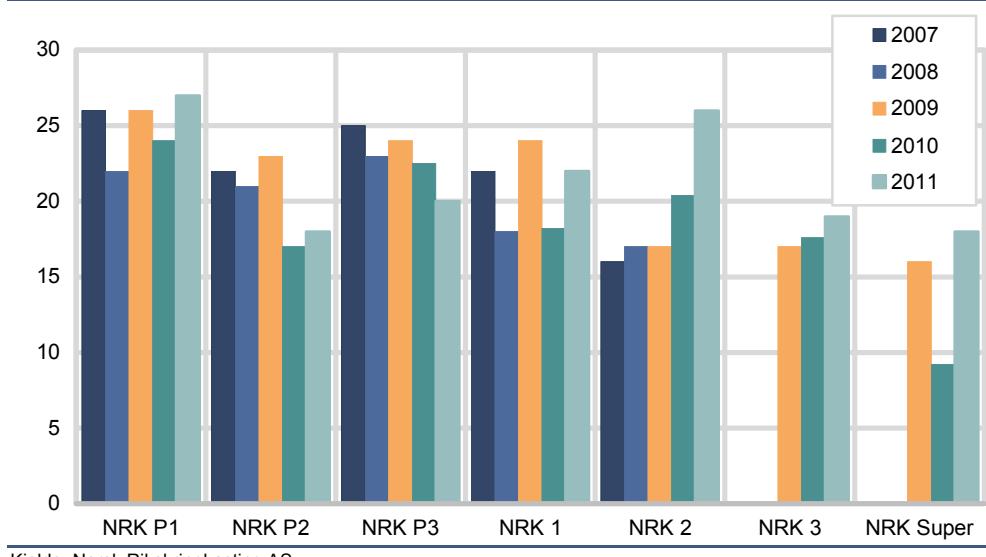
¹ Medrekna naturprogram og religion/livsfilosofi.

Kjelde: TV 2 AS.

Målform

NRK har eit spesielt krav på seg når det gjeld bruk av målformer i radio og TV-kanalane sine, da selskapet er offentleg eigd og lisensfinansiert (NRK). Kravet i NRKs vedtekter er at minst 25 prosent av innhaldet skal vere på nynorsk. I 2011 var det berre NRKs radiokanal P1 og fjernsynskanalen NRK2 som oppnådde denne målsettinga. Skil ein mellom tala på bokmål, nynorsk og dialekt, var 34 prosent av radiosendingane og 19 prosent av fjernsynssendingane på dialekt i 2011. Dette er ein auke frå året før på høvesvis 1 og 3 prosentpoeng. Sjå figur 14.3 og tabell 14.7.

Figur 14.3. Prosentsats nynorsk i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar. 2007-2011

Kjelde: Norsk Riksringkasting AS.

Slik det går fram av Allmennkringkastingsrapporten 2011 er Radio Norge og P4 etter konsesjonsvilkåra pålagde å nytte begge dei offisielle norske målformene utan krav til fast nynorskdel, dessutan å arbeide for å få til ei brei samansetning av dialektar frå heile landet. I tillegg skal 30 prosent av verbalinnsлага i P4 ikkje vere på bokmål. I 2011 mangla det framleis noko på å innfri det siste kravet. Radio Norge har ikkje levert statistikk for målform i 2011 (Medietilsynet 2012).

Konsesjonar og fjernsynslisensar

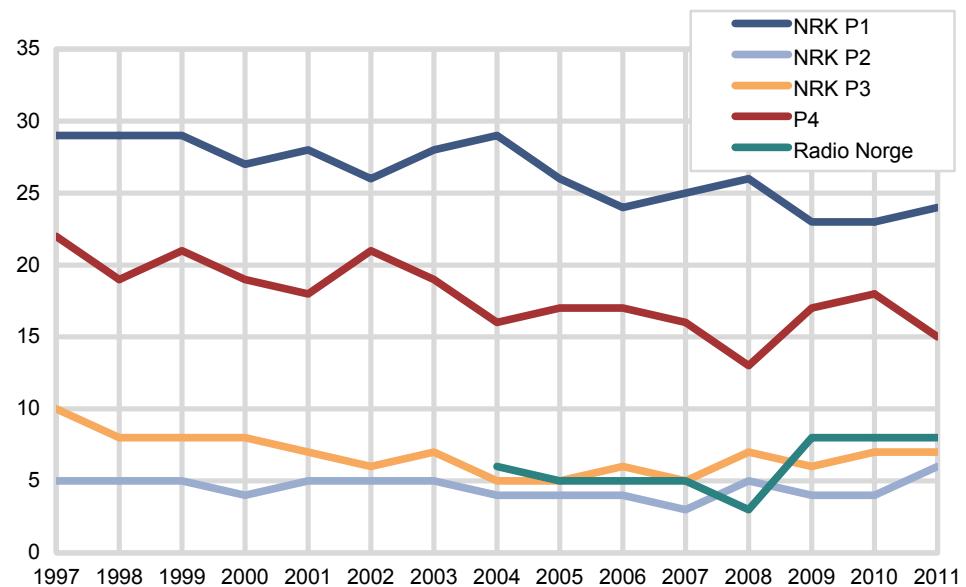
Mykje har skjedd med lokal fjernsyna dei siste åra i overgangen til digitalfjernsyn. Les meir om dette i del 14.2. Ved utgangen av 2011 var det 87 gyldige lokal fjernsynskonsesjonar i det digitale bakkenettet for fjernsyn (DDT). 14 av desse 87 konsesjonane var i drift, sju fleire enn i 2010. Det var 253 konsesjonar for lokalradio i 2011. Sjå tabell 14.8.

Det var registrert om lag 1 969 000 lisensbetalarar per 31. desember 2011. Dette er 38 000, eller 2 prosent, fleire enn i 2010. Sidan 2005 har talet på lisensar auka med 181 000, eller 10 prosent. Sjå tabell 14.9.

81 prosent ser på fjernsyn, og 55 prosent hører på radio ein gjennomsnittsdag

Tal frå Norsk mediebarometer 2011 (Vaage 2012) syner at 81 prosent av befolkninga såg på fjernsyn, mens 55 prosent lytta til radio ein gjennomsnittsdag i 2011. Det er om lag same tala som i 2010, da var dei på høvesvis 82 og 56 prosent. I 2011 såg kvar nordmann i gjennomsnitt 157 minutt på fjernsyn og lytta 86 minutt på radio kvar dag. Dette er fem minutt meir enn året før for begge media. Ser ein tilbake til 2005, er det ikkje store endringar i fjernsynssjåing og radiolytting målt i minutt eller tal per dag.

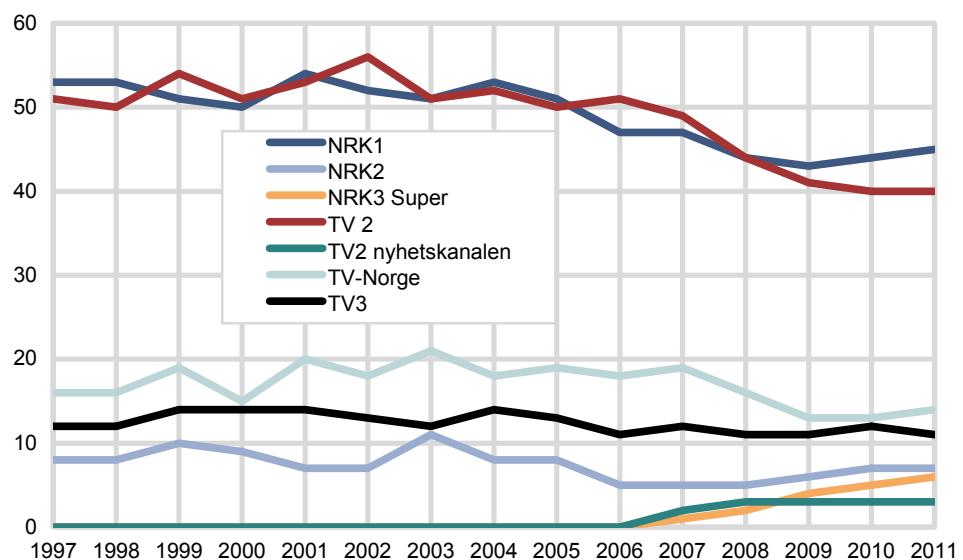
Figur 14.4. Radiolytting blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 1997-2011

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Dei to klart største kanalane målt i sjåardel var NRK1 og TV 2, med høvesvis 45 og 40 prosent sjåarar i aldersgruppa 9-79 år ein gjennomsnittsdag i 2011. Det har likevel vore ein nedgang dei siste åra, da begge desse kanalane låg på jamt over 50 prosent frå 2000 til 2005. Dei to klart største radiokanalane målt i lyttardel var NRK P1 og P4, med høvesvis 24 og 15 prosent lyttarar ein gjennomsnittsdag i 2011. Radiokanalane har ikkje hatt like stor nedgang som fjernsynskanalane, sjølv om NRK P1 i 2011 hadde 24 prosent lyttarar ein gjennomsnittsdag, mot 29 prosent i 2004. Sjå figur 14.4, 14.5 og tabell 14.10.

Figur 14.5. Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent. 1997-2011

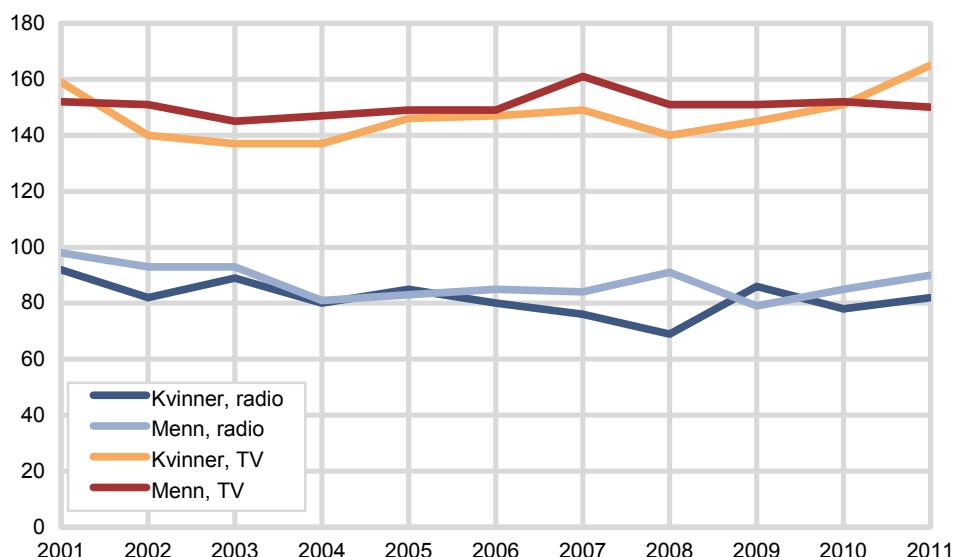
Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

I 2011 var det slik at dei med høg utdanning hadde ein noko høgare lyttardel på radio ein gjennomsnittsdag enn dei med låg utdanning, men dei brukar likevel færre minutt til radiolytting. Når det gjeld fjernsyn, er det færre blant dei med høg utdanning som ser på fjernsyn, og dei ser færre minutt ein gjennomsnittsdag. Det er om lag like mange blant dei med låg hushaldsinntekt som hører på radio, som dei med høg inntekt, men det er likevel slik at dei med høg hushaldsinntekt hører på radio færre minutt på ein gjennomsnittsdag. Hushaldsinntekt verkar å ha lite å seie for om ein ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, men det er ganske klart at dess høgare inntekt, dess færre minutt med fjernsynssjåing.

I 2011 var det flest blant dei i den eldste aldersgruppa (67-79 år) som såg på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, 91 prosent. Dei andre aldersgruppene låg på rundt 89 og 74 prosent. Det var likevel klart at dess eldre ein er, dess meir ser ein på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, frå 114 minutt i den yngste aldersgruppa (9-15 år) til 221 minutt i den eldste aldersgruppa. Dei som tilhørte dei to yngste gruppene (9-15 år og 16-24 år), brukte minst tid på radio, høvesvis 15 og 65 minutt. Dei hadde òg færrest radiolyttarar ein gjennomsnittsdag, høvesvis 31 og 48 prosent.

Det har vore slik at menn ser meir på fjernsynet gjennomsnittsdag enn kvinner. I 2011 var det ikkje slik. Menn brukte 150 minutt, mens kvinner brukte 165 minutt på fjernsyn i snitt per dag. Det er like mange menn som kvinner som ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, for begge 81 prosent. Menn hørte mest på radio i 2011, 90 minutt på ein gjennomsnittsdag, mens kvinner hørte 82 minutt. Det var 57 prosent menn som hørte på radio ein gjennomsnittsdag, mot 52 prosent av kvinnene. Sjå figur 14.6 og tabellane 14.11 og 14.12.

Figur 14.6. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn. 2001-2011

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

14.2. Om radio- og TV-statistikken

Tala som er presenterte i figurane og tabellane, er delvis henta frå aktørane sjølv eller frå Allmennkringkastingsrapporten 2011. I rapporten evaluerer Medietilsynet programtilbodet til dei ulike allmennkringkastarane. I talmaterialet som ligg føre, må ein leggje til grunn at dei ulike allmennkringkastarane har ei einsarta kategorisering av programområda frå år til år, slik at det er mogeleg å gjere samanlikningar over tid. Det er vanskeleg å samanlikne programtilbodet i dei ulike radiokanalane da dei ikkje rapporterer etter same klassifiseringsverktøy, og heller ikkje rapporterer om heile sendeflata.

Allmennkringkasting

Nokre av prinsippa for allmennkringkastingskanalane som Medietilsynet følgjer:

- Sendingane skal kunne takast inn av heile befolkninga.
- Sendingane skal innehalde ein variert programmeny med program for så vel breie som smale lyttar- og sjåargrupper, under dette barn og unge, den samiske befolkningssgruppa, etniske og andre minoritetar.
- Det skal vere daglege nyheitssendingar og solid, jamleg orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.
- Allmennkringkastingsprogramma skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur.
- Allmennkringkastingskanalane skal ha redaksjonell sjølvstende (Medietilsynet 2012).

Medietilsynet

Etter kringkastingslova 8 § 2-13 er Medietilsynet pålagt å utarbeide ein årleg allmennkringkastingsrapport: «*Medietilsynet skal utarbeide en årlig rapport om kringkasteres oppfyllelse av allmennkringkastingsforpliktelser. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av slik allmennkringkastingsrapport.*» (Medietilsynet 2012). Medietilsynet har dermed som oppdrag å føre tilsyn med i kva for grad allmennkringkastarane oppfyller sine allmennkringkastingsplikter. Tilsynet baserer seg mellom anna på allmennkringkastingsrekneskapane til dei respektive aktørane.

Medietilsynet fører òg tilsyn med andre område innanfor kringkasting (reklame og sponsing, vern av barn og unge, med meir) og er styresmakt når det gjeld konsesjonar og registreringar for lokalkringkasting og annan type kringkasting.

Medietilsynet fører i tillegg mellom anna tilsyn med marknads- og eigarforhold i dagspresse og kringkasting med heimel i medieeigarskapslova. Medietilsynet er også klageinstans for fjernsynslisenssaker.

Endring i konsesjonane

Dei analoge konsesjonane til lokalfjernsyn blei avslutta i 2009, same året som sløkking av analoge fjernsynsnett blei gjennomførte, og utrullinga av det digitale riksnettet for fjernsyn blei sluttført. Eit nytt regime for digitalt lokalfjernsyn var allereie etablert, og digitale lokalfjernsynskonsesjonar blei tildelte frå 2007. Til forskjell frå tidlegare ordning kan det gis fleire konsesjonar i kvart område, konsesjonærane har ikkje tilgang til eigne, lokale sendenett, det blir ikkje stilt krav til innhald, og det er ikkje lenger formidlingsplikt i kabelnett for digitalt lokalfjernsyn.

Noreg er framleis inndelt i 29 konsesjonsområde for allment bakkesendt lokalfjernsyn. Tidlegare var det sett av frekvensressursar til åtskilde analoge, lokale sendenett i alle områda. Talet på konsesjonar av denne typen var avgrensa til ein per område, som kvar var sikra retten til å sende i dei respektive lokale netta. Konsesjon omfatta plikt til å sende lokalt innhald, og det var formidlingsplikt i kabelnett for sendingane.

Norges Televisjon (NTV) har anleggskonsesjon for det digitale bakkenettet for fjernsyn. Som ein del av konsesjonsføresetnadene plikter NTV å tilby lokalfjernsyn kapasitet i det digitale nettet, som også skal vere innretta med lokale dekningsområde. Men nettet har avgrensa kapasitet til formidling av lokalfjernsyn. Ein del lokalfjernsynsaktørar har valt å sende berre i kabel- eller fibernet, eit alternativ som ikkje krev konsesjon frå Medietilsynet.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruk av radio og fjernsyn, er henta frå Norsk mediebarometer 2011. Termen *kvartil* representerer ei gruppe med om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabellane 14.11 og 14.12. Sjå kapittel 11.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

- Medietilsynet (2012): *Allmenkringkastingsrapporten, kringkastingsåret 2011*. (<http://www.medietilsynet.no/no/Dokumenter/Rapporter/Allmennkringkastingsrapporter>)
 NRK - Norsk rikskringkasting AS: (<http://www.nrk.no/info>)
 TV 2 AS: (<http://www.tv2.no/omtv2>)
 Vaage, Odd Frank (2012): *Norsk mediebarometer 2011*, Statistiske analysar 128, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/medie>)

Meir informasjon

- Medienorge: (<http://www.medienorge.uib.no>)
 Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
 Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 14.1. NRK P1 og P2. Sendetid, etter programtype og radiokanal. 2009-2011

	2009				2010				2011			
	NRK P1 ¹		NRK P2 ²		NRK P1 ¹		NRK P2 ²		NRK P1 ¹		NRK P2 ²	
	Timar	Prosent										
I alt	8 760	100,0	6 572	100,0	8 762	100,0	6 569	100,0	8 762	100,0	7 665	100,0
Drama	-	-	242	3,7	69	0,8	203	3,1	85	1,0	197	2,6
Musikk	2 529	28,9	2 242	34,1	2 513	28,7	2 234	34,0	2 532	28,9	2 871	37,5
Kunst/kultur/medium	4	-	1 442	21,9	32	0,4	1 437	21,9	1	0,0	1 677	21,9
Underhaldning	2 084	23,8	50	0,8	2 061	23,5	44	0,7	2 213	25,3	66	0,9
Heim/fritid/hobby	104	1,2	16	0,2	77	0,9	-	-	35	0,4	2	0,0
Vitskap	100	1,1	458	7,0	103	1,2	572	8,7	104	1,2	290	3,8
Religion/livsfilosofi	211	2,4	100	1,5	218	2,5	100	1,5	207	2,4	98	1,3
Samfunnsspørsmål	735	8,4	1 065	16,2	769	8,8	1 186	18,1	745	8,5	1 636	21,3
Nyheter	906	10,3	754	11,5	870	9,9	570	8,7	856	9,8	587	7,7
Portrett	193	2,2	55	0,8	-	-	56	0,9	184	2,1	63	0,8
Barneprogram	136	1,6	-	-	180	2,1	-	-	172	2,0	-	-
Regionale sendingar inkl. Sàmi												
Radio	1 424	16,3	135	2,1	1 384	15,8	128	1,9	1 334	15,2	123	1,6
Sport	259	3,0	12	0,2	271	3,1	8	0,1	282	3,2	-	-
Andre program	75	0,9	1	-	215	2,5	31	0,5	12	0,1	55	0,7

¹Talet på timer heile døgnet. ²Timar berre på dagtid.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011.

Tabell 14.2. NRK P3. Sendetid¹, etter programtype. 2007-2011

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Timar	Prosent								
I alt	6 571	100,0	8 782	100,0	8 771	100,0	8 760	100,0	8 761	100,0
Musikk	4 137	63,0	5 908	67,3	6 903	78,7	5 212	59,5	4 754	54,3
Kunst/kultur/medier	839	12,8	814	9,3	322	3,7	265	3,0	158	1,8
Av dette										
Popkultur	63	1,0	79	0,9	-	-	-	-	-	-
Om film	65	1,0	69	0,8	89	1,0	265	3,0	-	-
Musikkjournalistikk	711	10,8	666	7,6	233	2,7	-	-	-	-
Nyheter	467	7,1	549	6,3	310	3,5	241	2,8	208	2,4
Underhaldning	782	11,9	1 130	12,9	869	9,9	1 988	22,7	2 648	30,2
Humor	423	6,4	629	7,2	289	3,3	-	-	-	-
Aktualitet/samfunn	346	5,3	361	4,1	367	4,2	-	-	374	4,3
Sex og samliv	31	0,5	37	0,4	76	0,9	425	4,9	-	-
Sport	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Andre program	-	-	20	0,2	-	-	629	7,2	617	7,0

¹P3 går i samsending med P1 om natta.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011.

Tabell 14.3. Radio Norge¹. Sendetid², etter programtype. 2007-2011

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Sendetid	Prosent								
Timar i alt	3 397	100,0	3 172	100,0	3 414	100,0	3 323	100,0	3 245	100,0
Nyheter og aktualitet	969	28,5	815	25,7	940	27,5	900	27,1	912	28,1
Kultur	674	19,8	639	20,1	626	18,3	628	18,9	624	19,2
Barn og unge	682	20,1	669	21,1	678	19,9	624	18,8	577	17,8
Samisk	11	0,3	22	0,7	32	0,9	32	1,0	30	0,9
Livssyn	87	2,6	86	2,7	98	2,9	100	3,0	98	3,0
Fleirkulturelt	57	1,7	96	3,0	78	2,3	101	3,0	80	2,5
"Dei nye eldre"	56	1,6	92	2,9	104	3,0	102	3,1	91	2,8
Vitskap og teknologi	80	2,4	87	2,7	104	3,0	95	2,9	92	2,8
Forbrukarstoff	110	3,2	55	1,7	78	2,3	64	1,9	50	1,5
Sport og idrett	361	10,6	299	9,4	364	10,7	359	10,8	363	11,2
Musikk for smale grupper	310	9,1	312	9,8	312	9,1	318	9,6	328	10,1

¹Frå 21. april 2008 endra radiokanalen namn frå Kanal 24 til Radio Norge. ²Rapportert sendetid til Medietilsynet.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011.

Tabell 14.4. P4. Sendetid¹, etter programtype. 2006-2011

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Sende-tid	Prosent										
Timar i alt	5 463	100,0	7 236	100,0	7 392	100,0	7 483	100,0	7 416	100,0	7 209	100,0
Nyheitssendingar	441	8,1	424	5,9	427	5,8	446	6,0	418	5,6	425	5,9
Nyheiter på samisk	19	0,3	23	0,3	23	0,3	20	0,3	26	0,4	27	0,4
Distriktsnyheter	10	0,2	11	0,2	13	0,2	13	0,2	15	0,2	13	0,2
Sportsnyheter	35	0,6	30	0,4	37	0,5	40	0,5	50	0,7	45	0,6
Program for nyheitsperspektiv, debatt og analyse, innanriks	254	4,6	327	4,5	358	4,8	379	5,1	421	5,7	435	6,0
Program for nyheitsperspektiv, debatt og analyse, utanriks	44	0,8	46	0,6	46	0,6	34	0,5	37	0,5	39	0,5
Daglege kultur- og nyheitssendingar	25	0,5	39	0,5	37	0,5	46	0,6	63	0,8	61	0,8
Dagleg breitt kulturmagasin	443	8,1	1 252	17,3	1 231	16,7	1 189	15,9	1 137	15,3	727	10,1
Kulturinnslag (ikkje kulturnyheter), i breie sendeflater	176	3,2	176	2,4	250	3,4	297	4,0	277	3,7	289	4,0
Program med smalt kulturfokus.	449	8,2	448	6,2	446	6,0	509	6,8	520	7,0	547	7,6
Program for smale musikkjangrar	329	6,0	825	11,4	659	8,9	529	7,1	543	7,3	529	7,3
Barneprogram	200	3,7	254	3,5	260	3,5	235	3,1	236	3,2	230	3,2
Ungdomsprogram	746	13,7	880	12,2	949	12,8	639	8,5	651	8,8	761	10,6
Religion og livsfilosofi	82	1,5	112	1,5	138	1,9	254	3,4	121	1,6	118	1,6
Fleirkulturelle program	31	0,6	120	1,7	134	1,8	144	1,9	83	1,1	102	1,4
Program med sport og idrett	451	8,3	455	6,3	414	5,6	429	5,7	455	6,1	435	6,0
Program retta mot trafikantar	1 465	26,8	1 579	21,8	1 776	24,0	1 743	23,3	1 763	23,8	1 744	24,2
Program med smalt fokus, natur, vitskap, medisin, helse	17	0,3	20	0,3	-	-	-	-	23	-	39	1
Natur, vitskap, medisin, helse; innslag i breie program	12	0,2	22	0,3	22	0,3	24	0,3	274	1,0	120	1,7
Forbrukarstoff/innslag i breie program	23	0,4	27	0,4	29	0,4	34	0,5	235	0,5	36	0,5
Media, mediekritikk og -satire	0	0,0	30	0,4	96	1,3	281	3,8	269	3,6	282	3,9
Program tilpassa "eldre" radiolyttarar	211	3,9	136	1,9	47	0,6	198	2,6	199	2,7	205	2,8

¹Rapportert sendetid til Medietilsynet. ²Retta i Kulturstatistikk 2010.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011.

Tabell 14.5. NRK. Sendetid¹, etter fjernsynskanal og programtype. 2010-2011

	NRK 1				NRK 2				NRK 3				NRKSuper ²			
	2010		2011		2010		2011		2010		2011		2010		2011	
	Timar	Pro- sent	Timar	Pro- sent	Timar	Pro- sent										
Riksprogram i alt	8 289	100,0	8 245	100,0	6 449	100,0	6 326	100,0	3 716	100,0	3 713	100,0	4 754	100,0	4 632	100,0
Av dette Interaktivt TV ³	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4 754	100,0	4 632	100,0
Barneprogram	110	1,3	83	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drama	1 432	17,3	1 199	14,5	499	7,7	728	11,5	978	26,3	845	22,8	-	-	-	-
Informasjonsprogram	1 502	18,1	1 481	18,0	1 613	25,0	2 229	35,2	596	16,0	631	17,0	-	-	-	-
Kunst/kultur/medium	547	6,6	427	5,2	500	7,8	474	7,5	22	0,6	22	0,6	-	-	-	-
Musikk	1 119	13,5	1 189	14,4	182	2,8	190	3,0	1 611	43,4	1 677	45,2	-	-	-	-
Naturprogram	170	2,1	245	3,0	162	2,5	117	1,8	49	1,3	40	1,1	-	-	-	-
Nyheter	1 407	17,0	1 698	20,6	2 474	38,4	1 645	26,0	-	-	11	0,3	-	-	-	-
Religion/livsfilosofi	40	0,5	36	0,4	54	0,8	45	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Sport	1 242	15,0	1 028	12,5	588	9,1	531	8,4	6	0,2	19	0,5	-	-	-	-
Underhaldning	619	7,5	761	9,2	245	3,8	195	3,1	429	11,5	427	11,5	-	-	-	-
Undervisning	-	-	-	-	37	1	49	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitskap	101	1,2	73	0,9	95	1,5	107	1,7	16	0,4	37	1,0	-	-	-	-
Andre program	-	-	25	0,3	-	-	16	0,3	9	0,2	4	0,1	-	-	-	-

¹Dei regionale sendingane er ikkje med i sendetida. ²Alle program på NRKSuper er nå kategorisert som barneprogram. ³Timane er fordelt på ulike programkategoriar.

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2011 og Norsk riksringkasting AS.

Tabell 14.6. TV 2. Sendetid, etter programtype. 2007-2011

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Timar	Prosent								
Program i alt¹	6 020	100,0	6 341	100,0	7 233	100,0	7 056	100,0	7 023	100,0
Barneprogram	531	8,8	553	8,7	543	7,5	535	7,6	398	5,7
Drama	2 464	40,9	2 719	42,9	2 896	40,0	2 818	39,9	2 619	37,3
Informasjonsprogram	1 140	18,9	1 139	18,0	877	12,1	828	11,7	889	12,7
Kunst/kulturm/edium	18	0,3	14	0,2	43	0,6	10	0,1	11	0,1
Musikk	10	0,2	5	0,1	5	0,1	5	0,1	43	0,6
Naturprogram	12	0,2	32	0,5	6	0,1	1	0,0	9	0,1
Nyheter	555	9,2	480	7,6	422	5,8	416	5,9	602	8,6
Religion/livsfilosofi	34	0,6	24	0,4	28	0,4	15	0,2	16	0,2
Sport	469	7,8	557	8,8	456	6,3	523	7,4	506	7,2
Underholdning	773	12,8	818	12,9	1 957	27,1	1 905	27,0	1 931	27,5
Undervisning	14	0,2	-	0,0	-	-	-	-	-	-

¹Eigenannonsering ikke medrekna frå og med 2008.

Kjelde: TV 2 AS.

Tabell 14.7. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. 2003-2011. Prosent

	Radio				Fjernsyn			
	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt
2003	100,0	61,5	8,3	30,2	100,0	76,6	13,0	10,4
2004 ¹	100,0	55,0	3,0	42,0	100,0	63,0	6,0	32,0
2005	100,0	55,7	4,0	41,7	100,0	74,0	7,0	23,0
2006	100,0	56,7	5,3	38,0	100,0	70,5	7,5	22,0
2007	100,0	61,0	4,0	35,0	100,0	69,0	7,0	24,0
2008	100,0	63,0	6,0	31,0	100,0	75,9	6,6	17,5
2009	100,0	56,2	4,4	39,4	100,0	71,9	9,1	19,0
2010	100,0	62,2	4,5	33,3	100,0	75,0	8,7	16,3
2011	100,0	60,2	5,4	34,4	100,0	69,1	11,9	19,0

¹Ved overgangen til 2004 gjennomførte NRK følgjande praksis: Ein stille strengare krav til kva som blei rekna som bokmål, og kva som reknast som nynorsk.

Dersom det som skulle registrerast ikkje var tydeleg nok, blei det plassert i dialektkategorien.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Tabell 14.8. Konsesjon for drift av lokalfjernsyn og lokalradio, etter fylke. 1990-2011

Heile landet	Lokalfjernsyn allmenn	Lokalradio
1990	106	442
2000	26	274
2001	27	259
2002	26	272
2003	¹ 23	267
2004	25	256
2005	26	248
2006	26	248
2007	25	246
2008	25	² 241
2009	19	237
2010	³ 7	251
2011	⁴ 14	253

2011

Østfold	1	10
Akershus	3	13
Oslo	1	23
Hedmark	-	9
Oppland	-	9
Buskerud	1	14
Vestfold	1	8
Telemark	1	11
Aust-Agder	-	8
Vest-Agder	1	11
Rogaland	2	20
Hordaland	1	29
Sogn og Fjordane	-	5
Møre og Romsdal	1	13
Sør-Trøndelag	-	15
Nord-Trøndelag	-	4
Nordland	-	25
Troms Romsa	-	11
Finnmark Finnmark	1	15

¹Landet er delt inn i 30 konsesjonsområder for lokalfjernsyn og 141 konsesjonsområder for lokalradio. ²Frå og med 2008 blir konsesjonar i drift talde. ³Tal kan ikkje samanliknas med tidlegare år på grunn av endringar i konsesjonar, sjå del 14.2. Det var 88 gyldige lokalfjernsynskonsesjonar i 2010, men berre sju var i drift. Ein av konsesjonane dekkte to fylke. ⁴Konsesjonsområder i det digitale bakkenettet for fjernsyn samsvarar ikkje alltid med fylkesgrenser. Ved utgangen av 2011 var det 87 gyldige lokalfjernsynskonsesjonar i det digitale bakkenettet for fjernsyn (DTT). Det var 14 av 87 konsesjonar for lokalfjernsyn som var i drift ved utgangen av 2011.

Kjelde: Medietilsynet.

Tabell 14.9. Registrerte fjernsynslisensar, etter fylke. 31. desember. 2001-2011

	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Heile landet	1 740 811	1 758 619	1 787 374	1 807 951	1 851 969	1 882 349	1 905 526	1 930 758	1 968 589
Østfold	101 449	103 032	104 665	106 041	108 580	110 010	110 402	111 874	114 182
Akershus	177 444	181 945	185 853	189 293	193 520	197 678	201 141	204 923	209 759
Oslo	206 426	206 316	212 499	218 534	226 352	230 361	234 371	238 232	243 445
Hedmark	76 052	76 484	76 736	76 904	78 823	79 848	80 449	80 925	81 775
Oppland	72 749	72 235	73 415	72 922	73 906	75 054	75 327	75 642	76 854
Buskerud	92 818	94 367	96 308	97 964	100 233	101 216	102 313	103 741	105 560
Vestfold	83 911	86 552	87 706	88 396	89 939	91 693	92 186	93 549	95 442
Telemark	65 231	66 692	67 441	67 775	68 961	69 804	70 509	71 254	72 428
Aust-Agder	37 660	37 801	38 654	39 048	40 082	40 981	41 827	42 450	43 284
Vest-Agder	59 034	59 256	60 597	61 229	62 861	63 713	65 035	65 925	67 358
Rogaland	136 150	140 486	144 218	148 907	153 731	157 810	160 079	162 453	167 174
Hordaland	166 311	168 640	170 882	171 003	177 284	180 280	182 948	186 371	189 111
Sogn og Fjordane	39 111	38 873	39 092	38 904	39 438	39 970	40 003	40 328	41 174
Møre og Romsdal	93 212	92 855	93 569	93 732	95 542	97 093	97 685	98 289	100 172
Sør-Trøndelag	105 578	106 517	108 251	108 827	110 438	111 715	113 372	114 278	116 414
Nord-Trøndelag	47 919	48 377	48 435	48 791	49 874	50 318	50 866	51 363	52 341
Nordland	91 245	90 192	90 550	90 734	92 039	93 239	93 997	95 311	97 051
Troms Romsa	56 598	56 430	56 640	57 138	58 115	59 462	60 745	60 893	61 478
Finnmark Finnmark	25 759	25 523	25 897	25 721	26 295	26 182	26 375	27 046	27 589
Svalbard	343	337	332	342	359	368	370	372	395
Frilisensar	5 811	5 709	5 634	5 747	5 597	5 554	5 526	5 539	5 602

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Tabell 14.10. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar. 1994-2011. Prosent

	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Radio															
NRK P1	31	27	29	27	28	26	28	29	26	24	25	26	23	23	24
NRK P2	7	5	5	4	5	5	5	4	4	4	3	5	4	4	6
NRK P3	11	10	8	8	7	6	7	5	5	6	5	7	6	7	7
Radio P4	18	21	19	19	18	21	19	16	17	17	16	13	17	18	15
Radio Norge								6	5	5	5	3	8	8	8
Lokalradio	13	13	12	11	12	14	12	11	9	10	11	8	7	8	6
Andre kanalar	1	1	1	2	2	3	2	2	3	3	3	6	3	4	5
Fjernsyn															
NRK1	58	55	53	50	54	52	51	53	51	47	47	44	43	44	45
NRK2	.	10	8	9	7	7	11	8	8	5	5	5	6	7	7
NRK3 Super	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	2	4	5	6
TV2 AS	42	50	50	51	53	56	51	52	50	51	49	44	41	40	40
TV2 nyhetskanalen											2	3	3	3	3
TVNorge	12	13	16	15	20	18	21	18	19	18	19	16	13	13	14
TV3	7	12	12	14	14	13	12	14	13	11	12	11	11	12	11
Svensk TV ³	3	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	..	..
Lokal TV ⁴	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	..	..
TV 2 Zebra	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2
TVN Fem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1
Viasat 4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	4
Andre kanalar	7	7	9	10	12	12	10	12	13	15	17	22	23	18	20

¹ Gjeld frå september 1996. ² Gjeld frå september 2007. ³ SVT1 og SVT2. ⁴ Inkluderer lokal-TV som har fått konsesjon frå Medietilsynet, t.d. TV Follo AS og lokale sendingar på TVNorge.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.11. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt. 2003-2011

	Radio										Fjernsyn										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2003	2004	
Minutt totalt	91	80	84	83	80	80	82	81	86	141	142	147	148	155	145	148	152	157	151	151	152
Kjønn																					
Menn	93	81	83	85	84	91	79	85	90	145	147	149	149	161	151	151	152	150	151	151	150
Kvinner	89	80	85	80	76	69	86	78	82	137	137	146	147	149	140	145	151	165	190	201	221
Alder																					
9-15 år	24	20	17	17	13	12	10	16	15	141	123	132	123	126	126	115	105	114	126	115	114
16-24 "	66	70	65	64	53	50	49	55	65	144	132	134	152	144	136	128	133	135	136	128	133
25-44 "	101	82	83	84	81	72	85	83	82	131	133	141	142	141	133	143	143	142	133	143	142
45-66 "	111	100	106	107	109	112	113	110	109	137	145	156	146	168	154	155	165	170	154	155	170
67-79 "	103	99	126	104	101	125	106	97	121	177	193	180	188	204	190	201	206	221	190	201	221
Utdanning																					
Ungdomsskole	107	82	97	97	98	90	84	73	84	153	153	173	178	181	177	171	173	178	177	171	178
Vidaregående skole	111	102	102	102	99	104	106	102	114	149	159	154	162	167	164	164	174	177	164	164	177
Universitet/høgskole, kort	91	78	76	76	69	73	86	84	72	118	126	145	134	153	122	138	144	152	122	138	152
Universitet/høgskole, lang.	73	54	73	73	71	73	69	77	80	118	102	114	112	110	110	121	121	126	110	121	126
Hushaldsinntekt																					
1. kvartil	104	85	103	88	94	92	89	84	106	158	167	165	180	184	168	172	170	178	168	172	178
2. kvartil	93	79	89	93	82	84	94	95	87	143	163	158	162	166	154	162	165	171	154	162	171
3. kvartil	87	85	83	88	84	84	86	86	90	142	124	151	139	147	137	154	161	161	137	154	161
4. kvartil	89	78	80	74	68	70	71	68	80	126	124	127	123	132	124	120	118	126	124	120	126
Yrkesstatus (16-79 år)¹																					
Yrkesgruppe 1-2	79	75	73	72	77	75	73	85	85	102	113	132	116	125	117	125	130	131	117	125	131
Yrkesgruppe 3	91	73	96	74	74	74	92	80	64	134	126	129	140	140	116	141	141	150	116	141	150
Yrkesgruppe 4-5	93	94	85	83	89	85	82	72	96	145	135	141	153	150	154	150	149	160	154	150	160
Yrkesgruppe 6-9	147	123	134	162	131	134	140	140	131	133	145	146	154	153	149	159	160	153	149	159	160
Elevar/studentar	38	38	37	42	38	29	27	28	39	130	124	125	136	126	140	100	122	137	140	100	122
Trygd/pensjonistar	116	99	126	109	103	121	114	110	126	186	191	197	191	211	194	207	209	224	194	207	224
Heimearbeidande	98	97	97	75	:	:	:	109	63	130	168	177	180	:	:	:	217	141	141	141	
Landsdel																					
Oslo/Akershus	99	76	75	62	73	77	66	79	70	121	135	144	143	143	137	140	149	146	137	140	146
Austlandet elles	85	88	90	95	92	90	88	79	94	141	147	149	164	166	142	163	156	170	142	163	170
Agder og Rogaland	79	80	68	94	80	72	83	80	88	134	134	158	142	150	147	129	142	144	147	129	142
Vestlandet	89	75	93	76	84	65	91	71	83	152	140	135	138	157	141	146	149	157	141	146	157
Trøndelag	118	96	83	88	61	93	82	100	107	163	157	140	153	156	161	153	168	163	161	153	168
Nord-Noreg	87	68	96	90	77	86	86	96	89	152	147	164	141	158	164	152	153	163	164	152	153

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.12. Personar som hører på radio og ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2003-2011. Prosent

Minutt totalt	Radio										Fjernsyn									
	2003 2004 2005 2006 2007					2008 2009 2010 2011					2003 2004 2005 2006 2007					2008 2009 2010 2011				
	58	58	55	54	53	54	53	56	55	84	83	85	83	82	80	80	82	81	83	81
Kjønn																				
Menn	58	57	54	55	55	56	52	56	57	84	82	85	83	83	81	80	80	81	83	81
Kvinner	57	58	56	53	52	52	54	55	52	83	83	84	82	81	80	81	81	81	81	81
Alder																				
9-15 år	37	31	30	26	27	27	22	33	31	93	86	91	90	87	88	86	82	82	89	
16-24 "	52	47	46	45	41	38	45	46	48	80	82	78	81	81	77	75	79	79	74	
25-44 "	59	60	57	60	58	56	58	59	57	81	79	82	81	77	76	78	80	80	76	
45-66 "	67	68	63	61	64	66	63	65	59	82	84	87	81	84	82	81	84	83	83	
67-79 "	60	64	64	54	53	60	52	55	64	92	86	89	86	88	85	86	90	90	91	
Utdanning																				
Ungdomsskole	58	54	51	52	52	48	46	46	50	84	78	83	85	84	80	81	86	82	82	
Vidaregående skole	59	60	59	56	58	58	57	59	56	83	85	85	80	82	80	80	85	85	82	
Universitet/høgskole, kort	64	65	60	59	54	62	62	61	60	77	81	83	82	80	79	79	79	79	80	
Universitet/høgskole, lang	64	68	62	64	66	63	62	64	65	82	79	84	83	78	77	76	75	75	77	
Hushaldsinntekt																				
1. kvartil	58	56	53	45	50	53	49	49	53	84	86	83	81	78	80	79	82	76		
2. kvartil	59	53	55	55	52	57	54	60	55	81	83	84	83	85	83	81	83	83	81	
3. kvartil	58	56	57	58	57	56	54	60	56	87	81	87	86	85	81	81	86	85	85	
4. kvartil	62	65	63	60	58	60	58	59	60	84	84	87	84	81	83	82	80	83	83	
Yrkesstatus (16-79 år)¹																				
Yrkesgruppe 1-2	66	68	64	64	64	64	64	67	63	80	78	85	83	80	79	74	78	81		
Yrkesgruppe 3	63	66	65	60	60	62	66	62	55	84	83	80	82	83	77	84	81	76		
Yrkesgruppe 4-5	58	64	54	53	57	51	53	55	58	82	79	84	80	77	83	80	82	81		
Yrkesgruppe 6-9	61	58	61	65	65	60	60	64	57	79	82	82	80	80	75	78	85	79		
Elevar/studentar	47	44	39	42	37	41	42	45	50	73	84	79	78	77	77	73	79	75		
Trygd/pensjonistar	62	60	62	55	52	60	53	53	61	91	87	89	86	87	84	87	88	90		
Heimearbeidande	56	52	52	42	:	:	:	54	32	87	88	97	77	:	:	90	61			
Landsdel																				
Oslo/Akershus	64	60	55	51	54	55	50	55	51	78	80	84	81	80	78	78	80	76		
Austlandet elles	55	59	54	57	56	57	51	57	54	85	84	85	83	83	79	80	86	83		
Agder og Rogaland	54	58	54	58	56	50	59	58	54	88	81	86	83	82	82	77	80	82		
Vestlandet	59	53	57	50	50	49	55	53	56	86	85	83	81	82	78	82	82	84		
Trøndelag	61	57	57	55	51	57	55	59	58	84	86	82	85	84	87	85	84	82		
Nord-Noreg	54	57	51	50	50	52	50	51	58	83	81	88	83	83	82	83	83	83		

¹ For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 11.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2011, Statistisk sentralbyrå.

15. Kulturminne

15.1. Nokre resultat

9 000 nye kulturminne

Per 31. desember 2011 var det registrert totalt nær 211 600 freda kulturminne i databasen til Riksantikvaren. Sidan 2007 har det vore ein auke på drygt 38 400 minne. Tal nye kulturminne auka med nesten 9 000 frå 2010 til 2011. Største delen av dei registrerte kulturminna er arkeologisk enkeltminne, drygt 203 200. Om lag 6 100 bygningar er registrerte som freda kulturminne, mens dei historiske hagane utgjer den minste gruppa av freda kulturminne med 180 i 2011.

Flest kulturminne frå førreformatorisk tid

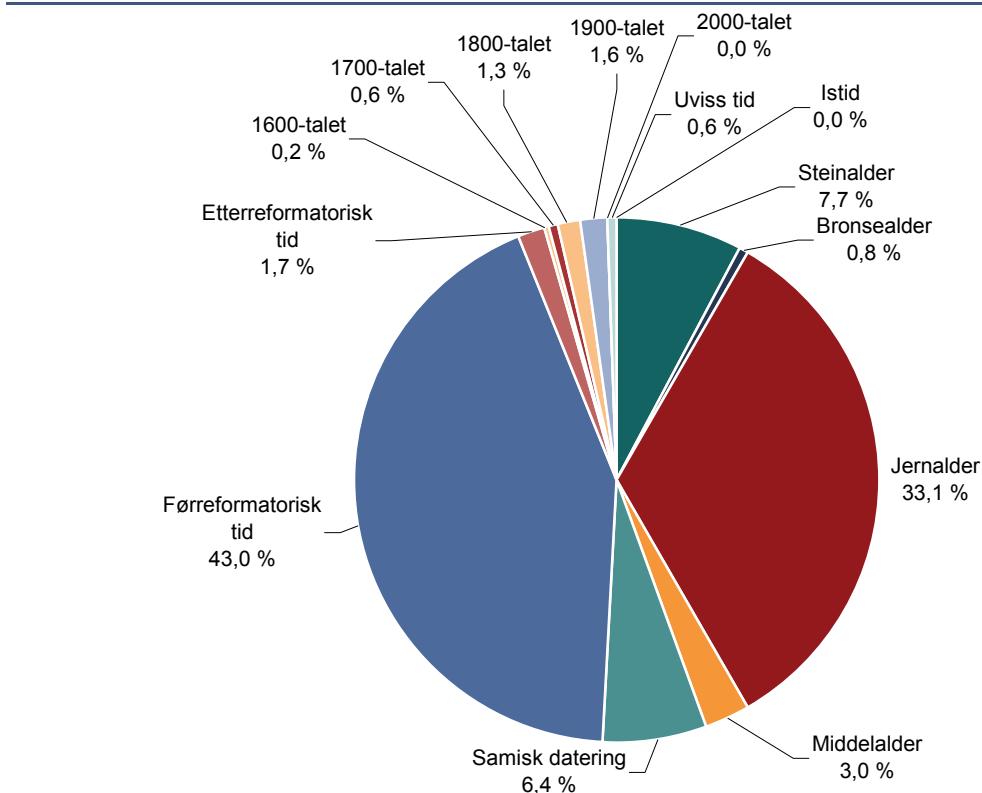
Fleirtalet av dei freda kulturminna er frå førreformatorisk tid⁵, med drygt 91 000 minne. Denne tidfestinga rommar alt frå istida og fram til reformasjonen. Frå jernalderen er det registrert 69 900 kulturminne, og frå steinalderen nesten 16 300.

Det er registrert 232 freda kyrkjer i 2011, det same talet som i 2009 og 2010. 202 av desse kyrkjene er middelalderkyrkjer. 263 freda bygningar er òg daterte frå middelalderen, mens fleirtalet av dei freda bygningane er frå 1800-talet.

Rogaland og Hedmark har flest freda kulturminne

Rogaland og Hedmark har flest registrerte freda kulturminne, begge fylka med 11 prosent av dei freda minna, til saman nær 45 400 minne. Oppland og Finnmark har også stor del av kulturminna med 10 prosent eller drygt 20 000 kulturminne. Figur 15.1 og tabell 15.1 syner fordelinga på enkeltminna etter kategori, tidsepoke og fylke.

Figur 15.1. Freda kulturminne¹. Enkeltminne/lokalitet², etter tidsepoke. 31. desember 2011. Prosent

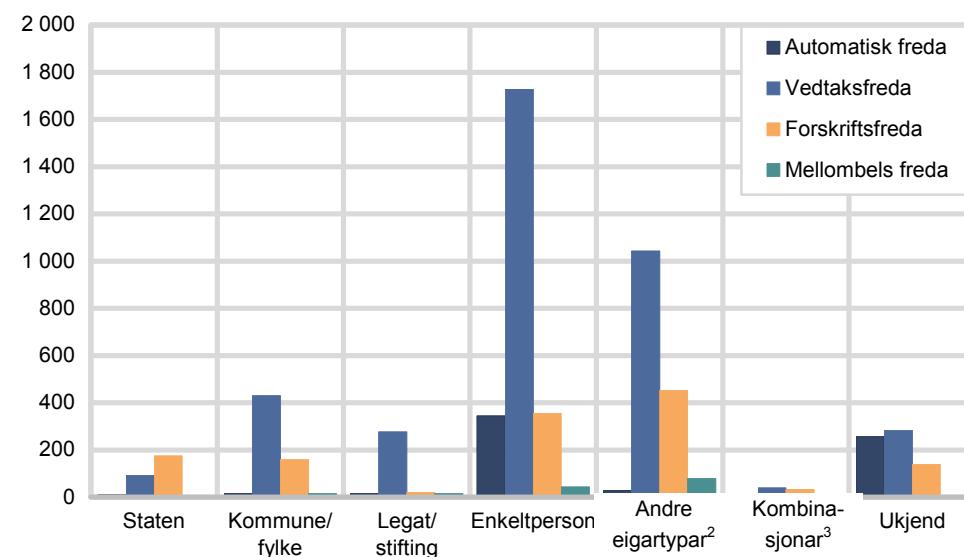
¹ Tala omfattar alle kulturminne som er registrerte som freda etter kulturminneloven. ² Lokalitet/enkeltminne: Ein lokalitet er eit samanhengande kulturminneområde eller -anlegg som består av eitt eller fleire enkeltminne. Døme: eit gravfelt (lokalitet) med fleire gravhaugar (enkeltminne) eller ein fyrtasjon (lokalitet) med fleire bygningar (enkeltminne). Alle enkeltminne må vere knytte opp mot ein lokalitet.

Kjelde: Askeladden (Riksantikvarens kulturminnedatabase).

⁵ Førreformatorisk tid omfattar tidsepokane: førreformatorisk tid; senneolitikum; steinalder - bronsealder; senneolitikum - bronsealder; bronsealder - jernalder; jernalder - middelalder; - yngre jernalder - middelalder; vikingtid - middelalder.

Tabell 15.2 gir ei oversikt over vedtaksfreda kulturminne etter kva for ei hovudgruppe dei er klassifiserte i. Av dei nesten 6 000 vedtaksfreda kulturminna er 1 790, eller 30 prosent, i primærnæringar og 1 470, eller 25 prosent, i organisert/offentleg verksemd. Tabell 15.3 gir oversikt over freda kulturminne etter fredingsform, medan figur 15.2 gir eit bilet av eigarstrukturen på freda bygningar.

Figur 15.2. Freda bygningar¹, etter eigartype og fredingsform. 31. desember 2011

¹ Omfattar bygningar som er freda etter kulturminneloven. Kyrkjer er ikkje med i taloppgåvane. ² Aksjeselskap, bustadbyggjelag/burettslag, ansvarleg selskap, utanlandsk, annan eigartype. ³ Bygningar med meir enn ein eigartype (både legat/stifting og enkeltperson t.d.)

Kjelde: Askeladden, Riksantikvaren sin kulturminnedatabase.

Fleire registrerte bygningsobjekt i SEFRAK

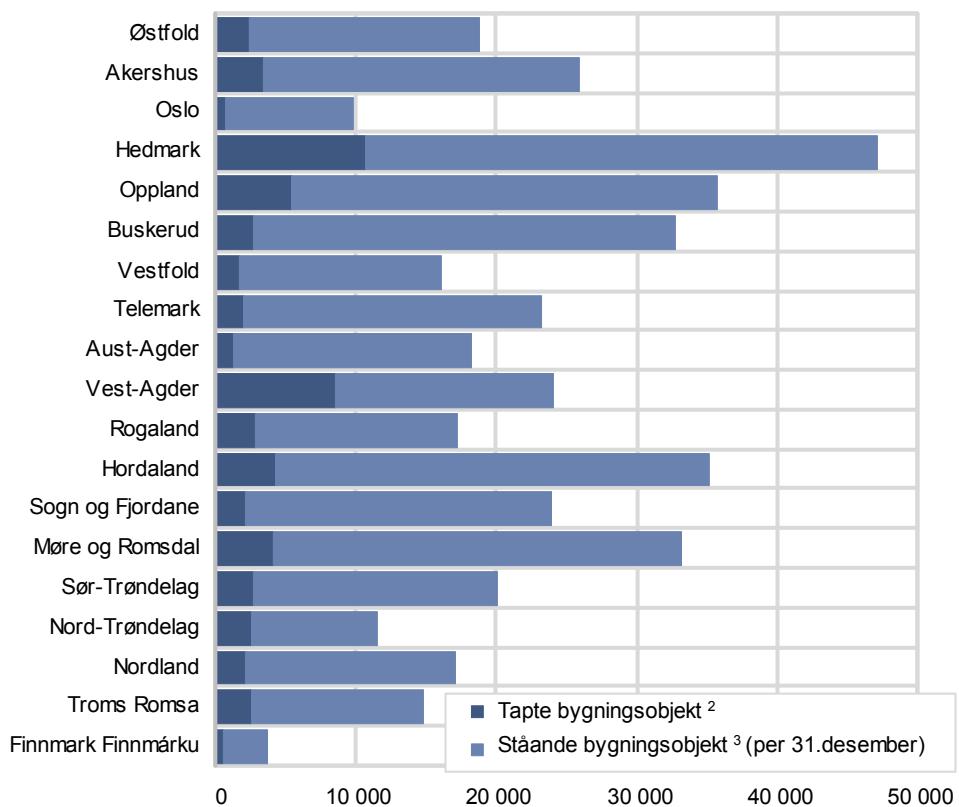
I slutten av 2011 var det totalt registrert 428 500 bygningsobjekt i SEFRAK-registeret (sjå kapittel 15.2). Etter fleire år med stabile tal syner tala for 2011 ein auke på 3 700 objekt. Denne auken ser ut til å vere eit resultat av at Riksantikvaren no får data direkte gjennom uttak frå Matrikkelen (Riksantikvaren). Av dei registrerte bygningane er det drygt 365 600 som framleis står. Resten blir rekna som tapte bygningsobjekt. Ser ein tilbake til år 2000, var det registrert nær 396 000 bygningsobjekt, men kvart år er det mange registrerte bygningar som går tapt. Berre det siste året er 1 623 bygningsobjekt gått tapt, totalt er drygt 62 900 bygningsobjekt tapte etter registrering. Andre registrerte objekt som ruinar, andre minne enn hus, finst det ikkje oppdaterte data på. Sjå tabell 15.4 og figur 15.3.

Det er registrert flest bygningsobjekt i Hedmark, over 47 000, men 10 620 av desse blir rekna som tapte objekt, 54 fleire tapte objekt i 2011 enn i 2010. Oslo og Aust-Agder har lågast del tapte bygningar i høve til registrerte bygningsobjekt. Finnmark har færrest ståande bygningsobjekt, med 3 700 bygningar, eller 1 prosent, av dei ståande SEFRAK-bygningane i heile landet.

390 søknader om dispensasjon etter kulturminneloven

Dispensasjonsbehandlinga i fylkeskommunane etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven er vist i tabell 15.5. I 2011 kom det inn i 390 søknader om dispensasjon etter kulturminneloven, 20 færre enn i 2010. For heile landet blei 88 prosent av søknadene innvilga, mot 85 prosent i 2010. Det manglar likevel rapport for ein fylkeskommune for 2011. Også i 2011 var det fire fylkeskommunar som innvilga alle søknadene som kom inn, Oppland, Buskerud, Vest-Agder og Troms. I 2010 var det Telemark, Aust-Agder, Nord-Trøndelag og Nordland. Rogaland innvilga 65 prosent av søknadene.

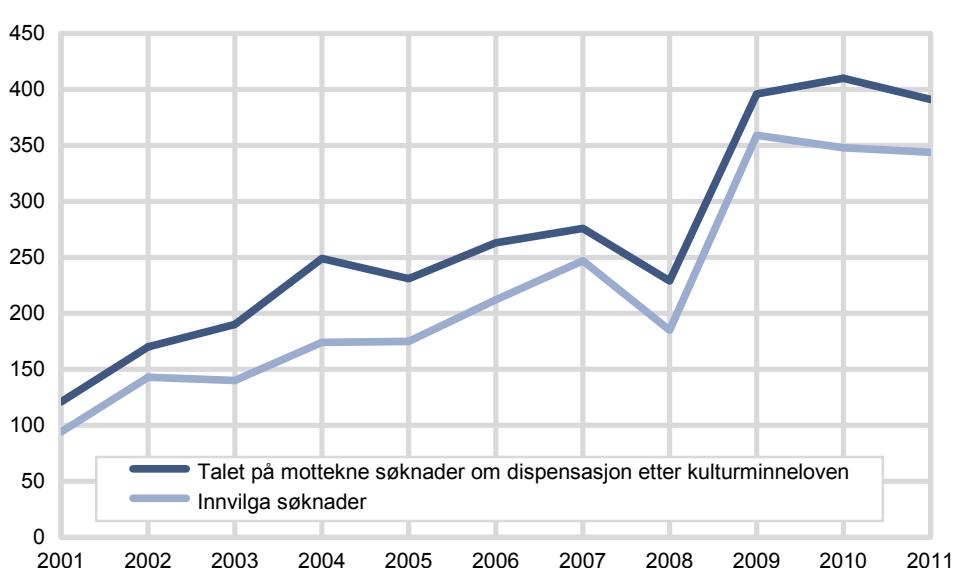
Figur 15.3. SEFRAK-registrerte bygningsobjekt¹. Talet på bygninger, tapte og stående. Fylke. Per 31. desember 2011

¹ Registrerte bygningsobjekt: Talet på SEFRAK-objekt som var stående bygninger på registreringstidspunktet (1975-1995). ² Tapte bygningsobjekt: SEFRAK-objekt som har status "revet" eller "utgått" i GAB. (per 31.12). ³ Stående bygningsobjekt: Differansen mellom "registrerte bygningsobjekt" og "tapte bygningsobjekt".

Kjelde: GAB/SEFRAK.

Figur 15.4. Dispensasjonsbehandling i fylkeskommunen, etter kulturminneloven. 2001-2011

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

482 millionar kroner til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø

KOSTRA-rapporteringa (KOSTRA, sjá kapittel 1.2) syner at fylkeskommunane i alt hadde 482 millionar kroner i netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø i 2011 (KOSTRA-funksjonane 715, 716 og 750).

Det er ein auke i kostnadene på desse områda på 36 prosent samanlikna med 2010.

Nettoutgiftene til fylkeskommunane i 2011 til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø var 0,6 prosent av totale netto driftsutgifter. Til dette formålet gjekk 97 kroner per innbyggjar utanom Oslo, som er 25 kroner meir enn i 2010. (Rekneskapsomgrep, sjå kapittel 1). Sjå tabell 15.6.

Tabell 15.7 viser gjennomsnittlege netto- og brutto driftsutgifter og gjennomsnittlege brutto investeringsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø for åra 2008-2011. Totaltala for netto driftsutgifter og brutto driftsutgifter for 2011 syner at dei ligg over gjennomsnittet for dei tre siste åra. Netto driftsutgiftene ligg 27 prosent over, mens brutto driftsutgifter ligg 2 prosent over gjennomsnittet for dei tre siste åra. Brutto investeringsutgiftene for 2011 syner at investeringane på dette området har vore nær 50 prosent lågare i høve til gjennomsnittet dei tre siste åra.

Stadig auke i avslåtte søknader om dispensasjon om tiltak i spesialområde for bevaring av kulturminne

Tabell 15.8 syner ei oversikt over kommunal behandling av byggjesaker i område med stor miljøverdi. Dette gjeld nye bygningar i landbruks-, natur- og friområde, område med byggjeforbod i 100-metersbeltet langs sjø, område med byggjeforbod langs ferskvatn og tiltak i spesialområde for bevaring av kulturminne. Kommunane behandla i alt om lag 7 700 saker i 2011. I underkant av 1 600 behandla saker var søknader om tiltak i spesialområde for bevaring av kulturminne. Ein kjener ikkje talet på behandla søknader innanfor dette området for 2010. 255 søknader om dispensasjon blei avslått, mot 236 i 2010.

0,3 prosent til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern

I 2011 brukte kommunane drygt 1,1 milliardar kroner i netto driftsutgifter til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern (KOESTRA-funksjonane 335, 360 og 365). Dette er 0,3 prosent av dei totale netto driftskostnadene i kommunane, ein nedgang på 0,3 prosentpoeng samanlikna med 2010. For fleire resultat, sjå tabell 15.9.

Gjennomsnittleg netto driftsutgifter til kulturminnevern (KOESTRA-funksjon 365) for heile landet ligg på 15 kroner per innbyggjar, ein auke på ei krone samanlikna med 2010. Gjennomsnittleg netto driftsutgift til rekreasjon i tettstad var 145 kroner per innbyggjar i 2011(KOESTRA-funksjon 335), som også er ei krone meir enn året før. Oslo kommune bruker framleis mest til kulturminnevern, 56 kroner per innbyggjar i 2011.

Tabell 15.10 syner Miljøverndepartementets (MD) utgifter til kulturminne og kulturmiljø for åra 2007 til 2011. I 2011 blei det nytta om lag 1,5 milliardar kroner til programkategorien 'naturens mangfald og friluftsliv'. Dette svarar til drygt 30 prosent av MDs samla utgifter i 2011.

15.2. Om statistikken kulturminne og kulturminnevern

Opplysningane om kulturminne er baserte på Riksantikvarens databasar over freda kulturminne og bygningar registrerte i SEFRAK. Data fra Riksantikvaren blei for første gong presentert i NOS Kulturstatistikk 2003. Det blei også data over aktivitetane og utgiftene i fylkeskommunane på områda kulturminne, natur og nærmiljø, og på kommunalt nivå, data over behandling av byggjesaker i område med stor miljøverdi og utgifter til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern.

Askeladden

Askeladden er den offisielle databasen over alle freda kulturminne og kulturmiljø i Noreg, i tillegg til listeførte kyrkjer. Det er Riksantikvaren som eig og driftar Askeladden, og databasen er eit viktig verktøy for forvaltninga. Databasen inneholder omfattande data og opplysningar om objekt som er freda (eller som er inne i ein fredingsprosess) etter kulturminneloven.

Askeladden er tilgjengeleg for kulturminneforvaltninga, statlege sektorstyresmakter og kommunane. Dei ulike forvaltningsledda kan få innsyn i

basen og tilgang til registrering og oppdatering av objekt knytte til ansvarsområda deira.

Askeladden blei teken i bruk i 2004. Tidlegare var kulturminnedata lite tilgjengelege. Ofte var det berre dei som hadde ansvaret for føringa av eit kulturminneregister, som hadde tilgang til innhaldet. Ein av dei uheldige konsekvensane av dette var at kulturminnedata blei lite brukte i planlegging og anna forvaltningsarbeid. Askeladden har gjort både tilgang, registrering og oppdatering lettare. I Askeladden kan ein søkje etter objekt, produsere enkle kart, og lage eigen statistikk. Meir avanserte GIS-brukarar kan eksportere data i SOSI-format, og ein kan også eksportere data til eit rekneark. Det finst også såkalla WMS-tjenester som hentar data frå Askeladden direkte inn i lokale kartløysingar. Hausten 2010 tok Riksantikvaren i bruk Kulturminnesøk, ein database der alle kan søkje etter kulturminne.

Samisk datering

Delar av norsk territorium er også samisk land, Sàpmi. Samisk busetnad i Noreg strekkjer seg frå Nordre Hedmark til Aust-Finnmark. Samiske kulturminne kan vere gravplassar, offerplassar og heilage område, gammelufter, og andre fangstanlegg, oppbevarings-, mjølke- og merkjepllassar for reindrifta, sjøsamiske småbruk og utmarkslåttar, segnstader og andre minne knytte til samane sine tradisjonelle busetnadsområde. Innanfor samisk kulturminnevern har samspelet med naturen og dei naturgitte føresetnadene, det samla kulturlandskapet, særskild vekt.

Fredningsformer i lovverket

I lovverket finst to hovudtypar freding, freding ved lov (automatisk freding) og freding ved vedtak (vedtaksfreding).

- *Automatisk freding ved lov.* Automatisk freding inneber at gitte typar kulturminne er freda direkte i lovteksten (legalfreda), i motsetnad til ved freding der særskilt vedtak er naudsynt. Alle kulturminne som er frå før år 1537 (bygningar, buplassar, vegfar, bautastader, gravhaugar, med meir), er automatisk freda etter kulturminnelova § 4 første ledd. Ståande byggverk er automatisk freda dersom dei er eldre enn frå året 1650. Alle samiske kulturminne er automatisk freda dersom dei er over 100 år gamle.
- *Vedtaksfreding.* Vedtaksfreding tek utgangspunkt i ulike paragrafar i kulturminneloven alt etter kva som blir freda. Eit vedtaksfreda objekt (bygning, anlegg, bru, veg med meir) er eit nyare etter-reformatorisk kulturminne som er freda ved vedtak etter lovføresegn i kulturminneloven § 15 (byggverk og anlegg med meir).
- *Forskriftsfreding.* Freding av statens bygningar og anlegg kan skje ved forskrift med heimel i kulturminneloven § 22a. jamfør § 15. Før freding kan bli sett i verk, skal eigaren (statleg organ) kome med fråsegn til forslag om freding. Også kulturmiljøfredingar skjer etter forskrift, men den har heimel i § 20 i kulturminnelova. Bygningar freda som del av kulturmiljø inngår som forskriftsfreda i tabell 15.2.
- *Mellombels freding.* Mellombels freding kan vedtakast med heimel i kulturminnelova § 22 nummer 4. Både enkeltobjekt og område rundt enkeltobjekt kan mellombels bli freda etter denne lovføresegna.

SEFRAK

Tabell 15.4 syner tal frå SEFRAK og er oppdatert med tal for åra 2008-2011. Frå 2011 tek Riksantikvaren SEFRAK-tala direkte ut frå Matrikkelen. Dette kan vere årsaka til auken i dei SEFRAK-registrerte bygningane.

SEFRAK er ei forkorting for *Sekretariatet for registrering av faste kulturminne i Noreg*. SEFRAK-registeret inneheld opplysningar over alle bygningar og ruinar som er oppførte før 1900. Sekretariatet var det organet som starta prosjektet. Ansvaret for registeret er seinare teke over av Riksantikvaren. SEFRAK vart bygd opp gjennom eit stort feltarbeid i åra 1975-1995. Mange tusen registratorar samla

da inn opplysningar om alle bygninga frå før år 1900 i Noreg. Med til arbeidet hørte også kartfesting, oppmåling og fotografering av objekta.

I delar av landet er også bygninga frå delar av 1900-talet tekne med, til dømes er grensa sett til 1945 i Finnmark på grunn av krigsøydeleggingane der, og til 1910 i Ålesund på grunn av bybrannen. SEFRAK inneholder også ein del ruinar og tufter og opplysningar om bygg som er blitt fjerna etter at dei vart registrerte. Dei fleste SEFRAK-byggene er ikkje underlagde nokon form for formelt vern, men delar av materialet er vurdert ut frå potensiell verneverdi. Det at ein bygning er registrert i SEFRAK, gir ikkje automatisk nokon vernestatus. Oppføring i registeret inneber heller ikkje i seg sjølv spesielle restriksjonar for kva som kan gjerast med eit hus.

SEFRAK er framfor alt eit generelt kulturhistorisk register som kanskje særleg har verdi som kjeldemateriale for lokal historie. Men registeret blir også nytta av forvaltninga som eit utgangspunkt for å finne kvar det kan vere verneverdig busetnad.

Skjemamaterialet etter registreringane er no lagra hos dei enkelte fylkeskommunane, medan storparten av fotomaterialet finst hos Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. I fleire fylke og kommunar er det no i gang arbeid med å skanne gamle registreringsskjema og gjere dei tilgjengelege gjennom ein eigen landsdekkjande database i regi av Riksantikvaren. Opplysningane er også lagde inn på data og utgjer ein del av Statens Kartverks eigedomregister Matrikkelen, og er såleis også enkelt tilgjengeleg for den kommunale forvaltninga. Det er også kopplinga mot Matrikkelen som gjer at ein kan produsere statistikk over kor mange av bygningane som går tapt. Riksantikvaren publiserer også SEFRAK som ein såkalla WMS-teneste til bruk i geografiske informasjonssystem (GIS). (Riksantikvaren – Direktoratet for kulturminneforvaltning).

Offentleg forvaltning – fysisk planlegging i fylkeskommunar

Tala frå fylkeskommunane syner søknader om dispensasjon etter kulturminneloven og utgifter til planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø. Datamaterialet er basert på respektive skjema 51 og dei fylkeskommunale rekneskapane som blir leverte gjennom KOSTRA-systemet (sjå kapittel 1). Rekneskapsfunksjonar for fysisk planlegging i fylkeskommunar er:

- 715 Lokal og regional utvikling
- 716 Friluftsliv og miljø
- 750 Kulturminnevern

Offentleg forvaltning – fysisk planlegging i kommunar

Tala frå kommunane syner communal saksbehandling i område med stor miljøverdi og utgifter til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern. Tala for communal byggjesaksbehandling er estimerte tal. Datamaterialet er basert på respektive skjema 20 og dei kommunale rekneskapane leverte gjennom KOSTRA-systemet. Rekneskapsfunksjonar for fysisk planlegging i kommunar er:

- 335 Rekreasjon i tettstad
- 360 Naturforvaltning og friluftsliv
- 365 Kulturminnevern

Offentleg forvaltning – statlege ugifter

Data i tabell 15.10 syner utgifter til kulturminne og kulturmiljø over Miljøverndepartementets budsjett, Prop. 1 S, for programkategorien 12.20 naturens mangfold og friluftsliv, og programkategorien 12.30 kulturminne og kulturmiljø.

Referansar

Riksantikvaren, direktoratet for kulturminneforvaltning: (<http://www.ra.no>)

Meir informasjon

Askeladden, Databasen for kulturminne. (<http://askeladden.ra.no>)

Kulturminneloven: lov om kulturminne, 1978-06-09-50.

(<http://www.lovdata.no/all/hl-19780609-050.html>)

Kulturminnesøk. (<http://www.kulturminnesok.no>)

Miljøverndepartementet. (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/dep/med.html>)

Statistisk sentralbyrå (21. juni 2012): «Andel innsigelser til planer på høring øker». (<http://www.ssb.no/vis/fysplan/art-2012-06-21-01.html>)

Statistisk sentralbyrå (28. juni 2012): «Byggeaktiviteten i strandsonen avtar». (<http://www.ssb.no/emner/01/01/20/strandsone/index.html>)

Statistisk sentralbyrå (8. desember 2011): «4 av 10 utfører gratisarbeid». (<http://www.ssb.no/orgakt>)

Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)

Tabell 15.1. Freda kulturminne¹. Enkeltminne/lokalitet², etter kategori, tidsepoke og fylke. 31. desember. 2004-2011

	I alt	Arkeologisk enkeltminne	Bygning	Historisk hage	Kyrkje	Enkeltminne under vann	Teknisk/ industrielt	Anna kulturminne enkeltminne
2004	149 449	143 801	4 607	24	204	329	232	252
2005	158 427	152 479	5 022	41	215	361	273	36
2006	164 934	158 469	5 353	45	215	511	303	38
2007	173 175	166 549	5 451	45	219	554	311	46
2008	181 615	174 493	5 658	69	228	704	375	88
2009	194 705	187 153	5 737	82	232	824	468	209
2010	202 607	194 452	5 904	92	232	1 182	515	229
2011	211 596	203 224	6 055	180	232	1 360	545	0
Datering								
Førreformatorisk tid ³	91 021	91 007	-	-	-	14	-	-
Istid	2	2	-	-	-	-	-	-
Steinalder	16 262	16 249	-	-	-	13	-	-
Bronsealder	1 631	1 630	-	-	-	1	-	-
Jernalder	69 941	69 935	-	-	-	6	-	-
Middelalder	6 357	5 838	263	6	202	47	1	-
Samisk datering	13 449	12 845	-	-	-	604	-	-
Etterreformatorisk tid	3 606	2 943	564	32	-	-	67	-
1500-talet	22	13	-	1	1	7	-	-
1537-1649	139	1	130	-	5	3	-	-
1600-talet	331	30	168	12	14	74	33	-
1700-talet	1 346	59	1 121	26	3	125	12	-
1800-talet	2 710	142	2 074	18	3	395	78	-
1900-talet	3 426	1 188	1 732	79	4	71	352	-
2000-talet	10	-	3	5	-	-	2	-
Uviss tid	1 343	1 342	-	1	-	-	-	-
Fylke								
Østfold	9 563	9 229	161	13	18	93	49	-
Akershus	10 640	10 350	215	12	14	37	12	-
Oslo	1 284	739	454	46	5	30	10	-
Hedmark	22 376	22 078	238	19	5	5	31	-
Oppland	21 818	21 185	602	1	25	0	5	-
Buskerud	10 915	10 436	406	3	18	14	38	-
Vestfold	7 228	6 858	232	8	24	70	36	-
Telemark	7 101	6 477	514	3	12	78	17	-
Aust-Agder	5 463	4 994	240	3	10	204	12	-
Vest-Agder	7 578	7 062	180	2	7	307	20	-
Rogaland	23 006	22 436	419	4	14	123	10	-
Hordaland	6 243	5 464	559	16	22	162	20	-
Sogn og Fjordane	4 124	3 842	199	2	13	62	6	-
Møre og Romsdal	7 530	7 261	180	3	12	66	8	-
Sør-Trøndelag	8 331	7 883	374	14	10	39	11	-
Nord-Trøndelag	11 394	11 142	204	16	12	9	11	-
Nordland	14 054	13 734	253	9	8	29	21	-
Troms Romsa	11 076	10 916	146	0	1	8	5	-
Finnmark Finnmárku	20 195	19 934	211	3	2	7	38	-
Svalbard	2	-	-	-	-	2	-	-
Kontinentalsockelen	1 675	1 204	268	3	-	15	185	-

¹ Tabellen omfattar alle kulturminne som er registrerte som freda etter kulturminneloven. ² Lokalitet/enkeltminne: Ein lokalitet er eit samanhengande kulturminneområde eller -anlegg som består av eitt eller fleire enkeltminne. Døme: eit gravfelt (lokalitet) med fleire gravhaugar (enkeltminne) eller ein fyrtasjon (lokalitet) med fleire bygningar (enkeltminne). Alle enkeltminne må vere knytte opp mot ein lokalitet. ³ Sjå fotnote 5 i teksten.

Kjelde: Askeladden, Riksantikvarens kulturminnedatabase.

Tabell 15.2. Vedtaksfreda kulturminne¹, etter hovedgruppe, vedtaksår og fylke. 31. desember 2005-2011

	I alt	Primær-næringer	Sekundær-næringer	Tertiær-næringer	Organisert/ offentleg verksemd	Religion/tradisjon/hending	Ikkje nærings-tilknyttet/-privat	Andre funksjonar	Ingen verdi
2005	4 669	1 245	174	761	1 161	59	433	713	123
2006	4 983	1 289	188	777	1 289	56	610	608	166
2007	5 094	1 410	207	829	1 300	64	693	449	142
2008	5 271	1 511	213	899	1 363	68	717	373	127
2009	5 522	1 554	229	1 040	1 453	56	855	335	-
2010	5 847	1 692	266	1 135	1 473	60	900	321	-
2011	5 956	1 785	271	1 190	1 467	60	909	274	-
Vedtaksår									
1923-1950	1 659	977	37	167	90	7	315	66	-
1951-1978	288	177	13	30	23	8	21	16	-
1979-2010	3 893	590	218	951	1 349	44	549	192	-
2011	116	41	3	42	5	1	24	-	-
Fylke									
Østfold	222	22	3	36	141	-	19	1	-
Akershus	237	20	18	49	99	1	44	6	-
Oslo	502	51	29	37	71	13	275	26	-
Hedmark	283	106	3	43	100	-	12	19	-
Oppland	592	482	2	24	63	7	10	4	-
Buskerud	408	97	45	111	70	1	58	26	-
Vestfold	273	7	7	56	147	3	32	21	-
Telemark	373	180	11	62	68	1	29	22	-
Aust-Agder	228	26	30	63	42	2	54	11	-
Vest-Agder	191	18	3	75	39	1	40	15	-
Rogaland	430	121	4	67	104	2	118	14	-
Hordaland	564	186	40	158	126	5	33	16	-
Sogn og Fjordane	194	22	19	48	53	1	14	37	-
Møre og Romsdal	179	27	1	50	42	4	53	2	-
Sør-Trøndelag	397	132	15	66	103	4	71	6	-
Nord-Trøndelag	243	131	9	34	53	3	7	6	-
Nordland	258	74	5	108	44	4	15	8	-
Troms Romsa	124	9	4	38	51	3	9	10	-
Finnmark Finnmark	237	74	11	65	44	5	14	24	-
Svalbard	21	-	12	-	7	-	2	-	-

¹ Tabellen omfattar enkeltminne som er vedtaksfreda/forskriftsfreda etter kulturminneloven (§§15og22a) eller bygningsfredningsloven av 1920. Automatisk freda minne er ikkje med i oversikta.

Kjelde: Askeladden, Riksantikvarens kulturminnedatabase.

Tabell 15.3. Freda kulturminne, etter fredingsform og type. 31. desember 2005-2011

	Totalt tal feda kulturminne	Automatisk feda	Forskrifts-feda	Vedtaks-feda	Førebels feda
2005	158 427	153 758	904	3 765	..
2006	164 934	159 951	1 200	3 783	..
2007	173 175	168 081	1 265	3 829	..
2008	181 615	176 210	1 366	3 905	134
2009	194 705	189 021	1 478	4 044	162
2010	202 607	196 760	1 561	4 050	236
2011	211 596	205 640	1 598	4 132	226
2011					
Arkeologisk enkeltminne	203 224	203 186	5	27	6
Bygning	6 055	678	1 338	3 865	174
Grøntanlegg (historisk hage)	180	11	47	111	11
Kyrkje	232	221	1	4	6
Enkeltminne under vatn	1 360	1 359	0	0	1
Teknisk/industrielt	545	185	207	125	28

Kjelde: Askeladden, Riksantikvarens kulturminnedatabase.

Tabell 15.4. SEFRAK-registrerte bygningar: Talet på bygningar og tap, etter fylke. 2000-2011. 31. desember

	Registrerte bygnings-objekt ¹	Tapte bygnings-objekt ²	Stående bygnings-objekt ³	Tapte i prosent av tal registrerte	Talet på tapte bygnings-objekt i det enkelte år	Tapte bygnings-objekt i det enkelte år i prosent av alle registrerte	Tapte bygnings-objekt i prosent av talet på stående	Registrerte ruinar ⁴
2000	395 740	31 456	364 284	7,9	..	..	..	..
2001	399 809	34 090	365 719	8,5	2 311	1	1	..
2002	407 928	36 024	371 904	8,8	1 242	0,3	0,3	..
2003	414 799	39 212	375 587	9,5	2 581	0,6	0,7	48 157
2004	421 516	42 056	379 460	10,0	2 209	0,5	0,6	50 281
2005	421 839	44 964	376 875	10,7	2 876	0,7	0,8	50 465
2006	422 475	48 176	374 299	11,4	3 144	0,7	0,8	50 566
2007	423 612	52 672	370 940	12,4	4 354	1,0	1,2	50 456
2008	424 781	54 167	370 614	12,8	1 350	0,3	0,3	..
2009	424 781	58 108	366 673	13,7	3 941	0,9	1,1	..
2010	424 781	60 719	364 062	14,3	2 611	0,6	0,7	..
2011								
I alt	428 505	62 874	365 631	14,7	1 623	0,4	0,4	50 697
Østfold	18 803	2 459	16 344	13,1	67	0,4	0,4	306
Akershus	25 895	3 459	22 436	13,4	-18	-0,1	-0,1	1 288
Oslo	9 844	668	9 176	6,8	40	0,4	0,4	153
Hedmark	47 132	10 620	36 512	22,5	43	0,1	0,1	3 208
Oppland	35 696	5 372	30 324	15,0	93	0,3	0,3	2 392
Buskerud	32 757	2 681	30 076	8,2	83	0,3	0,3	3 093
Vestfold	16 129	1 769	14 360	11,0	78	0,5	0,5	237
Telemark	23 157	2 018	21 139	8,7	57	0,2	0,3	1 458
Aust-Agder	18 176	1 329	16 847	7,3	54	0,3	0,3	2 873
Vest-Agder	24 041	8 530	15 511	35,5	99	0,4	0,6	761
Rogaland	17 287	2 786	14 501	16,1	77	0,4	0,5	1 881
Hordaland	35 116	4 262	30 854	12,1	184	0,5	0,6	8 937
Sogn og Fjordane	23 958	2 201	21 757	9,2	64	0,3	0,3	7 909
Møre og Romsdal	33 253	4 167	29 086	12,5	269	0,8	0,9	9 674
Sør-Trøndelag	20 129	2 721	17 408	13,5	90	0,4	0,5	1 034
Nord-Trøndelag	11 550	2 564	8 986	22,2	84	0,7	0,9	330
Nordland	17 108	2 149	14 959	12,6	135	0,8	0,9	3 180
Troms Romsa	14 769	2 598	12 171	17,6	137	0,9	1,1	1 089
Finnmark Finnmark	3 705	521	3 184	14,1	5	0,1	0,2	894

¹ Registrerte bygningsobjekt: Talet på SEFRAK-objekt som var stående bygninger på registreringstidspunktet (1975-1995). ² Tapte bygningsobjekt: SEFRAK-objekt som har status "revet" eller "utgått" i GAB. (per 31.12). ³ Stående bygningsobjekt: Differansen mellom "registrerte bygningsobjekt" og "tapte bygningsobjekt". ⁴ Talet på objekt som ikke var stående bygning på registreringstidspunktet. Utvikling i bestanden av slike finst det ikke data på. (Inngår ikke i totaltalet.).

Kjelde: GAB/SEFRAK.

Tabell 15.5. Dispensasjonsbehandling i fylkeskommunen etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven. 2001-2011

	Talet på mottekte søknader om dispensasjon etter kulturminneloven	Innvilga søknader	Talet på behandla søknader om dispensasjon etter plan- og bygningsloven
2001 ¹	121	94	..
2002	170	143	..
2003 ²	190	140	4 186
2004	249	174	5 013
2005	231	175	6 098
2006	263	212	7 077
2007	276	247	7 626
2008 ³	229	185	6 087
2009	396	359	8 478
2010	410	348	6 843
2011	391	344	7 326
Fylkeskommunane			
Østfold	56	50	..
Akershus	38	30	254
Oslo	..	..	..
Hedmark	17	15	186
Oppland	18	18	283
Buskerud	11	11	172
Vestfold	10	8	15
Telemark	51	45	131
Aust-Agder	26	25	849
Vest-Agder	10	10	655
Rogaland	23	15	496
Hordaland	29	27	1 356
Sogn og Fjordane	12	10	178
Møre og Romsdal	..	..	520
Sør-Trøndelag	33	31	420
Nord-Trøndelag	32	27	524
Nordland	13	12	555
Troms Romsa	2	2	637
Finnmark Finnmark	10	8	95

¹I 2001 mangla rapportering frå tre fylkeskommunar. ²I 2003 mangla rapportering frå ein fylkeskommune. ³I 2008 mangla rapportering frå ein fylkeskommune.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.6. Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø, etter fylkeskommune¹. 2008-2011

	Netto driftsutgifter i alt. Mill.kr				Kroner per innbyggjar				Prosent av totale netto driftsutgifter			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Heile landet	305,3	300,1	354,6	482,0	72	62	72	97	0,9	0,5	0,5	0,6
Østfold	7,5	11,8	26,5	46,0	28	43	96	165	0,4	0,6	1,2	2,0
Akershus	31,9	41,0	38,9	25,1	60	77	71	45	0,8	1,0	0,9	0,5
Oslo	..	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hedmark	14,2	31,4	31,9	26,3	75	165	167	137	0,9	1,9	1,7	1,3
Oppland	-23,9	-20,7	-20,7	-26,1	-130	-112	-111	-140	-1,6	-1,3	-1,1	-1,4
Buskerud	12,1	19,1	21,6	19,7	47	74	83	74	0,7	1,0	1,0	0,9
Vestfold	39,9	57,9	55,1	52,9	174	250	235	224	2,6	3,6	3,0	2,8
Telemark	2,0	14,3	13,9	10,5	12	85	79	71	0,2	1,1	0,9	0,7
Aust-Agder	12,2	9,2	9,3	-0,9	113	85	85	-8	1,5	1,0	0,9	-0,1
Vest-Agder	47,2	35,6	51,2	75,3	281	209	297	432	3,9	2,7	3,4	4,5
Rogaland	39,9	7,3	70,2	46,4	95	17	161	105	1,3	0,2	1,9	1,2
Hordaland	45,3	48,1	53,7	103,0	96	101	111	210	1,3	1,3	1,2	2,1
Sogn og Fjordane	-21,9	9,1	7,4	15,2	-206	85	69	140	-1,9	0,7	0,4	0,8
Møre og Romsdal	24,8	21,7	13,1	17,0	100	86	52	66	1,2	1,0	0,5	0,5
Sør-Trøndelag	17,5	25,1	23,4	21,2	61	87	80	71	0,8	1,1	0,9	0,7
Nord-Trøndelag	16,6	16,1	17,8	25,9	127	123	135	194	1,3	1,2	1,0	1,4
Nordland	20,0	-35,9	-45,9	0,4	85	-152	-192	3	0,8	-1,3	-1,4	0,0
Troms Romsa	12,5	0,5	-18,0	16,2	80	3	-112	104	0,7	0,0	-0,8	0,7
Finnmark Finnmark	7,6	8,5	5,1	7,8	104	117	73	111	0,9	1,0	0,5	0,7

¹Omfattar alle fylkeskommunar unntake Oslo.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.7. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø.
Totalt og gjennomsnitt. Fylkeskommunar. 2008-2011. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter	Brutto driftsutgifter	Brutto investeringsutgifter
2008	305,3	1 102,9	65,2
2009	300,1	1 229,7	13,8
2010	354,6	1 188,7	40,4
2011	482,0	1 247,9	12,7
Gjennomsnitt 2009-2011			
Heile landet	378,9	1 222,1	22,3
Østfold	28,1	72,8	8,7
Akershus	35,0	70,2	2,8
Oslo	0,0	0,0	0,0
Hedmark	29,9	45,6	0,1
Oppland	-22,5	79,9	0,1
Buskerud	20,1	35,8	0,0
Vestfold	55,3	79,6	6,6
Telemark	12,9	33,4	1,4
Aust-Agder	5,9	23,1	0,0
Vest-Agder	54,0	66,2	0,8
Rogaland	41,3	105,3	0,4
Hordaland	68,3	173,6	0,4
Sogn og Fjordane	10,6	40,1	0,0
Møre og Romsdal	17,3	38,0	0,0
Sør-Trøndelag	23,2	45,2	0,0
Nord-Trøndelag	20,0	35,5	0,0
Nordland	-27,1	222,5	0,0
Troms Romsa	-0,4	26,5	0,0
Finnmark Finnmark	7,2	28,6	1,0

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.8. Kommunal behandling av byggjesaker i område med stor miljøverdi. 2001-2011

	Talet på behandla saker ^{3,4}	Talet på innvilga søknader i samsvar med plan	Talet på søknader om dispensasjon			Delen innvilga søknader om dispensasjon i prosent
			I alt	Talet på innvilga søknader om dispensasjon	Talet på søknader om dispensasjon som er avslått	
Nye bygningar i landbruks-, natur- og friområde¹ (LNF-område)						
2001	15 853	11 097	4 914	3 646	1 268	74
2002	17 167	12 704	4 463	3 433	1 030	77
2003	7 801	4 864	2 937	2 266	671	77
2004	7 175	4 969	2 206	1 838	368	83
2005	4 375	2 188	2 188	1 750	438	80
2006	3 494	1 732	1 761	1 396	365	79
2007	3 713	1 737	1 976	1 555	421	79
2008	3 703	1 749	1 954	1 555	399	80
2009	3 637	1 694	1 943	1 525	418	79
2010	3 864	1 569	2 295	1 936	359	84
2011	3 132	1 348	1 784	1 506	278	84
Nye bygningar i område med byggjeforbot langs ferskvatn^{1,2}						
2001	..	..	336	269	67	80
2002	..	..	410	328	82	80
2003	..	..	325	239	86	74
2004	..	..	295	202	93	68
2005	398	68	330	256	74	78
2006	291	75	216	165	51	76
2007	343	66	277	218	59	79
2008	464	174	290	215	75	74
2009	348	99	249	173	76	70
2010	600	108	361	249	112	60
2011	325	..	325	250	75	77
Nye bygningar i 100-metersbeltet langs sjø^{1,2}						
2001	..	..	1 636	1 096	540	67
2002	..	..	1 570	1 083	487	69
2003	..	..	1 175	867	308	74
2004	..	..	1 167	864	303	74
2005	3 173	1 744	1 429	1 024	405	72
2006	2 469	1 306	1 162	808	354	70
2007	2 854	1 658	1 196	767	429	64
2008	2 941	1 729	1 212	812	400	67
2009	2 865	1 503	1 362	900	462	66
2010	3 053	1 541	1 512	1 122	390	74
2011	2 639	1 294	1 345	1 045	300	78
Tiltak i spesialområde for bevaring av kulturmiljø						
2001	799	631	176	96	80	55
2002	568	403	165	91	74	55
2003	866	628	238	91	147	38
2004	636	430	206	118	88	57
2005	948	627	321	184	137	57
2006	854	530	324	143	181	44
2007	1 117	816	301	167	134	55
2008	1 265	761	503	329	174	65
2009	1 458	989	469	308	161	66
2010	..	..	..	..	236	..
2011	1 593	..	..	..	255	..

¹ For åra 2001 og 2002 gjeld statistikken alle tiltak, frå 2003 berre nye bygningar. ² For åra 2001-2004 gjeld rapporteringa berre dispensasjonssøknader. ³ Talet på saker gjeld berre kommunar som har rapportert for åra 2001-2003. Om lag 80 prosent av kommunane har rapportert. Frå 2004 gjeld talet for heile landet.

⁴ Frå og med 2005 er landbruk ikkje medrekna.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.9. Netto driftsutgifter for kommunar til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern (KOSTRA-funksjon 335, 360 og 365), etter fylke. 2007-2011

	I alt. 1 000 kr	I prosent av totale netto driftsutgifter	Netto driftsutgifter i kr per innbyggjar		
			Rekreasjon i tettstad	Naturforvaltning og friluftsliv	Kulturminnevern
2007	879 959	0,6	122	53	10
2008	979 382	0,6	137	57	10
2009	1 003 037	0,6	140	56	11
2010	1 071 540	0,6	144	60	14
2011	1 140 862	0,3	145	69	15
Fylke					
Østfold	65 868	0,5	159	70	7
Akershus	109 169	0,5	107	82	7
Oslo	157 198	0,5	99	102	56
Hedmark	35 186	0,4	121	54	7
Oppland	23 860	0,3	76	50	2
Buskerud	59 703	0,5	174	43	9
Vestfold	62 031	0,6	159	85	18
Telemark	37 902	0,5	169	63	-9
Aust-Agder	27 739	0,5	179	67	2
Vest-Agder	70 855	0,9	245	152	9
Rogaland	147 532	0,7	243	70	20
Hordaland	111 169	0,5	165	50	11
Sogn og Fjordane	26 609	0,5	175	43	28
Møre og Romsdal	44 191	0,4	118	44	10
Sør-Trøndelag	59 692	0,5	106	76	19
Nord-Trøndelag	18 351	0,3	89	47	1
Nordland	42 623	0,4	141	33	9
Troms Romsa	20 080	0,3	102	39	-11
Finnmark Finnmárku	19 518	0,5	171	87	6

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.10. Utgifter til kulturminne og kulturmiljø over Miljøverndepartementets budsjett 2007-2011. Rekneskapstal 2007-2011. Løyvingar

	Absolutte tal					Prosent av totale utgifter i Miljøverndepartementet				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Millionar kroner										
Programkategori 12.20										
Naturens mangfold og friluftsliv	876,3	1 064,2	1 360,2	1 385,8	1 489,4	26,6	30,2	28,4	32,2	31,2
Vilt- og fisketiltak	70,3	79,1	75,0	74,8	82,4	2,1	2,2	1,6	1,7	1,7
Statens naturoppsyn	131,3	146,7	209,1	201,7	216,7	4,0	4,2	4,4	4,7	4,5
Direktoratet for naturforvaltning	674,7	838,4	1 076,1	1 109,3	1 190,3	20,5	23,8	22,5	25,7	25,0
Programkategori 12.30										
Kulturminne og kulturmiljø ..	554,4	410,9	1 072,7	497,0	501,4	16,8	11,7	22,4	11,5	10,5
Riksantikvaren	317,8	364,7	625,6	440,0	439,0	9,7	10,4	13,1	10,2	9,2
Norsk Kulturminnefond	236,7	46,2	447,1	57,0	62,4	7,2	1,3	9,3	1,3	1,3

Kjelde: Miljøverndepartementet.

16. Idrett og friluftsliv

Medlemskapstala i Norges idrettsforbund syner framleis auke

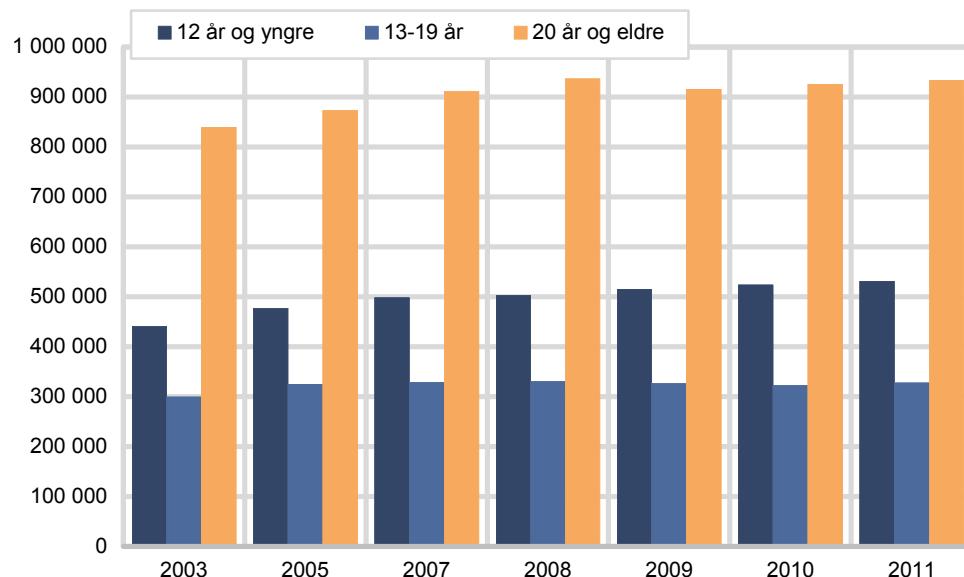
16.1. Nokre resultat

Også i 2011 auka talet på medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Veksten var på over 19 300 ordinære medlemskapar, 10 000 menn og 9 300 kvinner. Ved utgangen av 2011 var det nær 1,8 millionar ordinære medlemskapar. Totalt var det om lag 2,1 medlemskapar i NIF (inkludert medlemskapar i bedriftsidrettslag). Talet på ordinære idrettslag har halde seg stabilt siste året med 7 894 lag.

Sidan 2007 har medlemskapstala i NIF auka med drygt 53 000. I perioden frå 2007 til 2011 er det medlemskapane blant kvinner som har gått mest opp, med 27 500 medlemskapar, tilsvarande 4 prosent auke. Medlemskapane blant menn har auka med 26 000 i same periode, om lag 3 prosent. Frå 2010 til 2011 finn ein den største veksten, både for menn og kvinner, i aldersgruppa 20 år og eldre. Ser ein på tala frå 2007 til 2011, har den største vesksten vore blant 0-12-åringane. Frå 2009 til 2010 var det nedgang i medlemskapane i aldersgruppa 13-19 år, men siste året tyder igjen på vekst i medlemskapen i lagidretten for 13-19-åringane. Frå 2010 til 2011 auka medlemskapane i denne aldersgruppa mest blant gutter, med 2 800, og blant jenter auka dei med 1 700. Fordelinga mellom kjønna er framleis stabil, med 60 prosent menn og 40 prosent kvinner også i 2011. Sjå figur 16.1 og tabell 16.

Det er til dels regionale skilnader på utviklinga i medlemskapane i lagidretten. Sidan 2007 har lag i Oslo mista godt over 27 000 medlemskapar, mens i Rogaland og Akershus har medlemskapane auka med henholdsvis 19 000 og 16 000. Fire andre fylke har hatt svak nedgang (Oppland, Vest-Agder, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal). I dei andre fylka syner tala auke, i enkelte fylke berre små endringar, i andre meir markante, til dømes i Troms med nær 9 000 fleire medlemskapar.

Figur 16.1. Medlemskap i Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter alder. 2003-2011

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

52 000 klassifiserte idrettsanlegg

Idrettsanleggsregisteret som Kulturdepartementet eig, har dei siste åra vore gjennom ei opprydding og kvalitetshaving. Nær 52 800 anlegg var i drift i 2011. Om lag 530 av desse einingane manglar framleis klassifikasjon, men tala viser at oppryddinga framleis går føre seg.

Tala i tabell 16.3 syner at det er ein auke på godt over 1 200 anlegg totalt. Sju av anlegga er nasjonalanlegg, nær 36 000 er ordinære idrettsanlegg, og 15 800 er nærmiljøanlegg. 361 anlegg hører inn under kategorien andre anlegg som inkluderer fylkesanlegg, interkommunale anlegg og riksanlegg. Dei sju nasjonale anlegga er Ullevål stadion, i Holmenkollen er det tre ulike anlegg (langrennsanlegget, hopbakken og skiskyttaranlegget), Vikingskipet ishall på Hamar, Kvitsjell aplinanlegg og Vikersund hoppsenter. I 2011 auka talet på ordinære idrettsanlegg med 360. Det blei 850 fleire nærmiljøanlegg siste året. Nærmiljøanlegg omfattar blant anna balløkker/ballbingar, ulike typar aktivitetsanlegg og miljøkart.

Talet på skianlegg (hopbakkar) syner enda eit år med reduksjon, 59 færre enn i 2010. Frå 2007 til 2011 er det blitt 191 færre hopbakkar i drift. Talet på skoleanlegg (gymnastikksalar) og symjehallar i drift går stadig nedover. Siste året var det ein nedgang i gymnastikksalar på 111, dei fem siste åra er det blitt 221 færre skoleanlegg. Tala for symjebasseng syner 31 færre siste året og 72 færre samanlikna med 2007. Innanfor kategorien friluftsliv er det registrert ein nedgang i turstiar siste året, på nær 90. Året før, frå 2009 til 2010 auka talet på turstiar med 200. Turkart har auka også det siste året med 19, sidan 2007 med 43 turkart. Sjå tabell 16.4.

Friluftslivets fellesorganisasjon – fleire medlemsorganisasjonar

Dei to siste åra er det kome til to nye medlemsorganisasjonar i Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO). I 2010 blei Kristen Idrettskontakt medlem av FRIFO og i 2011 blei Norsk Kennel Klub medlem med sine 800 lokallag og nær 100 000 medlemskapar. Sjølv om nokre medlemsorganisasjonar har hatt nedgang i medlemskapane (til dømes Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges speiderforbund), syner tala frå FRIFO at det på slutten av 2011 var nær 695 000 medlemskapar. FRIFO har 15 medlemsorganisasjonar som er fordelt på 4 312 lokallag.

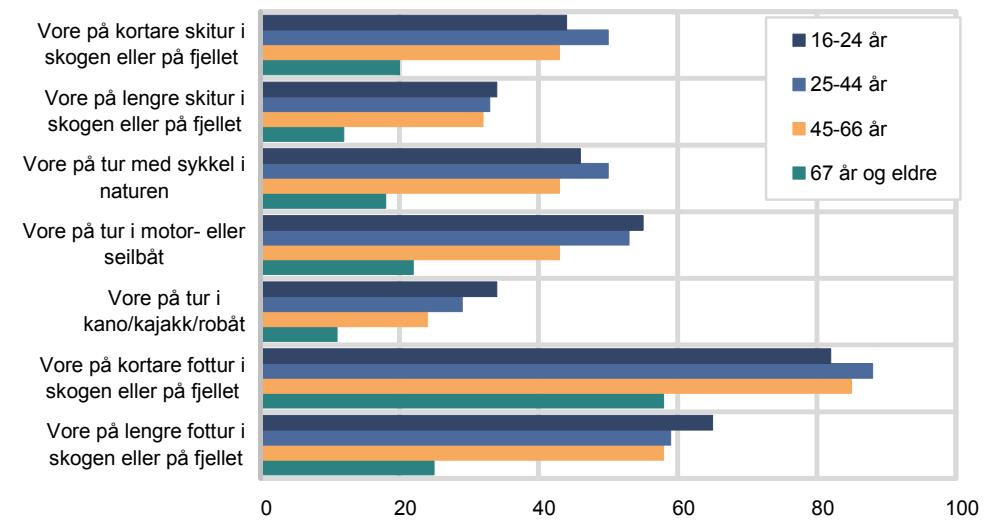
Den Norske Turistforening (DNT) er framleis den største organisasjonen med sine 242 000 medlemskapar, fordelt på 57 lokallag. Dei siste åra har det vore stor vekst i talet på medlemskapar i DNT, men i 2011 ser det ut til at denne auken har flata ut med berre 100 fleire medlemskapar. Norges Jeger- og Fiskerforbund er den nest største organisasjonen med nær 119 000 medlemskapar. Det kan virke som om interessa for denne organisasjonen er litt dalande da medlemstalet blei redusert med nær 1 400 i 2010 og 2 500 i 2011. Tabell 16.5 viser meir detaljerte FRIFO-tal.

Atte av ti nordmenn på fottur i skogen eller på fjellet

Levekårsundersøkinga 2011 har kartlagd friluftsaktivitetar i den norske befolkninga. 81 prosent av befolkninga over 16 år har vore på ein eller fleire kortare fotturar, mens 54 prosent har vore på ein lengre fottur i skogen eller på fjellet dei siste tolv månadene. 71 prosent av befolkninga har bada i salt- eller ferskvatn, mens 42 prosent har vore på sykkeltur i naturen (SSB 2011 a og b).

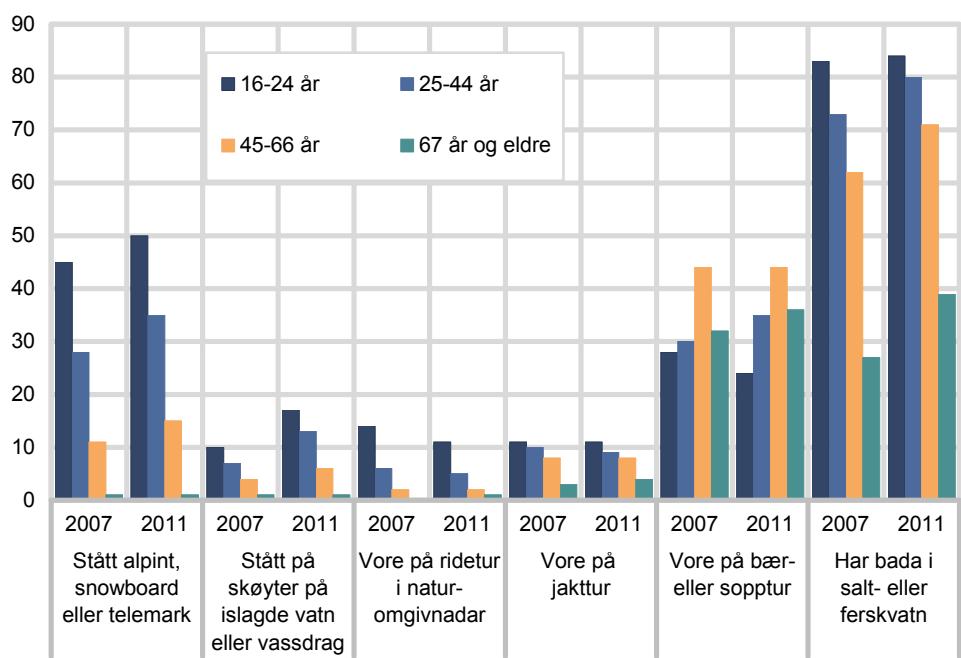
Fire av ti har vore på kortare skiturar, og dei med høg utdanning er mest aktive. Folk på bygda er dei som oftast fiskar, jaktar eller plukkar bær og sopp, mens byfolk er dei ivrigaste til å gå lange skiturar viser same kjelde (Levekårsundersøkinga 2011). Figur 16.3 viser ulike aktivitetar i 2007 og 2011 etter alder. Desse kategoriene kan samanliknast med dei tidlegare levekårsundersøkingane. Bortsett frå ridetur i naturomgivnader ser det ut til at folk i gjennomsnitt var meir aktive på alle desse aktivitetane i 2011 enn i 2007.

Figur 16.2. Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med aktivitetar knytte til friluftsliv og mosjon. 2011

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Figur 16.3. Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med aktivitetar knytte til friluftsliv eller trenings. 2007 og 2011

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

16 prosent har utført gratisarbeid for idrettslag

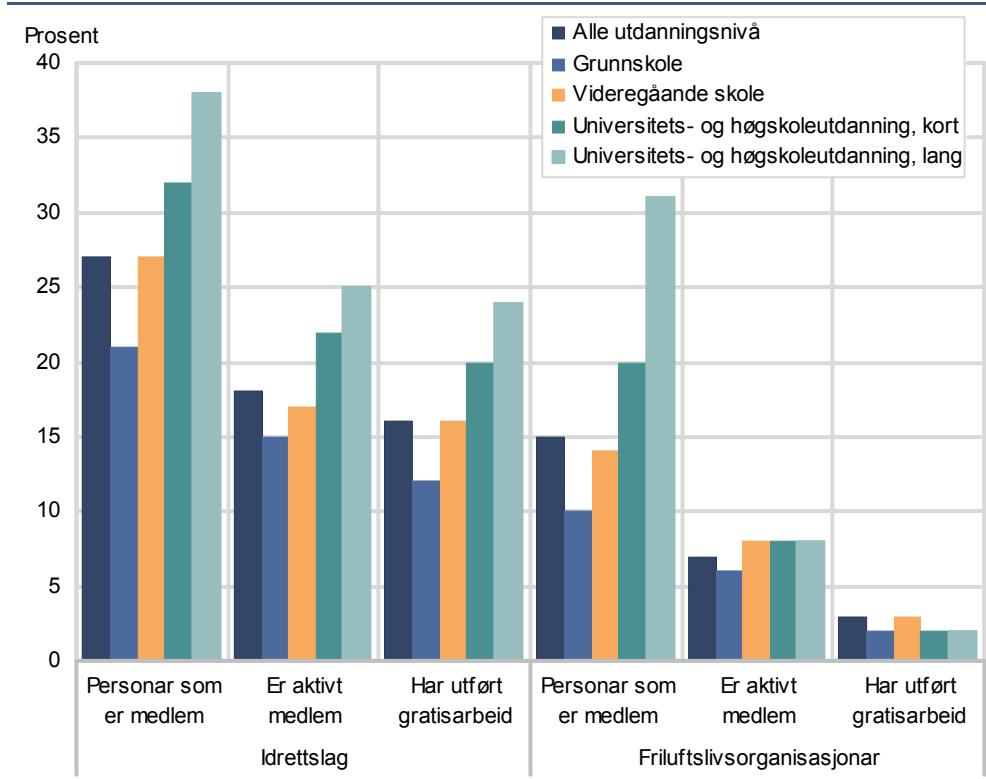
Levekårsundersøkinga 2011 har også kartlagd deltaking i organisasjoner i den norske befolkninga. Tabell 16.6 syner tal for kva slags forhold folk har til idrettslag. I 2011 var 27 prosent av befolkninga i alderen 16-79 år medlemmer i idrettslag. 18 prosent var aktive medlemmer og 16 prosent hadde gjort gratisarbeid for slike organisasjoner. Tala for medlemskapar og aktivitet er nokså identiske med 2007.

Menn er i større grad enn kvinner medlemmer i idrettslag. Dei er også i større grad aktive medlemmer og utfører i større grad gratisarbeid. Dette gjeld alle aldersgrupper. Aldersgruppa 16-24 år er meir aktive i idrettslag enn andre aldersgrupper. Det er gruppa 25-44 år som i størst grad utfører gratisarbeid i idrettslag, 23 prosent. Blant personar i alderen 67 år og eldre er delen som gjer slikt arbeid berre 3 prosent, 6 prosent blant menn og 1 prosent blant kvinner. Dei eldre er også i mindre grad enn andre aldersgrupper med i idrettslag.

Personar som bur i Trøndelag, er i noko større grad medlemmer i idrettslag enn personar som bur i andre landsdelar.

Prosentdel medlemmer aukar med utdanning, sjå figur 16.4. Mens det blant personar med berre grunnskole er ein prosentdel på 21 som er medlem i idrettslag, er prosentdelen 38 blant dei som har lang universitets- eller høgskoleutdanning. Ein tilsvarende fordeling gjeld delen aktive medlemmer og delen som har utført gratisarbeid. Mens 12 prosent av dei med berre grunnskoleutdanning har utført gratisarbeid for idrettslag, er delen 24 prosent blant dei med lang universitets- eller høgskoleutdanning.

Figur 16.4. Prosentdel som er medlemmer og aktive i idrettslag og friluftslivsorganisasjonar, etter utdanning. 2011

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

15 prosent medlem i friluftslivsorganisasjonar

Tabell 16.7 syner tal for kva slags forhold folk har til friluftslivsorganisasjonar. I 2011 var 15 prosent av befolkninga i alderen 16-79 år medlemmer i slike organisasjonar. 7 prosent var aktive medlemmer, og 3 prosent hadde gjort gratisarbeid for slike organisasjonar. Tala for medlemskapar og aktivitet er nokså like tala for 2007.

Det er særleg personar i alderen 45-66 år som er medlemmer av friluftslivsorganisasjonar, med 19 prosent. Blant personar i alderen 67 år og eldre er 9 prosent med. Det er inga aldersgruppe som peikar seg klart ut som meir aktiv i slike organisasjonar. Det same gjeld for delen som utfører gratisarbeid for slike organisasjonar. Menn er meir aktive enn kvinner. Det gjeld alle aldersgrupper. Til dømes er 24 prosent av menn i aldersgruppa 45-66 år med i slike organisasjonar, mens det blant kvinnene i same aldersgruppe er 14 prosent.

Det er ikkje nokon klare skilnader mellom personar som bur i ulike landsdelar, når det gjeld medlemskap og aktivitet i friluftslivsorganisasjonar.

Prosentdel medlemmer aukar også her med utdanning, sjå tabell 16.2. Mens det blant personar med berre grunnskole er ein prosentdel på 10 som er medlemmer i slike organisasjonar, er prosentdelen 31 blant dei som har lang universitets- eller høgskoleutdanning. Når det gjeld delen aktive medlemmer og delen som har utført gratisarbeid, er skilnadene mellom personar på ulike utdanningsnivå små.

Kommunane brukte 2,7 milliardar kroner til idrettsformål

KOSTRA-tala (KOSTRA, sjå kapittel 1.2 og 1.3) viser at fylkeskommunane til saman brukte 67 millionar kroner til idrett, og kommunane (medrekna Oslo) brukte 2,7 milliardar kroner til idrett i 2011 (netto driftsutgifter til idrett, funksjon 380 og idrettsanlegg funksjon 381). Dette er 30 prosent av utgiftene som kommunane har til kulturformål, litt lågare del enn i 2009. Brutto investeringsutgifter for idretten har vore om lag 3 milliardar kroner i gjennomsnitt for åra 2009-2011. Sjå tabell 16.8 og kapittel 1.3, tabell 1.3.4

Forutan dei økonomiske tala gir også KOSTRA-tala blant anna oversikt over areal for friluftslivsområde i kommunane, og areal for leik og rekreasjon.

Tabell 16.1 gir ei oversikt over desse områda i åra 2007 til 2011. Samla finst det drygt 1,5 millionar dekar (mål) friluftslivsområde med kommunal råderett gjennom offentleg eige eller bruksavtale i 2011. Det kan sjå ut som areala til desse formåla har gått ned dei siste åra.

Tabell 16.1. Friluftslivsområde og leike- og rekreasjonsareal i kommunane. 2007-2011. Dekar

	2007	2008 ¹	2009	2010	2011
Friluftslivsområde m/kommunal råderett gjennom offentleg eige eller bruksavtale	2 330 068	² 1 957 149	² 1 330 250	² 1 616 901	1 451 554
Samla areal for leike- og rekreasjonsareal	201 248	115 615	157 076	159 741	153 567

¹ Frå 2008 estimerte tal for landet. ² Retta sidan førre utgåva.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

16.2. Om statistikken og organisasjonane

Idrettsregistreringa

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité er det øvste organet i Noregs største interesseorganisasjon, med rundt 2,1 millionar medlemskapar fordelt på om lag 12 000 idrettslag (inkludert bedriftsidrettslag). NIF har som mål å vere den fremste bidragsytaren for å oppnå idrett for alle.

Alle opplysningane og tala i statistikken baserer seg på elektroniske rapportar frå kvar enkelt klubb som er medlem av NIF, og frå kvar særidrettsgruppe i klubben. Rapporteringa er per 31. desember i rapporteringsåret. Medlemskapane er summen av medlemmer i kvar enkelt klubb, og ikkje talet på personar som totalt er medlemmer i den organiserte idretten. Talet på personar er lågare av di mange er medlemmer i fleire klubbar. Det har enno ikkje vore mogeleg å registrere eit totaltal på enkeltpersonar som er medlem (NIF 2012). Tala i denne publikasjonen omfattar berre statistikk over medlemskapar for dei ordinære idrettskrinsane (tal for bedriftsidretten og aktivitetstala er ikkje med i statistikken).

Idrettsanlegg.no

Idrettsanlegg.no (Kulturdepartementets register over idrettsanlegg og søknader om spelemedlar) er eit register over alle idrettsanlegga i Noreg. Anleggsregisteret omfattar anlegg og tiltak for friluftsliv, frå dei store anlegga bygde og utforma for internasjonale meisterskapar til små balløkker og skileikanlegg. Idrettsanlegg.no inneheld eit nettbasert søkeradssystem for spelemedlar til idrettsanlegg, eit register over alle idrettsanlegga i Noreg, og ein kartfunksjon som viser den grafiske plasseringa til anlegga i standart kart og flyfoto (Idrettsanlegg.no).

Anlegga for friluftsliv er også registrerte så langt det er funne formålstenleg. Alle anlegga og tiltaka for friluftsliv som har fått tilskot av spelemedlane, er registrerte. I 2011 var det drygt 65 000 anleggseininger i registeret, men data brukt i tabell 16.3 og 16.4 baserer seg på status «eksisterande» i registeret. Anlegga er registrerte med desse data: anleggsnummer i registeret, namnet på anlegget, anleggsstad (idrettspark eller liknande), kva for ein kommune anlegget ligg i, anleggskategori (til dømes: fotballanlegg, kart, friluftsliv), anleggstype (til dømes: grasbane, orienteringskart, badeplass), karakteristiske mål, anleggsklasse (til dømes: nasjonalanlegg, kommuneanlegg/ordinære anlegg, nærmiljøanlegg), plassering

(kartkoordinatar i økonomisk kartverk) og eventuelt ombyggingsår, eigar, tildelte spelemidlar og året for tildelinga.

Anleggsregisteret vart oppretta i 1992, og sidan har opplysninga om anlegg for idrett og friluftsliv vorte registrerte inn etter kvart. Oppdatering av registeret skjer normalt ein gong i året. I 2006 og 2009-2011 er det utført ei opprydding i registeret, noko som kan gjere direkte samanlikningar med tidlegare år vanskeleg (Idrettsanlegg.no). Særleg har variabelen anleggsklasse vore utilfredsstillande registrert. Opprettinga av anleggsklasse held framleis på, sjølv om kvaliteten er blitt vesentleg heva.

Nærmiljøanlegg: Nærmiljøanlegg er anlegg eller område som er lagde til rette for eigenorganisert fysisk aktivitet og gjerne ligg i tilknyting til bustad- og/eller opphaldsområde. Områda skal vere fritt allment tilgjengelege og laga for eigenorganisert fysisk aktivitet, framfor alt for barn og ungdom, men også for lokalbefolkinga elles. Nærmiljøanlegg skal ikkje dekkje behovet for anlegg til organisert idrettsleg aktivitet eller ordinære konkurransar i idrett. Nærmiljøanlegg kan plasserast i tilknyting til eit skoleanlegg og/eller eit idrettsanlegg. (Kultur- og kyrkjedepartementet).

Friluftslivets fellesorganisasjon

Friluftslivets fellesorganisasjon, FRIFO, vart stifta i 1989 og er ein paraplyorganisasjon for dei 15 største friluftslivsorganisasjonane (i 2011) i landet, med til saman nær 695 000 medlemskapar og om lag 4 300 lokale lag og foreiningar. FRIFOs formål er å fremje det tradisjonelle, naturvennlege friluftslivet og allemannsretten (retten til fri ferdsel i norsk natur) (FRIFO).

Levekårsundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart tredje år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år blir spurde om bruken av ulike fritidstilbod. Levekårsundersøkinga EU-SILC blir gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema blir tekne oppatt med ein syklus på tre år. I 2011 er tema friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. I 2012 er tema bustad og buforhold. I 2013 er tema kulturbruk, idrett og fysisk aktivitet.

I Levekårsundersøkinga 2011 er det tidsbrudd i måling av friluftsliv. I 2011 er enkelte friluftsaktivitetar tekne bort og nokre av spørsmåla er endra noko i høve til åra 1997-2007. Først og fremst er lengda på enkelte aktivitetar endra. Tidlegare gjorde ein skilnad mellom dagstur og tur med overnatting, no skil ein mellom kort og lang tur (over/under tre timer). I tillegg til dette er innsamlingsmetoden endra. Tidlegare var dette temaet innhenta postalt, mens det i 2011-undersøkinga er samla inn via telefonintervju. Sjå Leverkårsundersøkinga 2011 – friluftsliv.

Referansar

FRIFO - Friluftslivets fellesorganisasjon: (<http://www.friro.no>)

Idrettsanlegg.no: (<http://www.idrettsanlegg.no>)

Kultur- og kyrkjedepartementet: «Spelemidlar til ordinære nærmiljøanlegg – 2005 (V-0795 B)».

(http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kkd/bro/2006/0004/ddd/pdfv/253506-v-0795-n_2005_a4odin.pdf)

NIF - Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (2012):

Årsrapport 2011. (<http://www.idrett.no/omnif/Sider/aarsrapport.aspx>)

(SSB 2011 a) Statistisk sentralbyrå (8. desember 2011): «4 av 10 utfører gratisarbeid». (<http://www.ssb.no/orgakt>)

(SSB 2011 b) Statistisk sentralbyrå (19.desember 2011): «Høyt utdannede går mest på ski». (<http://www.ssb.no/fritid/>)

Meir informasjon

Statistisk sentralbyrå (19.desember 2011): «Høyt utdannede går mest på ski». (<http://www.ssb.no/fritid/>)

Statistisk sentralbyrå (8. desember 2011): «4 av 10 utfører gratisarbeid». (<http://www.ssb.no/orgakt>)

Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127. (<http://www.ssb.no/publikasjoner>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbar>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Kulturdepartementet: Idrett. (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/idrett.html>)

Tabell 16.2. Talet på lag og medlemskap, etter idrettskrins. 2001-2011

	Talet på lag	Medlemskap ¹								
		I alt		Menn			Kvinner			
		I alt	0-12 år	13-19 år	20-år	I alt	0-12 år	13-19 år	20-år	
2001	7 136	1 430 597	880 658	214 268	151 983	514 407	549 939	162 050	105 199	282 690
2002	7 292	1 534 868	945 645	238 936	169 299	537 410	589 223	182 895	118 250	288 078
2003	7 531	1 579 550	975 016	250 267	176 490	548 259	604 534	190 571	122 714	291 249
2004	7 633	1 649 311	1 008 923	258 629	182 892	567 402	640 388	204 094	131 704	304 590
2005	7 791	1 675 737	1 018 786	265 888	187 810	565 088	656 951	211 619	136 842	308 490
2006	7 870	1 701 153	1 028 524	271 278	186 601	570 645	672 629	220 699	138 241	313 689
2007	7 725	1 738 086	1 047 103	275 608	188 242	583 253	690 983	222 743	139 818	328 422
2008	7 760	1 770 720	1 059 933	276 787	188 906	594 240	710 787	226 673	141 748	342 366
2009	7 813	1 758 229	1 050 413	281 904	186 578	581 931	707 816	233 203	140 594	334 019
2010	7 894	1 771 961	1 062 766	287 429	185 076	590 261	709 195	236 332	137 743	335 120
2011	7 894	1 791 297	1 072 816	289 917	187 875	595 024	718 481	240 661	139 443	338 377
Idrettskrins										
Østfold	407	85 947	54 792	11 942	8 089	34 761	31 155	9 069	5 635	16 451
Akershus	659	228 418	140 402	39 803	25 044	75 555	88 016	30 680	17 671	39 665
Oslo	633	189 095	118 893	34 514	19 298	65 081	70 202	23 944	11 580	34 678
Hedmark	373	80 242	47 480	13 636	8 431	25 413	32 762	12 080	6 450	14 232
Oppland	400	77 135	44 175	11 837	7 202	25 136	32 960	10 364	5 744	16 852
Buskerud	382	93 964	57 704	12 715	9 758	35 231	36 260	10 419	7 086	18 755
Vestfold	298	75 256	47 200	11 119	7 772	28 309	28 056	8 593	5 225	14 238
Telemark	306	60 151	35 293	9 192	5 978	20 123	24 858	8 187	4 478	12 193
Aust-Agder	179	39 327	23 365	6 339	4 005	13 021	15 962	4 843	3 136	7 983
Vest-Agder	257	53 083	31 888	8 506	5 875	17 507	21 195	7 141	4 389	9 665
Rogaland	563	148 072	87 614	26 929	15 968	44 717	60 458	24 560	12 578	23 320
Hordaland	808	170 146	101 527	28 992	19 184	53 351	68 619	25 730	14 271	28 618
Sogn og Fjordane	188	44 182	24 607	5 809	4 514	14 284	19 575	5 123	3 856	10 596
Møre og Romsdal	499	94 608	55 343	13 622	9 614	32 107	39 265	11 983	7 764	19 518
Sør-Trøndelag	521	132 453	77 524	18 721	13 817	44 986	54 929	16 105	10 976	27 848
Nord-Trøndelag	298	62 540	35 191	9 594	6 838	18 759	27 349	8 524	5 378	13 447
Nordland	534	69 931	40 292	12 298	7 602	20 392	29 639	10 829	6 132	12 678
Troms Romsa	391	58 273	33 428	10 047	6 065	17 316	24 845	8 429	4 744	11 672
Finnmark Finnmárku ...	198	28 474	16 098	4 302	2 821	8 975	12 376	4 058	2 350	5 968

¹ Medlemskapoversikta viser summen av medlemmer i kvar enkelt klubb, ikkje talet på personar totalt som er medlem i den organiserte idretten. Dette talet vil vere mykje lågare fordi mange har medlemskap i fleire klubbar. Det er enno ikkje mogleg å registrere eit totalt tal på enkeltpersonar som er medlem i den organiserte idretten.

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Tabell 16.3. Talet på anlegg, etter klassifikasjon og fylke. 2004-2011

	I alt	Nasjonal-anlegg	Ordinære idrettsanlegg	Nærmiljø-anlegg	Andre anlegg ¹
2004	40 122	5	28 489	11 628	..
2005	42 526	5	30 146	12 375	..
2006	43 718	5	30 479	13 234	..
2007	43 911	5	30 343	13 563	..
2008	44 168	5	30 417	13 746	..
2009 ²	49 326	6	34 150	14 769	401
2010 ³	50 990	6	35 616	15 027	341
2011 ⁴	52 223	7	35 974	15 881	361
Fylke					
Østfold	2 195	-	1 537	657	1
Akershus	3 988	-	2 670	1 291	27
Oslo	2 116	4	1 306	804	2
Hedmark	3 395	1	2 569	824	1
Oppland	3 205	1	2 403	797	4
Buskerud	3 350	1	2 514	835	0
Vestfold	2 104	-	1 477	620	7
Telemark	2 240	-	1 566	619	55
Aust-Agder	1 751	-	1 159	573	19
Vest-Agder	2 559	-	1 594	947	18
Rogaland	3 694	-	2 187	1 489	18
Hordaland	4 222	-	2 642	1 550	30
Sogn og Fjordane	2 268	-	1 475	772	21
Møre og Romsdal	3 835	-	2 773	1 035	27
Sør-Trøndelag	2 855	-	2 024	781	50
Nord-Trøndelag	2 404	-	1 673	668	63
Nordland	3 337	-	2 384	939	14
Troms Romsa	1 865	-	1 323	540	2
Finnmark Finnmark	832	-	691	139	2
Svalbard	8	-	7	1	-

¹ inkluderer fylkesanlegg og riks anlegg, samt interkommunale anlegg fra 2011. ² Tala er produserte per 31.10.2010 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift. ³ Tala er produserte per februar 2012 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift. ⁴ Tala er produserte per februar 2012 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 16.4. Tal på anlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggstypar. 2006-2011

Type anlegg	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Einingar	Innbygg-jarar per anlegg	Einingar	Innbygg-jarar per anlegg	Einingar	Innbygg-jarar per anlegg	Einingar ¹	Innbygg-jarar per anlegg	Einingar ²	Innbygg-jarar per anlegg	Einingar ³	Innbygg-jarar per anlegg
Skianlegg i alt	4 051	1 145	4 050	1 156	3 992	1 187	3 943	1 232	3 878	1 269	3 793	1 314
Alpinbakkar	576	8 056	575	8 141	574	8 253	564	8 614	564	8 724	555	8 984
Hoppbakkar	961	4 829	949	4 933	904	5 240	883	5 502	817	6 022	758	6 578
Skiløyper	2 514	1 846	2 526	1 853	2 514	1 884	2 496	1 946	2 497	1 970	2 480	2 010
Friluftsliv i alt	2 873	1 615	2 927	1 599	2 939	1 612	3 038	1 599	3 244	1 517	3 174	1 571
Tursti	2 637	1 760	2 681	1 746	2 693	1 759	2 776	1 750	2 974	1 654	2 885	1 728
Turkart	236	19 662	246	19 029	246	19 257	262	18 543	270	18 223	289	17 252
Fotballanlegg i alt	4 782	970	4 639	1 009	4 659	1 017	4 676	1 039	4 690	1 049	4 630	1 077
Fotballbaner	4 737	980	4 591	1 020	4 609	1 028	4 626	1 050	4 641	1 060	4 578	1 089
Fotballhallar	45	103 116	48	97 524	50	94 743	50	97 164	49	100 414	52	95 882
Friidrettsanlegg i alt	1 003	4 626	1 002	4 672	993	4 771	976	4 978	992	4 960	953	5 232
Fast dekke	122	38 035	125	37 449	123	38 514	129	37 660	129	38 142	129	38 650
Grusdekk	508	9 134	502	9 325	492	9 628	472	10 293	484	10 166	463	10 769
Delanlegg	373	12 440	376	12 450	378	12 532	375	12 955	379	12 982	361	13 811
Hestesportanlegg	300	15 467	302	15 500	316	14 991	331	14 677	334	14 731	342	14 579
Ridebaner	207	22 417	209	22 398	219	21 631	222	21 884	221	22 264	222	22 459
Ridehallar	93	49 895	93	50 335	97	48 837	109	44 571	113	43 543	120	41 549
Isanlegg	59	78 648	58	80 709	60	78 953	64	75 909	65	75 697	68	73 322
Ishallar	38	122 111	38	123 188	39	121 466	42	115 671	42	117 150	45	110 797
Hurtigløpsbaner (kunstis)	13	356 940	12	390 095	12	394 764	13	373 708	13	378 485	13	383 528
Bandybaner (kunstis)	8	580 027	8	585 142	9	526 352	9	539 800	10	492 031	10	498 587
Idrettshallar	804	5 771	814	5 751	834	5 680	807	6 020	818	6 015	834	5 978
Fleirbruksshallar	804	5 771	814	5 751	834	5 680	807	6 020	818	6 015	834	5 978
Skoleanlegg	3 001	1 546	2 985	1 568	2 965	1 598	2 891	1 680	2 875	1 711	2 764	1 804
Gymnastikksalar	3 001	1 546	2 985	1 568	2 965	1 598	2 891	1 680	2 875	1 711	2 764	1 804
Nærmiljøanlegg	10 396	446	10 560	443	10 829	437	11 441	425	11 383	432	11 945	417
Balløkker/ballbingar	5 055	918	5 131	912	5 205	910	5 413	898	5 399	911	5 539	900
Aktivitetsanlegg	4 222	1 099	4 278	1 094	4 476	1 058	4 852	1 001	4 809	1 023	5 199	959
Skolekart/nærmiljøkart	1 119	4 147	1 151	4 067	1 148	4 126	1 176	4 131	1 175	4 187	1 207	4 131
Symjehallar	1 117	4 154	1 112	4 210	1 119	4 233	1 082	4 490	1 067	4 611	1 034	4 822
Symjebasseng	1 046	4 436	1 041	4 497	1 047	4 525	1 015	4 786	1 000	4 920	969	5 145
Utandørs symjeanlegg	71	65 355	71	65 931	72	65 794	67	72 510	67	73 437	65	76 706
Golfbaner	162	28 643	163	28 719	162	29 242	108	44 983	114	43 161	122	40 868
18 hol	57	81 407	58	80 709	56	84 592	46	105 613	47	104 687	50	99 717
9 hol	76	61 056	77	60 794	84	56 395	56	86 754	59	83 395	62	80 417
6 hol	29	160 008	28	167 183	22	215 326	6	809 700	8	615 038	10	498 587
Orientering	3 446	1 347	3 467	1 350	3 449	1 373	3 466	1 402	3 470	1 418	3 476	1 434
Orienteringskart	3 418	1 358	3 439	1 361	3 421	1 385	3 438	1 413	3 442	1 429	3 448	1 446
Skiorienteringskart	28	165 722	28	167 183	28	169 185	28	173 507	28	175 725	28	178 067

¹ Gjeld eksisterande anlegg per 31.10.2010. ² Gjeld eksisterande anlegg i drift per februar 2011. ³ Gjeld eksisterande anlegg i drift per februar 2012.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 16.5. Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO). Lokallag og medlemskap. 2007-2011

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap
Heile landet	3 580	526 707	3 494	539 151	3 432	556 711	63 623	587 682	4 312	694 616
Den Norske Turistforening	55	215 000	56	222 291	56	231 783	656	241 520	57	241 620
Forbundet Kysten ³	111	8 612	114	8 910	116	9 285	116	9 336	116	9 557
Skiforeningen	8	49 310	8	48 646	8	50 362	8	57 731	8	64 251
Norges Jeger- og Fiskerforbund	575	110 710	577	117 864	574	122 603	567	121 223	572	118 675
Norges folkesportforbund	280	20 000	268	20 000	243	20 000	236	20 000	221	20 000
KFUK-KFUM-speiderne	266	13 095	256	12 212	244	11 858	249	12 285	241	11 321
Norges Klatreforbund ¹	176	11 300	176	11 520	180	12 051	162	12 583	177	15 661
Norges orienteringsforbund	399	24 285	397	23 120	397	22 465	386	23 169	378	22 388
Norges Padleforbund	100	13 500	110	14 439	105	16 313	104	15 656	107	15 897
Norges Røde Kors Hjelpekorps	320	14 000	307	13 395	306	14 132	320	12 000	307	14 118
Norges speiderforbund	604	18 079	550	19 531	546	18 576	552	20 216	381	18 273
Norske 4H	671	17 360	659	16 314	647	16 683	635	16 663	626	16 622
Syklistenes landsforening	15	11 456	16	10 909	10	10 600	12	11 000	12	12 000
Kristen Idrettskontakt ⁴	-	-	-	-	-	-	220	14 300	310	14 475
Norsk Kennel Klub ⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	799	99 758

¹ Ny medlem 2003. ² Nedgangen i lokale lag kjem av samanslåinga av KFUK- og KFUM-speidarane. ³ Ny medlem 2006. ⁴ Ny medlem 2010. ⁵ Ny medlem 2011.⁶ Retta sidan førre utgåva.

Kjelde: Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO).

Tabell 16.6. Prosentdel som er medlemmer og aktive i idrettslag, etter kjønn, alder og landsdel. 2001-2011

	Medlemmer i idrettslag								Del av befolkninga som utfører gratisarbeid for friluftorganisasjonar ¹
	2001	2004	2007	2011	2001	2004	2007	2011	
Begge kjønn	27	26	26	27	18	18	18	18	16
16-24 år	29	33	37	31	26	28	33	27	15
25-44 "	32	31	28	29	24	24	21	21	23
45-66 "	27	23	26	29	14	13	16	17	16
67- "	13	13	13	15	4	6	3	5	3
Menn i alt	32	31	32	33	22	21	22	22	20
16-24 år	32	34	43	36	30	27	37	30	19
25-44 "	36	37	30	33	28	28	23	25	23
45-66 "	34	28	33	35	19	14	21	21	22
67- "	21	22	20	24	7	9	6	8	6
Kvinner i alt	22	21	21	21	15	16	14	14	13
16-24 år	26	32	31	25	23	29	28	24	11
25-44 "	29	25	26	24	21	19	18	17	23
45-66 "	20	18	18	23	10	12	11	13	10
67- "	6	5	6	9	2	3	1	3	1
Heile landet	27	26	26	27	18	18	18	18	16
Oslo/Akershus	27	26	25	27	19	18	18	19	15
Austlandet elles	28	26	27	26	19	17	19	17	17
Agder og Rogaland	24	25	26	24	18	20	19	17	14
Vestlandet	26	28	25	26	18	19	14	17	17
Trøndelag	35	31	32	36	21	20	22	22	21
Nord-Noreg	22	23	24	27	15	16	17	18	17

¹ I 2011 viser tala del av befolkninga som utførte gratisarbeid. Frå 1998 til 2007 viste tala delen medlemmer som utførte gratisarbeid.

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.7. Prosentdel som er medlemmer og aktive i friluftslivsorganisasjonar, etter kjønn, alder og landsdel. 2001-2011

	Medlemmer				Aktive				Del av befolkninga som utfører gratisarbeid for friluftorganisasjonar ¹
	2001	2004	2007	2011	2001	2004	2007	2011	
Begge kjønn	14	14	14	15	7	6	7	7	3
16-24 år	11	10	10	12	5	5	4	8	1
25-44 "	15	14	14	15	7	6	7	7	3
45-66 "	19	17	18	19	8	8	9	9	3
67- "	7	9	7	9	3	4	3	5	2
Menn i alt	21	19	18	20	10	9	9	10	4
16-24 år	16	13	12	13	7	6	6	9	2
25-44 "	22	18	19	19	11	9	10	9	4
45-66 "	26	23	23	24	11	11	12	11	5
67- "	13	16	9	15	7	8	4	8	3
Kvinner i alt	8	9	10	11	4	4	4	5	1
16-24 år	6	8	9	10	4	4	4	6	1
25-44 "	9	10	8	11	4	4	4	4	2
45-66 "	12	10	13	14	5	5	6	6	1
67- "	3	3	4	5	1	1	2	3	1
Heile landet	14	14	14	15	7	6	7	7	3
Oslo/Akershus	16	17	15	17	6	7	7	6	2
Austlandet elles	15	14	15	16	7	5	8	8	4
Agder og Rogaland	13	12	11	13	6	7	6	6	2
Vestlandet	12	13	10	15	6	7	6	8	2
Trøndelag	17	12	19	14	10	6	7	7	2
Nord-Noreg	14	13	12	15	7	8	5	7	2

¹I 2011 viser tala del av befolkninga som utførte gratisarbeid. Frå 1998 til 2007 viste tala delen medlemmer som utførte gratisarbeid.

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.8. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke. 2008-2011

	Netto driftsutgifter funksjon 380 Idrett	Netto driftsutgifter funksjon 381 Idrettsanlegg	Netto driftsutgifter funksjonen 380 og 381, idrett. Prosent av totale netto driftsutgifter til kulturformål	Brutto investeringsutgifter funksjon 380 Idrett	Brutto investeringsutgifter funksjon 381 Idrettanlegg
	Millionar kroner		Prosent	Millionar kroner	
2008	1 316,9	718,8	27,3	1 020,3	1 503,2
2009	945,5	1 210,1	28,0	703,1	2 605,6
2010	801,8	1 796,3	30,5	357,4	3 077,9
2011	823,9	1 837,1	29,9	315,2	2 809,4
2011					
Østfold	30,1	81,7	29,9	15,4	82,0
Akershus	85,0	212,5	35,3	14,8	475,2
Oslo	-35,0	515,6	35,3	0,2	193,3
Hedmark	70,2	25,4	29,5	24,9	75,0
Oppland	51,1	35,7	27,9	38,2	126,4
Buskerud	40,2	68,9	26,6	14,4	58,0
Vestfold	37,2	60,7	28,8	9,3	67,5
Telemark	67,6	54,2	31,5	1,7	17,3
Aust-Agder	21,2	23,9	22,6	3,5	135,3
Vest-Agder	24,5	59,0	24,8	8,5	301,1
Rogaland	68,1	166,5	25,8	3,9	300,5
Hordaland	99,4	168,3	31,7	38,1	343,6
Sogn og Fjordane	22,8	34,4	31,0	24,5	79,6
Møre og Romsdal	40,0	65,0	25,8	17,5	77,6
Sør-Trøndelag	68,4	95,4	30,7	3,4	120,3
Nord-Trøndelag	21,2	28,3	23,3	3,2	176,2
Nordland	47,3	57,2	25,0	58,4	77,1
Troms Romsa	38,3	43,2	27,1	32,6	76,2
Finnmark Finnmark	26,2	41,3	32,9	2,9	27,1

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

17. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

17.1. Nokre resultat

10 prosent i trus- og livssynssamfunn

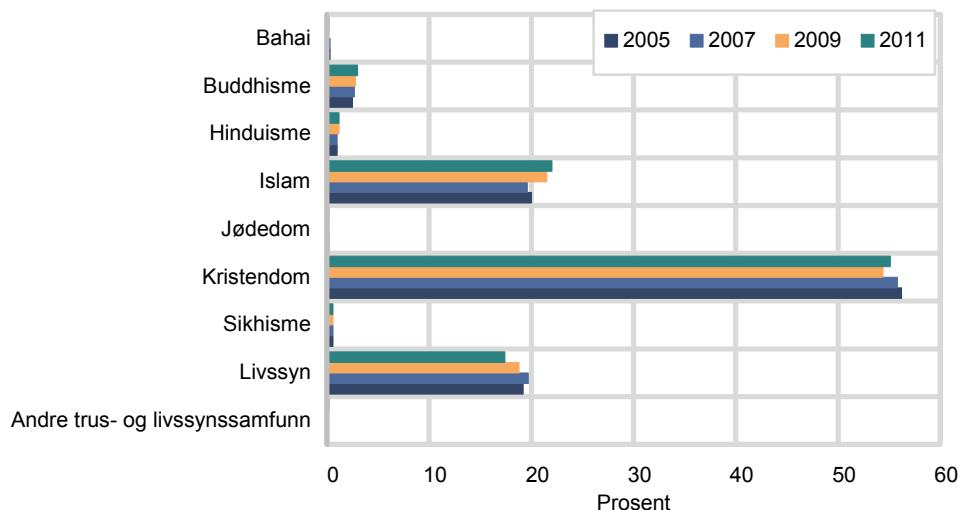
Trus- og livssynssamfunn som er utanfor Den norske kyrkja (Dnk), og som får statstilskot, hadde 484 500 medlemmer per 1. januar 2011. Dette utgjorde 10 prosent av befolkninga.

Auken i talet på medlemmer var på 34 700 medlemmer, eller 8 prosent, frå 2010. Sidan 2005 har talet på medlemmer i trus- og livssynssamfunn auka med drygt 100 000 medlemmer. Dei kristne trussamfunna står for om lag halvparten av denne veksten viss ein ser på heile perioden under eitt.

Dei kristne trussamfunna utanfor Dnk hadde 267 000 medlemmer som utgjer 55 prosent av alle medlemmene i trus- og livssynssamfunna som fekk statstilskot i 2011. Dei kristne trussamfunna hadde størst vekst i talet på medlemmer siste året, ein vekst på 21 000, eller om lag 9 prosent. Den romersk-katolske kyrkja er det største kristne trussamfunnet eller trusretninga med 83 000 medlemmer. Talet på medlemmer i Den romersk katolske kyrkja auka med 16 000 eller 24 prosent frå 2010 til 2011. Denne auken kan sjåast i samanheng med auken i innvandring frå andre land, spesielt Polen. Meinigheiter innanfor pinserørsla hadde om lag 39 600 medlemmer.

Islamske trussamfunn hadde 106 700 medlemmer per 1. januar 2011. Dei utgjorde 22 prosent av alle medlemmene i trus- og livssynssamfunn utanfor Dnk. 84 500 var medlemmer i livssynssamfunn i 2011. 99 prosent av alle medlemmene i livssynssamfunna hørte til Human-Etisk Forbund.

Figur 17.1. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 2005-2011. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

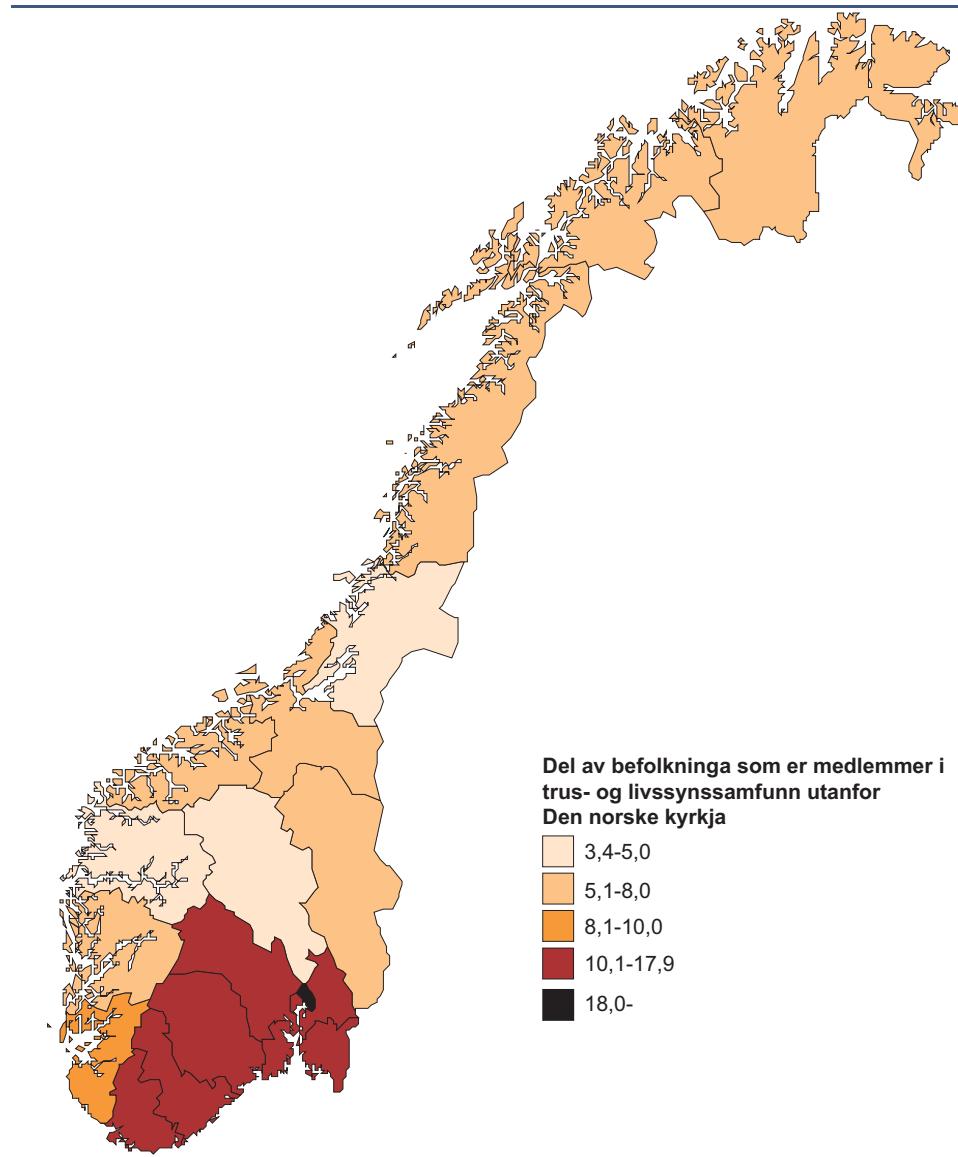
20 prosent i trus- og livssynssamfunn i Oslo

Siste året var det vekst i talet på medlemmer i alle delar av landet. Oslo er framleis det fylket der flest står utanfor Dnk. Samanlikna med andre fylke var 20 prosent av folkemengda i Oslo medlemmer i eit trus- eller livssynssamfunn utanfor Dnk. Dette utgjorde 118 000. Om lag ein fjerdedel av alle medlemmene i trus- og livssynssamfunn er busette her. Oslo hadde òg den største auken i talet på medlemmer frå 1. januar 2010 til 2011, med 8 900, eller 8,2 prosent.

Blant dei som bur i Oslo, har dei islamske samfunna nærare 48 000 medlemmer, og kristne trussamfunn om lag 44 100 medlemmer. Dei kristne samfunna hadde den

største auken i Akershus, med om lag 4 400 medlemmer. 36,4 prosent av alle medlemmene i trus- og livssynssamfunn bur i Oslo og Akershus (SSB 2012a).

Figur 17.2. Del av befolkninga i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter fylke. 2011

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

77 prosent medlem i Dnk

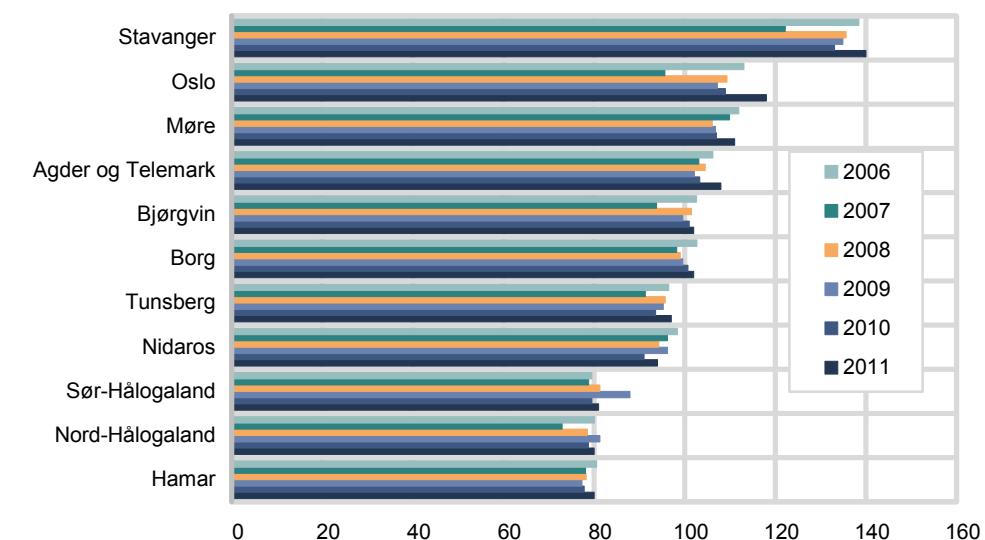
Ved årsskiftet 2011/2012 var 77,2 prosent av Noregs befolkning medlemmer i Den norske kyrkja. Sjå tabell 17.2. Denne prosentdelen er 0,3 prosentpoeng høyare enn nøkkeltala i KOSTRA-publiseringa. Årsaka til at medlemstalet som kjem fram i tabell 17.2 er høyere, er dei medlemmene som har ukjend bustad eller adresse. Desse får ikke utdelt noko kommunenummer og er difor ikke med i KOSTRA-tala. Totalt var det 3 851 145 medlemmer i Dnk 31.desember 2011. Sett i høve til befolkninga i dei ulike fylka, er delen medlemmer gått ned i alle fylka. Men dersom ein ser på dei absolutte tala, aukar talet på medlemmer i fleire fylke .

6,2 millionar gudstenestebesøk

Over 6,2 millionar personar var til stades ved gudstenestene i Den norske kyrkja i fjor. I fleire år har det vore nedgang i deltaking i gudstenestene i Den norske kyrkja, men tala for 2011 viser derimot ein auke på nær 3 prosent, eller 164 000 fleire deltakarar enn i 2010. I gjennomsnitt var det 96 deltakarar på kvar gudsteneste i 2011, litt høyare deltaking enn året før. Talet på gudstenester haldne i 2011 var på same nivå som føregående år, 65 600 gudstenester (SSB 2012 a).

Sjølv om det totale talet på gudstenester var stabilt, viser det seg at talet på gudstenester på søndagar og helgedagar gjekk noko ned, mens gudstenester utanom søndagar og helgedagar syner aukande tal. Noko av auken på desse gudstenestene kjem av tidebønsgudstenester som ikkje er talde med i tidlegare års statistikk. Fleire gudstenester på andre dagar enn søndag og helgedag viser også ei aukande deltaking, 75 400 fleire deltakarar på desse gudstenestene i 2011 samanlikna med året før. Til saman var det nær 1,3 millionar deltakarar ved gudstenestetaking. Bortsett frå Hamar og Nord-Hålogaland hadde alle bispedøma fleire deltakarar på kvardagsgudstenestene.

Figur 17.3. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar/helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme. 2006-2011

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

I årsstatistikken for Dnk blei det rapportert at 7 050 personar melde seg ut av Dnk i 2011 og 1 750 melde seg inn. Det er ein auke på 480 utmelde samanlikna med talet for 2010. Talet på innmelde auka med 650 personar siste året.

Dåp viser same tendens som åra før med færre døypte i Den norske kyrkja. I 2011 blei det utført nær 40 000 dåpshandlingar. Dette utgjer ein nedgang på drygt 1 100 frå året før. Prosentdelen døypte i forhold til talet på fødde var i fjar på 66 prosent, mot 67 prosent i 2010. Denne delen har gått ned samstundes med at fødselstala gjekk ned i same periode.

42 600 konfirmantar

For tredje året på rad aukar talet på konfirmerete i Den norske kyrkja. Nær 42 600 blei konfirmerete i Den norske kyrkja i 2011. Det er 575 fleire konfirmantar enn året før. Sjølv om talet på konfirmasjonar i kyrkja auka i fjar, ser vi likevel at delen konfirmerete i høve til totalt tal på 15-åringar fall. I 2011 blei 65 prosent av 15-åringane konfirmerete i kyrkja. Delen fall dermed med 0,1 prosentpoeng frå 2010 til 2011.

Delen konfirmerete varierer i dei ulike bispedøma. I Møre bispedøme står kyrkjeleg konfirmasjon sterkt, 84 prosent av alle 15-åringane i dette bispedømet blei konfirmerete i Den norske kyrkja i 2011. Lågast del finn ein i Oslo bispedøme med 40 prosent av alle 15-åringane.

Nøkkeltala for Dnk syner også kor mange gravferder som blir gjennomførte kvart år. Det blei rapportert 37 900 kyrkjelege gravferder i 2011, ein svak nedgang frå det føregåande året. Dette svarer til om lag 92 prosent av talet på dei som døydde i 2011. Fleire detaljar om kyrkjelege handlingar finn ein i tabell 17.4.

8 600 kyrkjelege vigslar

I alt blei 23 100 ekteskap inngått i 2011. Årsstatistikken viser at 8 600 par blei vigde i Dnk. Nedgangen i kyrkjelege vigslar reflekterer ein svak nedgang i det totale talet på giftarmål, ein nedgang totalt på om lag 450 frå året før (SSB 2012 b). Nedgangen i kyrkjelege vigslar var om lag 900. Prosentdelen kyrkjelege vigslar sett i høve til alle vigslar var 39 prosent i 2011 (folkeregisteropplysningar). I 2009 og 2010 var delen kyrkjelege vigslar respektive 43 og 42 prosent av det totale talet på vigslar. Tala på vigslar rapporterte gjennom Årsstatistikken frå dei geografiske sokna ligg litt lågare enn folkeregisteropplysningane da handlingar utanfor sokna (til dømes vigslar ved institusjonar, feltprestkorps og anna som har eiga kyrkjebokføring) ikkje er rekna med i årsstatistikken. Vigslar utførte i utlandet er heller ikkje rekna med i tala.

**Sysselsette i
Dnk**

Sysselsetningsstatistikken viser at det var drygt 9 000 sysselsette i Den norske kyrkja per 4. kvartal 2011, ein auke på 270 i høve til året før. 51 prosent av dei tilsette i Dnk var kvinner. Det viser tala frå den registerbaserte sysselsetningsstatistikken for Dnk. Delen kvinnelege tilsette har halde seg stabil sidan 2006. Tala i tabell 17.6 gir ei oversikt over sysselsette etter verksemd og kjønn, sjå kapittel 3.3 og avsnitt 17.2.

I tabell 06932 i Statistikkbanken (ssb.no) kan ein også finne sysselsette personar og avtala årsverk i Dnk etter yrke, kjønn, alder og bispedøme. I 2011 var det 1 646 sysselsett innanfor geistlege yrke, 32 prosent av desse var kvinner.

**Statlege og kommunale
utgifter til
Dnk og trus- og
livssynssamfunn**

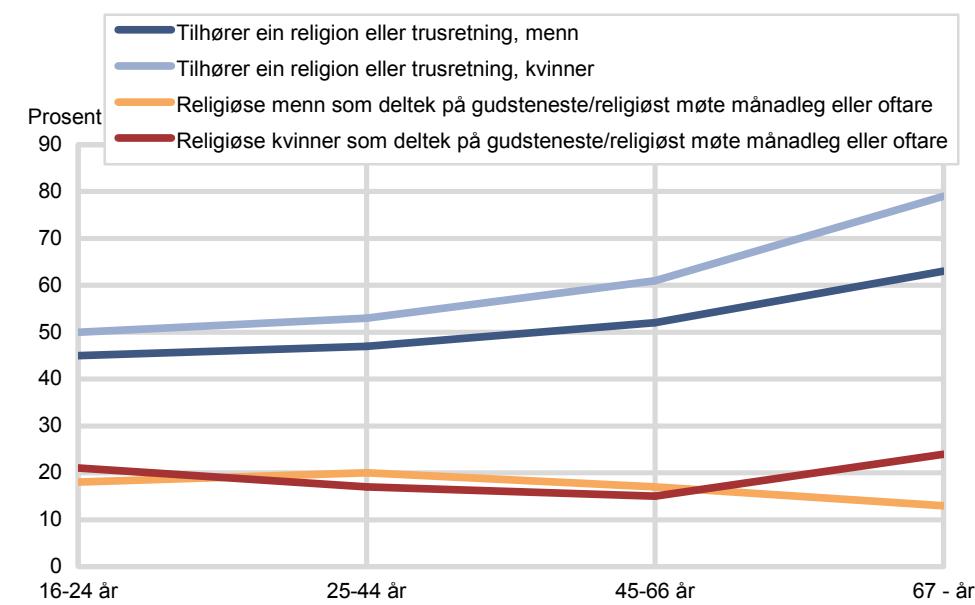
Det går fram av Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet sitt rekneskap for 2011 at dei statlege utgiftene til Dnk utgjorde 1 672 millionar kroner. Kulturdepartementet sin rekneskap for 2011 synar at dei statlege utgiftene til «tilskot til trussamfunn m.m.» utgjorde 215,3 millionar kroner. Sjå. kapittel 1 og tabellane 1.1.1 og 17.7.

Kommunanes utgifter til Dnk og andre religiøse formål for 2011 finn ein i tabell 17.8 som er basert på KOSTRA-rapporteringa. Totalt var netto driftsutgifter i kommunane til Dnk (rekneskapsfunksjon 390) og rekneskapsfunksjon 393 kyrkjegardar, gravlundar og krematorium på drygt 2,5 milliardar kroner til saman, som svarer til 1,1 prosent av totale netto driftsutgifter. Fordi det er få kommunar som har forvaltningsansvaret for kyrkjegardar med meir, må ein sjå desse to funksjonane under eitt. Til «andre religiøse formål», til dømes tilskot til trus- og livssynssamfunn, var netto driftsutgifter 220 millionar kroner. Sjå tabell 17.8.

**18 prosent på gudsteneste
eller religiøst møte
månadleg**

I levekårsundersøkinga i 2011 blei det blant anna spurt om ein hører til ein religion, og om ein deltek på gudsteneste eller religiøst møte. Tala syner at 55 prosent hører til ein religion eller trusretning. Av desse er det 18 prosent som deltek på gudsteneste eller religiøst møte månadleg. Det er fleire kvinner enn menn som hører til ein religion/trusretning, og blant kvinner i aldersgruppa over 67 år er det 79 prosent, mot 63 prosent av mennene i same aldersgruppe. Tala viser at blant folk som bur i Agder og Rogaland, er det 59 prosent som hører til ein religion eller trusretning. Ser ein på utdanning, er det dei med låg utdanning som oftast hører til ein religion, men dei er i mindre grad aktive i gudstenester og religiøse møte. Sjå tabell 17.10 og figur 17.4.

Figur 17.4. Religiøs tilknyting og deltaking for personar 16 år og over, etter kjønn, alder, landsdel og utdanning. 2011. Prosent

17.2. Om statistikken – trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

Trus- og livssynssamfunn

Hovudformålet med denne statistikken er å synleggjere talet på medlemmer i dei trussamfunna og livssynssamfunna utanfor Dnk som søker om statsstøtte. Statistikken over trus- og livssynssamfunn utanfor Dnk byggjer på oppgåver frå fylkesmennene, over dei samfunna som har fått statstilskot. Frå 2005 blir medlemslistene til trus- og livssynssamfunna som søker om statstilskot via fylkesmennene, sende til Brønnøysundregistra (BR) for kontroll. Medlemslistene blir kontrollerte for dobbeltmedlemskap mellom dei ulike trus- og livssynssamfunna og for dobbeltmedlemskap mellom Dnk og trus- og livssynssamfunn utanfor Dnk. SSB får oppgåve over talet på medlemmer frå BR.

Alle trus- og livssynssamfunna som er godkjende hos fylkesmannen, og som får statstilskot for rapporterte tal på medlemmer i samfunnet, er med i statistikken. Eininga i statistikken er det enkelte samfunn. Nokre nye samfunn kjem til i statistikken kvart år, mens andre samfunn som har vore med tidlegare/andre år, ikkje alltid er representerte året etter. Statistikken inneholder ikkje opplysningar om talet på meinigheter.

Dnk – årsstatistikk

Frå og med statistikkåret 2005 skjer rapporteringa av årsstatistikk for Dnk på elektronisk skjema til SSB. Innhentinga av statistikken var til og med 2011 eit samarbeid mellom SSB og Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet. Frå 2012 er ansvaret for kyrkjeestatistikken overført til Kyrkjjerådet. Formålet med statistikken er å gi informasjon om verksemda i kyrkjelydane.

Statistikken omfattar alle geografiske sokn i Dnk, med unntak av Svalbard. Det blir samla opplysningar om innmeldingar, utmeldingar, kyrklelege handlingar⁶, gudstenester, opplæring og diakoni, barnehage- og skolekontakt, kyrkjemusikk og kulturarbeid, frivillig arbeid og ofringar. I hovudsak skal det rapporterast om verksemder som går føre seg i soknet og som presten, soknerådet og dei tilsette har ansvar for. Aktivitetar som andre kristelege organisasjonar driv, er ikkje med i denne statistikken.

⁶ Talet på kyrklelege vigslar i denne statistikken avvik noko frå talet på kyrklelege vigslar som byggjer på folkeregisteropplysningar i Befolkningsstatistikk. Ekteskap og skilsisser.

*Dnk – fellesråda sine
rekneskap*

Dei kommunale løvyingane til kyrkja, sjå tabell 17.8, blir i hovudsak forvalta av dei kyrkjelege fellesråda. Rekneskapsstatistikk for dei kyrkjelege fellesråda blei først gong innhenta for rekneskapsåret 1997. Heimel for denne statistikken er kyrkjelova av 7. juni 1996, og forskrift om økonomiforvaltninga for kyrkjelege fellesråd og kyrkjelydar i Dnk av 25. september 2003. I 2004 gjekk fellesråda og sokna over til å føre rekneskapane etter ny kontoplan. Statistikken vert publisert årleg i Dagens statistikk på nasjonalt nivå. I tabell 17.9 følgjer oversikt over utgifter og inntekter for fellesråda fordelt på ulike formål.

Dnk – verksemد

Etter Standard for næringsgruppering (SN2002) omfattar tala for religiøs verksemd til og med 2008: næring 91310 religiøse organisasjonar; næring 93030 begravelsesverksemd og drift av kyrkjegardar og krematorium. Helse, omsorg og sosiale tenester omfattar næringane: 85339 andre sosialtenester utanfor institusjon; 85333 aktivitetssentra for eldre og funksjonshemma; 85313 omsorgsinstitusjonar for eldre og funksjonshemma; 85118 somatiske sjukeheimar. Barnehagar og skolefritidsordningar omfattar tilsvarende næringar (85331 og 85327). Offentleg administrasjon knytt til kyrkje med meir omfattar tilsvarende næring (75120). Andre verksemder omfattar næringane: 93020 frisering og annan venleikspleie; 70202 utelege av eigen fast eigedom elles; 55301 restaurant- og kafédrift.

Religiøs verksemd omfattar etter ny Standard for næringsgruppering (SN2007): næring 94.910 religiøse organisasjonar; næring 96.030 gravferdsverksemd og drift av kyrkjegardar og krematorium. Helse, omsorg og sosiale tenester omfattar næringane: 87.102 somatiske sjukeheimar; 87.301 aldersheimar; 87.304 avlastningsheimar/-institusjonar; 87.305 bustader for barn; 88.102 dagsentra/aktivitetssentra for eldre og funksjonshemma; 88.103 eldresentral; 88.999 andre sosiale tenester utan tilbod om bustad. Barnehagar og skolefritidsordningar omfattar næringane 88.911 og 88.913. Offentleg administrasjon knytt til kyrkje med meir omfattar næring 84.120. Andre verksemder omfattar næringane: 56.101 drift av restaurantar og kaféar; 56.210 cateringverksemd; 68.209 utelege av eigen eller leid fast eigedom elles; 96.020 frisering og annan venleikspleie. Sjå også kap. 3.3.

*Rekneskapsfunksjonar til
kyrkje og andre religiøse
formål – kommunar*

I KOSTRA-rapporteringa av rekneskapane til kommunane omfattar kyrkje og andre religiøse formål desse rekneskapsfunksjonane:

- 390 Den norske kyrkja
- 392 Andre religiøse formål
- 393 Kyrkjegardar, gravlundar og krematorium

For rekneskapsomgrep nyttar i KOSTRA, sjå kap. 1.3. omgrep og definisjonar.

Levekårsundersøkingane

Levekårsundersøkinga EU-SILC blir gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema blir tekne opp att med ein syklus på tre år. I 2011 var tema friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosiale nettverk, herunder spørsmål om ein tilhører ein religion eller trusretning, og kor aktiv ein er i denne samanhengen. I 2012 er tema bustad og buforhold. I 2013 er tema kulturbruk, idrett og fysisk aktivitet. Det blir kvart tredje år gjennomført eigne undersøkingar for helse, omsorg og sosial kontakt (sist i 2008) og arbeidsforhold og arbeidsmiljø (sist i 2009).

Det er to hovudformål levekårsundersøkingane tek siktet på å tilfredsstille. Dei skal for det første gjere det mogleg å kaste lys over hovudtrekka ved ulike sider av befolkningas levekår og skilnader i levekåra til befolkninga. For det andre skal levekårsundersøkinga gjere det mogleg å følge utviklinga i levekåra til befolkninga, både utviklinga i levekåras nivå og skilnader.

Referansar

- (SSB 2011) Statistisk sentralbyrå (6.12.2011): «10 prosent er medlem i trus- og livssynssamfunn». (<http://www.ssb.no/trosamf/>)
(SSB 212 a) Statistisk sentralbyrå (19.6.2012): «Flere til gudstjeneste». (http://www.ssb.no/kirke_kostra)
(SSB 2012 b) Statistisk sentralbyrå (23.8.2012): «Færre vigslar, men fleire inngått i utlandet». (<http://www.ssb.no/ekteskap/>)

Meir informasjon

- Den norske kyrkja: (<http://www.kirken.no>)
Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet: (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/tema/kirke.html>)
Kulturdepartementet: (http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/tros_og_livssynssamfunn.html)
Statistisk sentralbyrå (2012): *Kulturstatistikk 2010*, Statistiske analysar 127
(<http://www.ssb.no/publikasjoner/>)
Levekårsundersøkingane: (<http://www.ssb.no/emner/07/02/10/orgakt>)
Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk: (<http://www.ssb.no/kirkeregn/>)
Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analysar 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbar>)
Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå.
(http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929)

Tabell 17.1. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. 2006-2011.
Absolutte tal og prosent

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Absolute tal	Prosent av alle										
Medlemmer, i alt	383 510	100,0	403 909	100,0	411 790	100,0	431 287	100,0	449 875	100,0	484 534	100,0
Bahai	1 004	0,3	1 015	0,3	1 024	0,2	1 023	0,2	1 012	0,2	1 064	0,2
Buddhisme	9 934	2,6	10 753	2,7	11 038	2,7	12 252	2,8	13 376	3,0	14 580	3,0
Hinduisme	3 669	1,0	4 098	1,0	4 566	1,1	5 238	1,2	5 175	1,2	5 858	1,2
Islam	72 023	18,8	79 068	19,6	83 684	20,3	92 744	21,5	98 953	22,0	106 735	22,0
Jødedom	870	0,2	868	0,2	850	0,2	803	0,2	818	0,2	819	0,2
Kristendom	216 141	56,4	225 507	55,8	226 969	55,1	234 772	54,4	245 664	54,6	266 834	55,1
Sikhisme	2 257	0,6	2 440	0,6	2 537	0,6	2 713	0,6	1 037	0,2	2 975	0,6
Livssynssamfunn	77 271	20,1	79 722	19,7	80 659	19,6	81 124	18,8	82 890	18,4	84 481	17,4
Andre trus- og livssynssamfunn	341	0,1	438	0,1	463	0,1	618	0,1	950	0,2	1 188	0,2

¹ Omfattar berre medlemmer det blir motteke offentleg stønad for. Meir informasjon, sjå: <http://www.ssb.no/trosamf/> . "Om statistikken", feilkjelder.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.2. Medlemmer¹ i trus-og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssynssamfunn og medlemmer i Dnk, etter fylke. 2006-2011

	Medlemmer utanfor Den norske kyrkja	Buddhisme	Islam	Kristendom	Annan religion ²	Livssyns- samfunn	Medlemmer i Den norske kyrkja per 31.12
2006	383 510	9 934	72 023	216 141	8 141	77 271	3 871 006
2007	403 909	10 753	79 068	225 507	8 859	79 722	3 873 847
2008	411 790	11 038	83 684	226 969	9 440	80 659	3 874 823
2009	431 287	12 252	92 744	234 772	10 395	81 124	3 848 841
2010	449 875	13 376	98 953	245 664	8 992	82 890	3 835 477
2011	484 534	14 580	106 735	266 834	11 904	84 481	3 851 145
2011							
Østfold	33 053	1 301	8 074	19 553	315	3 810	211 268
Akershus	58 838	2 116	11 572	30 515	2 017	12 618	411 746
Oslo	117 636	3 234	47 609	44 072	4 812	17 909	345 010
Hedmark	11 175	398	1 532	6 309	120	2 816	163 673
Oppland	9 159	294	1 498	4 847	107	2 413	160 978
Buskerud	29 056	874	8 533	13 944	1 435	4 270	200 478
Vestfold	23 500	645	3 685	14 271	322	4 577	182 654
Telemark	20 061	412	2 732	14 153	83	2 681	131 283
Aust-Agder	13 026	304	847	10 450	42	1 383	85 025
Vest-Agder	24 945	587	2 294	19 866	83	2 115	126 823
Rogaland	39 274	1 198	6 963	24 861	361	5 891	343 464
Hordaland	36 088	1 134	3 744	23 624	887	6 699	394 683
Sogn og Fjordane	3 702	54	410	2 278	62	898	94 905
Møre og Romsdal	13 842	367	908	9 677	417	2 473	218 562
Sør-Trøndelag	19 977	975	3 033	9 362	583	6 024	243 816
Nord-Trøndelag	5 819	193	756	3 028	56	1 786	117 384
Nordland	12 513	186	1 316	7 981	85	2 945	204 543
Troms Romsa	8 211	209	765	4 814	67	2 356	134 444
Finnmark Finnmark	4 223	96	330	2 966	32	799	61 940
Uoppgitt/busett i utlandet	436	3	134	263	18	18	³ 18 466

¹ Omfattar berre medlemmer det blir motteke offentleg stønad for. Meir informasjon, sjå: <http://www.ssb.no/trosamf/> . "Om statistikken", feilkjelder. ² Omfattar Bahai, Jødedom, Sikhisme og andre trusretningar. ³ Inkluderer ikkje medlemmer busett i utlandet.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå og Kyrkjearådet.

Tabell 17.3. Medlemmer¹ i kristne trussamfunn utanfor Den norske kyrkja. Per 1. januar. 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kristne trussamfunn	215 090	216 141	225 507	226 969	234 772	245 664	266 834
Adventistsamfunnet	5 567	5 258	5 281	5 177	5 086	5 136	5 066
Dei frie evangeliske forsamlingar	3 653	3 514	3 628	3 455	3 434	3 492	3 395
Den Evangelisk Lutherske Frikirke i Noreg	21 140	19 308	19 524	19 496	19 262	19 503	19 614
Den Finländska evangelisk- lutherska församling	23 504	3 738	4 291	4 288	4 237	4 169	4 146
Den Islandske Evangeliske Lutherske menighet i Noreg	2 395	2 999	2 027	-	2 735	5 422	5 946
Den kristelige menighet	6 054	6 280	6 476	6 602	6 779	6 879	7 110
Den ortodokse kyrkja	5 028	5 494	6 075	6 771	7 664	8 492	9 894
Den romersk-katolske kyrkja	43 118	46 440	51 508	54 011	57 348	66 972	83 018
Det Evangelisk-Lutherske kyrkjesamfunn	3 410	3 347	3 345	3 275	3 232	3 213	3 213
Det norske Baptistsamfunn	9 549	8 745	9 071	9 492	9 382	9 749	9 922
Det Norske Misjonsforbund	8 505	8 154	8 399	8 476	8 497	8 729	9 091
Jehovas vitner i Noreg	14 502	14 568	14 756	14 856	14 976	11 640	11 739
Kristensamfundet	2 472	2 461	2 505	2 463	2 474	2 578	2 585
Kristne senter	3 264	2 975	3 353	3 324	3 290	3 266	3 252
Metodistkyrkja i Noreg	11 981	11 324	11 299	11 133	10 974	11 082	11 055
Pinsemenigheter	42 744	39 492	40 398	39 866	39 590	39 923	39 599
Svenska							
Margaretaförsamlingen i Oslo ..	27 267	12 166	13 098	14 087	15 574	14 626	17 376
Andre kristne trussamfunn	19 937	19 878	20 473	20 197	20 238	20 793	20 813

¹ Omfattar berre medlemmer det blir motteke offentleg stønad for. Meir informasjon, sjå: <http://www.ssb.no/trosamf/>. "Om statistikken", feilkjelder. ² Berekna etter gammal metode.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar¹, etter bispedøme. 1995-2011

	Talet på personar					
	Døypte	Konfirmerte	Kyrkjelege vigslar	Kyrkjelege gravferder	Innmelde i Dnk	Utmelde frå Dnk
1995	50 342	39 857	13 502	42 104	1 130	5 857
1996	50 067	39 122	13 837	41 352	1 071	5 000
1997	50 294	39 083	14 049	42 417	1 392	4 955
1998	48 462	37 870	13 189	42 002	871	4 831
1999	48 049	37 408	12 744	42 436	943	4 416
2000	48 023	37 330	14 041	41 369	843	4 519
2001	46 135	37 427	12 091	41 313	1 239	3 866
2002	44 136	38 250	12 690	41 531	854	3 759
2003	43 916	40 183	11 440	40 115	856	3 603
2004	44 008	41 600	10 710	38 491	877	4 475
2005	43 016	42 110	10 189	37 683	1 178	6 038
2006	43 255	42 587	9 594	37 897	1 132	8 134
2007	42 916	42 472	10 358	38 805	956	8 312
2008	42 599	41 655	10 536	38 832	955	7 036
2009	41 920	41 885	10 009	38 290	1 788	10 792
2010	41 100	41 981	9 549	38 290	1 101	6 570
2011						
I alt	39 958	42 556	8 598	37 906	1 755	7 047
Oslo	4 136	3 128	730	4 169	259	1 524
Borg	4 844	5 288	973	4 665	206	825
Hamar	3 018	3 549	823	3 993	140	433
Tunsberg	3 544	3 843	908	4 051	175	749
Agder og Telemark	3 732	4 105	975	3 828	226	691
Stavanger	4 326	4 413	955	2 823	186	652
Bjørgvin	5 598	6 314	1 122	4 565	178	750
Møre	2 585	3 006	502	2 202	107	307
Nidaros	3 890	4 256	726	3 372	127	645
Sør-Hålogaland	2 211	2 483	448	2 261	78	237
Nord-Hålogaland	2 074	2 171	436	1 977	73	234

¹ Statistikken omfattar ikkje kyrkjelege handlingar i utlandet eller ved institusjonar (sjukhus, fengsel), kyrkje for høyrselsskadde, feltprestkorps o.a. som har eiga kyrkjebokføring.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltagarar på gudstenester, etter bispedøme. 1995-2011

	Gudstenester		Deltakarar		Talet på deltagarar per gudsteneste søndagar/ helgedagar i snitt
	I alt	Av dette gudstenester på søndagar/ helgedagar	I alt	Av dette deltagarar på gudstenester søndagar/ helgedagar	
1995	71 760	51 757	7 462 944	5 602 284	108,2
1996	73 149	52 476	7 234 642	5 471 186	104,3
1997	72 659	53 707	7 182 081	5 392 558	100,4
1998	72 094	52 948	7 080 758	5 479 949	103,5
1999	71 235	52 246	6 869 729	5 298 655	101,4
2000	71 300	51 729	6 928 579	5 318 513	102,8
2001	70 630	51 529	6 678 321	5 169 015	100,3
2002	69 949	50 904	6 709 633	5 156 170	101,3
2003	69 896	50 559	6 742 174	5 185 894	102,6
2004	69 643	50 415	6 769 080	5 211 881	103,4
2005	70 070	52 045	6 716 051	5 389 181	103,5
2006	69 050	52 049	6 582 921	5 291 092	101,7
2007	67 562	51 429	6 432 108	5 177 754	95,2
2008	67 455	50 948	6 330 752	5 069 341	99,5
2009	66 803	49 926	6 224 424	4 968 006	99,5
2010	65 652	49 684	6 100 985	4 896 115	98,5
2011					
I alt	65 580	49 002	6 265 261	4 985 031	101,7
Oslo	6 245	4 098	643 368	482 205	117,7
Borg	6 606	4 920	639 807	503 744	102,4
Hamar	6 281	4 803	476 118	384 055	80,0
Tunsberg	5 849	4 586	546 128	443 995	96,8
Agder og Telemark	7 078	5 674	734 317	611 400	107,8
Stavanger	5 911	4 380	757 180	611 316	139,6
Bjørgvin	8 876	6 658	846 643	677 366	101,7
Møre	3 938	3 215	430 426	356 446	110,9
Nidaros	6 142	4 283	536 948	402 867	94,1
Sør-Hålogaland	4 137	3 243	319 069	261 934	80,8
Nord-Hålogaland	4 517	3 142	335 257	249 703	79,5

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.6. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette¹ i Den norske kyrkja 15-74 år, etter kjønn og verksemd². Per 4. kvartal 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009 ³	2010	2011
Sysselsette personar i alt	8 715	8 804	9 016	8 744	8 727	8 751	9 015
Menn	4 342	4 288	4 451	4 308	4 304	4 274	4 394
Kvinner	4 373	4 516	4 565	4 436	4 423	4 477	4 621
Religiøs verksemd	7 636	7 726	8 039	7 802	7 901	7 944	8 165
Menn	4 157	4 140	4 290	4 146	4 169	4 124	4 232
Kvinner	3 479	3 586	3 749	3 656	3 732	3 820	3 933
Helse, omsorg og sosialtenester	163	146	140	122	39	38	43
Menn	17	11	13	12	1	1	2
Kvinner	146	135	127	110	38	37	41
Barnehagar og skolefritidsordningar	689	714	608	598	557	537	565
Menn	54	38	48	56	33	41	49
Kvinner	635	676	560	542	524	496	516
Offentleg verksemd knytt til kyrkja og andre verksemder ..	227	207	217	206	209	213	223
Menn	113	99	98	93	98	105	108
Kvinner	104	108	119	113	111	108	115
Andre verksemder	10	11	12	16	21	19	19
Menn	:	:	:	:	3	3	3
Kvinner	:	:	:	:	18	16	16

¹ Omfattar både lønstakrar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. ² Religiøs verksemd omfattar næring 91310 - Religiøse organisasjoner og næring 93030 - Gravferdsverksemd og drift av kyrkjegardar og krematorium. Helse, omsorg og sosiale tenester omfattar næringane 85339 - Andre sosialtenester utanfor institusjon, 85333 - Aktivitetssentra for eldre og funksjonshemma, 85313 - Omsorgsinstitusjonar for eldre og funksjonshemma, og 85118 - Somatiske sjukeheimar. Barnehagar og skolefritidsordningar omfattar tilsvarende næringar (85331 og 85327). Offentleg administrasjon knytt til kyrkje m.m. omfattar tilsvarende næring (75120). Andre verksemder omfattar næringane 93020 - Frisering og annan venleikspiele, 70202 - Utleige av eigen fast eigedom elles og 55301 - Restaurant- og kafedrift. ³ Religiøs verksemd omfattar næring 94.910 Religiøse organisasjoner og næring 96.030 Gravferdsverksemd og drift av kyrkjegardar og krematorium. Helse, omsorg og sosiale tenester omfattar næringane: 87.102 Somatiske sjukeheimar, 87.301 Aldersheimar, 87.304 Avlastningsheimar/-institusjonar, 87.305 Bustader for barn, 88.102 dagsentral/aktivitetssentra for eldre og funksjonshemma, 88.103 Eldresentre og 88.999 Andre sosiale tenester utan tilbod om bustad. Barnehagar og skolefritidsordningar omfattar næringane 88.911 og 88.913. Offentleg administrasjon knytt til kyrkje med meir omfattna næring 84.120. Andre verksemder omfattar næringane: 56.101 Drift av restaurantar og kaféar, 56.210 Cateringverksemd, 68.209 Utleige av eigen eller leidt fast eigedom elles og 96.020 Frisering og annan venleikspiele.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.7. Statlege utgifter til Den norske kyrkja. 2005-2011. Rekneskapstal 2005-2011. Løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Absolutte tal	Prosent av departementet sine utgifter
2005 ¹	1 206,3	19,9
2006	1 293,7	19,0
2007	1 352,9	18,5
2008	1 434,1	18,1
2009	1 611,5	17,7
2010 ²	1 524,8	19,8
2011	1 672,0	18,9

¹ 2005 til 2009 inngjekk Den norske kyrkja i budsjettet til Kultur- og kyrkjedepartementet. ² Frå 2010 hører Den norske kyrkja under Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet.

Kjelde: Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet.

Tabell 17.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse formål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium. 2009-2011

	Funksjon 390 Den norske kyrkja og funksjon 393 kyrkjegardar, gravlundar, krematorium				Funksjon 392 Andre religiøse formål			
	Netto driftsutgifter		Netto drifts- utgifter til funksjonane 390 og 393 i prosent av totale driftsutgifter	Investerings- utgifter til funksjonane 390 og 393	Netto driftsutgifter	Netto driftsutgifter i prosent av totale driftsutgifter	Investerings- utgifter	
	Totalt til Den norske kyrkja og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium	Av dette til Den norske kyrkja				Prosent		
	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	
2009	2 239,6	2 014,0	225,7	1,2	869,6	176,0	0,1	1,2
2010 ¹	2 324,4	2 094,1	230,3	1,2	813,1	210,6	0,1	1,6
2011	2 455,7	2 187,0	268,7	1,1	804,3	220,6	0,1	11,4
Østfold	125,9	108,3	17,6	1,0	37,8	16,1	0,1	0,0
Akershus	213,8	187,8	26,1	0,9	50,7	18,5	0,1	0,0
Oslo	173,9	129,6	44,4	0,5	99,1	57,5	0,2	0,0
Hedmark	99,0	96,3	2,7	1,1	12,0	4,6	0,1	0,0
Oppland	113,8	105,4	8,4	1,3	9,2	3,8	0,0	0,0
Buskerud	124,3	110,4	13,9	0,9	42,4	12,1	0,1	0,0
Vestfold	112,7	102,7	10,0	1,1	37,2	8,2	0,1	0,0
Telemark	101,8	91,3	10,5	1,2	36,9	10,3	0,1	0,0
Aust-Agder	66,2	60,1	6,1	1,3	7,8	7,4	0,1	0,0
Vest-Agder	88,7	79,5	9,2	1,1	24,5	13,8	0,2	0,0
Rogaland	236,3	219,4	16,9	1,2	106,2	20,9	0,1	0,0
Hordaland	264,1	225,1	39,0	1,2	139,0	16,7	0,1	0,0
Sogn og Fjordane	80,6	77,0	3,6	1,4	10,9	1,9	0,0	0,0
Møre og Romsdal	155,0	138,4	16,6	1,3	36,8	6,6	0,1	0,0
Sør-Trøndelag	141,4	121,1	20,3	1,1	68,9	7,7	0,1	0,0
Nord-Trøndelag	72,1	63,4	8,6	1,1	14,4	2,2	0,0	0,0
Nordland	150,4	143,5	6,9	1,3	44,9	6,1	0,1	0,0
Troms Romsa	85,8	80,7	5,2	1,1	23,2	3,6	0,0	0,0
Finnmark Finnmark	49,9	47,2	2,7	1,1	2,5	2,5	0,1	0,0

¹ Estimat alle kommunar.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.9. Kyrklege fellesråd, reknesaksstatistikk¹. Inntekter og utgifter. 2009-2011

	2009				2010				2011				
	Drifts- inn- tekt er i alt	Drifts- utgifter Inves- terings- utgifter											
	Mill.kr	Prosent											
Driftsinntekter													
i alt	23 490 .	.	.	.	23 642 .	.	.	.	3 854 .	.	.	.	
Driftsutgifter i alt .	² 3 329	² 702	100,0	100,0	.	² 3 502	² 686	100,0	100,0	.	3 659	807	100,0
Kyrkleleg administrasjon	949	16	29,0	2,0	.	954	7	27,0	1,0	.	1 018	12	28,0
Kyrkjer	1 286	505	39,0	72,0	.	1 358	498	39,0	73,0	.	1 360	591	37,0
Gravstader	560	139	17,0	20,0	.	580	163	17,0	24,0	.	613	162	17,0
Anna verksamdi kyrkjene	534	42	16,0	6,0	.	610	18	17,0	3,0	.	668	42	18,0

¹ For fellesråd med manglende rapportering er det estimert verdiar.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.10. Religiøs tilknyting og deltaking for personar 16 år og over, etter kjønn, alder, landsdel og utdanning. 2011. Prosent

	Tilhører ein religion eller trusretning	Religiøse som deltek på gudsteneste/religiøst møte månadleg eller oftere	Talet på dei som svara
Begge kjønn	55	18	4 864
16-24 år	47	19	604
25-44 "	50	18	1 639
45-66 "	56	16	1 848
67- "	72	20	773
Menn i alt	51	17	2 590
16-24 år	45	18	331
25-44 "	47	20	867
45-66 "	52	17	1 013
67- "	63	13	379
Kvinner i alt	60	18	2 274
16-24 år	50	21	273
25-44 "	53	17	772
45-66 "	61	15	835
67- "	79	24	394
Heile landet	55	18	4 864
Oslo/Akershus	51	20	1 154
Austlandet elles	55	15	1 276
Agder og Rogaland	59	32	668
Vestlandet	59	17	841
Trøndelag	53	9	448
Nord-Noreg	57	11	477
Utdanning	55	18	4 864
Ungdomsskole	56	15	1 048
Vidaregåande skole	56	15	1 999
Universitet/høgskole, kort	53	22	1 215
Universitet/høgskole, lang	52	23	452

Kjelde: Levekårsundersøkinga 2011, Statistisk sentralbyrå.

Figurregister

1.	Offentlege utgifter.....	7
1.1.	Offentlege utgifter til kultur. 2008-2011. Millionar kroner	7
1.2.1.	Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane. 2011. Kroner per innbyggjar ...	9
1.2.2.	Netto driftsutgifter til ulike kulturformål i fylkeskommunane. 2011. Prosent.....	10
1.3.1.	Netto driftsutgifter til ulike kulturformål for kommunekonsern. 2011. Prosent.....	11
1.3.2.	Netto driftsutgifter til kulturformål for kommunekonsern, etter fylke. 2011. Kroner per innbyggjar.....	12
1.3.3.	Netto driftsutgifter til kulturformål for kommunekonsern, etter fylke. 2009-2011.	
	Prosent av totale netto driftsutgifter	13
2.1.	Konsum i hushald, etter type kulturgode. 2011. Prosent	22
2.2.	Konsum i hushald, hovedgrupper, gjeldande prisar. 2000-2011. Millionar kroner	22
2.3.	Konsum i hushald, gruppa fritidstenester, gjeldande prisar. 2000-2010. Millionar kroner	23
2.4.	Del til kultur og fritid per hushald av total forbruksutgift. Fra 1999-2001 til 2007-2009. Prosent.....	24
2.5.	Årlege utgifter per hushald til tenester, kultur og fritid, etter type hushald. 2007-2009. 2009-prisar. Kroner	25
3.1.	Talet på føretak i kulturnæringane. 2008-2011.....	28
3.2.	Sysselsetjing per føretak, i trykking og reproduksjon av innspela opptak og forlagsverksemd, etter fylke. 2009.....	29
3.3.	Sysselsetjing per føretak i kunstnarisk verksemd og underhaldningsverksemd, etter fylke. 2009.....	30
3.4.	Prosent endring i talet på sysselsette 15-74 år for "kulturnæringane", etter arbeidsstadsfylke. Fra 4. kvartal til 4. kvartal i 2009-2010 og 2010-2011	31
3.5.	Talet på sysselsette i kulturmæringane, etter kjønn. 2011	32
3.6.	Verdiskaping inkludert berekna verdi for ulønt arbeid i ideelle og frivillige organisasjoner, etter aktivitet. 2009. Prosent	33
4.1.	Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. 2003-2011. Millionar kroner	54
4.2.	Tal på stipend og heimlar, etter stipendtype. 2011. Prosent.....	56
5.1.	Tilskodarar ved teater og opera og frie grupper innan teater og dans. 2000-2011....	65
5.2.	Tilskodarar ved teater og opera. 2006-2011.....	66
5.3.	Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatera. 2004-2011. 1 000 kroner.....	67
5.4.	Personar som har vore på ballett eller danseframstilling, opera- eller operetteframstilling og teater, musical dei siste 12 månadene.1997, 2000, 2004 og 2008. Prosent	68
6.1.	Orkester. Tilihørarar per konsert. 2007-2011	73
6.2.	Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund. 1999-2011	75
6.3.	Elevar i kommunale kultur- og musikkskolar, etter fylke. 2006-2011	76
7.1.	Tilskot til musikkfestivalar. Gjennomsnitt per festival, etter kategori. 2001-2011. Kroner.....	86
7.2.	Norske Festivaler. Talet på festivalar som er medlemmer, etter kategori. 2004-2011	88
7.3.	Personar som har vore på ulike typar arrangement sist dei var på kulturfestival. 2008. Prosent	88
8.1.	Besøk i norske museum. Fylke, etter endringar i prosent i talet på besøk det siste året og dei siste fem åra	91
8.2.	Museumsbesøk, betalte og andre, etter fylke. 2011. Prosent.....	92
8.3.	Samlingar i norske museum. 2007-2011. 1 000	93
8.4.	Driftsinntekter, etter inntektstype i norske museum. 2008-2011. Prosent.....	94
8.5.	Driftsutgifter, etter kostnadstype i norske museum. 2008-2011. Prosent	94
9.1.	Folkebibliotek. 2000-2011. Millionar utlån	104
9.2.	Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2011	105
9.3.	Bøker og periodika i fag- og forskningsbibliotek, etter bibliotekstype. 2011. Prosent..	107
9.4.	Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter utdanning.1997-2008. Prosent	109
10.1.	Lesesalbesøk og utleverte arkivstykke på lesesalane. 1998-2011	122
10.2.	Papirbasert bestand i hylleometer i Riksarkivet og statsarkiva. 2011. Prosent.....	123
10.3.	Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. 1998-2011. Millionar	123
10.4.	Papirbasert bestand i hylleometer i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2008-2011. Prosent.....	124
11.1.	Utgitte bøker, etter emne. 2010-2011. Talet på titlar	129
11.2.	Bokomsetnad. 2002-2011. Millionar kroner	130
11.3.	Bruttoomsetnad fordelt på bokgruppe. 2008-2011. Millionar kroner.....	131
12.1.	Aviser. Opplagstal, etter type. 2005-2011	139
12.2.	Aviser. Opplagstal for dei største avisene. 2004-2011	140
12.3.	Fagpresse. Opplag per utgiving, etter gruppe2. 2009-2011	142
12.4.	Avislesing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1991-2011 ...	142
13.1.	Kinobesøk. Utanlandske og norske filmar. 2000-2011. Millionar personar.....	148
13.2.	Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter kjønn. 1994-2011.	
	Prosent.....	150

14.1.	NRK1, NRK2 og NRK3/NRKSUPER. Sendetid, etter programtype. 2008-2011. Prosent.....	158
14.2.	TV 2. Sendetid, etter programtype. 2007-2011. Prosent	159
14.3.	Prosentdel nynorsk i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar. 2007-2011 ...	159
14.4.	Radiolytting blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 1997-2011	160
14.5.	Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent. 1997-2011	161
14.6.	Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn. 2001-2011	162
15.1.	Freda kulturminne. Enkeltminne/lokalisitet, etter tidsepoke. 31. desember 2011. Prosent.....	170
15.2.	Freda bygningar, etter eigartype og fredingsform. 31. desember 2011	171
15.3.	SEFRAK-registrerte bygningsobjekt1. Talet på bygningar, tapte og ståande. Fylke. Per 31. desember 2011	172
15.4.	Dispensasjonsbehandling i fylkeskommunen, etter kulturminneloven. 2001-2011..	172
16.1.	Medlemskap i Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter alder. 2003-2011	184
16.2.	Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med aktivitetar knytte til friluftsliv og mosjon. 2011	186
16.3.	Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med aktivitetar knytte til friluftsliv eller trening. 2007 og 2011	186
16.4.	Prosentdel som er medlemmer og aktive i idrettslag og friluftslivsorganisasjonar, etter utdanning. 2011.....	187
17.1.	Medlemmer1 i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 2005-2011. Prosent.....	196
17.2.	Del av befolkninga i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter fylke. 2011	197
17.3.	Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar/helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme. 2006-2011	198
17.4.	Religiøs tilknyting og deltaking for personar 16 år og over, etter kjønn, alder, landsdel og utdanning. 2011. Prosent	200

Tabellregister

1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett 2006-2011. Rekneskapstal 2006-2011. Løyvingar. Millionar kroner og prosent	16
1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. 2003-2011. Millionar kroner.....	16
1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. 2005-2011. Millionar kroner	17
1.1.4. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Inntekter og utgifter. 2006/2007-2010/2011	17
1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane, etter fylke. 2006-2011. Millionar kroner.....	17
1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturformål i fylkeskommunane, etter fylke. 2006-2011. Prosent 18	
1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturformål. 2003-2011. Fylkeskommunar. Millionar kroner.....	18
1.2.4. Netto driftsutgifter til kulturformål i prosent av totale netto driftsutgifter. Fylkeskommunar. 2005-2011	19
1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke. 2010-2011.....	19
1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturformål, etter fylke. 2008-2011. Millionar kroner.....	20
1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturformål, etter fylke. 2008-2011. Prosent 20	
1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 2006-2011. 1 000 kroner	21
1.3.5. Frivillige lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17. 2008-2011	21
2.1. Konsum i hushald, gjeldande prisar. 2000-2011 . Millionar kroner	26
2.2. Utgift per hushald, etter type hushald og etter vare- og tenestegruppe. 2007-2009. Kroner	27
3.1. Føretaksdemografi. Næringsane 18, 32, 47, 58, 59, 60 og 63. 2008-2011. Bestandtal per 1. januar.....	38
3.2. Føretaksdemografi. Næringsane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2011. Bestandtal per 1. januar.....	39
3.3. Føretaksdemografi. Nyetableringar og nedleggingar. Næringsane, 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60 og 63. 2009-2011	40
3.4. Føretaksdemografi. Nyetableringar og nedleggingar. Næringsane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2009-2011	41
3.5. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60 og 63. 2008-2009	42
3.6. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2009	43
3.7. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 18, 32, 46 og 47. Fylke. 2009	44
3.8. Føretak, omsetnad og sysselsetjing. Næringsane 58, 59, 60 og 63. Fylke. 2009	44
3.9. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 71, 73, og 74. Fylke. 2009	45
3.10. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 77, 79 og 85. Fylke. 2009	45
3.11. Føretak, sysselsetjing og omsetnad. Næringsane 90, 91 og 93. Fylke. 2009	46
3.12. Import og eksport av varer for næringane 18, 32, 46, 47, 58, 59, 60, 63, 71, 73, 74, 77, 79, 85, 90, 91 og 93. 2008-2011. 1 000 kroner	46
3.13. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 18, 32, 46, og 47. Sysselsette 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Per 4. kvartal 2009-2011	47
3.14. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 58, 59, 60 og 63. Sysselsette 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Per 4. kvartal 2009-2011	47
3.15. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Næringsane, 71, 73,74, 77, 79 og 85. Per 4. kvartal 2009-2011	48
3.16. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette 15-74 år, etter arbeidsstadsfylke. Næringsane 90, 91 og 93. Per 4. kvartal 2009-2011	48
3.17. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 18, 32, 58, 59, 60 og 63. Sysselsette, etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011	49
3.18. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 46 og 47. Sysselsette, etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011	49
3.19. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 71, 73, 74, 77, 79 og 85. Sysselsette, etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011	50
3.20. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Næringsane 90, 91 og 93. Sysselsette, etter aldersgruppe og kjønn. Per 4. kvartal 2008-2011	51
3.21. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Ulike kulturnæringer. Arbeidstakrarar, etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2011	52
3.22. Lønte og ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet. 2006-2009	52
3.23. Produksjon (sum driftskostnader) og bruttoprodukt i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet. 2006-2009. Millionar kroner	53
4.1. Innkjøpsordningane for litteratur. Innkjøpte titlar. 2005-2011	55
4.2. Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne. Innkjøpte titlar, etter område og kjønn. 2001-2011	55

4.3.	Fond for lyd og bilete. Tildelingar, etter fagutval. 2001-2011.....	57
4.4.	Norsk kulturfond. Løvingar, etter område. 2003-2011. Millionar kroner.....	60
4.5.	Støtteordningar for biletkunst og kunsthåndverk. Avsette midlar. 2003-2011. 1 000 kroner	60
4.6.	Tilskot til scenekunstformål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp. 2009-2011	60
4.7.	Tilskot til musikkformål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp. 2008-2011	61
4.8.	Statens kunstnarstipend. Utdelte stipend i alt i ordninga, etter beløp, stipendtype og kjønn. 2008-2011.....	61
4.9.	Statens kunstnarstipend. Tal på stipend i alt i ordninga, etter stipendtype og kjønn. 2008-2011	61
4.10.	Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 2000-2011. 1 000 kroner	62
4.11.	Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe. 2000-2011	63
4.12.	Tal på stipend for gjennomført kunstudanning, etter kjønn. 2007-2017. Prosent	63
4.13.	Beløp for stipend basert på gjennomført kunstudanning, etter kjønn. 2007-2011. Prosent	64
4.14.	Fond for lyd og bilete. Talet på medlemmer og varamedlemmer i fagutval, etter kjønn. 2007-2011	64
4.15.	Opphavspunkt. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 2002-2011. 1 000 kroner	64
5.1.	Framsyningar og tilskodarar ved teater og opera. 2003-2011	70
5.2.	Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteatera. 2003-2011. 1 000 kroner.....	71
5.3.	Frie teater- og dansegrupper. 1993-2011.....	71
5.4.	Norsk scenekunstbruk. Produksjonar. Framsyningar og tilskodarar, etter aldersgrupper. 2000-2011	72
5.5.	Norsk teaterråd. Talet på produksjonar, framsyningar, aktørar og tilskodarar. 2008-2010	72
5.6.	Frifond teater. Talet på søknader, framsyningar og aktørar. 2004-2011	72
6.1.	Statlege utgifter til musikkformål. Rekneskap. 2008-2011. 1 000 kroner.....	74
6.2.	Statlege utgifter til orkester og musikkinstitusjonar. Rekneskap. 2008-2011. 1 000 kroner	79
6.3.	Kor og orkester. Konserter, turnékonserter og tilhøyrarar. 2003-2011	79
6.4.	Orkester. Inntekter og utgifter. 2003-2011. 1 000 kroner.....	80
6.5.	Rikskonsertane. Talet på konserter og tilhøyrarar, etter konserttype og fylke. 2000-2011	80
6.6.	Rikskonsertane. Tilhøyrarar, etter konserttype og fylke. 2009-2011	81
6.7.	Norsk musikkråd. Talet på medlemmer i dei ulike medlemsorganisasjonane. 2004-2011	82
6.8.	Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer, etter region. 1999-2011	83
6.9.	Norges Korforbund. Talet på medlemmer og kor. 2001-2011	83
6.10.	Kommunale musikk- og kulturskolar. Elevar, etter fylke. 2005-2011	84
6.11.	Kommunale musikk- og kulturskolar. Elevplassar, etter fagområde. Fylke. 2011-2012	84
6.12.	Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Kommunale tilbod. 2009/2010 og 2010/2011	84
6.13.	Prosentdel medlemmer og aktive medlemmer i organisasjonar for musikk, teater og kunst, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2011	85
6.14.	Grammofonplategrossistenes Forening. Sal av musikkfonogram, volum og verdi i utsalspris. 1996-2011	85
7.1.	Knutepunktfestivalar. Tal på arrangement og publikum på billetterte arrangement. 2007-2011	87
7.2.	Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot. 2003- 2011. 1 000 kroner	90
7.3.	Hovudtal frå medlemmer av Norske Festivaler. Rapporterte tal. 2005-2011	90
8.1.	Museum og samlingar. Storleik på samlingane. 2002-2011	98
8.2.	Museum og samlingar. Besök. 2002-2011	99
8.3.	Utstillingar i norske museum. 2002-2011	100
8.4.	Kulturhistoriske bygningar, etter fylke. 2006-2011	100
8.5.	Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. 2011. Millionar kroner ...	101
8.6.	Årsverk ved museum og samlingar, etter kjønn. 2006-2011	101
8.7.	Årsverk, etter type stilling og kjønn. 2006-2011. Prosent	102
8.8.	Samansetjing av styra i musea, etter kjønn og fylke. 2006-2011. Prosent	102
8.9.	Museum og samlingar, etter storleik. 2011	103
8.10.	Museum som er lagde til rette for funksjonshemma, etter fylke. 2010-2011.....	103
9.1.	Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket. 2005-2011	108
9.2.	Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke. 1999-2011.....	112
9.3.	Folkebibliotek. Utlån av andre medium, etter fylke. 1999-2011	113
9.4.	Folkebibliotek. Besök totalt og besök per innbyggjar, etter fylke. 2007-2011.....	113
9.5.	Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke. 1999-2011	114

9.6.	Folkebibliotek. Bøker for vaksne og barn, etter fylke. 1999-2011.....	115
9.7.	Folkebibliotek. Driftsutgifter, etter fylke. 1999-2011.....	116
9.8.	Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap. 2000-2011	117
9.9.	Skolebibliotek. Grunnskolar. Bokbestand og utlån, etter fylke. 1999-2010.....	118
9.10.	Skolebibliotek. Vidaregåande skolar. Bokbestand og utlån, etter fylke. 1999-2011	119
9.11.	Fengselsbibliotek. Bestand og utlån. 2001-2011.....	119
9.12.	Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2011	120
9.13.	Fag- og forskingsbibliotek. Besøk, låntakarar og brukarplassar/leseplassar. 2011	121
10.1.	Lesesalbesøk og utleverte arkivstykke på lesesalen. 2004-2011.....	126
10.2.	Utlån til andre arkivinstitusjonar og andre institusjonar. 2003-2011	126
10.3.	Arkivbestand. Riksarkivet og statsarkiva. 2008-2011	126
10.4.	Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. 1998-2011. Millionar	127
10.5.	Digitalarkivet. Talet på skanna kyrkjebøker, etter fylke. Totalt per 31.12	127
10.6.	Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2008-2011	127
10.7.	Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital. 2009-2011.....	128
11.1.	Originale norske utgivingar med norske opphavsmenn, fordelt på kjønn. 2009-2011	130
11.2.	Utgitte bøker, etter emne.Talet på titlar. 2000-2011	134
11.3.	Bøker, etter utgivarspråk og emne. 2000-2011	134
11.4.	Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar. 2010-2011	135
11.5.	Omsette bøker, etter originalspråk. 2000-2011. Talet på titlar.....	135
11.6.	Andre typar utgivingar. 2002-2011. Talet på titlar.....	135
11.7.	Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgivarspråk. 2010-2011. Talet på titlar	135
11.8.	Originale norske utgivingar, (utan omsyn til språk) med norske opphavsmenn, etter emne og kjønn. 2009-2011	136
11.9.	Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. 1990-2011. Millionar kroner	136
11.10.	Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe. 2010-2011	136
11.11.	Minutt brukt til boklesing i gjennomsnitt blant alle og blant lesarar, etter alder og kjønn. 1996-2011.....	137
11.12.	Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. 2000-2011	137
11.13.	Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 2000-2011. Prosent	138
12.1.	Norske aviser på Internett, ved utgangen av året. 1996-2011.....	140
12.2.	Dagsavisar som fekk produksjonstilskot. 2004-2011.....	141
12.3.	Vekepresse. Talet på blad og magasin og opplag per utgiving, etter gruppe. 2008-2011	141
12.4.	Aviser, etter type og opplag. 2005-2011.....	145
12.5.	Fagpresse. Talet på periodika og opplag per utgiving, etter gruppe. 2009-2011.....	145
12.6.	Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. 2005-2011	146
12.7.	Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. 2005-2011. Prosent	147
12.8.	Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, etter kjønn og alder. 2001-2011. Prosent	147
13.1.	Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke. 2001-2011	152
13.2.	Verksemda ved kinoane, etter eigarform. 2001-2011.....	152
13.3.	Langfilmpremierar, etter produksjonsland. 2005-2011	153
13.4.	Spelefilmar og kortfilmar vurderte/registrerte av Medietilsynet, etter aldersgrupper. 1995-2011	153
13.5.	Filmsamlingar ved Nasjonalbiblioteket. 1998-2011	153
13.6.	Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 2005-2011	154
13.7.	Besøk på kino, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. 2004-2011. Gjennomsnitt og prosent	155
13.8.	Sal av DVD og Blu-ray. Tal på selde filmar. 2004-2011. Millionar	155
13.9.	Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 2008-2011. 1 000 kr	156
14.1.	NRK P1 og P2. Sendetid, etter programtype og radiokanal. 2009-2011	164
14.2.	NRK P3. Sendetid, etter programtype. 2007-2011	164
14.3.	Radio Norge. Sendetid, etter programtype. 2007-2011	164
14.4.	P4. Sendetid, etter programtype. 2006-2011.....	165
14.5.	NRK. Sendetid, etter fjernsynskanal og programtype. 2010-2011	165
14.6.	TV 2. Sendetid, etter programtype. 2007-2011	166
14.7.	Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. 2003-2011. Prosent	166

14.8. Konsesjon for drift av lokalfjernsyn og lokalradio, etter fylke. 1990-2011	166
14.9. Registrerte fjernsynslisensar, etter fylke. 31. desember. 2001-2011.....	167
14.10. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar. 1994-2011. Prosent.....	167
14.11. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt. 2003-2011	168
14.12. Personar som hører på radio og ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2003-2011. Prosent	169
15.1. Freda kulturminne. Enkeltminne/lokalisitet, etter kategori, tidsepoke og fylke. 31. desember. 2004-2011	177
15.2. Vedtaksfreda kulturminne, etter hovudgruppe, vedtaksår og fylke. 31. desember 2005-2011	178
15.3. Freda kulturminne, etter fredingsform og type. 31. desember 2005-2011.....	178
15.4. SEFRAK-registrerte bygningar: Talet på bygningar og tap, etter fylke. 2000-2011. 31. desember	179
15.5. Dispensasjonsbehandling i fylkeskommunen etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven. 2001-2011	180
15.6. Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø, etter fylkeskommune. 2008-2011	180
15.7. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø. Totalt og gjennomsnitt. Fylkeskommunar. 2008-2011. Millionar kroner	181
15.8. Kommunal behandling av byggjesaker i område med stor miljøverdi. 2001-2011... 182	
15.9. Netto driftsutgifter for kommunar til rekreasjon, naturforvaltning og kulturminnevern (KOSTRA-funksjon 335, 360 og 365), etter fylke. 2007-2011	183
15.10. Utgifter til kulturminne og kulturmiljø over Miljøverndepartementets budsjett 2007-2011. Rekneskapstal 2007-2011. Løyvingar	183
16.1. Friluftslivsområde og leike- og rekreasjonsareal i kommunane. 2007-2011. Dekar	188
16.2. Talet på lag og medlemskap, etter idrettskrins. 2001-2011	191
16.3. Talet på anlegg, etter klassifikasjon og fylke. 2004-2011	192
16.4. Tal på anlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggstypar. 2006-2011	193
16.5. Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO). Lokallag og medlemskap. 2007-2011	194
16.6. Prosentdel som er medlemmer og aktive i idrettslag, etter kjønn, alder og landsdel. 2001-2011	194
16.7. Prosentdel som er medlemmer og aktive i friluftslivsorganisasjonar, etter kjønn, alder og landsdel. 2001-2011	195
16.8. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke. 2008-2011	195
17.1. Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. 2006-2011. Absolute tal og prosent.....	203
17.2. Medlemmer i trus-og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke. 2006-2011.....	203
17.3. Medlemmer i kristne trussamfunn utanfor Den norske kyrkja. Per 1. januar. 2005-2011	204
17.4. Den norske kyrkja. Kyrklelege handlingar, etter bispedøme. 1995-2011.....	204
17.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltagarar på gudstenester, etter bispedøme. 1995-2011.....	205
17.6. Registerbasert sysselsetningsstatistikk. Sysselsette i Den norske kyrkja 15-74 år, etter kjønn og verksem. Per 4. kvartal 2005-2011.....	206
17.7. Statlege utgifter til Den norske kyrkja. 2005-2011. Rekneskapstal 2005-2011. Løyvingar. Millionar kroner og prosent	206
17.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse formål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium. 2009-2011	207
17.9. Kyrklelege fellesråd, rekneskapsstatistikk. Inntekter og utgifter. 2009-2011	207
17.10. Religiøs tilknyting og deltaking for personar 16 år og over, etter kjønn, alder, landsdel og utdanning. 2011. Prosent	208

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Kulturstatistikk 2011 gir eit statistisk bilet av norsk kulturliv.

Publikasjonen tek for seg 17 ulike område knytte til kultur, som blir presenterte ved hjelp av tekst, oversiktlege tabellar og figurar slik at stoffet skal vere lett tilgjengeleg. Denne årlege publikasjonen presenterer ei oversikt over hovudtrekk for kulturen, og han gir også eit bilet av utviklinga innanfor dei ulike områda dei seinare åra.

Statistikkane gir eit breitt bilet av kulturlivet i Noreg, og gir informasjon om utgifter og forbruk til kultursektoren, tal for kulturnæringer, interesse, deltaking og omfang innanfor forskjellige kultur- og medieområde.

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Osterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8529-5 (trykt)
ISBN 978-82-537-8530-1 (elektronisk)
ISSN 0804-3321

Pris kr 300,- inkl. mva.

ISBN 978-82-537-8529-5

9 788253 785295

Statistisk sentralbyrå
Statistisk Norway